

«Літній відпочинок»

Консультація для батьків

Настало літо – чудовий час року! Можна грати на повітрі, загартовуватися і оздоровлюватися. Літній відпочинок – це довгоочікуваний відпочинок і для батьків, і для дітей. Тому дуже важливо, щоб батьки з найбільшою користю розпорядилися цим дорожочинним часом. Необхідно пояснити дітям, що купатися, плавати, засмагати корисно для здоров'я лише в тому випадку, якщо дотримуватися певних правил безпеки.

Щоб відпочинок приніс тільки задоволення вам і вашій дитині постарайтеся дотримувати деякі правила:

- Якщо ви займаєтеся зі своєю дитиною, пам'ятайте, що ці заняття повинні бути короткими і проводити їх краще в ранкові години.
- Слід пам'ятати, що виїжджаючи за місто, або подорожуючи по світу, слід обговорювати з дитиною отримані враження. Ваше завдання розширювати кругозір дітей, з'єднуючи наявні знання і життєвий досвід дитини.
- Всіма силами відволікайте дитину від телевізора і комп'ютера, проводьте весь вільний час на свіжому повітрі, купайтеся, катайтеся на велосипеді, самокаті, роликах, грайте у футбол. Літо – це зміцнення здоров'я дитини і від того, як він відпочине багато в чому залежить його здоров'я на весь наступний навчальний рік.
- Намагайтеся дотримуватися режиму дня, інакше дуже важко до нього повертатися у вересні. Не забувайте, що недосипання розвиває неврози, зростає стомлення. Дитина повинна спати не менше 10 годин.
- Слідкуйте за харчуванням дитини. Морозиво, газована вода, не принесуть здоров'я вашій дитині.
- Вибирайте тільки ті види відпочинку, які влаштують вас і вашої дитини.
- Плануючи екскурсію на відпочинку, обговоріть з дитиною заздалегідь, як він до цього ставиться, якщо реакція негативна, спробуйте знайти компроміс. Спробуйте знайти іншу екскурсію, яка цікава і вашій дитині. Радьтеся з дитиною, будьте уважним слухачем, цінність спілкування не в кількості часу, а якість спілкування (увага, повага, розуміння).
- Збираючись на відпочинок з компанією, намагайтеся брати людей, які поділяють ваші інтереси. Оптимально їхати на відпочинок зі схожим складом сім'ї. Однакові турботи, однакові проблеми, взаємодопомога, догляд за дітьми.

- Заведіть з дітьми розмову про літній відпочинок і улюбленому всіма занятті – купанні (річці, морі, озері). Підкресліть відмінності між морем, річкою, озером. Нагадайте про знаки, що забороняють купатися.

Пам'ятайте:

Відпочинок – це добре. Неорганізований відпочинок – погано! Сонце – це прекрасно. Відсутність тіні – погано! Морське повітря, купання – це добре. Багатогодинне купання – погано! Купання – чудовий загартовуючий засіб. Місце для купання повинне бути неглибоким, рівним, з повільним плином. Перш ніж дати дитині можливість самостійно увійти в воду, необхідно переконатися в тому, що в даному місці не має ям, глибокої тіни, корчів, гострих каменів. У воді разом з дитиною обов'язково повинен знаходитися дорослий.

При купанні необхідно дотримуватися правила:

Не дозволяється купатися натще й раніше як через 1-1,5 години після їжі. У воді діти повинні перебувати в русі. При появі ознобу негайно вийти з води. Розпашілим не можна занурюватися в прохолодну воду.

Рухливі ігри з дітьми на літньому відпочинку

Проводите більше часу на відкритому повітрі в рухливих іграх. Ігри з батьками – це невід'ємна частина розвитку дітей. Це й зміцнення здоров'я і гарний настрій. Спільні ігри зближують батьків і дітей. Ваша дитина прийде в захват, коли побачить серйозного тата, весело грає в м'яч. Для дошкільника «гра – єдиний спосіб звільнитися від ролі дитини, залишаючись дитиною». Для дорослого – «єдиний спосіб знову стати дитиною, залишаючись дорослою». Вирушаючи на відпочинок з дітьми за місто, з компанією, не забувайте взяти із собою необхідні атрибути для гри, це можуть бути м'ячі, ракетки, а також багато іншого, на що вистачить фантазії. Рухливі ігри з предметами (з масажним м'ячем, скакалками, обручем, іншим сезонним спортінвентарем) змагання, естафети будуть сприяти розвитку рухової сфери дитини, а саме об'єму, сили, переключення рухів, хорошої координації і моторної реакції, навчать формувати стратегію поведінки, особливо ігри з правилами. У що ж можна пограти з дитиною, щоб це доставило радість вам і вашим дітям? Вибирайте ті ігри, які доступні вашій дитині. Враховуйте, що у дітей швидко пропаде захоплення, якщо вони не відчують радість перемоги. Згадайте ігри, в які ви грали в дитинстві, навчіть цим іграм своєї дитини. Це доставить величезне задоволення і йому і вам, спогади дитинства дуже приємні! Попросіть дитину познайомити вас з іграми, в які він грає в дитячому саду зі своїми однолітками. Будьте уважним слухачем, адже це самі цінні хвилини вашого спілкування.

Крім відмінного настрою ігри сприяють поліпшенню взаємин у сім'ї, зближують дітей і батьків. Пропонуємо вам певний перелік ігор, які ви можете використовувати з дітьми під час літнього відпочинку.

Ігри з м'ячем

«Їстівне – неїстівне» Це одна з найстаріших ігор. Її правила досить прості. Гравці стоять в ряд, ведучий кидає м'яч по черзі кожному з гравців, при цьому вимовляє яке-небудь слово. Якщо слово «їстівне», гравець повинен упіймати м'яч, якщо «неїстівне» – відштовхнути. Якщо гравець помиляється, то вона міняється місцями з ведучим. «Назви тварина» Можна використовувати різну класифікацію предметів (міста, імена, фрукти, овочі тощо). Гравці встають по колу і починають передавати м'яч один одному, називаючи слово. Гравець, який не може швидко назвати слово, вибуває з гри. Граючи в таку гру, ви розширюєте кругозір і словниковий запас дитини. «Дожени м'яч» Якщо у вас на відпочинок виявилось два м'ячі, можна пограти в цю гру. Правила дуже прості. Гравці передають по команді м'яч один одному, намагаючись, щоб один м'яч не наздогнав інший.

Обережно! Гриби

У період лісових прогулянок в літній час батьки, повинні здійснювати суворий нагляд за дитиною, який збирає квіти, гриби та трави, пробує їх. Не слід також забувати про ретельному контролі за використанням в їжу грибів, зібраних дітьми. Кожен дорослий, якому довірено здоров'я дітей, повинен добре знати, який гриб взяти, а який викинути. Отже, для того щоб уникнути отруєння отруйними грибами, потрібно збирати тільки ті, які ви добре знаєте. Здоров'я, і навіть життя який отруївся грибами, в чому залежать від того, наскільки своєчасно їй нададуть медичну допомогу. Слід пам'ятати, що при будь-якому отруєнні грибами, навіть на перший погляд не важкий, необхідно негайно звертатися до лікаря. Але і до приходу лікаря треба діяти швидко і рішуче. При отруєнні будь – яким з отруйних грибів слід постаратися вивести отруйні речовини з організму: прийняти проносне, промити шлунок розчином марганцевокислого калію. Постраждалий дитина повинна перебувати в ліжку, йому шкідливо ходити і сидіти. Будь-яке отруєння грибами супроводжує блювота і розлад кишечника, викликає зневоднення організму і болісну спрагу. Щоб полегшити стан хворого дитини, потрібно давати йому холодну, злегка підсолену воду, холодний чай, каву, молоко. Лікують отруєння грибами, як правило, тільки в лікарнях. Щоб лікарю легше було розібратися в причинах отруєння, залишки грибів треба зберегти для дослідження в лабораторії.

Як боротися з комарами.

Укуси комарів не тільки залишають після себе болісний свербіж. Ці комахи можуть бути по-справжньому небезпечними, якщо вони переносять збудника малярії. Відомо більше двох тисяч видів комарів. Причому далеко не всі вони є переносниками малярії. Незважаючи на те, що останнім часом кількість малярійних комарів у середній смузі збільшилася, в більшості випадків ми спостерігаємо звичайні види цих комах. Кров смочуть лише особини жіночої статі і лише тоді, коли вони готуються до відкладання яєць. Протеїни крові необхідні комарихам, для того щоб відкласти якомога більше яєць. Так, «голодна» комариха може відкласти не більше 50 яєць, а сита – вже до 300. Виявити свою здобич комар може за кілька кілометрів! Жало його схоже на шприц, голка якого ще прикрита особливим протекторним чехольчиком. Як тільки жало введено в тіло, в тканини людини тут же впорскується речовина, що перешкоджає згортанню крові. Для дорослої здорової людини не небезпечні навіть п'ятсот укусів комара. Однак для алергіка і одного може бути достатньо, щоб викликати важку алергічну реакцію і навіть летальний результат.

Що робити після укусу?

- Зробити після укусу міцний розчин харчової соди і періодично обробляти свербляче місце.
- Змащувати укуси спиртовою настоянкою календули, борним спиртом, томатним соком.
 - Зробити холодну примочку.
 - При множинних укусах прийняти антигістамінний засіб.
- В похідній аптечці чи на дачі неодмінно слід тримати антигістамінний препарат, феністил або фукорцин (знімають свербіж і навіть усувають опіки кропиви).

Сонячний удар: як захистити себе і свою дитину

Наслідки можуть бути дуже небезпечними – від коми до зупинки серця

Мабуть, всі люблять в теплу погоду відправитися на пляж або на дачу. Всі намагаються проводити більше часу на відкритому повітрі. Але все добре в міру, адже тривале перебування під сонячними променями може викликати сонячні удари. Наслідки такого

недуги дуже небезпечні і можуть призвести до смерті. Ми розповідаємо, що потрібно робити при сонячному ударі, які перші симптоми виникнення і як захистити себе і свою дитину.

Тривалість перебування під прямими сонячними променями дуже індивідуальна. Грає роль вік людини, стан його організму, температура тіла і так далі. Деякі можуть провести весь день під сонце і комфортно себе при цьому почувати, а хтось вже через 10 хвилин відчуває перші симптоми. Важливо знати, що тепловий або сонячний удар позначається на роботі нервової системи, кровообігу і потовиділення. Можуть виникнути порушення дихальної системи. А наслідки і зовсім можуть бути дуже небезпечними – від коми до зупинки серця.

Які існують ознаки сонячного удару

Тепловий удар – це просто перегрів організму. Таке відбувається, коли тіло з якихось причин не може знизити температуру, тобто охолонути. Нормою вважається значення до 37,7 градуса. Причини різні – спека, сильні фізичні навантаження, брак води в організмі. По суті, це не має значення. Головне, що тепловий удар в однаковій мірі небезпечний незалежно від того, яка причина його викликала.

А ось сонячний удар – це так званий приватний випадок теплового. Це перегрів голови людини, викликаний попаданням сонячних променів.

Але слід розуміти, що тепловий удар не з'являється в один момент. У нього є ознака, яка сигналізує про наближення недуги – термічне виснаження.

Ось список симптомів при сонячному ударі:

збліднення або сильне охолодження шкіри, сильне запаморочення, потемніння в очах, сильна слабкість і сплутаність свідомості, підвищене потовиділення, сильний головний біль, нудота і блювота, тахікардія, судоми, потемніння сечі (ознака зневоднення)

Існує медична класифікація сонячних ударів. Якщо коротко, то виділяють три форми. Так, легкій формі характерні слабкість в тілі, головний біль і нудота. При середній формі у людини починається почастішання серцевого ритму, можлива кровотеча з носа, розширюються зіниці, підвищується температура тіла. При важкій до всього цього додається втрата свідомості, почервоніння обличчя, порушення свідомості, галюцинації, дуже висока температура. У підсумку – можлива кома і смерть.

А ось у теплового удару симптоми серйозніші:

температура може підвищуватися до 41 градуса, складно дихати, сильна блювота, втрата свідомості, порушення серцевого ритму, тепловий шок, в наслідок пошкодження внутрішніх органів, порушення в роботі мозку.

Все це дуже небезпечно для людини і ставить під загрозу не тільки здоров'я, а й життя. Тому потрібно терміново вживати заходів.

Тепловий удар: перша допомога в домашніх умовах і лікування

У разі, якщо ви помітили перші ознаки перегріву, то слід дотримуватися наступного алгоритму першої допомоги.

- Виключіть будь-які фізичні навантаження на організм.

- Уникайте сонця, також це стосується жарких приміщень. Перейдіть в тінь, де є протяг або вітерець.
 - Зніміть з себе одяг.
 - На лоб потерпілому покладіть мокрий рушник.
- Випийте не менш двох склянок холодної води – перш за все, необхідно запобігти зневодненню.
 - Випити регідрон або спортивний напій-ізотоніки.
 - При непритомності дайте понюхати нашатирний спирт.

Важливе правило: якщо тепловий удар вже вразив людини, то допомагати в домашніх умовах не потрібно – це все одно буде неефективно. Якщо у людини спостерігається блювота, тахікардія, непритомність – ніяк не можна відкладати виклик медичної допомоги.

А поки медики їдуть, потрібно провести нескладну процедуру для поліпшення стан людини.

- Обкладіть людину пакетами з льодом (або замороженими продуктами).
- Помістіть людину в ванну з холодною водою, щоб швидко знизити критичну температуру.

Перш за все, лікарі повинні оцінити ступінь серйозності ситуації. Якщо першу допомогу надали правильно, то, швидше за все, госпіталізація буде необов'язковою. Однак лікарі все ж можуть поставити крапельницю і направити на аналізи крові і сечі, щоб визначити стан внутрішніх органів.

Сонячний удар: як захистити себе

Якщо людина перенесла сонячний чи тепловий удар, то найближчим часом їй буде важко переносити високі температури. Тому слід дотримуватися правил безпеки.

- Слід пити багато води. Якщо ви перебуваєте під прямими сонячними променями, то випивати слід 3-4 чашки рідини щогодини. Особливо, якщо це перебування супроводжується і фізичними навантаженнями. Ні в якому разі не допускайте дефіциту вологи.
- У найспекотніший час йдіть в приміщення. При тепловому перегріві категорично заборонено довго перебувати на сонці. Влітку небезпечно знаходитися під сонячними променями в період з 11:00 до 15:00.
- Не носіть темний одяг. Всім, мабуть, відомо, що темний одяг притягує сонячне світло і, отже, швидше нагрівається.
- Надягайте головний убір. Кепка або панамка допоможуть знизити вплив сонячних променів.
- Приймайте прохолодний душ. Така процедура допоможе знизити температуру тіла.
 - Не пийте кави і алкогольні напої. Вони сприяють зневодненню.
- Слідкуйте за кольором сечі. Якщо вона стає темною – це явна ознака зневоднення.

Сонячний удар у маленьких дітей: причина і наслідки

Тепловий удар може виникнути у дитини безпосередньо на вулиці, після приходу додому і навіть на наступний день. Розпізнати недугу можна за тими же симптомах, що і у дорослих – температура, блювота, головний біль, втрата свідомості. У більш важкому стані можуть

з'являтися навіть галюцинації або марення. Причиною є обмінні процеси, які йдуть активно. А ось терморегуляція в цьому віці ще недосконала, тому вони швидко перегріваються і зневоднюються через підвищеного потовиділення і недостатнього надходження води в організм.

Особливо важко переносять сонячний удар діти до трьох років. Що ж потрібно робити, якщо у дитини виник тепловий удар. Ось головні правила:

Перш за все, потрібно перенести дитину в тінь або приміщення, звільнити від одягу і підняти голову.

Потім витріть все тіло дитини мокрим рушником. А на лоб покладіть холодну марлю. Дайте вдихнути пари нашатирного спирту.

Поїть дитину прохолодною водою. Не можна давати холодний чай або компот. Також в якості пиття можна використовувати глюкозо-сольовий розчин -регідрон, гідроліт.

Якщо дитина почала рвати, то відразу ж переверніть її головку набік, щоб вона не подавилася і не захлинулася. При непритомності дайте понюхати нашатирний спирт.

Інструкція для батьків з охорони життя та здоров'я дітей на літній період

1. Загальні положення:

- Дбайте про власну безпеку та безпеку своїх дітей.
- Не залишайте дітей без нагляду дорослих.
- Приводячи дітей до дошкільного закладу батьки повинні передавати дитину вихователеві.
- Батьки повинні приводити дітей до дошкільного навчального закладу добре вимитими, підстриженими, з обрізаними нігтями, одягненими в чистий одяг.
 - Батьки не повинні входити до групової кімнати без потреби.
- Забороняється доручати забирати дітей з дошкільного закладу братикам, сестричкам яким не виповнилося 14 років, стороннім особам без згоди та попередження батьків, особам в нетверезому стані.
 - Одяг дитини в літній період повинен відповідати сезону та погоді.
- В літній період голова дитини повинна бути захищена панамою (з натуральних матеріалів: бавовна, льон).

2 Безпека дорожнього руху:

- Виконуйте правила дорожнього руху
- Не дозволяйте дітям гратися біля проїжджої частини дороги.

- Якщо ви користуєтесь громадським транспортом, будьте уважні самі та вчить дітей правилам поведінки під час посадки та виходу з транспорту.
- Не возіть дітей на транспорті не призначеному для цього: скутери, мопеди, мотоцикли.
- За потреби облаштуйте велосипед спеціальним сидінням для дитини.
- Під час катання дітей на велосипедах, самокатах вчіть їх правилам велосипедистів, використовуйте тільки велосипедну доріжку, не дозволяйте кататися на проїжджій частині дороги.

3. Безпека під час перебування на природі:

- Під час перебування на природі (у лісі, городі) разом з дітьми не збирайте і не вживайте незнайомих ягід, рослин, грибів.
- Для походу на природу одяг добирайте таким чином, щоб максимально захистити від укусів комах, змій, кліщів.
- Не залишайте дитину без нагляду біля водойм.
- Регулюйте перебування дітей під сонцем, щоб запобігти опікам.
- Не дозволяйте стрибати у воду в неперевірених місцях.
- Дозуйте перебування дитини у воді, щоб організм не переохолоджувався.
- Не дозволяйте запливати на глибину, використовуючи гумові іграшки, матрац.
- Для купання добирайте місця не засмічені, з твердим дном, без водоростей та мулу.
- Не допускайте пустощі на воді (не можна зненацька лякати, жартома кликати на допомогу, утримувати одне одного під водою).

4. Попередження дитячого травматизму під час відпочинку:

- Не залишайте дітей без нагляду.
- Перевірте обладнання дитячого майданчика, що запевнитися у відсутності чинників, які можуть причинити травматизм.
- Вчить дітей правилам користування гойдалкою, каруселлю.
- Особливо уважно обстежити пісок, у ньому можуть залишитися гострі предмети або скло.
- Огляньте територію будинку і перевірте відсутність відкритих підвалів, каналізаційних люків, ям, електрощитів.
- Уникайте контакту дітей з незнайомими тваринами (собаками, котами).

5. Запобігання кишково-шлункових захворювань та кишковим отруєнням:

- Не дозволяйте вживати дітям не миті овочі і фрукти, зелень.

- Ягоди, зелень, фрукти мити проточною водою.
 - Слідкуйте за тим, щоб діти ретельно мили руки з милом після повернення з вулиці, перед їжею.
 - Привчайте дітей дотримуватися правил особистої гігієни.
 - Дітям для пиття давайте кип'ячену воду.
 - Використовуйте в дитячому харчування тільки доброякісні, свіжі продукти.
- Купуючи продукти в магазині звертайте увагу на термін реалізації. Проводьте боротьбу з комахами, гризунами, які переносять інфекції...

«Безпека дитини в літній період»

Консультація для батьків

Літня пора, коли всі прагнуть за новими незабутніми враженнями на відпочинок на дачу, на море чи просто у багатий дарами ліс і на теплу річку з піщаним берегом.

Давайте згадаємо деякі травмонебезпечні моменти для дітей:

ОБЕРЕЖНО: ХВОРОБОТВОРНІ МІКРОБИ!

Літнє тепло не тільки зігріває, а й, на жаль, сприяє розмноженню хвороботворних бактерій, які найчастіше потрапляють в організм з недоброякісною їжею. Харчові продукти і елементарне недотримання правил гігієни можуть викликати кишкові інфекційні захворювання.

Не забувайте обов'язково мити овочі і фрукти перед вживанням.

«Мити руки перед їжею влітку, як ніколи, актуальне!» Перед тим як перекусити у відкритому кафе на вулиці, зверніть увагу, чи є там умивальник.

ОБЕРЕЖНО: СОНЦЕ!

До травм відносяться тепловий удар і сонячні опіки, отримані дитиною в жаркий день. Слідкуйте, будь ласка, за тим, як одягнений ваш дитина, скільки часу він пробув під відкритим сонцем. Тривалість повітряно – сонячних повинна зростати поступово з 3-4 хвилин до 35-40 хвилин. У сонячний день обов'язковий головний убір.

ОБЕРЕЖНО БІЛЯ ВОДОЙМ.

Ви відповідаєте за життя і здоров'я ваших дітей!

Не залишайте дітей без нагляду при відпочинку на водних об'єктах!

Чи не відпускайте дітей гуляти одних поблизу водойм!

За дітьми, що купаються має вестися безупинне спостереження з боку дорослих!

Слід пам'ятати, що брудні й занедбані водойми можуть містити дизентерію, черевний тиф, сальмонельоз та холеру!

ОБЕРЕЖНО НА ДОРОЗІ.

Своєчасно навчайте дітей вмінню орієнтуватися в дорожній ситуації, виховуйте у дитини потреба бути дисциплінованим і уважним на вулиці, обережним і обачним.

Чи не відпускайте дитину без дорослих на дорогу.

Тримайте дитину за руку, не дозволяйте сходити з тротуару.

Привчайте дитину ходити спокійним кроком, дотримуючись правої сторони тротуару.

Нагадуйте, що дорога призначена тільки для машин, а тротуар для пішоходів.

Вивчіть з дитиною вірш: *«Коль зелене світло горить, значить, шлях тобі відкритий».*

Привчайте до правила: Переходити дорогу можна тільки по переходу (*Наземному і підземному*).

Не дозволяйте дитині в громадському транспорті висовуватися з вікна, виставляти руки або будь-які предмети.

НЕБЕЗПЕКИ, ПОВ'ЯЗАНІ З мандрівні на особистому ТРАНСПОРТІ:

Відкриті вікна;

Незаблоковані двері;

Зупинки в незнайомих місцях

садіть дітей на найбезпечніші місця (*Середину або праву частину заднього сидіння*).
Пристібати дитини ременями безпеки.

Не дозволяйте дитині стояти між сидіннями, висовуватися з вікна, виставляти руки, знімати блок з дверей, чіпати ручки під час руху.

Виходити з машини дитині можна тільки після дорослого.

Небезпеки пов'язані з катанням на роликах і велосипеді:

Крутий схил дороги;

Нерівності на дорозі;

Проїжджаючий транспорт.

Не дозволяйте дитині виходити на вулицю з велосипедом, самокатом або роликами без супроводу дорослих.

Навчіть його зупинятися у небезпечних місць-виїздів машин з дворів, з автостоянок та ін.

Дозволяйте кататися тільки по тротуарах з рівною поверхнею.

Якщо дитина ще погано керує велосипедом і часто падає, забезпечите його індивідуальними засобами захисту – наколінниками, налокітниками, шоломом.

ОБЕРЕЖНО: КОМАХИ.

для дітей небезпечні укуси бджіл, Ос, комарів.

При наданні першої допомоги в першу чергу слід видалити жало з місця укусу, потім промити ранку спиртом і покласти холод.

Якщо реакція дитини на укуси бурхлива – необхідно негайно звернутися до лікаря (*Дати препарат протиалергічну дію*).

літо – це вдалий час для розвитку і виховання дітей і важливо не упустити ті можливості, які воно представляє.

ПАМ'ЯТАЙТЕ:

Відпочинок – це добре. Неорганізований відпочинок – погано!

Сонце – це прекрасно. Відсутність тіні – погано!

Морське повітря, купання – це добре. Багатогодинне купання – погано!

Екзотика – це добре. Заморські інфекції – небезпечно!

Бажаємо вам цікавого літа, гарного настрою, здоров'я!

завдання батьків:

Застосовувати заходи щодо недопущення знаходження дітей в місцях, Знаходження в яких може завдати шкоди їх здоров'ю, фізичному, інтелектуальному, психічному, духовному і моральному розвитку.

Захищати дітей від інформації, Пропаганди і агітації, що завдають шкоди її здоров'ю, моральному та духовному розвитку.

PS: Шановні батьки! Ваше завдання максимально забезпечити захист своєї дитини вдома і за його межами, і бути готовими оперативно відреагувати на будь-які виниклі проблеми.

МОДЕЛЬ УСПІШНОГО ПЕРШОКЛАСНИКА

Консультація для батьків

Скоро до школи? Але коли саме: у 6 чи 7, або навіть 5 років? Батьки поспішають навчити майбутнього першокласника читати і рахувати, виводять букви та вирішують приклади. До чого потрібно готувати майбутнього першокласника насправді? Розглянемо основні ознаки успішного першокласника.

1. Фізичний розвиток

З дитинства зацікавлюйте дитину спортом та і заняттями фізкультурою. Найкраще тут працює особистий приклад. Знаходьте час на активні заняття з дітьми вдома і на вулиці.

Запропонуйте дитині спробувати різні спортивні секції: плавання, гімнастику, єдиноборства, танці. Нехай малюк вибере те, що йому дійсно сподобається.

Якщо дитина сама нагадує вам про чергове тренування і намагається не пропускати жодного заняття — це успіх.

2. Психологічний розвиток

Навіть зовні спокійну і впевнену в собі дитину буває складно адаптуватися до незвичної шкільної атмосфери. Чому важливо навчити дітей, щоб допомогти їм з переходом до нового життєвого етапу?

Навчить дитину керувати емоціями і мислити позитивно.

Уміння контролювати такі емоції як гнів, злість або образа вбережуть дитину від необдуманих вчинків чи слів. Поясніть дитині, що проблем буває багато. Але якщо мислити позитивно, то буде простіше поглянути на ситуацію з іншого боку і знайти правильний вихід.

Підійдіть до питання усвідомлено: моделюйте різні життєві ситуації і допомагайте дитині разом розібратися, як варто чинити в тому чи іншому випадку.

Тренуйте увагу та вміння концентруватися.

Вчіть дитину завжди доводити почате до кінця. Давайте йому завдання, які реально виконати протягом пів години. Якщо вдалося зосередитися на поставленому завданні хоча б на 20 хвилин і довести справу до кінця, ви впоралися.

Виховуйте відповідальність і розвивайте силу волі.

Привчайте мріяти, ставити цілі і досягати їх, попри труднощі. Для цього доручайте дитині дорослі завдання. Нехай у малечі буде свій перелік закріплених хатніх справ: полити квіти або витерти пил, вигуляти або погодувати домашнього улюбленця.

3. Інтелектуальний розвиток

Читати, писати, рахувати і вирішувати прості математичні завдання дитину навчать в школі. Крім того, у школі Ранок дбають і про розвиток Soft Skills кожного учня. Але з допомогою батьків навчити дітей мислити, міркувати, аналізувати інформацію і бачити головне набагато простіше.

Що саме потрібно робити?

- Стимулюйте до вивчення нового за допомогою книг, пізнавальних відео, навколишнього світу. Організуйте дитині різноманітне дозвілля, щоб вона розуміла, скільки у світі нового і цікавого, про що їй належить дізнатися.
- Розвивайте мову і вміння спілкуватися. Вчіть дитину знаходити спільну мову з однолітками і дорослими. Важливо навчити вмінню слухати, аргументовано доводити свою точку зору та отримувати задоволення від самого процесу спілкування.

Розвивайте логічне мислення. Вирішувати типові завдання дитина навчиться на уроках математики. А ось щоб вона успішно справлялася із завданнями із

зірочкою і побутовими завданнями, не обійтися без вміння міркувати і мислити нестандартно. Ці здібності можна і потрібно тренувати, систематично вирішувати завдання на логіку.

Як правильно забороняти та заохочувати дитину?

Консультація для батьків

Головною метою всіх батьківських заборон є бажання захистити дитину від можливої небезпеки. І хоча діти дратуються від батьківського «Не можна!», заборона, як будь-який кордон, рамка, насамперед, заспокоює дитину. Дитина розуміє, що таке погано, а що – добре, вона відчуває, що поруч є досвідчений, сильний дорослий, який захищає її, а значить вона в безпеці.

1. Пам'ятайте, забороняти можна тільки дії дитини, а не почуття, не емоції. Не можна злитися, не можна плакати або боятися – все це нездійсненні заборони. Дитина, як і будь-який дорослий, має право на почуття. Інша справа як ці почуття проявляти. Краще покажіть, яким прийнятним способом можна висловити свій гнів, роздратування, що зробити зі страхом і т.п.

2. Уникайте заборон. Величезна кількість «не можна» є шкідливою для повноцінного розвитку дитини. Якщо дуже часто вживати слово «не можна» або «ні», вони швидко втрачають своє значення, як і іграшка, що вже набридла. Якщо дитина маленька, – просто відволікайте її від забороненої діяльності. Поки це зробити дуже легко. Покажіть щось цікаве, запропонуйте щось улюблене і т.д. Намагайтеся запобігти ситуацій, в яких вам доведеться говорити дитині «ні». Для цього приберіть всі колючі, ріжучі предмети, закрийте на ключ сейф з документами, поставте вище скляну вазу, поставте заглушки на розетки ... Щоб навіть спокуси не виникало все це чіпати. Навпаки, створюйте умови, щоб дитина могла задовольняти свій пізнавальний інтерес. Для цього залиште прочиненими дверцята тієї тумбочки, в яку можна залізти, заховайте, але так, щоб дитя могло легко знайти, непрацюючий пульт від телевізора, або телефон. Залиште в полі зору дитини тільки те, що **МОЖНА**.

Якщо уникнути заборони не вдалося:

3. Замініть слова «ні» і «не можна» іншими фразами. Широко відомий той факт, що частка «не» в мові не сприймається. Тобто «не малюй на шпалерах» чується дитиною, як «малюй на шпалерах». Крім того, як згадувалось вище, це загрожує знеціненням цих слів. Якщо ви хочете, щоб ваш малюк чув ваше «ні», вживайте його якомога рідше. Скажіть: «стоп», «зупинися», «краще зроби так», «добре було би зробити ...», «будь обережний – це небезпечно», «виховані люди роблять ...», «по калюжах ходимо тільки в гумових чоботях» ...

4. Пояснюйте причину. Якби вам сказали «не можна їсти цей торт», яка була б ваша перша реакція? Ви запитали б «А чому?». Сказавши дитині «Не лізь», ми просто обмежуємо її свободу, не залишаючи їй вибору. Але якщо пояснити: «Це занадто висока гірка, краще підемо на іншу – вона безпечніша», дитина має вибір, і повірте, після ваших пояснень вона прийме правильне рішення. Але стежте за тим, щоб ваше пояснення було зрозумілим дитині. Говоріть просто, на її мові. Якщо дитя ще не може зрозуміти, просто відволічіть або віднесіть його.

5. Слідкуйте за тим, щоб інтонація була нейтральною. Якщо ви проявите емоції, дитина сприйме їх в свою сторону. Мама злиться або дратується – значить я поганий, вона

мене більше не любить; веселиться – значить це просто гра. Чим спокійніше і впевненіше ви скажете слова заборони, тим спокійніше сприйме їх ваша дитина.

6. Пропонуйте альтернативу. На кожне «не можна», після пояснення причин, має бути своє «можна». Обов'язково заборонивши щось дитині, запропонуйте їй іншу, альтернативну дію. Не можна малювати по шпалерах, але якщо заклеїти стіну папером – то можна, або на мольберті можна, не можна штовхати кішку, а ось м'ячик можна і т.п. Заборона обмежує свободу, і природно, почувши таке обмеження, хочеться зробити навпаки. Заборонений плід солодкий ... Але якщо відразу після заборони піде альтернатива – дитина сприймає це як можливість вибору.

7. Будьте послідовні. Якщо вже сказали «ні», значить НІ. І інші члени родини теж повинні знати про це «ні». Якщо мама заборонила, а тато дозволяє – це провокує дитину на маніпуляції, крім того породжує тривогу і дискомфорт, для дитини світ стає неструктурованим, а значить – небезпечним. АЛЕ! Якщо ваша дитина вступила з вами в діалог і, якщо їй вдалося переконати вас, не бійтеся дозволити, адже таким чином ви показуєте, що ви їй довіряєте, а також, що будь-які перешкоди можна подолати, вирішити спокійно. Надалі дитина буде більш впевнена в собі, у своїх силах, буде сміливо вступати в дискусії. Будьте уважні: тільки якщо дитина самотійно змогла з вами домовитися, а не продавала вас хитанням або ще чимось.

8. Дуже важливою є система батьківських ТАБУ. Табу – це і є заборона, але його ніколи і ні за яких обставин, навіть при спробі домовитися, не можна порушувати. Наприклад «Не можна бити маму» або «Не можна відкривати вікно» і т.п. У кожній родині своя система табу, адже те, що нормально сприймається в одній, може бути зовсім неприйнятне в іншій. Пам'ятайте, таких табу повинно бути 2-3, не більше. Якщо буде більше трьох, їх значущість зійде нанівець.

Як правильно заохочувати дітей

Батьки дуже часто лають своїх дітей і забувають про те, що їх чадо заслуговує заохочення. Адже цей прийом дуже ефективний для стимулу гарної поведінки дитини. Але не варто забувати, що заохочення може привести до прояву у дитини егоїзму, примхливості і інших небажаних рис характеру.

Чим краще заохочувати дитину?

Для заохочення дітей використовується кілька методів.

- Найпростіший і відомий метод схвалення - елементарна похвала словами. Батьки підтримують дитину і хвалять його за хорошу поведінку або вчинки.
- Для маленьких дітей дієвим методом буде ласка, погладжування по голові, обійми і поцілунки. Іноді цей метод працює краще, ніж словесне схвалення.
- Домогтися від дитини певного вчинку допоможуть спільні розваги та ігри.
- Дітей старшого віку заохочують зняттям деяких заборон, а також дозволом на те, що раніше було заборонено. Наприклад, дозволити лягти спати трохи пізніше ніж зазвичай.
- Винагорода солодощами або іграшками можуть мотивувати дітей на хороші вчинки. Але цей метод потрібно використовувати обережно, так як дитина може звикнути і за всі свої вчинки буде вимагати заохочення.

Чергуючи всі ці методи можна домогтися максимального ефекту у вихованні дитини.

Помилки батьків при заохоченні дитини

Необдумане заохочення може зіпсувати ваші стосунки з дитиною і завдати йому шкоди. Подумайте, можливо ви повторюєте наступні помилки при спілкуванні зі своєю дитиною.

В оточенні інших людей діти часто можуть вести себе добре, щоб отримати нагороду. Це відбувається через занадто частого захваливання.

Якщо нагороджувати дитини за кожен вчинок він стає маленьким маніпулятором.

Принижуючи гідності оточуючих при цьому хвалити свою дитину - не найкраща ідея. Краще порівняти дитини з його попередніми досягненнями.

Заохочення дітей за хорошу поведінку

Діти повинні розуміти заохочення, тому вони повинні бути доречними і щирими.

- Не варто заохочувати дитину за його природну поведінку. І в той же час, серйозні досягнення і вчинки не повинні бути непоміченими.
- Хвалити потрібно не саму дитину, а вчинок, який він зробив. Похвала не повинна обходитися парою слів, необхідно відзначати ті деталі його вчинку, які вам особливо приємні.
- Не рідко для дітей заохочення зовсім не потрібно, отримання задоволення від своїх досягнень для нього набагато важливіше. В цьому випадку потрібно порадіти разом з ним.

Заохочення дитини грошима

Є батьки, які підтримують грошову винагороду, але і багато хто ставиться до цього з негативом. Якщо ж слухати фахівців, то діти повинні виконувати доручення безкорисливо. Якщо батьки хочуть, щоб дитина навчилася управляти грошима, слід почекати, поки він стане старше.

Зараз, оволодівши різними методами заохочення і похвали, не варто забувати про те, що дійсно важливо для вашої дитини. Адже, крім матеріального заохочення, добрих слів і солодощів, існують такі елементарні речі, як постійне спілкування, добрий погляд, дотики улюблених людей і підтримка, які побудують вашу з дитиною любов і довіру.

Як поліпшити фізичний розвиток дитини вдома?

Консультація для батьків

Кожна дитина відчуває природну потребу в активному русі. І дуже важливо, коли в сім'ї зуміють зробити фізкультуру не просто обов'язковим, а й улюбленим режимним моментом малюка. Зрозуміло, що фізкультура в ранньому і дошкільному віці повинна асоціюватися в дитини з веселою грою. Тому потрібно визначити, які саме фізичні вправи дитина виконує із найбільшим задоволенням, і зробити виконання цих вправ основними на перших етапах занять. Потім доцільно вводити нові фізкультурні рухи, але в жодному разі не можна змушувати дитину їх виконувати.

У фізичному вихованні дітей в сім'ї можуть бути використані різні форми занять фізичними вправами – від простих (ранкова гімнастика) до складних (тренування в окремому виді спорту).

Можна рекомендувати такі форми занять фізичними вправами дітей у сім'ї:

- ранкова гімнастика;
- ранкова спеціалізована гімнастика;
- фізкультхвилинка;
- заняття із загальної фізичної підготовки;
- самостійні тренувальні заняття;
- участь у змаганнях;
- прогулянки (лижні, велосипедні, пішки);
- процедури для загартування;
- туризм;
- рухливі і спортивні ігри.

Основним періодом занять батьків дітьми є вік від 2 до 6 – 7 років, хоча і після цього не слід припиняти занять у сім'ї. Систематичні вправи в домашньому спортивному куточку, ранкова гімнастика, вечірня пробіжка з татом – все це допоможе досягти значних успіхів у фізкультурних заняттях у школі.

Щоденно приділяючи дитині хоча б декілька хвилин для занять фізкультурою, перш за все потрібно дотримуватись принципу систематичності, щоб дитина поступово звикала до занять

Тривалість домашнього заняття можна бути різною – залежно від віку дитини, від вільного часу батьків, від пори року, від частини доби, а також від того, чим займається дитина до і після заняття.

Під час ранкової гімнастики найкраще використовувати легкі і знайомі вправи. Тривалість ранкових занять – не більше 10 хвилин. Протягом дня дитина повинна до сну і після нього побувати на свіжому повітрі, де можна провести 20-хвилинне фізкультурне заняття, виконавши до нього вправи для великих м'язових груп.

Вправи перед вечерею – найбільш розповсюджена форма занять, адже батьки вдома і хоча б один із них може позайматися з дитиною. У цей період є час для опанування акробатичних вправ, проведення ігор і вдосконалення досягнутих результатів. Тривалість занять із дітьми до 6 років – 20-30 хвилин, а з 6-7-річними – 45 хв.

Після вечері займатися із дітьми фізичним вихованням не рекомендується.

Як зацікавити дитину заняттями фізичною культурою? Добре, якщо дитина сама потребує рухів та із задоволенням виконує нові завдання. Ви повинні підбадьорити дитину, продемонструвати, яка вона міцна, спритна і сильна. Збудити інтерес у дитини до занять також і демонстрація її вмінь перед іншими членами сім'ї або однолітками. Так поступово у дитини розвинеться впевненість у своїх силах та бажання вчитись далі, засвоювати нові, більш складні ігри і рухи.

Якщо у дитини немає бажання займатись, проаналізуйте причини негативного ставлення до занять, щоб в подальшому створювати більш сприятливі умови.

Чим і як займатися? Кожна вправа, кожна рухлива гра має своє завдання, мету, значення, у зв'язку з чим вони поділяються на п'ять основних груп.

До першої групи входять вправи, що спрямовані на відпрацювання правильної постави, правильного положення голови, плечей, інших частин тіла. Саме ці рухи сприяють правильному фізичному розвитку.

До другої групи входять вправи, які будуть містити елементи акробатики. Вони спрямовані на розвиток спритності, гнучкості, швидкості реакції і виконуються зі страхуванням. Батьки повинні бути дуже уважними й обережними, щоб забезпечити повну безпеку під час виконання цих рухів (перекидання, розгойдування дитини, висіння головою вниз тощо).

Третя група вимагає рухливих ігор, в яких використовується ходьба, біг, стрибки тощо. Для проведення ігор необхідний колектив: дитина грається з батьками, або зі старшими братами і сестрами, або з однолітками.

До четвертої групи входять вправи з використанням різних предметів на свіжому повітрі або приміщенні. Тут дуже важливою є винахідливість батьків, яка допоможе у звичайних умовах підготувати для дітей різні цікаві перешкоди для перелітання, перестрибування і розгойдування.

П'яту групу складають музично-ритмічні вправи, які виховують у дітей граціозність, пластичність, усвідомлене виконання рухів із ритмом віршів, пісень і музики.

Основні правила безпеки, яких потрібно обов'язково дотримуватися, виховуючи у дитини сміливість:

Піднімаючи дитину, ніколи не тримайте її за зап'ястя – тільки за передпліччя. Найбільш безпечно підтримувати дитину за стегна. Під час виконання акробатичних вправ дорослий повинен оберігати хребет малюка від невдалого повороту або удару. Всі захвати повинні ґрунтуватися на вдосконалішому знанні можливостей Вашої дитини.

Нову вправу малюк повинен засвоювати в повільному темпі за постійної допомоги дорослого. Тоді з'явиться відчуття впевненості в руках. Темп виконання вправи прискорюють поступово, так само поступово дитину привчають до самостійного виконання. Проте постійно підстраховуйте дитину, будьте готові, за потреби, швидко підхопити її.

Вчіть малюка бути уважним на заняттях, щоб він самостійно піклувався про власну безпеку. Складні вправи і стрибки доцільно виконувати тільки на м'якій підстилці (килимку, траві).

У ранньому віці не можна довго утримувати складні пози (нахил, тримання рук вгорі, групування), через 1 – 2 с дитина має повернутися у вихідне положення. Краще кілька разів повторити вправу.

Не дозволяйте малюкові вилазити по драбині вище того рівня, на якому Ви зможете його дістати. Лише після засвоєння лазіння (наприклад, по похилій драбині), можна дозволити дитині старше 3-х років самостійно вилазити вище.

Ніколи не використовуйте для змагань вправи, які можуть спричинити травми. Такі рухи дитина повинна виконувати повільно й зосереджено.

Уникайте вправ, під час виконання яких дитина дуже вигинається в попереку, адже більшість дітей потребує виправлення цієї частини хребта.

Шановні батьки! Якщо Ви систематично будете займатись зі своїм малюком фізкультурою, то це буде доброю запорукою того, що син чи донька зростатимуть здоровими, сильними, матимуть правильну поставу, красиво ходитимуть.

А ще фізкультура допоможе розвинути у дитини такі цінні риси характеру, як дисциплінованість, звичку дотримуватись правил особистої гігієни.

Шановні батьки!!!

Піклуючись про фізичний розвиток, оздоровлення та загартування Вашої дитини вдома, користуйтеся низкою наданих порад:

- Привчайте дитину до дотримання вдома режиму дня, санітарно-гігієнічних та культурно-гігієнічних вимог.
- Виконуйте щоденно разом з дитиною ранкову гімнастику, проводьте загартовувальні процедури, виходьте на прогулянку.
- Облаштуйте вдома спортивний куточок.
- Розвивайте вміння виконувати вправи з основних рухів - вправляйте в ходьбі, бігу, стрибках, повзанні, лазінні, утриманні рівноваги, виконанні вправ із м'ячем.
- Грайте з дитиною в рухливі та спортивні ігри, які сприяють розвитку гнучкості, швидкості, спритності, зокрема на свіжому повітрі.
- Організуйте у вихідні дні пішохідні прогулянки, туристичні походи.
- Катайтесь разом з дитиною на санчатах, ковзанах, лижах, велосипедах, роliках, грайте в бадмінтон, теніс, футбол, баскетбол, хокей, в ігри з м'ячем, стрибайте через скакалку тощо.
- Плавайте та грайте разом у воді в теплу пору року, а також привчайте дитину приймати літній душ - це сприяє загартуванню організму та зміцненню нервової системи.
- Піклуйтеся про забезпечення дитячого організму необхідними вітамінами, зокрема у весняну пору року. Вводьте до щоденного раціону дітей сезонні овочі та фрукти.
- Беріть участь разом з дитиною у святах, розвагах, Днях здоров'я, які проводять у дошкільному закладі.

БАТЬКІВСЬКИ ПОМИЛКИ У ВИХОВАННІ ДІТЕЙ.

Консультація для батьків

«Виховання дітей — найважливіша галузь нашого життя. Наші діти — це майбутні громадяни нашої країни і громадяни світу. Вони творитимуть історію. Наші діти — це майбутні батьки і матері, вони теж будуть вихователями своїх дітей. Наші діти повинні вирости прекрасними громадянами, хорошими батьками і матерями. Але й це не все: наші діти — це наша старість.

10 сновних помилок батьків у вихованні дітей

- **Небажання прислухатися до дитячої думки**

Батьки щиро дивуються: навіщо питати, що думає дитина з того чи іншого приводу, якщо рішення все одно приймуть вони. Через кілька років мама і тато почнуть обурюватися: чому їх чадо не вміє приймати дорослі самостійні рішення. Виховавши в дитині інфантильність, батьки допустили серйозну помилку, виправити яку не так і просто.

Що робити? Надати дитині право вибору, тому що не приймаючи особистих рішень, ваше чадо не стане самостійним.

Перевищення батьківської влади

Батьки повністю контролюють дії дитини, жорстко обмежуючи її право на свободу. У результаті: низька адаптаційна здатність у суспільстві, конфлікти з однолітками, загострення відносин з батьками.

Що робити? Не використовуйте свій авторитет проти дитини. Будьте більш тактовними щодо неї.

3. Розбіжності у вихованні

Багато мам і тат розходяться у виховних цілях. У таких сім'ях строгість батька з контрастом терпимості і м'якості матері не дозволяє дитині відрізнити легку витівку від значного проступку.

Що робити? Батьки повинні дотримуватися єдиних поглядів на виховний процес.

4. Непослідовність у вихованні

Таке зустрічається часто. Наприклад, сьогодні мама заборонила дивитися мультфільми через отриману двійку на тиждень, але вже завтра заборона знімається. В результаті, дитина несерйозно ставиться до покарань і заборон.

Що робити? Якщо ви прийняли якесь рішення, відстоюйте свою точку зору до кінця.

5. Емоційне відкидання

Батьки обтяжуються власною дитиною, не отримуючи від спілкування з нею належного задоволення. Частіше таке буває в сім'ях з двома і більше дітьми, одне з яких отримує більше любові та уваги, ніж інші. Відкинута дитина виростає потайною і образливою.

Що робити? Свої почуття до дітей важливо ділити порівну. Не можна їх ділити на улюблених і «не дуже». І тоді між дітьми не буде ревнощів і ворожнечі, які ніколи не дозволять їм зблизитися.

6. Виховання вундеркінда

Бажаючи дати дитині прекрасну освіту і розвинути її, часом надумані, здібності, батьки позбавляють її повноцінного дитинства. Таку дитину можна назвати нещасною – вона завжди поспішає, чимось зайнята. Її нервова система перевантажена. Вона протестує проти такого режиму наростаючою тривогою і невротизмом.

Що робити? Подарувати дитині більше свободи, позбавивши її від невиправданої зайнятості.

7. Гіпопротекція

Дефіцит уваги аж до байдужості до долі дитини. У результаті дитина відчуває себе самотньою і безпорадною перед навколишньою дійсністю.

Що робити? Батьки повинні переглянути свої погляди на виховання, дати дитині моральну підтримку, частіше перебувати поруч, повірити в її успіх.

8. Гіперопіка

Надмірна турбота про дитину, оточення її підвищеною увагою. Наслідок гіперопіки – соціальна безпорадність і егоцентризм.

Що робити? Батькам слід усвідомлювати приховані мотиви своєї поведінки, що нормалізує їх ставлення до свого чада.

9. Надмірна суворість

Якщо ви не прощаєте дитині жодної провини, вважаючи, що таким чином, ви вчите її хорошему: дисципліни, чесності тощо, ви помиляєтесь. Постійні крики і покарання вирощують невпевненість, вашій дитині складно вибудовувати відносини з оточуючими, тому що вона сумнівається в їх щирості.

Що робити? Якщо ви не хочете стати ворогом власної дитини, навчіться стримувати свої емоції.

10. Батьківський егоїзм

Це поширена помилка багатьох мам і тат: згадайте, напевно, ви обрушували гнів на дитину, якщо вона своєю гучною грою заважала вам відпочивати. Або вдавалися до дрібної брехні, щоб швидше її заспокоїти. У результаті, дитина відчуває себе знедоленою, розуміючи, що нарівні з вами вона має право на ігри та спілкування.

Що робити? Не піддаючись емоціям, роз'яснити дитині виниклі обставини, роблячи її рівноправним співучасником того, що відбувається.

Поради батькам

Часто за нескінченим потоком справ ми не звертаємо уваги на найдорожче, що в нас є – на наших дітей. А вони так потребують уваги!

Одного разу у дитини запитали чого тобі найбільше хочеться? Я хочу захворіти. Чому?

Коли я хворіла, мама сиділа біля мене, розмовляла, розповідала казки, читала книжки. Мені було так добре!

Порада 1

Не забувайте приділяти увагу повсякденному спілкуванню з дитиною. І тоді колись почуєте: «Дякую тобі, мамо, за твою науку. Колисала ти мене, колиши й онуку».

Порада 2

Намагайтесь говорити спокійно і доброзичливо. Не зловживайте словами: «повинен», «треба». Не забувайте казати дітям «дякую», «вибач», адже вони вчать того, чого їх навчають. Якщо дитина зростає у докорах, вона починає жити з почуттям провини.

Порада 3

Будьте в міру вимогливими:

- виправляйте;
- реагуйте на недоліки;

- хваліть за мінімум — карайте за максимум. Примітка: інколи вмійте і «не побачити».

Порада 4

Спільні сімейні обіди — один з елементів належної культури поведінки, тільки не ті, де переважають уїдливі насмішки на кшталт:

- Прибери лікті зі столу! Підніми голову, вона в тебе не глиняна!
- Не плямкай!
- Як ти їси, дивитись гидко!
- А хто за тебе «дякую» скаже!

Як говорив стародавній мислитель Сенека, «нелегко привести до добра повчанням, а легко прикладом».

То ж будьмо прикладом своїм дітям у всьому. Бо «блаженні ті батьки, чиє доброчесне життя є прикладом доброзичливості для дітей, зразком виправлення і правилом благих дій».

Порада 5

Дуже важливою умовою є дотримання принципу погодженості у вихованні, одностайності у вимогах до дітей. Слушними, на наш погляд, є зразки народної мудрості:

- Коли батько каже «так», а мати — «сяк», росте дитина як будяк.
- Біда тому дворові, де курка кричить, а півень мовчить.

Порада 6

Піклуйтесь про щасливу долю свого дитяти.

Відразу в кожного на думці — придбати і передати у спадок солідне майно. «Та, якщо вони не вміють благочестиво поводитися, — вчить Святий отець Іван Злотоустий, — воно недовго протримається у них, вони його розтринькають, воно загине разом з його господарями».

Знайте, батьки, — найкращий спадок для дітей не золото та маєтки, а гарне виховання і навчання. Для переконливості пропонуємо давню притчу, в якій закладена саме ця ідея.

«Якщо ти даси своєму синові одну рибину, то він буде ситий один день, якщо даси дві — то два дні, три рибини — три дні... Але коли ти навчиш його ловити рибу, працювати, то він буде ситий протягом усього свого життя. Отже, — продовжує Святий отець, — учіть дітей бути благочестивими володарями своїх пристрастей, багатими в добродіяннях і не очікуйте від Бога ніякої милості, якщо не виконаєте свого обов'язку». А слова видатного педагога К. Ушинського про те, що «коли бажаєш вихованцеві щастя, треба виховувати його не для щастя, а для праці життя», слугують цілком логічним підтвердженням всього зазначеного вище.

Порада 7

Матері, привчайте своїх доньок до охайності, чистоти і краси зовнішньої. Знайте, що в народі доньок порівнюють з їхніми мамами за приказкою: «Який куш, така й калина, яка мати, така й дитина».

Порада 8

Обов'язок батька — виховати в сина мужність, бо вона є головним показником зрілості юнака.

У своєму «Повчанні...» Володимир Мономах, описуючи власні пригоди, мав на меті продемонструвати молоді, що тільки постійними тренуваннями можна розвинути у юнаків такі вольові якості, як наполегливість, терпеливість, відвагу, рішучість і сміливість. Ось чому він ствердно заповідав: «Не боячись ні раті, ні од звіра, діло мужське робіте...»

Як заспокоїти дітей під час війни?

Консультація для батьків

Як діти різного віку реагують на стрес та сприймають кризову ситуацію

Діти 0-3 років: у цьому віці діти відчують дратівливість, плачуть, можуть проявляти надокучливу або агресивну поведінку та боятися незрозумілих звуків, криків, різких рухів і потребують фізичної близькості батьків. Тому їм насамперед потрібно забезпечити присутність батьків та їхній тактильний контакт.

Діти 4-6 років: часто відчують безпорадність та безсилля, страх розлуки, у своїх іграх можуть відбивати аспекти ситуації, відмовлятися визнавати ситуацію та заглиблюватися в себе й не бажати спілкуватися з однолітками та дорослими. Вони потребують насамперед безпеки, тому батькам слід заспокоїти дитину, що і вона, і самі батьки в безпеці.

Діти 7-10 років: можуть відчувати провини, неспроможність, злість, фантазії, в яких дитина бачить себе “рятувальником”, “зацикленість” на подробицях події. Дитина боїться втратити звичне та боїться смерті, досить добре розуміє загрозу, може переживати страх і думає про майбутнє. Тому батькам потрібно обговорювати з дитиною події та переживання і забезпечити їй безпеку та звичний спосіб життя (ігри, спілкування з друзями тощо).

Діти 11-13 років: відчують дратівливість, страх, депресію, можуть поводитися агресивно та не приймати правила. Вони боятися втратити життя, близьких, будинок, звичний спосіб життя. У цьому віці діти розуміють, що відбувається, прогнозують майбутнє, але мінімальний власний досвід викликає тривожність. Батькам можна відкрито говорити про свої переживання, страхи та допомагати дітям відтворювати соціальні зв'язки.

Діти 14-18 років: проявляють небезпечну поведінку, можливі суїцидальні думки та прояви аутоагресії, реакції, що нагадують реакції дорослих. Боятися втратити себе, своє місце, життя, близьких. Можуть радикально сприймати ситуацію, адже підліток тільки стає на ноги, а звичний світ зруйнувався. У цьому віці дорослим важливо не вимагати від підлітка брати на себе роль дорослого. З підлітком слід ділитися досвідом, розмовляти, допомагати знизити емоційне напруження.

Поясніть підлітку, що всі почуття та реакції зараз природні, а все, що зараз відбувається — це тимчасово, не на все життя. Щоб допомогти підлітку зменшити емоційне напруження — спрямовуйте його активність та емоції на конкретні дії. Психологи звертають увагу, що

практично у всіх дітей, особливо молодший, зараз спостерігається певний регрес – діти капризують, не виконують домовленості, втрачають деякі навички.

Це абсолютно нормально, й у цій ситуації батькам не треба лякатися такої поведінки дітей. Перш за все дорослим потрібно забезпечити “завдання виживання” – заспокоїти дитину тощо. При нормалізації умов можна буде працювати над відновленням.

Для того, щоб стан дитини якнайшвидше стабілізувався, психологиня Світлана Ройз радить дорослим постійно відповідати на запитання дітей, адже діти потребують пояснень.

Ці запитання повторюватимуться кілька разів, але відповідати на них потрібно весь час, коротко та без подробиць. Дитина не має бути присутня при перегляді новин та розмовах про смерть і вибухи. Їй важливо чути слова: «Зараз ми в безпеці» (коли дійсно у відносній безпеці). Наскільки це можливо – потрібно відновити розклад дня й те, що було звичними діями в сім’ї.

Також дітям потрібно грати та комунікувати з іншими дітьми, адже гра – це природний механізм стабілізації. Абсолютно нормально, коли дитина грає в одну гру з зацикленим сюжетом, якщо повертається до тих ігор та мультфільмів, у які грала та котрі дивилася кілька років тому – так вона намагається повернутися до того стану й часу, коли була в безпеці.

ЩО РОБИТИ ДОРΟΣЛИМ, ЩОБ ЗАСПОКОЇТИ І ПІДТРИМАТИ ДИТИНУ

1. ГОВОРІТЬ ІЗ ДИТИНОЮ, ЗАЛИШАЙТЕСЯ СПОКІЙНИМ ПІД ЧАС РОЗМОВИ

Психологиня [Катерина Гольцберг на своїй сторінці в мережі Facebook](#) радить обов’язково поговорити з дитиною про ситуацію, що відбувається. Говорити з дитиною варто дорослому, який найбільше зберігає спокій. Перед тим, як говорити з дитиною, дорослому самому слід заспокоїтися, щоб не завдати шкоди дитині.

Якщо спілкуєтеся з підлітком – також дуже важливо навчати його, де шукати перевірену інформацію, та ділитися джерелами для її пошуку. Адже, як пояснює психологиня, під впливом стресу підліткам, які зазвичай гарно знаходять інформацію в Інтернеті, зараз складно відшукати перевірену інформацію про все, що відбувається та зрозуміти ситуацію, оскільки емоції пригнічують неокортекс (ту частину мозку, яка “відповідає” за логіку).

2. ДЕМОНСТРУЙТЕ НАДІЙНІСТЬ

[Дорослому потрібно](#) продемонструвати надійність: варто сказати дитині, що ви зробите все, щоб захистити себе і її від небезпеки, й що наша армія на варті та дасть відсіч. Для дитини до підліткового віку свої слова про захист і безпеку можна підкріпити обіймами.

Підлітки ж, навпаки, можуть сприймати обійми, як слабкість.

3. ОБГОВОРЮЙТЕ З ДИТИНОЮ ПРАВИЛА “ЦИВІЛЬНОЇ ОБОРОНИ”

[Слід пояснити дитині](#), що зараз дуже важливо слухатися старших – вчителя, батька, маму, не сперечатися з дорослими та слідувати за тим, хто відповідальний за безпеку.

Також домовтеся та навчіть дитину, де вона може зустрітися з вами або іншими родичами, де переховуватися, якщо буде втрачено мобільний зв’язок.

4. ГРАЙТЕ ІГРИ, ВИКОНУЙТЕ З ДИТИНОЮ ЗАСПОКІЙЛИВІ ВПРАВИ

[Дитяча психологиня Світлана Ройз звертає увагу](#), що під час стресу ігри дітей можуть бути трохи “регресивними”, тобто старші діти можуть знову грати в ігри для малечі. Можна

ліпити з пластиліну, окреслити навколо себе коло безпеки з нитки, рвати на дрібні шматки папір, «Видихнути хмаринку» (уявити, що вдихнули хмаринку і видихнути її зі звуком, можна з грозою і блискавкою, тупотіти при цьому ногами) тощо. Також можна грати настільні ігри, малювати, грати у слова, ігри в телефоні, в яких залучене просторове сприйняття (наприклад, Тетрис).

Докладний перелік ігор в укритті, які рекомендує психологиня, можна прочитати [тут](#).

5. ВИКОНУЙТЕ ВПРАВИ ПРИ ПАНІЧНІЙ АТАЦІ

Міжнародний фонд ЮНІСЕФ на своїй Фейсбук-сторінці опублікував поради [Світлани Ройз, як діяти при панічній атаці](#).

Ви та ваша дитина можете робити такі вправи на вибір:

- покласти руку на живіт, приблизно на 3 пальці нижче сонячного сплетіння та постукати по цьому місцю
 - потерти кінчик носу
 - надавити не сильно на очні яблука з двох боків
- якщо є, де лягти, – лягти на спину і зробити рухи ногами, як на велосипеді
- сконцентруватися на диханні – одну руку скласти, як човник і накрити нею губи, іншу руку – покласти на живіт. Видих – рука йде вниз до грудей, вдих – рука підіймається до рота
 - змашувати губи, полоскати рот водою
- витягувати якомога далі язика – ніби намагаючись торкнутися грудної клітини
- подивитися вправо, не повертаючи голови, – якомога далі на 15-20 секунд, потім перевести погляд прямо, потім подивіться вліво – якомога далі, потім знову прямо
 - розтерти тіло
- розтерти точку між підмізинним (четвертим) пальцем та мізинцем – там знаходиться точка паніки
- покласти руки на ребра, відчути, як вони при диханні розширюються, підіймаються
 - розтерти руки, прикласти до нирок.

6. «ЗАЙМІТЬ» ЧИМОСЬ АУДІАЛЬНИЙ КАНАЛ ДИТИНИ

[Світлана Ройз пояснює](#), що під час звуку сирен у дитини в особливому навантаженні перебуває аудіальний канал сприймання, тому його потрібно чимось “зайняти”. Для цього можна співати хором, горланити кричалки проти утіпутіна і російської армії, слухати в навушниках аудіоказки та музику, взяти з собою гітару та влаштувати для всіх концерт.

7. ЩЕ КІЛЬКА РЕЧЕЙ, ЯК МОЖНА ВІДВЕРНУТИ УВАГУ ДИТИНИ

- [Обіймайте](#) дитину, жартуйте з нею.
- Поїть дитину теплими напоями, годуйте її чимось смачненьким.
 - Виконуйте разом із дитиною рутинні справи.
- Вмикайте мультіки, серіали, розповідайте казки, історії, читайте дітям вголос.

8. ПОЯСНЮЙТЕ ДИТИНІ ПРО ВАЖЛИВІСТЬ БУТИ ЗІБРАНИМИ ТА ДОПОМАГАТИ ОДНЕ ОДНОМУ

Психологиня [Світлана Ройз пише](#), що необхідно пояснити дитині складність ситуації, пояснити, що сталося те, чого ми боялися, тому важливо бути зібраними та допомагати одне одному.

9. ДОВІРТЕ ДИТИНІ ПОСИЛЬНЕ ДЛЯ НЕЇ ВІДПОВІДАЛЬНЕ ЗАВДАННЯ

[Світлана Ройз радить](#) покласти на дитину відповідальність, яка їй до снаги – наприклад, доручити дитині завдання слідкувати за іграшкою.

Наші психологи також рекомендують доручити дитині певну функцію чи роль. Наприклад, можна попросити дитину створити казку про якогось персонажа, уявити себе журналістом та провести репортаж із події тощо.

Прийом відповідального завдання, ролі чи функції можна застосовувати й для саморегуляції дорослих.

10. ДОЗВОЛЯЙТЕ ДИТИНІ ВИВІЛЬНЯТИ НЕНАВИСТЬ ТА ЗЛІСТЬ

[Психологиня Вікторія Горбунова пояснює](#), що зараз і для дорослих, і для дітей виявляти злість (ненавидіти, лаятися, кричати) – це здорова реакція. Тому дорослим потрібно дозволяти собі й близьким, зокрема й дітям, це робити. Це варто робити в ігровій формі. Можна застосовувати гру “Злий бобер” (придумати злу тваринку і поводитися так, як, на нашу думку, може себе вести ця тваринка. Потім перетворитися на добру тваринку. Потім – на людину) або кричати в “мішечок для криків” або стаканчик. Але після вивільнення ненависті та злості слід переключитися на щось добре і позитивне: на обійми, теплий чай, добрі слова одне одному.

Сльози та плач – теж нормально в цій ситуації, тому дайте дитині виплакати. Після емоційного вивільнення дитині буде легше заснути.

КУДИ МОЖНА ЗВЕРНУТИСЯ ЗА ПСИХОЛОГІЧНОЮ ПІДТРИМКОЮ

[Національна психологічна асоціація](#) з початком військових дій силами небайдужих людей зібрала психологічний консультативний центр для тих, хто переживає паніку, тривогу та постійний стрес. Щоб звернутися за допомогою до центру – треба [заповнити анкету](#).

[Бот першої психологічної допомоги](#) із порадами психологічної підтримки для себе та щоб підтримати інших.

Також Міністерство освіти і науки України з сертифікованими психологами Асоціації інноваційної та цифрової освіти запускає щоденні онлайн зустрічі о 13.00 та 20.00 [тут](#).

[Цілодобова безплатна платформа](#) для психологічних консультацій “Розкажи мені”, створена Інститутом когнітивного моделювання, МОЗ. Щоб отримати допомогу – необхідно заповнити анкету на сайті, коротко описавши свій стан.

Telegram-канал [«Підтримай дитину»](#), який запустили педагоги та дитячі психологи за підтримки Міністерства освіти і науки. На цьому каналі – рекомендації, ігри та розвиваючі вправи, завдання для артикуляційної гімнастики, аудіоказки, які можна виконувати у сховищі, вдома чи під час евакуації.

Національна гаряча лінія для дітей та молоді [зібрала контакти психологів](#) та психотерапевтів, котрі готові надавати безоплатні консультації.

Також корисні джерела:

- поради швидкої допомоги з кризового реагування від Світлани Ройз у ситуації розгубленості, під час панічних атак, під час стресу та паніки, якщо шок у людини поруч ([миготіві \(1\).jpg](#));
- психологічна турбота від Світлани Ройз – добірка відеороликів [на сайті МОН](#);
- рекомендації з психологічної допомоги [від МОЗ](#);
- від національної гарячої лінії для дітей та молоді Громадської організації «Ла Страда-Україна» [рекомендації](#) щодо того, як допомогти дитині впоратися зі стресом, розроблені завдяки підтримці Child Helpline International та NATAL Israel;
- [поради для дорослих](#) про те, як зберігати свій ресурс, створені в межах «Проекту «Національна гаряча лінія для дітей та молоді» ГО «Ла Страда-Україна» за фінансової підтримки UNICEF Ukraine та уряду Німеччини;
- посібник першої психологічної допомоги ([посібник з допомоги \(1\)](#)) для працівників на місцях щодо того, як надавати підтримку людям одразу після надзвичайно стресових подій. Він призначений для тих, хто має можливість надавати допомогу людям, які пережили надзвичайно стресову ситуацію. Посібник створений Всесвітньою організацією охорони здоров'я із наданим правом перекладу та публікації видання українською мовою Міжнародному медичному корпусу.

Бережіть себе та людей поруч. Зараз важливе кожне добре та тепле слово підтримки.

Як спілкуватися з дитиною, чиї батьки на війні

Поради військового психолога

Коли один з батьків має безпосередній стосунок до війни — перебуває на фронті або повернувся і має власний, часто травматичний досвід, спілкування з дитиною потребує особливої уваги. Як підтримати дитину в цій ситуації, розповідає військовий психолог Андрій Козінчук.

Дати впевненість і показати дитині її цінність

Необхідно створити вдома острів впевненості: забезпечувати базові потреби — відпочинок, харчування, любов, опіку. Дотримуватися розпорядку дня і регулярно проводити час разом.

Слід обов'язково хвалити дитину, але тільки за те, що є хорошого насправді. Скільки робите зауваження дитині — стільки або більше хваліть. Якщо хтось вважає, що нема за що хвалити дитину, це означає, що він або вона просто не помічає.

Важливо показати дитині, як ви її цінуєте, казати: «Я тебе люблю», «Я дуже пишаюсь, що ти в мене є», «Мені радісно бути з тобою», «Я рада, що провела з тобою вечір». Неправильний варіант: «Тато пішов на війну і нас кинув. Слава Богу, що хоч ти в мене є», — так дитина відчуватиме тягар.

Коли дитина щось запитує, важливо говорити відповідно до віку. Не треба розповідати про криваві подробиці — це зайве. Меншим говорити в такому ключі: «Злі люди напали на хороших, і тепер хороші обороняються, і твій батько (або мама) у тому числі». Старшим можна глибше пояснювати, що твій батько вирішив захищати країну і служити в лавах Збройних Сил чи силових структур, і в нас із тобою теж є свої обов'язки з цього приводу. У тебе — навчання, очікування, спілкування з ним (якщо можливо). Якщо немає можливості говорити телефоном або спілкуватись у месенджері — варто писати листи, малювати. Це теж діалог.

Більше запитувати дитину

Краще не так розповідати дитині, як запитувати її. Коли вона ставить запитання, відповідати, а потім, у свою чергу, питати: «А що ти думаєш про це?», і вже на основі цього вибудовувати діалог.

Дуже важливо зрозуміти, як дитина інтерпретує події. Якщо каже, що її батько — герой, то важливо допомогти зрозуміти, що герой — це не всемогутній Бетмен, а людина, яка прийняла непросте рішення і поїхала на війну. Або навпаки — дитині в класі сказали, що «батько — заробітчанин, вбиває людей за гроші», тоді слід розпитати, що сама дитина думає про роль батька на війні.

Якщо дитина маленька, спитайте: «Чи не боїшся ти ходити в садок?», «Чи спокійно тобі?», «Чи щось лякає тебе?» Питати «Що ти думаєш про війну?» — не варто, дитина може бути не готова до цього. Але якщо воно сидить у дитини всередині, воно непокоїть її і в діалозі дитина поділиться з вами. Виводити конкретно на розмову недоцільно, а тим більше змушувати до неї — тільки запрошувати.

Не героїзувати воїнів надміру

Надмірну героїзацію воїнів треба не укріплювати, а приземляти. Розповідати про буденні речі, які робить батько. Бо потім може повернутися з фронту батько-герой і наприклад, прийти ввечері нетверезим. І світ перевертається. Питати: «Що б тобі хотілося разом з батьком зробити — у парк сходити, в МакДональдс?» І розповісти про це чоловіку. Так ви підтримаєте чоловіка — він знатиме, що його чекають, він потрібен удома. І укріпите в дитини образ нормального, земного батька.

Пильнувати навіть позитивні зміни поведінки

Коли діти не говорять — вони самі інтерпретують події, і ця інтерпретація може ранити їх. У них може змінюватися поведінка, навіть у кращий бік. Але будь-яка зміна поведінки нам про щось говорить. Дитина стає або пасивніша, або активніша. І може щось вчудити, наприклад, побитися — якщо дитина спокійна. Якщо гіперактивна, рухлива дитина раптом стає надто спокійною — це складно помітити, мовляв, добре, дитина заспокоїлась, а насправді вона занурюється в себе.

Звертати увагу на малюнки

Якщо ви бачите, що дитину тема війни пригнічує, вона малює щось таке в темних тонах, танки, кров, то про це справді треба говорити і питати, казати: «Я хочу тебе підтримати», не «Я боюсь, що тебе охопила війна, а «Я хочу, щоб тобі було краще». Але не змушувати, а запрошувати до розмови.

Хибна думка, що слід завантажити дитину так, щоб у неї не було часу на переживання. Це так не працює. Тут немає винятку — треба, як завжди, намагатися допомогти дитині, задовольнити її зацікавлення, а не силувати до того, чим вона не хоче займатися.

Не перевантажувати дитину гуртками силоміць

Не перекладати на дитину емоційний тягар

Дуже важливо емоційно готуватися до розмов з дитиною. Вона має отримувати опіку, ласку і підтримку. Хоч як це може бути важко. Якщо ви будете всю свою тугу виливати на дитину — вона від цього отримає травму. Не від того, що батько на війні, а від реакції мами на це.

Дотримуватися балансу почуттів, якими ділитесь з дитиною

Звісно, мати може горювати, плакати, коли їй важко. Але важливо дотримуватися балансу: якщо горювання становить 10 % вашого часу з дитиною — це ок, якщо ж більш ніж половину — ні. Не можна перекладати весь тягар своєї туги на дитину, вона цього може не витримати.

Не можна компенсувати за рахунок дитини свої образи. Наприклад, батько поїхав на війну, мати за це на нього сердиться і вирішує помститися — купити дитині дорогий телефон, який буде недоречний, скажімо, у шостому класі. Вона вивищилась і компенсувала цим свою злість. Така компенсаторика завжди відіграє негативну роль, від неї варто утриматися.

Не підважувати мамин авторитет

Якщо воювати пішла мама, то дитина нашттовхується ще й на соціальну стигму: мама тебе кинула, так не заведено. Якщо дитина питає: «Чому саме моя мама пішла на війну? Більше ні в кого такого нема, у крайньому разі в декого тато воює», — не треба ускладнювати. Сказати, що твоя мама сильніша від інших мам, їй не все одно, тому вона зважилась на це і пішла в армію». Не можна підважувати мамин авторитет, казати, що ви теж були проти, щоб вона ішла. Не можна і обманювати. Слід знайти позицію, яка задовольнить обидві вимоги, наприклад, сказати: «Я не так люблю її як воїна, зате дуже люблю її як дочку». Запитати, що дитина сама про це думає. Має бути діалог і відсутність будь-якої критики.

Підтримувати контакт на відстані

Коли хтось з батьків на фронті — має бути по можливості постійний контакт із дитиною — фотки, месенджери, дзвінки. Не контроль: «Чи ти поїв?», «Чи ти зробив уроки?», а саме контакт — «Люблю тебе», «Скучаю», «Як твої справи?», «Чи все в тебе добре?» Не закриті запитання, які передбачають лише відповідь «так» або «ні», а відкриті.

Не давати марних обіцянок

Казати правду. «Так, я за тобою скучаю. Приїду тоді-то» — і тут краще гірка правда, ніж солодка брехня. Не можна казати: «Добре-добре, я повернусь тоді, коли ти просиш», — якщо насправді такої можливості немає.

Проводьте час якісно

Коли повертається мама чи тато у відпустку або демобілізується — важлива не кількість часу, який вона або він проводить з дитиною, а якість. Якщо у вас є година часу, яку ви

можете провести з дитиною — зробіть так, щоб це була суперова година, приділіть її повністю дитині. Це краще, ніж провести півдня, але постійно відволікатися на інше.

Давайте час на адаптацію. Коли тато і особливо мама повертається з фронту, цілком може бути, що він або вона не готові одразу перебрати опіку над дитиною в повній мірі, як це було до війни. Адже період адаптації до цивільного життя потребує часу. Той, хто був з дитиною, має ще трохи почекати і опікуватися дитиною далі, а мати або батько буде поступово входити в свої обов'язки. Не слід відчувати за це провину.

Не ділитися тим, що вас травмувало

Якщо батько або мати повернулись з війни чи бувають там як волонтери — не розказуйте дітям ті речі, які вас самих травмують. Як загинули або були поранені побратими, як вас обстрілювали, не розповідайте про важкі бої. Не розказуйте ті історії, які особисто вам заподіяли травми, навіть класні.

Темами розмови можуть бути побутові речі — їжа, душ, туалет, боротьба з мишами. Більшість приколів складається саме на цьому ґрунті, не на бойових ситуаціях.

Якщо є якісь табу для вас, те, про що ви не хочете казати — варто це проговорити. Якщо не напругу з дитиною, то через маму або тата, бабусю. Просто скажіть: «Ми з тобою домовимось, що ми про це не говоримо». Дитина це нормально сприймає. Але якщо ви будете відказувати з агресією: «Чого ти це питаєш, чи ти не бачиш, що батькові погано?» Ні, дитина не бачить, це треба говорити. У дитини теж можуть бути теми, на які вона не хоче говорити — ви їй подаєте приклад, що вона має право сказати про це, а не приховувати і соромитись.

Ділитися мріями

Розказуйте про свої мрії. Кожен ветеран, ветеранка, зіштовхуючись з небезпекою, каже собі: «От я повернусь, я обов'язково зроблю...» — діліться цим. Розказуйте, що вдалося, що не вдалося, разом міркуйте, як це можна втілити. Це може бути брак на фронті якихось простих речей — як ви мріяли ходити в капцях (або жінка — у сукнях), посидіти в теплій ванні, а не обтертись вологими серветками. Так дитина теж буде вчитися цінувати те, що в неї є.

Розповіді про фронтове буття добре пасують для того, щоб нести дитині базові цінності. Наприклад, які стосунки були між чоловіками і жінками на фронті — якщо у вас були здорові стосунки. У моєму підрозділі ми жінок оберігали, намагалися чимсь їх потішити — така от позитивна дискримінація. Розказуйте про те, який у вас був класний зв'язок між побратимами. Якщо у вас був хороший командир — покажіть, що таке справжнє лідерство.

Насаджувати модель ненасильницького спілкування

Розповідаючи дитині про війну, нам треба показати суть добра і зла. Треба пояснювати так, щоб дитина була на стороні світлого, доброго. Уникайте будь-яких описів насилля — вбивства, каліцтва. Дитина має знати, як справлятися з ним, а не суть насилля. У дитини має бути приклад здорового ставлення до іншої людини. Щоб дитина була щаслива, треба насадити їй модель ненасильницької форми спілкування. Це не означає, що він або вона має терпіти приниження, тут часто плутають. Це не заважає віддати дитину на тхеквондо, боротьбу, бокс. Добре, якщо дитина може дати відсіч, але сама не вважати за нормальне ініціювати насилля. Показати дитині, що так, вона має право на агресію, злість, емоційні вибухи, але це може бути лише захисна реакція.

Консультація для батьків

«Правила дорожнього руху»

Шановні батьки, хотілося б поговорити про важливе питання, якому в нашому дитячому садочку приділяється велика увага, це питання про знання та дотримання правил дорожнього руху. Статистика дорожньо-транспортних пригод свідчить про те, що діти часто опиняються в аварійних ситуаціях на вулицях наших сіл.

Проблема безпеки дорожнього руху на даний момент є однією з досить важливих проблем.

Населення зростає, все більше людей купують автомобілі для особистого користування. Збільшується кількість дорожньо-транспортних пригод. Відбувається вони, на жаль, і з участю дітей дошкільного віку. Найчастіше дитина не розуміє реальної небезпеки, яка загрожує їй на дорозі, тому і відноситься до Правил дорожнього руху без належної уваги.

Пам'ятаєте!

Діти вчаться дотримуватися правил дорожнього руху, беручи приклад з членів своєї родини та інших дорослих. Особливо приклад батьків вчить дисциплінованої поведінки на дорозі.

Бережіть своїх дітей!

Важливо щоб батьки були прикладом для своїх дітей у дотриманні правил дорожнього руху.

- Переходячи дорогу, тримайте дитину за руку.
- Не перебігайте дорогу, ідіть спокійно.
- Не розмовляйте коли виходите на проїжджу частину, це відволікає дитину.
- Переходьте дорогу тільки на зелений колір світлофора та про відсутності транспорту.
- «Пішохідний перехід»- місце для переходу проїзної частини, поясніть це дитині.
- З пасажирського транспорту виходьте першими.
- Звертайте увагу дитини на машини, які їдуть з великою швидкістю.

- Діти повинні грати тільки на дитячих майданчиках, але не на проїжджій частині.

В старшому дошкільному віці діти повинні засвоїти:

- основні терміни і поняття правил дорожнього руху, таких як: дорога, дорожній рух, залізничний переїзд, транспортний засіб, маршрутний транспортний засіб, перехрестя, пішохідний перехід, лінія тротуарів, проїжджа частина, розділова смуга, регулювальник;
 - обов'язки пішоходів та пасажирів;
 - перевезення людей;
 - рух у житлових зонах;
 - особливості безпечного руху на велосипеді.
 - сигнали світлофора і регулювальника;
 - регулювання дорожнього руху;

Шановні батьки, вчіть своїх дітей дотримуватися правил дорожнього руху і будьте прикладом для наслідування

ПАМ'ЯТКА

з попередження дорожньо - транспортного травматизму

серед дітей дошкільного віку

Швидке збільшення інтенсивності руху висуває серйозне завдання
– забезпечення безпеки руху пішоходів.

У попередженні дорожньо – транспортних випадків з дітьми важливу роль відіграє робота дорослих з роз'яснення дошкільникам правил дорожнього руху і прищеплення навичок дисциплінованого поведіння на вулицях і дорогах.

Щоб не допустити лиха на дорозі, Вам необхідно:

- навчити дітей рухатися тротуарами, тримаючись праворуч;
- вчити переходити вулиці у встановлених місцях ;
- заборонити дітям перебігати проїзну частину дороги;
- на власному прикладі вчити користуватися нерегульованим пішохідним переходом;
- підійшовши до проїзної частини, необхідно обов'язково зупинитися на узбіччі дороги, подивитися спочатку ліворуч, потім праворуч і, коли відсутній транспорт, починати переходити дорогу;
- не дозволяти дітям з'являтися зненацька перед транспортними засобами;
- не дозволяти дітям самостійно їздити на громадському транспорті;
- не допускати ігор дітей на проїжджій частині дороги;
- не дозволяти дітям грати з м'ячем, кататися на ковзанах, санчатах, роликах на проїжджій частині дороги та поблизу неї – це може коштувати дитині життя;
- не чіплятися на підніжку транспорту і не стрибати на ходу, щоб своїм прикладом не заохотити дітей;
- не дозволяти дітям до 14 років виїжджати велосипедом на дорогу, де рухається транспорт.
- не подавати дітям негативних прикладів, порушуючи правила дорожнього руху

Поради батькам.

Розвиток логіко-математичного мислення дітей.

Велику роль у залученні малюка до світу математики відіграють батьки. Звичайно, вихователь під час занять, індивідуальної роботи, спостережень, екскурсій, дидактичних та сюжетно-рольових ігор формує у дитини елементарні логіко-математичні знання, уявлення, вміння та навички, однак спонукати дитину до пізнання – це завдання найближчих їй людей, а до того ж чудова можливість поспілкуватися зі своїм малям.

Пропонуємо декілька порад батькам про те, як можна розвивати логіко-математичне мислення дитини у невимушеній «домашній» обстановці, під час повсякденного спілкування.

«МАТЕМАТИЧНІ» поради на щодень:

На прогулянці

На прогулянці звертайте увагу дитини на цифри на будинках, машинах, рекламних щитах, вивісках. Називайте малюкові цифри, які бачите, і просіть, щоб він їх повторив. Для цього пограйте у гру «Відлуння»: нагадайте своєму малюкові, як ви у горах чи у будинку чули, як луна «повторює» останні слова, і запропонуйте йому на певний час стати такою луною. Наприклад: «Я скажу чотири, а ти повториш за мною двічі (тричі...) «чотири», «чотири»... Така гра не лише допоможе дитині запам'ятати числа, а й сприятиме закріпленню навичок лічби, розвитку уваги.

У кімнаті

Коли дитина просить, щоб ви почитали їй улюблену казочку, оповідання, віршик, перед тим, як задовольнити її прохання, запропонуйте їй знайти відповідну сторінку за номером (від 1 до 10).

Якщо ви зібралися пересадити кімнатні квіти, запропонуйте дитині взяти участь у процесі, підібрати горщики відповідного розміру, полічити їх, можна розкласти перед нею пластмасові горщики різні за розміром і дати завдання скласти їх один в один за принципом мотрійки. Можна також пропонувати викладати з них серіаційні ряди, групуючи за певними ознаками. Цей процес не лише захоплює малюка, а й розвиває у нього мисленні операції аналізу та серіації.

Заохочуйте дитину самостійно організувати свій ігровий простір. Наприклад, запропонуйте гру «Кафе». Нехай малюк сам підготує необхідні атрибути, обладнає дизайн приміщення, згрупує предмети, які будуть використовуватися у грі, за якістю (масою, формою, кольором, величиною), множинами (кондитерські вироби, напої, фрукти), виготовить та розклеїть ціnnики. А ви, відвідуючи «кафе» свого малюка, не забувайте хвалити його старанність.

На кухні

Під час приготування обіду спонукайте малюка лічити овочі та фрукти. Наприклад, запитайте, скільки в кошику для приготування моркви, буряка, картоплі, цибулі. Попросіть перебрати квасолю та горох у різні ємкості. Або насипте на тацю макарони різні за формою та розміром і запропонуйте розкласти (згрупувати) їх за однією або двома ознаками. Це завдання розвиватиме вміння дитини класифікувати предмети, а також дрібну моторику та сенсорику. Приготування вареників – цікава і захоплива справа, тож нехай ваш малюк допомагає їх ліпити, при цьому лічить, скільки він зробив сам, скільки ви, а скільки разом; скільки було до того, як він почав ліпити, і скільки стало. Обов'язково відзначаєте вклад дитини у спільну справу, не скупіться на похвалу.

Коли варите кашу, запропонуйте малюкові умовною міркою відміряти крупу. Наприклад, попросіть у нього три склянки крупи для варки або скажіть, нехай визначить, скільки ще склянок крупи залишилося у мішечку чи посудині для її

зберігання. За таким же принципом можете проводити гру «Магазин», тобто «купувати» у дитини певні продукти.

З чистих губок для миття посуду нехай дитина збудує будиночок, кораблик або те, що їй заманеться. При цьому ставте умову – використовувати губки лише певного кольору або розміру. Якщо вдасться, то нехай сконструює кілька поверхів, а потім їх полічить. Так у малюка розвиватиметься вміння класифікувати, лічити, а також креативне мислення.

Пропонуйте маляті шукати на кухні предмети, схожі за формою на прості геометричні фігури, і називати їхнє місце розташування. Наприклад: «Мілка тарілка схожа на круг. Знаходиться на другій полиці зверху; в шухляді; біля чайника; під каструлею; справа від глибокої тарілки.» Це сприяє розвитку вміння орієнтуватися у просторі, закріпленню уявлення про геометричні фігури, а також активізації у мовленні назв посуду.

В природі

Вийжджаючи з дітьми на природу (на берег річки, озера чи моря) можна зайняти їх пошуками «курячого бога». Це камінчики з діркою, які, за словами людей, приносять щастя тому, хто їх знаходить. Камінчики можна лічити, групувати за розміром, кольором, нанизати на нитку. Можна полічити, хто знайшов більше камінчиків, порівняти, чиє намисто найдовше шляхом накладання одне на одне. Цікаво буде оголосити конкурс на знаходження найменшого чи найбільшого камінчика. Камінчики, які мають незвичну форму, можна розфарбувати фарбами, восковими олівцями. Пропонуйте шукати камінці певної форми (схожі на трикутник, квадрат, круг) та групувати їх. Малеча полюбляє кидати камінчики у воду. Позмагайтеся і покидайте їх на дальність: хто кинув далі, хто ближче. З шишок, каштанів, камінців, листочків, гілочок попросіть дітей викласти якусь геометричну фігуру або інше зображення, порівняти, яких матеріалів використано більше. Залучайте дітей до ігор: «Скільки кроків до дерева?», «Який листочок більший?», «Виклади листочки за зростом». Під час спостережень за деревами спонукайте дитину лічити кроки до дерева (точний окомір), листочки на дереві, пташок, які прилетіли чи відлетіли. Для розвитку орієнтування у просторі запитуйте малюка, у який бік хиляться гілочки, коли дме вітер, – вправо чи вліво; хто живе на дереві, а хто під ним. Для розвитку вміння порівнювати за величиною пропонуйте такі завдання: знайти найвищий дуб; обійняти найтовстіше дерево; виміряти мотузкою товщину клена та прикласти до умовної мірки (лінійки); викласти з листочків велике та маленьке коло, найдовшу, найкоротшу доріжку; підійти до найвищого (найнижчого) дерева.

Як бачите, розвивати логіко-математичне мислення вашого малюка – цікаво і цілком доступно у домашніх умовах. Крім того, всі наведені завдання сприяють формуванню не лише відповідних математичних вмінь, але й загальної життєвої

компетентності дитини, розширюють її світогляд та закріплюють набуті знання з інших галузей.

ФОРМУВАННЯ ЛОГІКО-МАТЕМАТИЧНИХ УЯВЛЕНЬ У ДІТЕЙ 5-6 РОКІВ

Шановні батьки!

Пропонуємо Вам математичний проект «Формування логіко-математичних уявлень у дітей 5-6 років». Перш ніж розпочати спільну з дитиною роботу, прочитайте, будь ласка, методичні настанови. Їх дотримання допоможе Вам змістовно й результативно діяти з малюком, підтримувати інтерес до занять з математики, спонукатиме до розроблення схожого (або кращого) проекту формування логіко-математичних уявлень у дітей.

Мета і завдання логіко-математичного розвитку дитини:

- розвиток пізнавальної активності й елементів навчальної діяльності: самостійності; самооцінки; самоконтролю тощо;
- розвиток доказового та логічного мислення дитини через взаємодію з предметно-ігровим середовищем;
- розвиток конструктивного мислення;
- розширення спектра пізнавальних дій;
- виховання інтересу до логіко-математичної діяльності.

Спільна діяльність дитини і дорослого ґрунтується на засадах особистісно орієнтованої моделі взаємодії, в основу якої покладено такі принципи побудови спілкування з дитиною:

1. Вільний розвиток дитини - основа формування її індивідуальності.
2. Вилучення наказової форми з навчально-виховного процесу.
3. Надання дитині свободи вибору діяльності.
4. Звернення дитини до дорослого: «Допоможи мені зробити це самому», - основа взаємодії.

Навчальна діяльність дитини старшого віку (5-6 років) базується на ігрових технологіях, різноманітності наочності й комунікацій. Тому важливо розпочинати навчально-виховний процес із формування логіко-математичних уявлень, дотримуючись основних принципів:

- від відчуття до знання: «У розумі немає нічого такого, чого раніше не було б у відчутті»;
- наочності;
- систематичності, послідовності засвоєння знань, умінь і навичок;
- від простого до складного;
- паралельних вправ (реалізація програмових завдань у змінених формах організації діяльності).

Правильна побудова системи індивідуального навчання з урахуванням особливостей психічного розвитку дитини - старшого дошкільника, є важливою умовою забезпечення ефективності навчального процесу.

Очікувані результати:

1. Засвоєння основних математичних понять (*класифікація, серіація, обчислювальна діяльність*).
2. Уміння знаходити різні можливі варіанти розв'язання логіко-математичних, інтелектуальних задач.
3. Уміння аргументувати свою відповідь.
4. Розвиток пояснювального мовлення, уміння висловлювати й обстоювати свою думку.
5. Розвиток і підтримка допитливості, життєвої компетентності дитини.
6. Упорядкованість уявлень про навколишній світ, розуміння зв'язку між предметами і явищами.
7. Цілеспрямоване, послідовне збагачення лексичного запасу дитини.

Правила для дорослих у взаємодії з дитиною

1. Хваліть за успіхи і не сваріть за помилки.

Помічайте всі досягнення дитини і не акцентуйте увагу на недоліках. У жодному разі не дорікайте малюкові за те, що він чогось не вміє, навіть якщо це ж завдання легко виконують його однолітки. Не порівнюйте вашу дитину з ними! Пам'ятайте, що порівнювати можна лише вчорашні й сьогоднішні успіхи дитини.

З радістю сприймайте правильні відповіді, аргументовані думки. Вказувати на допущені помилки треба обережно, починаючи з похвали. Наприклад:

«Молодець! Ти намагався діяти правильно, але в тебе ще не все виходить. Наступного разу ти зможеш виконати завдання краще, ніж сьогодні».

2. Не поспішайте підказувати.

Давайте дитині час поміркувати, не вимагайте швидкого виконання завдання. Не виключено, що дитині щось не вдасться. Не поспішайте їй допомагати, а попросіть виконати завдання іще раз. І лише після того, як вона спробувала, але все ж не змогла подолати проблему, можете втрутитися. Проте в жодному разі не давайте готової відповіді! Натякніть, підкажіть, у якому напрямі дитині слід шукати розв'язок, тобто спробуйте бодай трохи полегшити їй завдання. Але тільки трішки. Це, звісно, непросто. Тут вам знадобляться винахідливість і спритність.

3. Не вдається - пропустіть завдання, але обов'язково поверніться до нього!

Може бути й так, що виконати завдання все ж не вдається. Тоді не варто застрягати на ньому. Відкладіть виконання і за день-два поверніться до нього знову. Це дуже важливо, бо наступне може бути ще складнішим за попереднє. Отже, дитині слід розібратися з першим завданням, а не приступати одразу до другого.

Якщо повернувшись до нього повторно, малюк знову не досягне мети, слід докладно пояснити йому спосіб розв'язання завдання і переконатися в тому, що він його зрозумів. Тоді з наступним подібним він, імовірно, впорається.

4. Усе вдається - чудово! Хай малюк пояснить чи доведе правильність свого розв'язку.

Якщо ви бачите, що дитина впевнено і правильно виконує одне завдання за одним, можете за неї порадіти. Попросіть малюка пояснити, як він розв'язує завдання. Дуже важливо, щоб дошкільник усвідомлював спосіб розв'язку і вмів це довести. Якщо йому це важко зробити, поясніть самі. Тоді усвідомлений дитиною спосіб діяння стане універсальним і за потреби може бути застосований у розв'язку інших завдань. Якщо малюкові щось дається занадто легко, запропонуйте йому придумати аналогічне завдання самостійно (це хороша вправа для розвитку творчих здібностей). Спробуйте вдатися до такого хитрого способу - скажіть, що в його розв'язку є помилка, тоді йому доведеться довести, що він правильно розв'язав завдання.

5. Кожна інтелектуальна гра має викликати лише радість!

Запобігайте виникненню негативних емоцій! Коли ви помітите, що дитина дедалі більше відволікається від гри, частіше припускається помилок, починає розмовляти на інші теми, вона, очевидно, втомилася. У такому разі краще не чекати, доки малюк сам відкине альбом з іграми і скаже: «Набридло!». Така реакція може бути пов'язана з появою негативних емоцій. Намагайтеся

передбачити таку ситуацію і попередньо перемкнути увагу малюка на іншу діяльність. Тоді інтелектуальні ігри викликатимуть у нього позитивні емоції.

6. Ні - насильству!

Якщо малюкові щось не вдається і він не хоче продовжувати будь-яку гру або виконувати певне завдання, у жодному разі не примушуйте його робити це! Навіть якщо вам вдасться його примусити, то основна енергія малюка піде не на розумову роботу, а на подолання свого небажання цим займатися. Примус у таких ситуаціях сприяє виникненню у дитини страху перед можливим покаранням. Коли малюк виконує завдання абияк, він часто відволікається, а тому робить багато помилок, відповідно зазнає ще однієї невдачі. А це, як правило, викликає ще більше незадоволення у дорослих, що зрештою неминуче призводить до нових неприємних переживань дитини. Закріплення таких негативних емоцій поступово породжує стійке негативне ставлення до будь-якої інтелектуальної діяльності, а отже, й до навчання.

Але найбільш руйнівні наслідки має примус, який супроводжується вигуками на кшталт: «Який же ти лінивий, неакуратний!» тощо. Такий «педагогічний» вплив сприяє формуванню у малюка переконаності в своїй нездібності, невпевненості в собі. Невпевненість одразу ж приносить свої плоди, породжуючи все нові й нові невдачі. І самотійно вийти з цього зачарованого кола дитина вже не зможе.

7. Враховуйте індивідуальні особливості малюка!

Коли дитина грає, поспостерігайте, як вона це робить. Якщо вона смілива і впевнена, подбайте про те, щоб навчити її критично оцінювати свої відповіді. А якщо дитина сором'язлива і нерішуча, краще спочатку підбадьорте і підтримайте будь-яку її ініціативу. Коли малюк швидко замінює якісь завдання, відповідаючи те, що спало йому на думку, спробуйте знайти спосіб зацікавити його, навчіть докладно аналізувати умову задачі, генерувати різні варіанти розв'язання, а потім перевіряти їх. Не будьте байдужими і пасивними, намагайтеся побачити сильні і слабкі місця дитини. Тільки тоді ви зможете використовувати одні шляхи і корегувати інші.

Коли дитина має свою логіку розв'язання задачі, яка часто-густо буває дуже цікавою й оригінальною, не можна зупиняти дитину, краще запитати: «Чому ти так вважаєш?».

Звертаємося до батьків!

Пропонуємо сумарні показники логіко-математичного розвитку дітей на кінець дошкільного віку. Перевіряйте, будь ласка, знання та вміння своїх дітей та старанно готуйте їх до навчання в школі. Лише спільними з Вами зусиллями ми зможемо досягнути хороших результатів успішної математичної підготовки дітей до школи та шкільних навантажень.

Показники логіко-математичного розвитку:

- вміє лічити в межах першого десятка різними способами (лічба кількісна, порядкова, у прямому та зворотному напрямках, лічба від заданого числа);
- знає цифри у межах 0 – 9, утворює числа 1 -10 з одиниць та з двох менших чисел. Встановлює числову рівність, нерівність, визначає відношення «на скільки більше?», «на скільки менше?», «порівну», «стільки ж»;
- розв'язує прості арифметичні та логічні задачі і приклади, виконує дії додавання і віднімання, використовує знаки плюс (+), мінус (-), дорівнює (=), вміє їх записувати;
- користується початковими логічними прийомами, висловлюється за допомогою зв'язок «і», «чи», «якщо, то», «ні»;
- порівнює предмети за висотою, вагою, шириною, довжиною, товщиною, загальною величиною, здійснює класифікацію за цими ознаками.
- володіє знаннями про основні одиниці вимірювання різних величин: довжини (см, м), маси (кг), об'єму (л); має навички вимірювання за допомогою умовної мірки;
- розпізнає геометричні фігури, знає їх назву, властивості (площинні: круг, овал, трикутник, квадрат, прямокутник, багатокутник, об'ємні: куля, куб, циліндр, конус); знаходить подібні форми у навколишніх предметах, малює /складає предмети з різних геометричних фігур або визначає фігури у заданому малюнку, візерунку тощо;
- орієнтується у розташуванні предметів у просторі (вгорі, внизу, ліворуч, праворуч, попереду, позаду, посередині тощо), визначає відстань, використовуючи поняття: далеко – близько, поруч – далі. Вміє визначати розташування предметів відносно себе і будь-якого предмета, розміщувати предмети на площині (на столі, в зошиті);
- диференціює та правильно вживає часові поняття: сьогодні, завтра, вчора, зараз, згодом, раніше, пізніше;
- володіє знаннями про одиниці часу та їх складові: хвилина, година, доба (частини доби – ранок, день, вечір, ніч), тиждень (назви днів тижня та їх послідовність), місяць (назви 12 місяців та їх послідовність), рік (пори року – весна, літо, осінь, зима);
- орієнтується у часі за допомогою годинника (в межах півгодини за циферблатом) та календаря, вміє ними користуватися;
- використовує логіко-математичні уміння в повсякденному житті:
 - вміє набрати номер телефону служб порятунку;
 - вміє користуватися пультом телевізора/аудіо – відеотехніки;
 - має елементарні навички роботи з комп'ютером;
- знає свій вік, вік тата, мами та інших членів родини, знає дату народження, адресу та номер квартири.

Консультація для батьків.

«Навчайте дітей математичному логічному мисленню»

Сьогодні ні в кого не виникає сумнівів щодо успіхів у підготовці малюків до школи в їх фізичному, психічному, інтелектуальному розвитку. Але важливо пам'ятати, що ще більш ніж раніше зростає роль батьків, кожного дорослого, який відповідає формуванню особистості дитини в сім'ї, навчанню її читання, письму, математики, логічному мисленню.

Математична підготовка дитини проводиться під керівництвом дорослого поступово, в процесі систематичних занять, направлених на ознайомлення з кількісними, просторовими і часовими відношеннями. Заняття можуть проходити у формі гри, бесіди, розповіді й пояснень дорослого, а також організації практичних дій самих дітей (накладання, прикладання, вимірювання, вирізання, побудови, перелічування, письма, штриховки і т. д.). В результаті у дитини формується знання про те, що навколишнє життя заповнене багатьма звуками, рухами, предметами, які відрізняються за своєю природою, кількістю, формою, величиною, розміщенням у просторі. Чим точніші у дітей знання, тим глибше вони розуміють оточуючу їх дійсність.

Одночасно з придбанням знань у дитини розвиваються навички порівнювати окремі предмети і множини, виділяти основні їх якості, об'єднувати. Оперуючи різними множинами (предметами, іграшками, картинками, геометричними фігурами) дитина вчиться встановлювати рівність і нерівність множин, називати кількість певними словами: більше, менше, порівну, стільки-скільки.

Порівняння конкретних множин готує дитину до засвоєння в майбутньому поняття числа. При організації навчання батьки повинні звертати увагу на те, щоб дитина правильно називала терміни: «число», «цифра», «фігура», «величина» та інше. Звичайно, все це потребує від батьків ціленаправленості й послідовності в роботі, а також методичної підготовки.

Пропоную різні завдання, рекомендації для організації математичних занять з дітьми 3-4 років. Для розвитку логічного математичного мислення батьки повинні мати наступний матеріал: дрібні предмети та іграшки (мотрійки, кубики, качечки, зайчики, гудзики), карточки (картонні листки, на яких будуть розкладатись ці предмети), а також силуети птахів, тварин, комах, фруктів, овочів, геометричні фігури (м'ячі, куби, круги, квадрати) різні за кольором і за величиною. Цей матеріал необхідно тримати окремо від усіх іграшок, якими грається дитина самостійно. Це може бути «чарівний мішечок» чи «чарівна скринька», в які складаються іграшки. Матеріал для кожного заняття батьки добирають у відповідності з метою навчання і пропонують дитині тільки той, який необхідний для даного заняття.

Результат роботи буде залежати від того, наскільки ви зможете зацікавити дитину, як забезпечите її практичну і пізнавальну активність на занятті. Так, на одному із занять дорослий ставить мету: познайомити дитину з тим, що предмети відрізняються один від одного за величиною, бувають великі й маленькі. Проводяться дидактичні ігри «Гра з мотрійкою» (дитина відкриває мотрійку, знаходить меншу за попередню, поставити завдання «Знайди велику

(маленьку) мотрійку), «Поклади маленьку мотрійку у маленьку іншу, а потім у велику» і т. д.). «Гра з пірамідою» (завдання аналогічне).

З метою закріплення знань про те, що предмети відрізняються за величиною потрібно організовувати спостереження на прогулянці: велика і маленька собачки, вантажна і легкова машини, чому вантажна машина велика? І т. д.

Закріплення знань про величину можна організовувати і при одяганні, роздяганні, підготовці до прийому їжі, сервіровці столу. Наприклад: перед дитиною ставлять дві чашки: «Що це? Подай мені велику чашку, а собі візьми маленьку». Потім дорослий кладе дві різні за величиною ложки і каже: «Знайди маленьку ложечку і поклади її в маленьку чашку, велику ложку – у велику чашку».

Мама і бабуса на кухні. Запропонуйте дитині подати велику моркву і маленьку. Ось так ненав'язливо батьки допомагають дитині придбати знання про величину предмета.

Порівнюючи предмети, дорослий допомагає дитині встановлювати схожість і відмінність між ними за кольором, формою, величиною, а потім і кількісній якості. Виділення цих якостей дає можливість дитині групувати предмети. Так, прибираючи іграшки на місце, дорослий пояснює дії: «Всіх ляльок поставимо на полицку, машини - під полицку, кубики – в коробку» і т. д. Або ж тато домовляється з дитиною: «Всі іграшки будемо порівнювати з лисичкою. Ті, які менші лисички - в коробку, а які більші - на стіл». Так дитина складає множину предметів за їхньою величиною і одночасно оцінює кількість: маленьких іграшок багато, а великих – мало.

Одягаючи дитину на прогулянку, мама звертає увагу на ширину шарфика, тасьми в шапки і т. д. Гуляючи по доріжках, дорослий відмічає їхню довжину і ширину. Розглядаючи на вулиці будинки, дитина дає характеристику величині й кількості дверей, вікон.

Організуючи ігри та заняття з дитиною, дорослий повинен приділяти велику увагу розвитку мови дітей, активному використанню слів «великий», «маленький», «довгий», «короткий», «високий», «низький», «широкий», «вузький».

Перш ніж навчити рахувати, впізнавати цифри, дитина повинна засвоїти елементарне поняття про сукупність предметів - множину, навчитися виділяти в оточуючому середовищі «багато предметів» і «один». Ці елементарні уявлення і стануть фундаментом подальших знань.

Як же навчити дитину бачити в навколишньому сукупність предметів, виділяти один з них?

Першим помічником вашим стануть твори усної народної творчості, ті самі пісеньки, потішки, прислів'я. Наприклад: читаючи потішку «Сорока-білобока»,

потрібно сказати, що на руці багато пальчиків - багато діток у сорок .
Аналогічно з іншими потішками.

Збираючись з дітьми на прогулянку, не забувайте, що природа також може стати вашим помічником. Збираючи шишки, гриби, горіхи в кошик, звертайте увагу на те, що ви кладете один горіх (гриб, каштан), другий... і в кошику стає багато. Потім пригостіть всіх друзів, всім дали по одному горіху, а в кошику нічого не залишилось. Знову збираєте в кошик і знову стає багато, тому, що поклали нові. Дорослий показує дитині, що різні предмети можуть зустрічатись в різній кількості і цю кількість можна позначити словами «один» або багато».

В процесі виконання різних вправ вчить дитину логічному мисленню, розуміти запитання «Скільки?» (Скільки стало?, Скільки залишилось?, Яких іграшок менше?, Чому?, Яких іграшок більше і чому ти так думаєш?).

Діти молодшого дошкільного віку повинні навчитися не тільки виділяти окремі елементи в множині, але й уміти порівнювати дві множини між собою накладанням і прикладанням. Практичне поелементне (один до одного) порівняння множин дасть змогу дитині побачити, що більших предметів може бути менше ніж маленьких, одних і других може бути порівну (стільки-скільки).

Запропонуйте дитині допомогти вам накрити на стіл, на кожну серветку потрібно поставити тарілку, додайте ще одну тарілку. «Чого більше, а чого менше? Що треба зробити, щоб стало порівну?». Не спішіть допомогти дитині вона повинна сама знайти відповідь. Адже в дитини розвивається логічне мислення. Завдання можуть бути різними і з різними предметами.

В результаті систематичної роботи діти засвоюють першопочаткову кількісну уяву, вчаться складати множини з окремих предметів, знаходити в навколишньому середовищі кількість предметів, встановлювати рівність і нерівність між двома множинами накладанням і прикладанням, відображати дії в мові.

Знайомлячи дитину із формою предметів легше це зробити непримусово, в ігровій формі. Ви маєте посуд. Запропонуйте дитині допомогти вам і разом обстежте посуд. Після цього запропонуйте ігровий прийом: Хто більше знай де і назве круглих предметів. В «змаганні» можуть взяти участь всі: тато, мама, бабуся. Дитина зацікавлена, сама шукає предмети круглої (квадратної, трикутної) форми, порівнюючи їх із іншими. Побачивши який-небудь предмет, запропонуйте визначити його форму : «якої форми цей дорожній знак? Чому ти так думаєш? На яку фігуру схоже вікно? Чому ти так думаєш ?»

З метою вправляння в розрізненні й називанні геометричних фігур можна організувати з дитиною ігри «Знайди таку ж фігуру», «Добери колеса до поїзда», «Викладання візерунка», «Доміно» та інші,

Важливе значення для розвитку дитини має орієнтир у просторі. Потрібно пам'ятати, що формування навичок мислення орієнтування в просторі потребує багаторазового повторення, конкретного показу того, що повинна діяти дитина.

Ось деякі зразки вправ на закріплення понять «ліва сторона», «права рука (нога)», «попереду», «позаду»:

1. Постав стілець з правої (лівої) сторони від себе
2. Поверни голову вправо (вліво)
3. Зроби крок вперед (назад), вправо
4. Візьми в праву руку м'яч, а в ліву - куб.
5. Стань так, щоб ведмедик був позаду (попереду).
6. Що розміщено попереду (позаду)?

За завданням дорослого діти розкладають іграшки, картинки на столі або аркуші паперу: вгорі, внизу, зліва направо. При цьому широко використовуються ілюстрації з книг.

Хочеться порадити батькам, що давши дитині не спішіть їй відразу допомагати, дайте можливість дитині самостійно подумати, помислити, аж потім уточнюєте відповідь, доповнюєте дію, пояснюючи, чому саме так.

Консультація для батьків

«Роль розвиваючих ігор у розвитку математичних уявлень дошкільників»

«Пограй зі мною!» - Як часто чуємо ми це прохання від своїх дітей. І скільки радості вони отримують, коли ми, долаючи втому і відсуваючи домашні справи, погоджуємося хоч на декілька хвилин побути хворим або пасажиром, учнем або сірим вовком. Скажемо прямо, частіше за все, граючи з дитиною, ми слідуємо за його бажанням: він сам розповідає нам, що треба робити. А ми, якщо вже вирішили зробити йому приємність, слухняно виконуємо всі вимоги.

Однак гра - це не тільки задоволення і радість для дитини, що само по собі дуже важливо. З її допомогою можна розвивати увагу, пам'ять, мислення, уяву малюка, тобто ті якості, які необхідні для подальшого життя. Граючись, дитина може здобувати нові знання, вміння, навички, розвивати здібності, часом не здогадуючись про це. Батьки інколи самі пропонують дитині пограти в школу, щоб закріпити навички читання; в магазин, щоб перевірити вміння рахувати, і т. д.

Ігри, спрямовані на розумовий розвиток дитини-дошкільника, можна розділити на відносно самостійні групи. Це ігри, що розвивають сприйняття, увагу, пам'ять, мислення та творчі здібності. Особлива група ігор допоможе підготувати дитину до школи. Для дітей кожної вікової групи (від 3 до 6 років) пропонуються всі ці види ігор.

Ігри, спрямовані на розвиток сприйняття, формують у дитини вміння аналізувати предмети за такими ознаками, як колір, форма і величина. До кінця дошкільного віку діти можуть вільно орієнтуватися в 7 кольорах спектру, розрізняти їх відтінки по насиченості та колірному тону. Вони повинні знати

основні геометричні форми (коло, овал, квадрат, прямокутник і трикутник), вміти підбирати за зразком або за назвою предмети певної форми. Знання такої ознаки предмета, як величина, виражається в тому, що дитина може розташувати 8-10 паличок, кружечків або інших однакових предметів різної величини в порядку її зменшення чи збільшення, назвати основні градації величини предметів по 3 вимірах (довжина, ширина, висота).

Наступна група ігор спрямована на розвиток уваги. Пропоновані ігри формують у дитини вміння зосереджуватися на певних сторонах і явищах дійсності. (Без зосередження неможливо виконати будь-яку, навіть саму просту роботу.) Основні властивості уваги, які формуються вже в дошкільному віці, - це її стійкість, переключення і розподіл. Стійкість уваги означає здатність довго зосереджуватися на чому-небудь. До кінця дошкільного віку діти можуть займатися одним і тим же видом діяльності до 1-1,5 години. Переключення уваги являє собою здатність переходити від однієї діяльності до іншої, від одного заняття до іншого. Про розподіл уваги ми говоримо тоді, коли дитині доводиться діяти відразу з двома або кількома предметами. Старший дошкільник в змозі розподіляти увагу між 6-7 предметами.

У дошкільному віці відбувається поступовий перехід до довільної уваги від мимовільної. Мимовільна увага характерна тим, що вона викликається новими, привабливими і цікавими в даний момент для дитини предметами. Довільна увага передбачає вміння зосереджуватися на завданні, навіть якщо воно не дуже цікаве.

Наступна група ігор спрямована на розвиток пам'яті, яка так само, як і увага, поступово стає довільною. Дитина старшого дошкільного віку вже може ставити собі за мету - запам'ятати що-небудь і з більшим чи меншим успіхом підбирати засоби для виконання цієї мети, тобто засоби, які полегшують процес запам'ятовування.

Всі ми знаємо, що кольори спектра легше запам'ятовуються за першими літерами фрази «Каждый охотник желает знать где сидит фазан». Таким маленьким секретам можна навчити і дошкільнят. І допоможуть вам в цьому ігри з розвитку пам'яті.

Розвиток мислення дитини відбувається за умови оволодіння нею трьома основними формами мислення: наочно-дієвим, наочно-образним та логічним. Наочно-дієве мислення - це мислення в дії. Воно розвивається у молодших дошкільнят в процесі дій з різними предметами, іграшками. Основна форма мислення дошкільника - наочно-образне мислення - тобто така організація образів, яка дозволяє виділяти найістотніше в предметах, а також бачити співвідношення їх один з одним і співвідношення їх частин. Дитина повинна навчитися користуватися різними планами, схемами. До кінця дошкільного віку у дітей починають складатися елементи логічного мислення, тобто формується вміння міркувати, робити умовиводи відповідно до законів логіки.

Розвиток творчих здібностей дитини має на увазі розвиток уяви і гнучкого, нестандартного мислення. Творчість багато в чому визначається умінням висловлювати свої почуття, уявлення про світ різними способами. А для цього

треба навчитися бачити в кожному предметі різні його сторони, вміти, відштовхуючись від окремої ознаки предмета, будувати образ; не тільки вільно фантазувати, але і направляти свою фантазію, творчі можливості на рішення різних завдань.

І нарешті, ігри, що допомагають підготувати дитину до школи. Це ігри, які розвивають у малюка елементарні математичні уявлення, знайомлять його зі звуковим аналізом слова, готують руку до оволодіння письмом.

Майже для кожної гри даються варіанти спрощеного або ускладненого її проведення. Тому, організовуючи ігри з дитиною, уважно придивіться до неї, оцініть її індивідуальні особливості. Якщо вона швидко і легко справляється з завданнями, можна пропонувати їй більш складні і, навпаки, в разі утруднення, краще довше затриматися на простих. Ні в якому разі не можна форсувати виконання завдань, дорікати малюка в тому, що він щось не вміє, навіть якщо це з легкістю роблять його однолітки.

Важливо не тільки навчити дитину чого-небудь, але і вселити в нього впевненість у собі, сформувані вміння відстоювати свою ідею, своє рішення. Особливо це стосується виконання творчих завдань, які зазвичай мають кілька рішень і які не вимагають жорсткої оцінки: «вірно - невірно». Потрібно навчити дитину приймати критику без образ і висувати нові ідеї.

І знову-таки тут важливі індивідуальні риси дитини. Якщо вона смілива і впевнена у собі, можна починати вчити її критично оцінювати свої відповіді. Якщо сором'язлива, нерішуча, краще спочатку підбадьорити її і підтримати будь-яку ініціативу. Якщо малюк прагне швидко змінювати завдання, відбуваючись першою-ліпшою відповіддю, то добре б зацікавити його завданням, навчити знаходити в ньому нові деталі, насичуючи знайоме новим змістом. І навпаки, якщо, виконуючи ігрове завдання, дитина «угрузає» у нескінченних деталях, що заважає йому рухатися вперед, краще допомогти йому вибрати один варіант, залишивши все зайве осторонь, потренувати в умінні переходити від однієї ідеї до іншої, що особливо важливо при виконанні творчих завдань.

Кожна гра – це спілкування дитини з дорослим, з іншими дітьми; це школа співробітництва, в якій він вчиться і радуватися успіху однолітка, і стійко переносити свої невдачі. Доброзичливість, підтримка, радісна обстановка вигадки і фантазії - тільки в цьому випадку наші ігри будуть корисні для розвитку дитини.

У кожную гру можна грати з одним малюком, а можна і з кількома. А ще краще грати всією сім'єю, хоч на кілька хвилин відкладаючи свої справи. Радість, яку ви зробите дитині, стане і вашою радістю, а проведені разом приємні хвилини допоможуть вам зробити добрішим і веселіше спільне життя. Так давайте пограємо!

«Дітей навчаємо – математику вивчаємо»

Вашій дитині виповнилось три роки. Це означає, що період раннього дитинства для вашої дитини завершився і розпочинається новий – дошкільний. Дитина все частіше запитує: «чому так?», «розкажи, як?», «що буде, якщо?», «навіщо?»; та стверджує: «я можу», «я хочу», «я сам», «я допоможу».

Діти придивляються до предметів, які їх оточують, та бачать, як вони відрізняються між собою: формою, розміром, розміщенням в просторі, кольором та іншими ознаками, що викликає в дитини захоплення. Отже, дитина хоче вчитись і дізнаватись щось нове. Така поведінка свідчить про те, що дитина відокремлює себе від дорослого та самостверджується в житті, намагається якнайбільше розширити та збагатити свої знання. Завдання дорослого – допомогти, підтримати, навчити. Навчання має бути систематичним і послідовним, з врахуванням індивідуальних особливостей дитини.

Якщо дитина швидко і легко справляється із поставленим перед нею завданням, можна пропонувати їй більш складніше, якщо у неї виникають труднощі, то потрібно затриматися на більш простих. Ні в якому разі не можна дорікати дитині, що вона не вміє, навіть тоді, коли це з легкістю роблять її ровесники.

Шановні батьки, ваше завдання не тільки дати дитині певні знання та навички, а й сформувати вміння відстоювати своє рішення, вселити впевненість у собі. Також потрібно навчити дитину сприймати критику без образи та висловувати нові ідеї.

Займаючись з дитиною, не забувайте, що дитині важко тривалий час займатись однією справою і вона легко відволікається, переходячи від одного заняття до іншого. Дитина може зосередити увагу лише на маленькій кількості предметів. Коли дитина бачить нові і яскраві предмети у неї легко з'являється інтерес, але він також легко і швидко може зникнути. Тому, якщо ви хочете організувати математичні ігри-заняття, пам'ятайте такі правила:

1. Не варто давати дитині для постійного користування іграшки, з якими ви плануєте проводити ігри, щоб у дитини не пропав інтерес до них.
2. Під час математичної гри дитину не повинні відволікати сторонні предмети. Все зайве потрібно прибрати з поля зору.
3. Математична гра може бути короткою (5 хвилин цілком достатньо) і дуже простою. Але завжди добивайтеся того, щоб дитина довела розпочату справу до кінця. Після цього можна змінити гру на нову. Ви відразу помітите, що увага дитини знову оживе.

Для розвитку математичного мислення бажано, щоб батьки мали такий матеріал:

- дрібні предмети та іграшки;
- картонні карточки, на які будуть розкладати ці предмети;
- різні за розміром силуети птахів, тварин, комах, овочів, фруктів;

- геометричні фігури, різні за величиною і кольором;
- інші матеріали за вашим вибором

Математичний матеріал зберігається окремо від решти іграшок, якими грається дитина кожного дня і дається тільки з метою навчання, підбирається батьками згідно теми заняття-гри.

Організовуючи математичні ігри дорослий приділяє увагу тому, щоб дитина правильно називала терміни: «більше» «менше», «порівну», «стільки, скільки», «число», «довжина», «ширина», «цифра», «величина», «фігура» та ін..

Перед тим, як вчити дитину рахувати та впізнавати цифри, слід засвоїти з дитиною поняття про сукупність предметів - множину, навчити її виділяти в навколишньому «багато предметів» і «один», тому, що це є фундаментом всіх подальших знань. Далі діти вчаться порівнювати дві множини між собою способом накладання і прикладання. Наприклад: накрійте стіл, на кожну серветку поставте тарілку, додайте ще одну тарілку і запитайте «Чого більше? А чого менше? Що потрібно зробити, щоб було порівну?» Не підказуйте передчасно, дочекайтесь, щоб дитина дала відповідь сама. Завдання можуть бути різними і з різними предметами, виконуючи які діти розуміють запитання «скільки?», «скільки стало?», «скільки було?», «скільки залишилось?», «яких іграшок менше, яких більше?», «чому?». Такі вправи сприяють розвитку логічного мислення, кількісної та порядкової лічби, вмінню складати множини з окремих предметів, встановлювати рівність та нерівність. Також на допомогу батькам придуть художні твори: вірші, лічилки, загадки, скороговки математичного змісту.

Обстежуючи разом з дитиною різні предмети за формою батьки розширюють знання дітей про геометричні фігури. Наприклад:

- хто більше знайде предметів круглої форми я, ти чи тато?;
- на яку фігуру схоже колесо, стіл, стіна, тарілка, вікно та ін..?;
- якої форми цей дорожній знак?;
- ігри : «Знайди таку ж фігуру», «Добери колеса до машин», «Склади малюнок», «Зроби таке саме»;
- викладання візерунків з різного виду мозаїки;
- ігри з будівельним матеріалом і конструктором ЛЕГО;
- «доміно»;
- вирішувати логічні завдання, наприклад: Скільки ніг в Колобка? Скільки крил у зайця? Скільки олівців у порожній коробці?

Для того, щоб навчити орієнтуватись дитину в просторі потрібно вправлятись з нею багато разів. Наприклад:

- Зроби один крок вперед, назад, вліво, вправо.
- Візьми в праву руку іграшку, в ліву руку книжку.

- Стань так, щоб ведмедик був позаду, попереду.
- Що розміщено зверху, що знизу?

За вказівкою дорослого дитина розставляє іграшки зліва на право або справа на ліво, ставить їх вгорі чи знизу. Для навчання можна використати окремі малюнки або ілюстрації з книг.

Закріпити знання про математичні поняття можна на прогулянці. Наприклад:

- Визначаємо колір автомобілів на стоянці, порівнюємо вантажні та легкові авто за розміром, звертаємо увагу на форму деталей.
- Звертайте увагу на цифри на будинках та повторяйте їх кілька разів.
- Збирайте природний матеріал (шишки, каштани, жолуді, листочки, і перераховуйте їх.
- Звертайте увагу на висоту будівель, трави, кущів, дерев.
- Рахуйте сходишки, двері, вікна, столи, полицки та ін..
- Малюйте крейдою на асфальті та паличкою на піску (цифри, геометричні фігури).
- Викладіть намисто з камінчиків та порівняйте, чиє намисто довше.
- Провести конкурс на знаходження найбільшого і найменшого каштана, горішка, камінчика, листочка.
- Викласти геометричну фігуру з листочків чи опалих гілочок.
- Провести ігри: «скільки кроків до дерева?» «чого більше? (червоних чи жовтих листочків)», «який листочок більший?».
- Знайди найвище, найширше, найтонше дерево.
- Хто живе на дереві, а хто під ним.
- В який бік нахиляються гілки коли дме вітер.

Коли ми звертаємо увагу дітей на різноманітність предметів навколишнього світу, шукаємо серед них схоже та відмінне, тоді ми навчаємо дітей **порівнянню**. Наприклад: метелик літає, орел літає... Отже: здатність літати – ознака, відносно якої метелик і орел схожі і за цією ознакою вони відрізняються від носорога, який літати не може.

Якщо будь-які предмети схожі за якоюсь ознакою, то їх можна об'єднати в групу, клас. Наприклад: сніг – білий, чистий аркуш паперу – білий, цукор –

білий. Ми можемо об'єднати ці речі в клас білих предметів, всім елементам якого властива спільна ознака – бути білим.

Використовуючи такі логічні прийоми, як порівняння, аналіз, синтез, абстрагування та узагальнення ми формуємо в дітей одну з основних форм абстрактного мислення — поняття.

Кожне логіко-математичне поняття і вміння формується поступово, поетапно на основі виконання математичних і логічних операцій, які виконує ваша дитина. Батькам слід дотримуватись доступності, послідовності та системності у навчанні.

Для деяких дітей корисно проводити навчальні ігри-заняття під класичну музику, оскільки така музика може активізувати емоційно, інтелектуально й фізично. Дослідження показують, що діти, які навчаються грі на музичних інструментах, танцям чи образотворчому мистецтву, зміцнюють свої розумові здібності і в напрямі математичного мислення.

Підтримка батьків, доброзичливість, радісна атмосфера, фантазія завжди будуть корисними для розвитку дитини. Саме в ігровій формі дитина вчиться радіти своїм успіхам та успіхам інших людей, стійко переносити свої невдачі та шукати інші шляхи вирішення завдань.

Кожну гру можна грати як з однією дитиною, так і з декількома. Ще краще на нетривалий час відкласти свої справи та пограти всією сім'єю. Радість, яку ви зробите дитині, стане і вашою радістю, а проведений разом час зробить ваше життя цікавішим, веселішим і добрішим.

«Математичні ігри по дорозі додому»

Сучасні умови життя, на жаль, не дозволяють батькам приділяти достатньо часу своїм дітям. Звичайно, було б просто чудово, якби мами і тата більше спілкувалися з дітьми, частіше б грали в спільні ігри. Але що ж робити, якщо дійсно немає достатньо часу для спілкування з дитиною, і вже тим більше для спільних ігор?

З огляду на той момент, що спілкування батьків з дітьми відбувається здебільшого по дорозі в дитячий садок і ввечері додому, ми пропонуємо вам кілька варіантів математичних ігор, завдяки яким, дорога в дитячий садок перетвориться в пізнавальну, захоплюючу, цікаву подорож, як для Вас, так і для вашої дитини.

«Нижче - вище». Гра спрямована на формування у дитини уявлень про величину предметів. Наприклад: «Покажи мені найвищий будинок, а тепер покажи будинок, який нижче». Можна вибрати будь-які інші предмети – дерева, лавки, кущі, паркани і т. д.

«Кольори». Гра розвиває логічне мислення, спостережливість. Запропонуйте дитині назвати предмети, які він бачить навколо себе, червоного кольору, потім зеленого і так далі.

«Порахуємо разом». Гра розвиває логічне мислення. У невимушеній формі у дитини формуються навички рахунку. Ви можете разом з дитиною порахувати машини, будинки, дерева. Можна рахувати разом, можна запропонувати дитині самотійно порахувати, можна рахувати по черзі. Головне, щоб це було весело і цікаво.

«Геометричні фігури». Гра спрямована на формування у дитини уявлень про геометричні фігури. Запропонуйте дитині назвати предмети, які він знає, круглої форми, потім трикутної і так далі.

«Назви зайве слово». Дана гра допоможе розвинути у дитини математичні уявлення. Дорослий називає слова і пропонує дитині назвати «зайве» слово, а потім пояснити, чому це слово «зайве». Наприклад: М'яч, кубик, сонце, обруч. (Зайве слово – кубик, тому що він квадратної форми, а всі інші предмети круглої форми). Вишня, огірок, помідор, полуниця. (Зайве слово – огірок, тому що він зеленого кольору, а всі інші – червоного).

Представлені ігри сприяють не тільки встановленню тісніших відносин між вами і вашою дитиною, але так само спрямовані на розвиток пам'яті, уваги, мислення, сприйняття, уяви, мовлення вашої дитини.

Шановні, батьки, більше грайте з дітьми!

«Граємо разом з дітьми»

У дошкільному віці закладаються основи знань, необхідних дитині в школі. В математиці важливим є не якість предметів, а їх кількість. Операції власне з числами на перших порах важкі і не зовсім зрозумілі дитині. Тим не менш, ви можете вчити дітей рахунку на конкретних предметах. Дитина розуміє, що іграшки, фрукти, предмети можна порахувати. Відомо, що виконання дрібної домашньої роботи дуже подобається дитині. Тому ви можете навчати дитину рахунку під час спільної домашньої роботи. Наприклад, попросіть дитину принести вам певну кількість будь-яких потрібних для справи предметів. Точно так само можна вчити дитину відрізняти і порівнювати предмети: попросіть його принести вам великий клубок або той піднос, який ширший.

Наочність – важливий принцип навчання дитини. Коли дитина бачить, відчуває, мацає предмет, навчати його математики значно легше. Тому одним з основних принципів навчання дітей основам математики є наочність. Добре, якщо ви зробите для занять математикою геометричні фігури, якщо у вас будуть ігри «Лото» і «Доміно», які також сприяють формуванню елементарних навичок рахунку у дітей. Найчастіше діти відчувають різного роду труднощі при освоєнні шкільної програми з математики. Можливо, однією з основних причин

подібних труднощів є втрата інтересу до математики як предмету. Отже, однією з найбільш важливих завдань підготовки дитини до шкільного навчання буде розвиток у нього інтересу до математики. Залучення дитини до цього предмету в умовах сім'ї в ігровій та цікавій формі допоможе їм надалі швидше і легше засвоювати складні питання шкільного курсу. Дозвольте запропонувати Вашій увазі кілька ігор, в які Ви, разом з дитиною, можете пограти вдома.

М'ячі й гудзики. Поняття просторового розташування легко засвоюються в грі з м'ячем: м'яч над головою (вгорі, м'яч біля ніг (внизу, кинемо вправо, кинемо вліво, вперед-назад. Завдання можна і ускладнити: ти кидаєш м'яч правою рукою до моєї правій руці, а лівою рукою – до моєї лівої. У дії малюк набагато краще засвоює багато важливих понять.

Рахунок на кухні. Кухня – відмінне місце для опанування основ математики. Дитина може перераховувати предмети сервіровки, допомагаючи вам накривати на стіл. Або дістати з холодильника на ваше прохання три яблука й один банан.

Вгадай, скільки в якій руці. В грі можуть брати участь двоє і більше гравців. Ведучий бере в руки певну кількість предметів, що не більше 10 (це можуть бути сірники, цукерки, гудзики, камінчики і т. д., і оголошує граючим, скільки всього у нього предметів. Після цього за спиною розкладає їх в обидві руки і просить дітей вгадати, скільки предметів, в якій руці.

Склади квадрат. Візьміть щільний папір різних кольорів і виріжте з нього квадрати одного розміру – скажімо, 10 x 10 см . Кожен квадрат розрізати по заздалегідь намічених лініях на декілька частин. Один з квадратів можна розрізати на дві частини, інший – вже на три. Найскладніший варіант для малюка – набір з 5-6 частин. Тепер давайте дитині по черзі набори деталей і запропонуйте йому скласти з них фігуру. Урізноманітнити завдання можна до нескінченності.

Успіхів вам і вашим дітям!

Математика на кухні

Сподіваємося, ви переконалися, що молодші дошкільнята не лише залюбки ліплять пиріжки з піску, а й із задоволенням допомагають у щоденному приготуванні їжі, заразом здобуваючи знання. Звичайно, за умови виваженого підходу дорослих до цього виду дитячої діяльності. Дорослим треба бути терплячими, тому що крупа та борошно так і намагаються з дитячих рук розсипатися, посуд – упасти, вода з кухля – розплескатися.... Але це такі дрібнички порівняно з можливістю формувати в дитини самостійність та компетентність, математичне уявлення та наукові знання.

Добирання з малюком кулінарних рецептів може перетворитися в захопливу справу. Можна, наприклад, «виготовляти» разом з дитиною рецепти в

малюнках, згодом у вас утвориться добірочка карток з написаними на них рецептами страв - від найпростіших до складних.

Скористайтесь запропонованими рецептами, що ми їх запозичили з різних кулінарних книг, спершу заготуйте з малюками самі смужки-рецепти, нехай вони їх оформлять, заповнять, а потім – разом пробуйте у дії.

1. Помити листок салату, струсити воду.
2. Намастити листок майонезом.
3. Покласти тонкий шматочок сиру.
4. Загорнути в трубочку – бутерброд готовий.

Починаючи приготування страви за таким рецептом, дитина розмірковує, скільки їй треба взяти листків салату, шматочків сиру, щоб бутербродів вистачило для всіх членів родини. Отже, дитина вправляється у кількісній лічбі. А чому шматочок сиру повинен бути тонким? Чи вийде салатна трубочка з грубим шматочком? А ще виникає запитання про кількість майонезу, яким треба намастити листок. Можливо, дитина використає якусь мірку (чайну або кавову ложечку), а можливо, зробить це, як то кажуть, «на око». Чудово, в такому разі в неї буде розвиватися окомір та просторові орієнтації: для того, щоб салатна трубочка мала апетитний вигляд, всі її складові повинні розміщатися посередині листка салату. Ось роботу завершено. Похваліть старання маленького кулінара. Запитайте, скільки бутербродів він приготував. Не забудьте подякувати йому за допомогу, а також за турботу про членів родини.

Спілкуючись з дитиною, необхідно звертати її увагу на корисні для здоров'я харчові продукти. Зупиніться на чотирьох групах продуктів, зокрема:

- овочі та фрукти: яблука, груші, морква, селера;
- зернові: кукурудза, рис, пшоно, гречка, борошно;
- м'ясні та рибні продукти: креветки, м'ясо, річкова та морська риба;
- молочні продукти: молоко, сир, йогурт, кефір, морозиво.

Працюючи з тим чи іншим продуктом, дитина визначає, до якої групи він належить. Отже, ви вправляєте малого в класифікації предметів. Скажімо, ви принесли продукти з ринку (або з городу). Запропонуйте дитині розсортувати їх, порахувати помідори, кабачки, огірки, капусту тощо. Гадаємо, зайве говорити про те, що спершу, ніж доручати малюкові оперувати з овочами, овочі слід помити. Маєте добру нагоду вправляти дитину у визначенні ваги та об'єму різних продуктів.

Не стримуйте бажання дитини покуштувати продукти (звісно, ті, які прийнято споживати в сирому вигляді) та визначати смак, запах, подібність та відмінність.

Ні в якому разі не критикуйте роботу дитини, а лише схвалюйте та заохочуйте її старання. Пам'ятайте, що прищеплюючи дітям навички культури їжі, ви водночас сприяєте і математичному розвитку: хлоп'ята й дівчатка,

сервіруючи стіл, запам'ятовують розташування столових приборів на ньому та відносно один до одного. Добре, якщо ви користуєтеся українським посудом – слоїками, мисками, полумисками, глеками, горнятками, горщиками, макітрами тощо. Окрім того, що дитина ознайомиться з традиційним для українців посудом, історичними назвами, вона ще й розкриє для себе цікаву таємницю: розміри й форма посуду вказували на його призначення. Так, глек – це висока посудина з вузьким горлом – в ньому зберігали молоко, воду, олію, горнятко – невелика кругла посудина з широким горлом – в ньому зберігали сир, масло, сметану. Горщики також були різні. Одно-, дволітровий називалися кашником. Зрозуміло, що в такому горщику готували кашу. Трилітровий горщик звався плескуном. В ньому варили борщ для невеликої родини. А велика родина готувала борщ у варіннику – великому горщику. Форма горщика математично вивірена: найширше місце – внизу, над ним – трохи вужче, далі – найвужче. Отвір невеликий, щоб страва швидко не охолоджувалася, але така, щоб проходив ополоник. Накривка слугувала одночасно і мискою. Спливло багато часу, посуд вдосконалювався і ставав усе сучаснішим... Але ніколи не буде зайвим на кухні витончений глек чи горнятко – дбайливе ставлення до таких речей продовжить їх вік.

Нагадаємо шановним батькам, що дуже важливо якомога більше бути поруч з дитиною, щоб вчасно заохотити її до цікавого експериментування, підтримати лагідною усмішкою. Адже, підкреслимо це ще раз, математика – не самоціль. Головне – радість спілкування, співпраця, розуміння одне одного і, безперечно, відкриття дитиною розмаїття світу. Не відштовхуйте дитину від себе, нарікаючи на обмаль часу, поганий настрій, нестачу коштів, і вам не доведеться переживати відчуження дитини в підлітковому віці.

*Виховання - велика
справа: вона вирішує
долу людини.
В. Бєлінський*

Консультація для батьків

**«ФОРМУВАННЯ ЗВ'ЯЗНОГО МОВЛЕННЯ
У ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ»**

Дар слова – найважливіший дар, що надає можливість відчувати радість пізнання і спілкування. У світі й у нашій свідомості немає нічого такого, чого не можна було б передати словом: і звучання музики, і...розмаїття барв, і шум садів, і казковість сновидінь, і дитячий лепет, і гнів, і велику радість, і скорботу втрати, і тріумф перемоги. Але, на жаль, не кожному дано освоїти це багатство сповна.. Гадаємо, не варто нікому довго пояснювати, який важливий для людини дар слова. С. Аксаков писав: «Слово є перша ознака свідомого, розумного життя. Слово є відтворення усередині себе світу». Відтворення це

триває все життя, але особливо інтенсивно – у перші роки. І дуже важливо допомогти дитині якомога успішніше оволодіти прекрасним даром.

Але дитина повинна чути правильне, виразне, багате мовлення, без помилок і вад.

Наявна двомовність нашого середовища може позначитися на мовленні дитини або позитивно, або негативно. Якщо дорослі, які її оточують, говорять чистою, правильною мовою, вона перейме це від них, а якщо спотвореною, перевантаженою грубими, вульгарними, лайливими виразами, жаргонізмами, - відповідний буде й наслідок. Проте самого наслідування і запам'ятовування для оволодіння умінням говорити не досить.

Потрібна цілеспрямована послідовна робота з розвитку зв'язного мовлення.

Батьки турбуються про розвиток творчого потенціалу своєї дитини, мислення, логіки і часом не зважають на розвиток її зв'язного мовлення. **Що таке зв'язне мовлення?**

Зв'язне мовлення – це вміння дитини висловлювати свої думки жваво, послідовно, без відволікання на зайві деталі. Основні види зв'язного мовлення – монологічне і діалогічне.

У діалозі речення є односкладовими, вони наповнені інтонаціями і вигуками. У діалозі важливо вміння швидко і точно формулювати свої питання і давати відповіді на поставлені запитання співрозмовника.

У промові монологічного типу дитині необхідно говорити образно, емоційно і при цьому думки мають бути зосередженими без відволікання на деталі.. Деякі батьки вважають, що діти, спостерігаючи за ними, самотійно навчаються формулювати свої думки. Але це не так. Дитині потрібно допомагати встановлювати логічні зв'язки у власному мовленні.

Мова будь-якої людини збагачується і вдосконалюється впродовж усього життя

А найважливішим періодом її розвитку є період дитинства, коли відбувається інтенсивне освоєння засобів мовлення, її форм і функцій.

Розвиток зв'язного мовлення має надзвичайне значення для розвитку інтелекту та самосвідомості дитини, позитивно впливає на формування її важливих особистісних якостей таких, як комунікабельність, доброзичливість, ініціативність, креативність, компетентність. За допомогою добре розвинутого зв'язного мовлення дитина навчається чітко та ясно мислити, легко встановлює контакт із оточуючими, ініціює власні ідеї, бере участь у різних видах дитячої творчості.

У розвитку монологічного мовлення дітей привчайте логічно й послідовно будувати розповідь без повторів, пауз, зайвих жестів. Запропонуйте придумувати назву тексту, вживати різноманітні художньо-поетичні вирази, приказки, фразеологічні звороти, звертання, вигуки, вставні слова, пряму мову. Разом з дитиною складайте описові розповіді, загадки про іграшки, ситуації за змістом картин; пропонуйте складати сюжетні розповіді за змістом картин та на задану тему; будувати розповіді з власного досвіду, творчі розповіді за опорними словами, продовження історії, розпочатої дорослим. Дошкільнят учать переказувати оповідання та казки близько до тексту. Намагайтесь прагнути розвивати оцінне та пояснювальне мовлення, показуйте зразок аналізування власної розповіді та розповіді своїх товаришів.

Опис предмета або явища створює цілісне уявлення про їхні ознаки, якості, властивості, дії. Усі речення в описовій розповіді спрямовані на виконання одного завдання — якомога повніше, яскравіше, точніше відповісти на запитання: «Який предмет?». Опис характеризується фіксацією зорових спостережень та забезпеченням об'єктивного викладу, що відбувається завдяки застосуванню численних прикметників, іменників-означень тощо.

Правила, яких потрібно дотримуватися батькам під час спілкування з дітьми.

1. Бажано, щоб дитина чула літературну мову в сім'ї, тому що мова дитини розвивається шляхом наслідування мови людей, які її оточують. Мова батьків, усіх членів сім'ї - це перший зразок, який наслідує дитина. Навіть якщо Ви мовчазні від природи - все одно постійно говорите з малюком.

2. Супроводжуйте свої дії словами! Але не говорите у порожнечу - дивіться малюку в очі. Це особливо важливо, якщо Ваш малюк надто активний і постійно рухається.

3. Завжди підтримуйте прагнення дитини до спілкування, вислуховуйте її уважно, не обривайте. Відповідайте на всі питання спокійно, неквапливо, чітко, виразно, голосом середньої сили, правильно виголошуйте звуки і слова - це допоможе малюку швидше опанувати правильну вимову.

4. Шануйте дитину! Давайте їй можливість чути себе і Вас. Під час розмови намагайтесь вимкнути телевізор, радіо тощо.

5. Ніколи не сюсюкайте з дитиною і не відтворюйте неправильну мову дитини.

6. Говорите повільно, простими словами, короткими фразами, витримуйте паузи між фразами, тоді й діти, наслідуючи Вашу мову, навчаться правильно говорити.

7. Постійно читайте дитині добрі вірші, казки, розповіді, перечитуйте їх декілька разів, діти краще сприймають знайомі тексти.

8. Не вимушуйте дитину вивчати довгі вірші, не перевантажуйте мовним матеріалом.

9. Чітко називайте нові предмети та їх ознаки, спонукайте дитину до обстеження предмета.

Особливу увагу приділяйте розвитку дрібної моторики, бо вона безпосередньо пов'язана з розвитком мовлення. Ліплення, малювання, ігри з дрібними предметами - усе це допоможе усному мовленню, а в майбутньому - формуванню письмового.

Отже, розвиток зв'язного мовлення є загальною основою навчання і виховання дітей. Оволодіння рідною мовою як засобом пізнання та способом людського спілкування є найважливішим досягненням дошкільного дитинства.

Основними засобами розвитку зв'язного мовлення є:

казки;

дидактичні ігри;

театралізовані ігри.

На заняттях з дитиною можна використовувати засоби найбільш доречні для її віку та інтересів.

ШАНОВНІ БАТЬКИ!

ПРОПОНУЄМО ВАШІЙ УВАЗІ ДЕЯКІ ІГРИ

З РОЗВИТКУ ЗВ'ЯЗНОГО МОВЛЕННЯ

«Розкажи, який?»

Дитині демонструється предмет або іграшка, і вона повинна описати його. Наприклад:

м'яч – великий, гумовий червоний, легкий;

огірок – довгий, зелений, хрусткий.

Якщо дитина ще маленька і самотійно описати предмет не може, їй необхідно допомогти. У перший раз батьки можуть самотійно описувати предмет, а дитина повторювати за дорослим.

«Опиши іграшку»

Поступово вправи треба робити більш складними, додавати нові ознаки предметів і розширювати їх.

Перед дитиною слід поставити кілька іграшок тварин і описати їх.

Лисиця – це тварина, яка живе в лісі. У лисиці руде хутро і довгий хвіст. Вона їсть інших дрібних тварин.

«Відгадай хто?»

Сховавши іграшку або будь-який інший предмет за спиною, мама описує його дитині. За описом дитина повинна відгадати, про який саме предмет йде мова. Потім загадку складає дитина, а мама відгадує.

«Порівняння»

Перед дитиною необхідно поставити кілька іграшок тварин, ляльок або машин. Після цього їй дається завдання порівняти їх.

Наприклад:

ведмедик ричить голосно, а у мишки тоненький голосок;

у ляльки Оксани волосся руде, а у ляльки Марійки світле;

у вантажівки колеса великі, а у легкової машинки маленькі.

Адже, **розвиваючи зв'язне** мовлення дитини ми формуємо такі особистісні якості як:

- підвищення самооцінки;
- впевненість в собі;
- доброзичливе ставлення до навчального процесу

Вміння і навички зв'язного мовлення не розвиваються спонтанно. Без спеціального навчання дитина не досягне того рівня розвитку зв'язного мовлення, який необхідний для повноцінного навчання в школі.

У сучасних умовах, при напруженому ритмі життя, в сім'ї мовленнєвому розвитку дитини приділяється катастрофічно мало уваги. Спілкування дитини з батьками найчастіше відбувається у форматі «питання – відповідь». Якщо дитина розповідає щось батькам, дорослі, що цілком природно, звертають увагу в першу чергу на зміст його промови, ніж на оформлення - зв'язність, словниковий запас, граматичні помилки.

В результаті до моменту надходження в школу самостійне зв'язне мовлення дітей виявляється недостатньо сформованим, вони не вміють зв'язно і послідовно викладати зміст своїх думок, правильно сформулювати запитання, дати розгорнуту відповідь.

Як можуть батьки допомогти дитині оволодіти вміннями і навичками зв'язного мовлення?

Використовувати можна все, що бачить дитина навкруги.. Це і вдома, і на прогулянці, і в дитячому садку. Дуже важливо спрямовувати увагу дитини не тільки на предмети, але і на їх деталі. Необхідно розглядаючи предмет, задавати дитині питання: «Якого кольору? З чого зроблений предмет? Якої величини?»

Слідкуйте за тим, щоб дитина відповідала повним реченням. Вчіть порівнювати, узагальнювати, розуміти значення слів «ширина», «висота», «довжина», «високий», «низький». Можна використовувати привабливі для дитини іграшки. Наприклад, запропонувати для порівняння дві ляльки і дві машини. Спочатку дитині необхідно уважно вивчити, розглянути предмети, а потім розповісти, чим вони відрізняються і чим подібні один до одного. Для багатьох дітей простіше дається опис відмінностей, ніж добір подібних ознак.

Ще декілька ігор і вправ, які ви можете виконувати в домашніх умовах.

Вправа «Діалог»

Намагайтеся стимулювати дитину вступати з вами в діалог. Для цього, задавши питання, робіть довгі паузи до 5-10 секунд в розрахунку на те, що малюк відповість. Наприклад, можливий такий діалог:

Дорослий: Принеси, будь ласка, кубик. Що ти приніс?

Дитина: Кубик.

Дорослий: Дай кубик. Що ти дав?

Дитина: Кубик.

Дорослий: Лови кубик! Що ти зловив?

Дитина: Кубик.

Дорослий: Молодець!

Гра «Що ми бачимо у дворі?»

Разом з дитиною подивіться у вікно. Пограйте в гру «Хто більше побачить». По черзі перераховуйте те, що видно з вашого вікна. Описуйте все побачене в деталях. Наприклад: «Я бачу будинок. Біля будинку стоїть дерево. Вона висока і товста, у нього багато гілок, а на гілках листочки». Якщо дитині важко описати предмет, допоможіть йому запитаннями. «Ти побачив будинок? Він низький або високий?». Гра сприяє розвитку активної мови, спостережливості, поповненню словникового запасу. Що ми вчора бачили?

Разом з дитиною згадайте, де ви були, що робили, кого зустрічали, про що розмовляли. Фіксуйте увагу на деталях. Гра сприяє розвитку пам'яті, уваги, спостережливості, поповненню словникового запасу. Що ми будемо робити завтра?

Гра «Професії»

За допомогою цієї гри у дитини будуть формуватися елементи рольової гри, вироблятися мовленнєва активність.

Покажіть малюкові, як за допомогою різноманітних сюжетних іграшок можна грати в лікаря, перукаря, водія, продавця. Розкладіть в кімнаті атрибути для різноманітних сюжетних ігор.

Нехай малюк самотійно пограє. Поспостерігайте за його грою, а потім запитайте малюка: «Хто ти?»

Малюк назве свою роль у відповідності з виконуваними дією, наприклад: «Я – лікар» Уточніть у дитини, якими інструментами він користується і для чого вони потрібні.

Щоб допомогти дитині з розповіддю про професії необхідно задавати навідні запитання, наприклад :

- Як називається людина цієї професії?
- Як одягнений людина на цій роботі? Чи носить спеціальну форму?
- Чим займається людина на цій роботі?
- Де працює?
- Які інструменти необхідні?
- Навіщо потрібна ця професія? Яку користь приносить вона людям?

Наприклад, можна розповісти про професію лікаря. Що лікар одягнений у білий халат - це його лікарська форма. Лікар працює в лікарні і лікує дітей і дорослих від хвороб. Для його роботи йому потрібні спеціальні інструменти, такі як шприц, термометр. Професія лікаря потрібна для того, щоб лікувати людей від різних хвороб.

Гра «Колекція»

Дієвим способом в процесі засвоєння дітьми слів, збагачення словника на позначення якості предметів (конфігурацію, колір, величину), вважаються ігри на класифікації предметів, зображень, геометричних фігур в узгодженні з даними якостями.

Починаємо роботу з класифікації іграшок. Для таких ігор зручно застосовувати колекції маленьких іграшок, наприклад:

- відбери всі машини;
- відбери всіх ляльок.

Дозволено систематизувати геометричні тіла:

- підбери всі кульки;
- принеси всі квадрати..

Геометричні фігури за кольором (принеси всі сині фігури) і за розміром (принеси всі великі фігури).

Вправа «Давай поговоримо»

Є звичайною бесідою на побутові теми.

Інструкція.: Я задаю питання, а ти відповідай. Якщо хочеш, можеш і ти задати мені питання, а я тобі відповім. Ти сьогодні снідав? А що ти їв? Яка сьогодні погода? Тобі подобається розмовляти зі мною?

В залежності від активності дитини його участь може бути кваліфіковано як ініціативне або пасивне, а мовні відповіді як розгорнуті або короткі, самостійні або з опорою на лексику питання. Найкраще питання задавати різні за змістом, не пов'язані з загальною темою.

Вправа «Назви – дія»

Дитина називає слова, що позначають дії.

Вам знадобиться картинний матеріал і питання.

Дитині ставлять запитання:

- Що робить вітерець? (Голубить, наспівує, віє, шумить).
- Якими словами можна сказати про те, що робить кішка? (Дряпається, грає, муркоче, нявкає).
- Що робить щеня?
- Що робить пташка?

Вправа «Повтори скоромовку»

Скоромовки є ефективним засобом розвитку мовлення. Вони дозволяють відпрацьовувати навички правильної і чіткої артикуляції, удосконалювати плавність і темп мовлення.

Вправа «Вивчи вірш»

Розучування віршів є засобом закріплення правильної звуковимови, розширення словникового запасу, розвитку мовлення. Всі діти люблять слухати вірші, намагаються їх запам'ятати. Підбираючи вірш потрібно враховувати мовленнєві можливості дитини. Спочатку треба промовляти послідовно кожен рядок вірша. Можна розучити вірш з опорою на наочні картинки, тим самим розвивати зорову пам'ять.

Вправа «Загадки»

Відгадування загадок активізує словник дітей. Дитина вчиться виділяти суттєві ознаки предметів. Загадки розширюють кругозір дітей, тренують увагу і пам'ять, розвивають спостережливість і логічне мислення. У процесі відгадування загадок дітям слід задавати навідні запитання. Багато загадки рекомендується завчити напам'ять.

Вправа «Подивися, що побачив, розкажи»

Вправа спрямована на розвиток зв'язного мовлення та текстоутворення.

Дитині показується картинка, яку йому потрібно уважно розглянути. Через деякий час картинку прибирають. Потім дитині пропонують відповісти на запитання: «Хто зображений на картинці?», «У що одягнена дівчинка?»

Потім дитину слід попросити розповісти, що вона зрозуміла роздивляючись картинку. Звичайно, спочатку дитина дає короткі відповіді: «Бачив дівчинку». Далі дитині слід запропонувати описати побачене докладніше. Якщо не вдається отримати більш розгорнутої відповіді, можна запропонувати дитині знову подивитися на картинку. Якщо і при безпосередньому перегляданні картинки дитина утруднюється з описом, слід запропонувати змінити картинку. Пропонувати дитині розфарбовування картинок. Коли дитина розфарбувала картинку слід поставити ряд додаткових питань, використовуючи його малюнок: що дозволить дитині окремо сприймати зображені деталі.

-Якого кольору у хлопчика штанці? У що він одягнений? Якого кольору плаття, туфлі? У що одягнена дівчинка? Що тримає дівчинка? Навіщо їй м'яч? Чим більше питань буде задано, тим краще буде підготовлений наступний етап роботи: формування сюжетної цілісності малюнка.

Гра «Відгадай за описом»

На початку слід запропонувати дитині послухати опис і відгадати, що саме ми описуємо. Наприклад, лимон: «Цей фрукт жовтого кольору. За формою він

трішки видовжений, на дотик – шорсткий, за смаком – кислий. Від нього чай стає смачніше і корисніше».

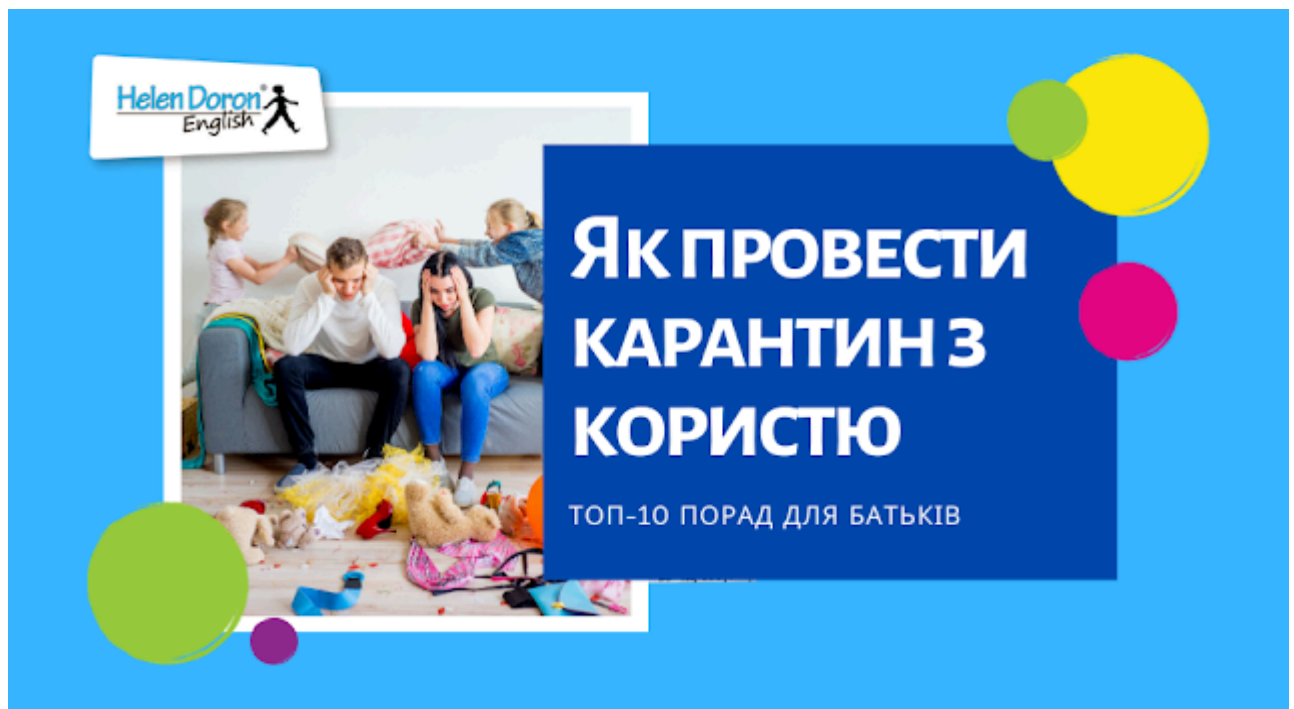
Потім можна запропонувати дитині описати його улюблену іграшку, тварину в зоопарку, рибку в акваріумі. І вже настане ваша черга відгадувати, кого саме змалює дитина.

Вправа «Малюємо словами»

Ми повинні розповісти дитині, що будь-який опис будується за певним планом: спочатку потрібно назвати предмет, потім слід описати його головні ознаки (вид, матеріал, форму, колір, призначення), потім можна описати ознаки другорядні, не дуже важливі; і нарешті, дати оцінку предмету.

Поясніть дитині, що таким чином, за допомогою слів, ми немов «малюємо» цей предмет. І запропонуйте намалювати словесний портрет будь-якого предмета.

Щоденне спілкування батьків з дитиною надає безліч можливостей для розвитку зв'язного мовлення. Трохи терпіння і наполегливості, трохи винахідливості та батьківської уваги, – і ваша дитина буде радувати вас чистим, правильним, добре розвиненим мовленням.

Консультація для батьків Як організувати дозвілля дитини під час карантину.

Зараз у нас триває карантин. Зачинені всі освітні заклади і, як наслідок, батьки вимушені теж залишатися вдома. Як же батькам організувати день, щоб

діти мали можливість і розважатися, і розвиватися? Дитині дошкільного віку, на відміну від школяра, потрібно допомогти організувати власну діяльність.

Насамперед дорослі мають організувати свій день так, щоб якнайменше змінити розпорядок дня дитини від розпорядку дня в дитячому закладі. Адже карантин закінчиться, і діти повернуться до звичного розміреного життя садочка. І краще, щоб малюку не прийшлося занову до нього привчатися. Батькам потрібно розуміти, що змінилося тільки місце перебування більшої частини дня дитини, а її діяльність повинна і надалі бути такою, як і була(по можливості), або трішки змінена. Психологи радять написати на аркуші паперу або на стікерах докладний розпорядок дня і повісити його так, щоб дитина постійно його бачила. Важливо, щоб у неї були чіткі очікування з приводу того, що буде відбуватися протягом дня - коли буде час для ігор, читання і відпочинку.

День повинен починатися з гігієнічних процедур, ранкової гімнастики, сніданку. Протягом дня батьки(або інші дорослі, які будуть знаходитися з дитиною вдома) повинні організувати навчальну, ігрову, самостійну діяльність дитини. Якщо це дитина старшого дошкільного віку, то вона більш самостійна і тому контролювати самостійну діяльність не обов'язково, а з малюкам молодшого дошкільного віку потрібна допомога. Навчальну діяльність можна організувати як до обіду, так і після денного сну (денний сон теж бажано не відмінати). Програму, за якою працюють в дитячому садочку можна знайти на сайті МОН або проконсультуватися з вихователями, в програмі чітко вказані вікові особливості відповідного віку та знання з кожної освітньої лінії, які повинна отримати дитина, відповідно до вікової категорії. Цим самим батьки можуть зорієнтуватися на те, що вже знає їхня дитина і чому їй ще потрібно навчити. Так, це може бути складно, бо існують різні форми та методи роботи з дошкільнятами. Але не обов'язково в домашніх умовах дотримуватися всього цього. Головне - в доступній для дитини формі пояснити матеріал, дати змогу закріпити в практичних вправах (якщо це необхідно), бажано використовувати наочний матеріал, щоб дитина краще змогла зрозуміти те, що їй пояснюють. На практиці в садочках використовують дидактичний матеріал, роздатковий, відео та аудіо записи. В наш час інформаційних технологій зробити це нескладно. З підручного матеріалу можна виготовити наочність (матеріал для лічби, геометричні фігури, цифри, літери тощо).

Яку діяльність запропонувати дошкільнику протягом дня.

Ігрова

Гра завжди зацікавлює дитину. Ігрова діяльність сприяє розвитку в дитини навичок, умінь, необхідних для самообслуговування й надання допомоги дорослим. У сюжетно-рольових іграх дитина відтворює та моделює прибирання, прання, одягання, прийому їжі, одягання й роздягання на прикладі ляльки чи іншої іграшки.

Трудова

У малят є бажання самостійно виконувати деякі трудові доручення — мити посуд, накривати на стіл, підмітати. Тому дитині слід давати посильні трудові доручення.

Художньо-продуктивна

Малювання, ліплення, аплікація, конструювання - це те, що, напевно, подобається робити дитини найбільше. У цих видах художньо-продуктивної діяльності малюк має змогу втілити свої задуми та реалізувати творчі здібності, незалежно від дорослого.

Важливо ще й те, що батьки повинні контролювати перебування дитини перед комп'ютером чи планшетом. Потрібно організувати перебування на свіжому повітрі.

Дитині корисно буде послухати казку, оповідання, вивчити вірш, переказати прочитаний твір. Це можна зробити за допомогою запитань, малюнків. Цікава форма роботи – складання казки, можливо її героями будуть нереальні фантастичні створіння і нехай дитина дає волю своїм фантазіям, а дорослий занотовує казку і складає в скарбничку (можливо це не останній карантин вашої дитини і таких творів буде ще багато).

Зараз є багато цікавих настільних ігор, які розвивають логічне мислення, пам'ять, увагу – і це теж буде цікавим заняттям для дітей.

Ще одним цікавим заняттям для дитини буде дослідницька діяльність. Можна з дитиною провести досліди, ознайомитися з властивостями деяких матеріалів.

Можна організувати тематичні домашні вечірки або недільники (запросити двоє – троє друзів), підготувати сценарій, костюми, декорації, конкурси, призи.

Деякий час можна приділити перегляду мультфільмів та розвиваючих і пізнавальних відео на YouTube каналі.

Не ізолюйте дитину від суспільства. Підтримуйте контакт з друзями та близькими. Дитина може спілкуватися з друзями та близькими, яких ви не можете відвідати особисто, використовуйте відеочати.

Перелік дитячих сайтів на допомогу батькам:

<https://sashkaua.ucoz.ua/> «Вірші», «Казки» та «Оповідання» ви маєте можливість почитати вірші, казки та оповідання для дітей різних авторів.

<http://posnayko.com.ua/> Журнал "Пізнайко": вірші, казки, творчість.

<https://www.solnet.ee/> Розвиваючі, навчальні ігри для самих маленьких та ще багато цікавого і для батьків.

<http://edugames.rozumniki.ua/> навчальні програми для дошкільнят та дітей молодшого шкільного віку з інтерактивними вправами, веселими анімованими персонажами, яскравими сюжетами та звуковим супроводом

<https://childdevelop.com.ua/> завдання на логічне мислення, підготовка руки до письма тощо

<http://detsky-mir.com/>завдання для дітей різного віку, аудіо книги, підготовка до школи, творчість

<http://www.raskraska.com/>Раскраски для детей - бесплатно распечатать, скачать, раскрасить онлайн

Поради батькам:

Як розпланувати день і чим зайняти дітей під час карантину

Карантин схожий на відпустку чи довгі вихідні, тому варто розуміти, що для дорослих і дітей – це все-таки період розслаблення. Не варто гнатись за досягненнями й змушувати дітей виконувати нереальний план.

Важливо дотримуватись розпорядку дня: чищення зубів, зарядка, прогулянка (якщо це можливо), денний сон та інші звичні для дитини ритуали повинні бути щодня. Дуже важливими є спільні прийоми їжі. Графік потрібен, щоб дитина мала певні межі, в яких вона буде більш організованою. Так і батьки встигатимуть більше, і малеча отримуватиме достатньо уваги.

Те, як наповнювати весь інший час, залежить від уподобань дитини. Згідно із системою Монтессорі, найбільш продуктивною частиною дня у дітей є час до обіду. Тому всі заняття, які спрямовані на розвиток дитини, краще планувати на першу половину дня.

Змушувати дитину не потрібно: лише йти за її інтересами. Дитина хоче читати – можемо почитати, вирішує скласти пазли – займемось цим. Не варто складати список занять і виконувати їх по черзі: дуже важливо прислухатись до дітей та їхніх бажань.

На період карантину батькам або іншим членам сім'ї треба домовлятися, хто зараз сидітиме з дитиною. Наприклад, батько працює, поки мама гуляє з дитиною. Потім мама займається роботою, а батько грається із дітьми. Одному дорослому повноцінно працювати та займатися дитиною буде важко – діти рідко можуть три години спокійно гратись самі, не відволікаючи.

Планувати всі активності варто з урахуванням інтересів дитини, бо для кожного віку вони свої. Час, який зараз батьки проводять із малечею, можна використовувати для спільних приготувань їжі, занять йогою чи танцями, наведення порядку вдома. Дітей варто залучати до домашніх справ: вони за прикладом батьків вчаться багатьох речей. Якщо дитина виявляє інтерес до хатніх справ, потрібно заохочувати її до цього, навіть якщо в неї не все виходить добре.

Удома можна гратися і з кінетичним піском, пластиліном, робити аплікації з паперу. Для дітей цінно, коли батьки граються з ними на одному рівні: наприклад, сідають разом на килим і роблять щось спільне.

На час карантину потрібно підготуватись і знайти нові варіанти для ігор з дітьми: малеча не зможе робити одне й те саме щодня. У YouTube чи навіть у

соцмережах інших мам можна знайти багато ідей, чим зайняти дитину. У періоди карантину варто стежити за кількістю солодкого, яке вживають діти. Солодощі збуджують дитину: їй важче заснути, складніше сконцентруватись на чомусь.

Для ігор та розваг не використовуйте часто гаджети. Краще звідти видалити усе зайве й залишити лише додатки для розвитку та навчання. Мультики варто обирати документальні та навчальні. Наприклад, після прочитання енциклопедії дитина зацікавилась Антарктидою – це чудово і можна наступного дня показати відео на цю тему.

Не варто сприймати карантин як те, що ускладнює життя. Використовуйте його для того, щоб провести більше часу з дітьми: вони насправді дуже потребують нашої уваги. І навіть разом розкласти речі після прання – це вже чудова спільна активність.

Крім класичних способів проведення часу з дітьми, як-от читання книг, перегляд мультиків і дитячих фільмів, прогулянок на вулиці, у нас є доступ до різноманітних ігор. Дитина може гратись як з дорослими, так і сама, за умови, якщо перший раз про це заняття вона дізналась разом з батьками.

ІГРИ НА КУХНІ

Можна малювати фарбами по крупі, ховати невеликі іграшки й знаходити їх, викладати аплікацію та придумувати до неї історію. Також гратися з тістом: ліпити фігурки, випікати, розфарбовувати.

СЮЖЕТНО-РОЛЬОВІ ІГРИ

Сюжетно-рольові ігри або ігри, що розвиваються за сюжетом, коли учасники беруть на себе певну роль. Тут додатково можна використовувати іграшки, конструктор тощо.

ТЕАТРАЛІЗОВАНІ ІГРИ

Театр може бути як ляльковим, тіньовим, так і драматичним. Вибираєте ви.

РУХЛИВІ ІГРИ

Під час таких занять можна обіграти всі речі, які є вдома. Наприклад, стілець – оббігати, на нього можна залазити, його штовхати, піднімати тощо.

КІНЕЗІОЛОГІЧНА ЗАРЯДКА

Спробуйте з дітьми вивчити кілька вправ такої зарядки, вони розвивають взаємодію між півкулями мозку.

Наприклад: Вправа «Вуха — ніс»

Лівою рукою взятися за кінчик носа, а правою рукою ліве вухо. Одночасно відпустити вухо і ніс, плеснути в долоні, потім поміняти положення рук «з точністю до навпаки»

Розвивальні ігри під час карантину

Слух

Якщо прислухатися, то можна почути звуки, які не помітні у щоденній рутині. Аби зацікавити дитину, можна запропонувати їй зібрати в кімнаті будь-які предмети, починаючи від деталей конструктора, закінчуючи — подушкою. Предмети повинні бути різного розміру та матеріалу. Візьміть зручний ударний предмет, паличка для суші, ложка чи барабанна паличка, запропонуйте дитині постукати та послухати звук кожного вибраного предмета. Наступним етапом буде розпізнання звуку. Не дивлячись на предмет, по якому стукає мама або тато, дитина повинна впізнати, що це за предмет. Це дуже цікаво і корисно. *Розвиває увагу, пам'ять, вдосконалює знання про навколишній світ та слух.*

Зір

Пропонуємо закріпити з дитиною кольори та відтінки. Потрібно взяти будь-який предмет та запропонувати дитині, пошукати в кімнаті якомога більше предметів схожих за кольором. Увага дитини буде сконцентрована на пошуку предметів ідентичного кольору. Шукаючи той чи інший колір, дитина буде запам'ятовувати предмети, які будуть зустрічатися в її полі зору. Аби дитині було цікавіше грати, можна влаштувати змагання серед членів сім'ї. *Розвиває увагу та концентрацію дитини.*

Тактильні відчуття

Предмети можна розпізнавати не тільки на дотик руками, а ще й носиком чи щічкою. Можна взяти клаптики тканини різної текстури та якості, предмети побуту чи одяг в цілому.

Зав'язавши очі дитині, батьки називають, що це за предмет, де він лежав та для чого використовується.

Наприклад, якщо це посуд, дитина повинна із зав'язаними очима знайти схожий за дотиком предмет.

Це розвиває інтуїцію, концентрацію та навчає дитину відчувати на дотик різноманітні предмети.

Запах

Гра називається: «Впізнай на запах».

Скільки років дитині – стільки й ароматних «речей» потрібно підібрати.

Наприклад, чай, лимон, яблуко, часник, тощо. Чим цікавіше і докладніше батьки підберуть продукти – тим веселіша буде гра.

Інгредієнти потрібно сховати в будь-які непрозорі клаптики тканини або коробочки та баночки.

Якщо дитині понад 5 років, то можна обрати парні на запах продукти та зав'язати очі.

Завдання №1: дитина повинна розпізнати все на запах.

Завдання №2: знайти пару кожному аромату із запропонованих.

Розвиває чуття нюху, пам'ять, увагу та моторику дитини.

Смак

Разом із дитиною, можна пригадати смаки та описати їх.

А пізніше по-справжньому змішати та спробувати те почуття, що називається «очікування – реальність».

А як же приготування будь-якої страви? Дитину можна залучити до процесу готування та надати можливість спробувати складові страви на смак, а вже за обідом обговорити, який же продукт проявив себе яскравіше за всіх.

Розвиває почуття смаку, пізнання навколишнього світу та увагу дитини.

Як підсумовує психологиня, все навколишнє середовище — це привід для розвитку. Зрозуміло, що рано чи пізно діти обов'язково візьмуть для себе все, що їм потрібно для пізнання світу. Але дитині цікавіше пізнавати разом із батьками.

«Дитинство без насильства»

Останнім часом значно збільшилася кількість дітей дошкільного віку з підвищеною тривожністю. Однією з основних причин такої негативної динаміки є жорстоке поводження з дітьми. Дитинство — пора становлення особистості. І саме у цей період дитина потребує найбільшої уваги і захисту. Тож найближче оточення має забезпечити дитині належний догляд та турботу, а головне — безпечне і радісне існування.

Кожним зверненням до дитини — словом, інтонацією, жестом, і навіть мовчанням — ми повідомляємо їй не лише про себе, свій стан, а й про неї, частіше — саме про неї. Від повторюваних знаків схвалення, любові та прийняття у дитини з'являється відчуття: «зі мною все гаразд», «я — хороший». А від сигналів осуду, незадоволення, критики — відчуття «зі мною щось не так», «я — поганий». Емоційна пам'ять дитини фіксує ці відчуття, і вони стають основою формування самооцінки. У ранньому та молодшому дошкільному віці

вплив найближчого оточення відіграє вирішальну роль у становленні особистості дитини.

П'ять шляхів до серця дитини

Дотик — один із найважливіших проявів любові до дитини. У перші роки життя дитині необхідно, щоб дорослі брали її на руки, обіймали, гладили по голові, цілували тощо. Тактильна ласка однаково важлива і для хлопчиків, і для дівчаток. Виражаючи свою любов до дитини цього віку за допомогою ніжних дотиків, голубіння, поцілунків, ви домагаєтеся більшого емоційного відгуку, ніж словами «Я тебе люблю».

Слова заохочення. Коли ми хвалимо дитину, ми дякуємо їй за те, що вона зробила, чого досягла сама. Проте не треба хвалити дитину надто часто, адже тоді слова втратять усю силу і сенс. Кожна похвала має бути обґрунтованою та щирою.

Час, присвячений спілкуванню з дитиною, — це ваш подарунок для неї. Ви ніби говорите: «Ти потрібна мені. Мені подобається бути з тобою». Іноді діти, для яких батьки не знаходять достатньо часу, саме поганими вчинками привертають до себе їхню увагу: бути покараним краще, ніж бути забутим. Тож як би ви не були заклопотані, потрібно приділяти час не лише хатнім справам, перегляду телепередач, іншим задоволенням,

Подарунок. Багато батьків використовують подарунки, щоб «відкупитися» від дитини. Діти, які одержують ці подарунки, починають вважати, що любов можна замінити різними речами. Слід пам'ятати, що ні кількість, ні коштовність подарунків не відображують силу почуття. Справжній подарунок дарують щиро: не в обмін, а просто так.

Допомога. Кожного дня діти звертаються до нас з різними запитаннями, проханнями про допомогу. Завдання дорослих — почути запитання та відповісти на них, вчасно допомогти дитині. Якщо дорослі допомагають дитині і роблять це з радістю, то душа дитини наповнюється любов'ю. Якщо батьки буркотять і сварять дитину, така допомога їй не радує.

На кожному етапі розвитку дитини ми по-різному виражаємо свою любов до неї. Дуже важливо обрати саме ту форму вираження (дотик, слова заохочення, час, подарунки, допомогу), яка веде до серця дитини.

Пам'ятка для батьків

1. Діти – основа сім'ї. У процесі виховання враховуйте індивідуальні особливості розвитку дитини.
2. Не ображайте, не бийте, не принижуйте дитину. Пам'ятайте, навчання – це радість (негативні емоції не сприяють засвоєнню матеріалу, вбивають бажання вчитися). Криком ви нічого не зміните.
3. Знайдіть час для бесіди з дитиною. Під час спілкування не реагуйте бурхливо, не засуджуйте, а будьте тактовними, толерантними у вираженні своїх суджень, думок. Намагайтеся контролювати режим дня дитини.
4. Пам'ятайте, що дитина – це ваше відображення (грубість породжує грубість, крик – крик, а взаєморозуміння і доброзичливість – добро і злагоду в сім'ї). Запитайте себе: «Чи хочу я, щоб моя дитина була схожа на мене?»
5. Дитина – це цілий світ, сприймайте її як цілісну особистість, дорослу людину, яка має свої права (на навчання, відпочинок тощо) і певні обов'язки (вчитися,

дотримуватись правил поведінки).

6. Якщо ви помітили, що у дитини «важкий» період, тоді підтримайте її.

7. Не віддаляйте дитину від себе – знайдіть час поговорити, зрозуміти, згадати себе в її віці, допоможіть, якщо потрібно, лагідним добрим словом.

8. Не шкодуйте ніжних слів, будуючи стосунки з власною дитиною.

9. Ви дали дитині життя, тож допоможіть зорієнтуватися у бурхливому морі життєвих подій.

10. Приймайте та любіть дитину такою, якою вона є.

Рекомендації батькам по безпеці дитини.

(Пам'ятка для батьків)

Шановні батьки!

Безпека дітей та їх життя в першу чергу залежить від вміння дітей поводитися в скрутних ситуаціях, обережність з незнайомими людьми, самоповага, відсутність секретів від батьків та наявність певних життєвих навичок.

Використовуючи наведені поради Ви можемо максимально убезпечити дітей, та в разі необхідно, не втрачаючи часу надати потрібну інформацію.

1.Необхідно зібрати всю інформацію про дитину та вести домашній фото архів.

2.Навчити дитину правилам безпеки для дітей.

З самого раннього віку навчити притримуватись простих, але дуже важливих та ефективних правил безпеки. Ці правила дитина повинна знати сама та навчити своїх друзів.

Я завжди питаю дозволу у батьків.

Я ніколи не буду робити те, що батьки мені не дозволяють робити, навіть якщо мені дуже хочеться зараз.

Я завжди буду гратися та гуляти з батьками, родичами або з кимсь з моїх старих друзів.

Я ніколи не буду цього робити сам.

Я маю довіряти своїм відчуттям. Якщо я відчуваю, що роблю щось погане – значить, я маю цього не робити, тому що це може нанести мені шкоду.

Я вмію казати «ні». Якщо я відчуваю, що роблять щось погане, то я скажу «ні» та втечу додому.

Я завжди буду знати, що деякі незнайомі люди можуть допомогти мені вибратися з небезпечних ситуацій. Це жінки, мами з дітьми, міліціонери у формі, продавці в магазині і аптеці.

Я знаю, що моє тіло належить лише мені, я нікому не дозволю до мене торкатися без дозволу батьків.

Я граюся та гуляю лише в тих місцях, де мені дозволяють батьки. Я буду уникати місць, де мало світла та людей.

Я не буду розмовляти зі сторонніми людьми, приймати подарунки від дорослих, давати згоду та сідати до них у машину, гуляти з ними і ходити до них у гості, без дозволу моїх батьків.

Я навчусь користуватися телефоном та мобільним телефоном.

Я навчусь набирати 102.

Я вивчу свою домашню адресу і номер домашнього телефону.

3.Правила безпеки для батьків.

Будьте готові прийти на допомогу своїй дитині в будь який момент.

Тримати під рукою адреси та телефони друзів своїх дітей.

Познайомитися зі своїми сусідами. Дізнатися як можна більше про них та їх образ життя.

Дослідити місцевість навколо дому, показати дитині безпечні місця для ігор, та місця, які слід дитині уникати.

Не наносити ім'я дитини на одягу. Не купуйте дитині речі з її ім'ям.

Будьте зразком для дитини. Уважно слухайте дитину та задавайте питання. Підтримуйте відкритість дитини та уникнення секретів від батьків. І переконуйте дитину, а не залякуйте.

Розвивайте в дитині самоповагу і давайте дитині зрозуміти, що Ви її любите такою, як вона є.

Запевніть дитину у Вашій любові і Вашій постійній підтримці, яке їй необхідна, щоб в дошкільному віці уникнути менших проблем, а надалі і більш серйозних.

4.Об'єднуйте зусилля.

Підтримувати добрі стосунки з сусідами і не лишатися байдужими до їх проблем.

Знання сусідів та оточуючої місцевості - одна з найважливіших умов безпеки Вашої дитини.

Познайомте Ваших близьких та друзів з даними рекомендаціями.

Безпека життєдіяльності дошкільників

(пам'ятка для батьків)

ШАНОВНІ БАТЬКИ!

Життя потребує від наших дітей вміння орієнтуватись і знаходити вихід з непередбачених ситуацій. Чим менше у дитини знань, тим більше небезпеки з боку оточуючого середовища. Щоб вберегти дитину від біди, треба пам'ятати та дотримуватись наступних правил:

- не залишати дітей дошкільного віку самих, навіть на короткий час;
- вчити дитину користуватися дверним вічком;
- не дозволяти відчиняти двері незнайомим людям, навіть одягненим у міліцейську форму;
- вчити користуватися телефоном для виклику служб 101, 102, 103, 104;
- забороняти підбирати на вулиці незнайомі предмети – вони можуть бути небезпечними;
- забороняти бавитися ріжучими, гострими та вибухонебезпечними предметами;
- не дозволяти користуватися ліфтом без супроводу дорослого родича;
- запобігати формуванню в дитині жорстокого ставлення до тварин;
- не дозволяти дражнити тварин;
- не дозволяти вмикати електроприлади за відсутності дорослих;
- не дозволяти відчиняти вікна;
- не дозволяти визирати у відчинене вікно;
- вчити дітей звертатися по допомогу до відповідних органів;
- вивчити з дитиною домашню адресу або вкладати в кишені «особисту картку» з даними дитини.

Проявляйте витримку і навчайте дітей берегти своє життя та здоров'я!

ВИХОВАННЯ У ДІТЕЙ ПОЧУТТЯ ВЛАСНОЇ ГІДНОСТІ І ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ЗА СВОЮ БЕЗПЕКУ

(Пам'ятка для батьків)

Використовуйте будь-яку можливість, щоб висловити дитині свою любов.

Оцінюйте кожну самотійну справу дитини позитивно.

Намагайтеся помітити позитивні зміни в дитині і не забудьте похвалити її, навіть якщо ці зміни незначні.

Пам'ятайте, що при частому зверненні до заохочення та похвали ви сприяєте розвитку у дитини впевненості у собі.

Намагайтеся вчити дитину, як виправити негарний вчинок.

Висловлюйте своє ставлення до незалежної поведінки дитини ясно і однозначно, залишаючи впевненість у вмінні дитини діяти правильно.

Розмовляйте з дитиною в тоні поваги та співробітництва.

Пам'ятайте, що ви навчаєте дитину на власному прикладі.

Вчіть дитину прагнути до успіху, бо успіх визнаний дорослими, є мірилом її цінності.

Рахуйтеся з думкою дитини — дитина має право бути невдоволеною, навіть обуреною, коли вона повинна підкоритися правилам, що їй не до смаку.

Залучайте дитину до вирішення проблемних ситуацій.

Не допускайте рукоприкладства, криків, погроз та образливих слів — вони викличуть у дитини лише негативні емоції, аж ніяк не вплинувши на виправлення поведінки.

Не очікуйте від дитини виконання того, що вона не в змозі зробити; давайте їй посильні завдання та доручення.

Пам'ятайте, що тільки любов та шанобливе ставлення до дитини сприятимуть вихованню особистості!

«ОТРУЄННЯ ХІМІЧНИМИ РЕЧОВИНАМИ»

(Пам'ятка для батьків)

Сучасні хімічні засоби є нашими помічниками в побуті, сільському господарстві та на виробництві. До хімічних речовин належать отрутохімікати, препарати побутової хімії (косметичні й миючі засоби, плямовивідники, лакофарбові вироби), інсектициди (хлорофос, карбофос, дихлофос тощо). При хімічних отруєннях має місце різний підхід до виведення отрути з організму. Тому використовуйте наступну градацію. Використовувати напої (негазована вода, чай, соки) дозволяється при отруєнні: ацетоном, антифризом та каустичною содою; горілкою та парфумами; дезодорантом та лаком для нігтів; дезінфікуючими засобами та хлором; зубною пастою та кормом для домашніх тварин; взуттєвим кремом, лугом, милом, оцтовою есенцією та соляною

кислотою; мишачою отрутою та засобами для травлення комах; тютюном та барвниками у фломастерах. Викликати блювоту, щоб вивести отруту з організму необхідно при отруєнні: антифризом, горілкою, лаком для нігтів, мишачою отрутою, парфумами, тютюном. Дати кілька пігулок активованого вугілля, щоб абсорбувати отруту, яка залишилася в організмі, рекомендується при отруєнні: ацетоном, барвниками у фломастерах, бензином, засобами від комах, кормами домашніх тварин, кремом для взуття, лаком для нігтів, мишачою отрутою, тютюном та фарбами. Не викликати блювоту, тому що названі субстанції можуть завдати більшої шкоди, якщо вдруге пройдуть стравоходом, при отруєнні: бензином, засобом для дезинфекції, інсектицидами, каустичною содою, лугом, оцтовою есенцією, соляною кислотою, фарбами, хлором. Дати невелику кількість жирних вершків чи шматочок вершкового масла, щоб розчинити пінні хімікати, потрібно при отруєнні: дезодорантом, милом, шампунем. **УВАГА!!!** Відпоювати молоком не можна, бо воно посилює всмоктування отрути. Майже при всіх видах хімічних отруєнь відразу після надання першої допомоги слід викликати швидку допомогу або негайно доставити дитину до лікарні. За умови задовільного стану дитини можна скористатися порадами лікаря та не викликати швидку допомогу при отруєнні дезодорантом, зубною пастою, кормом для собак та кішок, кремом для взуття, милом, шампунем, парфумами.

«ОТРУЄННЯ ЛІКАМИ ТА ЛІКАРСЬКИМИ ЗАСОБАМИ»

(Пам'ятка для батьків)

Діти з великою цікавістю ставляться до ліків та лікарських засобів: по-перше, вони вважають їх корисними, бо вони допомагають їм видужувати; по-друге зараз сучасні препарати часто виготовляють у привабливій формі і приємними на смак (деякі нагадують за смаком та ароматом цукерки). Тому й потрібно тримати аптечку далі від поля зору та досяжності дитини. Якщо ж біда сталася, то перша допомога повинна бути надана якісно і вчасно. Слід зауважити, що ліки — це також до деякої міри хімічні речовини. А тому й на них розповсюджується градація першої допомоги. Якщо дитина проковтнула кілька пігулок аспірину, антибіотиків, засобів від кашлю та головного болю, а також снодійний препарат, необхідно виконати наступні заходи:

— відпоїти водою, чаєм чи соками;

— викликати блювоту;

— дати кілька розтовчених та змішаних з водою пігулок активованого вугілля.

При потраплянні в організм дитини вітамінних препаратів можна обмежитись відпоюванням та викликом блювання, а валеріани — тільки прийомом великої кількості рідини. Якщо дитина отруїлася нашатирем чи йодом, необхідно її відпоювати, але не доводити до блювання, бо при повторному проході цих речовин через стравохід можуть виникнути опіки слизової оболонки. Після надання першої допомоги дитину необхідно відтранспортувати до лікарні. У деяких випадках при умові нормального самопочуття і отримання професійної консультації госпіталізація не обов'язкова.

ДІЙ ПІД ЧАС ВИНИКНЕННЯ ПОЖЕЖІ

(Інформація для батьків)

Шановні батьки!

Щоб зберегти життя своє та ваших близьких, дотримуйтесь послідовності дій під час виникнення пожежі:

- подзвонити до служби порятунку за номером «101»;
- викликаючи службу порятунку, чітко називати адресу, поверх, номер квартири та своє прізвище; сповістити, що саме горить;
- негайно евакуювати з приміщення дітей, немічних людей та людей похилого віку;
- пересуватися потрібно швидко, але зважати на те, що кисню більше біля підлоги, а тому краще до виходу повзти, закриваючи обличчя вологою тканиною;
- при евакуації заручитися чиеюсь підтримкою, хто вас підстрахує і допоможе, якщо ви знепритомнієте від диму;
- намагатись загасити полум'я засобами первинного пожежогасіння;
- до первинних засобів належить вода, пісок, товста зволожена тканина (ковдра, килим), вогнегасник;
- за можливості м'які предмети вкинути до ванни та залити водою;
- вимкнути електропроводку, щоб уникнути ураження електрострумом;
- не відчиняти вікна, щоб не живити пожежу свіжим притоком кисню;

Усі вище названі дії можливі лише в тому разі, якщо пожежа піддається знищенню в перші хвилини. У разі значного розповсюдження вогню слід негайно залишити приміщення, бо в сучасних квартирах дуже багато матеріалів з синтетичним покриттям, що виділяє дуже ядучу субстанцію. Вдихнувши дим з тліючого лінолеуму чи меблів з МДС є ризик знепритомніти і згоріти заживо!

При виникненні пожежі не втрачайте здорового глузду, негайно орієнтуйтеся у ситуації та приймайте рішучі дії щодо запобігання тяжким наслідкам! При виникненні пожежі негайно викликайте пожежну охорону за телефоном «101».

ПОПЕРЕДЖЕННЯ ПОЖЕЖІ ВІД ПУСТОЩІВ ТА НЕОБЕРЕЖНОГО ПОВОДЖЕННЯ З ВОГНЕМ.

(Пам'ятка для батьків)

Щоб не допустити пожежі необхідно виконувати наступні правила пожежної безпеки:

- зберігати сірники в місцях, недоступних дітям;
- не дозволяти дітям розводити багаття;
- не дозволяти самотійно вмикати електронагрівальні прилади;
- не дозволяти користуватися газовими приладами;
- не допускати перегляд телепередач, користування комп'ютером за відсутності дорослих;
- не залишати малолітніх дітей без нагляду;

не вмикати електроприлади з пошкодженим дротом чи струмоприймачем;
не нагрівати лаки та фарби на відкритому вогні;
не зберігати в будинку легкозаймисті речовини (бензин, мастила, ацетон);
не сушити речі над газовою плитою;
не користуватися саморобними ялинковими гірляндами;
не влаштовувати піротехнічні заходи поряд з будівлею .

Шановні батьки!

Ставтеся негативно до дитячих ігор з вогнем. Роз'яснюйте, що їхні пустощі з вогнем можуть спричинити пожежу, загибель у вогні майна, та людей! Своїм прикладом навчайте дітей суворому виконанню протипожежних вимог. Пам'ятайте, що приклад старших є для дітей кращим методом виховання.

БЕЗПЕКА ПЕРШ ЗА ВСЕ

Про це потрібно знати і пам'ятати.

При загрозі бойових дій

- Закрийте штори або жалюзі (заклейте вікна паперовою стрічкою) для зниження ураження осколками скла. Вимкніть джерело живлення, закрийте воду і газ, загасіть пічне опалення.
- Візьміть документи, гроші і продукти, предмети першої необхідності, медичну аптечку.
- Негайно покиньте житлове приміщення, сховайтесь в підготовленому підвалі або найближчому укритті.
- Попередьте про небезпеку сусідів. Надайте допомогу старим і дітям.
- Без крайньої необхідності не залишайте безпечного місця перебування.
- Проявляйте крайню обережність, не піддавайтеся паніці.

Якщо стався вибух

- Переконайтеся в тому, що ви не отримали значних травм.
- Заспокойтеся і уважно озирніться навколо, чи не існує загрози подальших обвалів і вибухів,

які не звисає чи з руїн розбите скло, не потрібна комусь ваша допомога.

- Якщо є можливість - спокійно вийдіть з місця події. Якщо ви опинилися в завалі - періодично подавайте звукові сигнали. Пам'ятайте, що при низькій активності людина може протриматися без води п'ять діб.

- Виконуйте всі розпорядження рятувальника.

·При повітряній небезпеці

- Вимкніть джерело живлення, закрийте воду і газ.
- Погасіть пічне опалення.
- Візьміть документи, гроші і продукти, предмети першої необхідності, медичну аптечку.
- Попередьте про небезпеку сусідів і при необхідності надайте допомогу старим і хворим.
- Якнайшвидше дійдіть до захисної споруди або сховайтесь на місцевості. Дотримуйтесь спокою і порядку. Без крайньої необхідності не залишайте безпечного місця перебування. Слідкуйте за офіційними повідомленнями.

·При загрозі масових заворушень

- Зберігайте спокій і розсудливість.
- При перебуванні на вулиці негайно покиньте місця масового скупчення людей, уникайте агресивно налаштованих осіб.
- Не піддавайтеся на провокації.

- Надійно закрийте двері. Не підходьте до вікон і не виходьте на балкон. Без крайньої необхідності не покидайте приміщення.

· Якщо вас захопили злочинці як заручника вашому життю і здоров'ю загрожує небезпека

- Намагайтеся запам'ятовувати будь-яку інформацію (вік, зріст, голос, манеру розмовляти, звички і т.п.) про злочинців, що надалі може допомогти встановити їх місцезнаходження.

- При першій можливості намагайтеся повідомити про місце свого перебування рідним чи в міліцію.

- Намагайтеся бути розважливими, спокійними, по можливості миролюбними, оберігайте себе від непотрібного ризику.

- Якщо злочинці перебувають у стані алкогольного або наркотичного сп'яніння, то намагайтеся максимально обмежити себе від спілкування з ними, так як їх дії можуть бути непередбачувані.

- Чи не підсилюйте агресивність злочинців непокорою, сваркою, зайвим опором.

- Виконуйте вимоги терористів, не створюючи конфліктних ситуацій, запитуйте дозволу переміщатися, сходити в туалет, відкрити сумочку і т.д.

- Уникайте будь-яких дискусій, особливо політичних, зі злочинцями, будьте, насамперед, уважними слухачами.

- Зберігайте свою честь і нічого не просіть, намагайтеся з'їдати все, що дають, незважаючи на те, що їжа може бути непривабливою.

- Якщо ви тривалий час перебуваєте поруч із злочинцями, постарайтеся встановити з ними контакт, викликати гуманні почуття і почати розмову, не наводячи їх до думки про те, що ви хочете щось вивідати.

- Не дозволяйте собі падати духом, використовуйте будь-яку можливість поговорити з самим собою про свої надії, проблеми, які трапляються в житті, постарайтеся заспокоїтися і розслабитися за допомогою медитації, читайте різні тексти, постарайтеся згадати вірші.

- Уважно стежте за поведінкою злочинців та їх намірами, будьте готові до втечі, якщо ви абсолютно впевнені в безпеці такої спроби.

- Постарайтеся знайти найбільш безпечне місце в приміщенні, де вас тримають і де можна було б захиститися під час штурму терористів (приміщення, стіни і вікна яких не виходять на вулицю - ванна кімната або комора), у разі відсутності такого місця падайте на підлогу при будь-якому шумі або стрілянині.

- При застосуванні спеціальними підрозділами сльозоточивого газу дихайте через мокру тканину, швидко і часто моргайте, викликаючи сльози.

- Під час штурму ні в якому разі не беріть в руки зброю терористів, щоб не постраждати від штурмуючих, які стріляють по озброєним людям.

- При звільненні виходьте швидше, речі залишайте там, де вони лежать, оскільки можливі вибухи або пожежа, беззаперечно виконуйте команди групи захоплення.

· При проведенні тимчасової евакуації цивільного населення з небезпечного району

- Візьміть документи, гроші і продукти, необхідні речі, медикаменти.

- По можливості надайте допомогу громадянам похилого віку, людям з фізичними вадами.

- Дітям дошкільного віку вкладається в кишеню або пришивається до одягу записка, де вказується прізвище, ім'я, по батькові, домашня адреса, а також ім'я та по батькові матері і батька.

- Дотримуйтесь вказаного маршруту. При необхідності зверніться за допомогою до правоохоронців та медичних працівників.

«Екстрена валіза»

«Екстрена валіза» – це узагальнене визначення базового набору речей, необхідного кожній цивільній людині, щоб вижити в будь-якій екстремальній ситуації.

Сьогодні «Екстрена валіза» (тривожний чемодан) повинна бути в кожній родині. Цивільний тривожний чемоданчик, як правило, являє собою укомплектований рюкзак об'ємом від 30 і більше літрів, що містить необхідний індивідуальний мінімум одягу, предметів гігієни, медикаментів, інструментів, засобів індивідуального захисту та продуктів харчування.

Цивільний тривожний чемоданчик призначений для максимально швидкої евакуації із зони надзвичайної події, будь то землетрус, повінь, пожежа, загострена криміногенна обстановка, епіцентр військових дій і т.д.

Укладайте рюкзак так, щоб можна було швидко і без ускладнень знайти потрібну річ. Добре, якщо рюкзак укомплектований спеціальною накидкою від дощу. Перевагу треба віддавати рюкзаку, який зручно розташовується на спині, не сковує рухів і не розійдеться по швах в перші 30 хвилин.

У нього рекомендується покласти наступне:

1. Копії важливих документів в водонепроникній упаковці. Заздалегідь зробіть копії всіх важливих документів – паспорта, автомобільних прав, документів на нерухомість, автомобіль і т.д. Документи треба укладати так, щоб у разі необхідності їх можна було швидко дістати. Серед документів варто тримати кілька фотографій рідних і близьких, з написаними на звороті адресами та номерами телефонів .
2. Кредитні картки та готівку. Необхідно мати при собі невеликий запас грошей.
3. Дублікати ключів від будинку і машини.
4. Карту місцевості, а також інформацію про спосіб зв'язку і обумовлене місце зустрічі вашої родини.
5. Засоби зв'язку та інформації. Невеликий радіоприймач з можливістю прийому в УКХ і FM діапазоні дозволить бути в курсі ситуації. Запасні батарейки до радіоприймача та мобільний телефон з зарядним пристроєм.
6. Ліхтарик (краще кілька) і запасні батарейки до нього.
7. Компас, годинник (перевагу віддавайте водонепроникним).
8. Мультитул – багатофункціональний інструмент, зазвичай у вигляді складних пасатижів з порожнистими ручками, в яких заховані додаткові інструменти (лезо ножа, шило, пила, викрутка, ножиці і т.п.)
9. Ніж, сокирка.
10. Сигнальні засоби (свисток і т.д.)
11. Штук п'ять пакетів для сміття, об'ємом 120 літрів. Може замінити намет або тент, якщо розрізати.
12. Рулон широкого скотча.
13. Шнур синтетичний 4-5мм, близько 20 м.
14. Блокнот і олівець.
15. Нитки та голки.
16. Аптечка першої допомоги. Аптечка повинна включати в себе: бинти, лейкопластир, вата, йод, активоване вугілля (інтоксикація), парацетамол (жарознижувальний), пенталгін (знеболююче), супрастин (алергія), імодиум (діарея), фталазол (шлункова інфекція), альбуцид (очні краплі).
17. Ліки, які ви приймаєте (мінімум на тиждень) з описом способу застосування та дози; рецепти; прізвища та мобільні телефони ваших лікарів (слідкуйте за терміном придатності ліків).
18. Одяг: комплект нижньої білизни (2 пари) , шкарпетки бавовняні (2 пари) і вовняні, запасні штани, сорочка або кофта, плащ-дощовик, в'язана шапочка, рукавички, шарф (може знадобитися в найнесподіваніших ситуаціях). Зручне, надійне взуття.

19. Засоби гігієни: зубна щітка та паста, шматок мила, рушник, туалетний папір, кілька упаковок одноразових сухих хусток або серветок, кілька носових хусток, вологі серветки. Жінкам – засоби інтимної гігієни.

20. Приналежності для дітей (якщо необхідні).

21. Посуд: казанок, фляга, ложка, кружка (краще металеву 0,5л), розкладний стаканчик.

22. Сірники (бажано, туристичні), запальничка.

23. Запас їжі на кілька днів – все, що можна їсти без попередньої обробки і не займає багато місця та довго зберігається. Запас питної води на 1-2 дні, який треба періодично оновлювати (вода не повинна бути застоюною).

Висококалорійні солодощі: кілька батончиків «Snickers» або «Шок» (до цих пір використовуються тактичними групами, як джерело живлення і енергії, що володіє малою вагою), жменю льодяників. Набір продуктів: пару банок тушонки, галети, суп-пакети, м'ясні та рибні консерви. Якщо дозволяє місце: крупа перлова, гречана, рис, пшоно, макарони, вермішель, сухі овочеві напівфабрикати і т. п. Горілка, вино, спирт питний. Алкоголь може бути засобом для зняття стресу, дезінфікуючим засобом.

Цей список доповнюється і коригується за вашими потребами. Приблизний обсяг рюкзака становить близько 30 літрів. Вага рюкзака не повинна перевищувати 50 кг.

Поради населенню щодо перебування у найпростіших захисних спорудах (підвали, погреб, овочесховища, тощо)

Населення укривається у захисних спорудах за сигналами цивільного захисту. В разі їх відсутності по потребі.

Заходити до укриттів потрібно організовано, швидко і без паніки.

Літніх і хворих необхідно влаштувати ближче до вентиляційних труб.

У сховище (укриття) потрібно приходити зі своїми засобами індивідуального захисту органів дихання, продуктами харчування і документами. Не дозволяється приносити з собою речі громіздкі, з сильним запахом, легкозаймисті, приводити тварин. У сховищі забороняється ходити без потреби, шуміти, курити, виходити назовні без дозволу старшого. Всі у сховищі зобов'язані виконувати розпорядження старшого по сховищу, надавати посильну допомогу хворим, інвалідам.

Для укриття населення сховища повинні готуватись завчасно. Створюється запас води, медикаментів, продуктів харчування.

Перевіряється наявність вентиляції.

Завчасно повідомляються близькі, рідні, знайомі про можливість перебування в тому чи іншому сховищі (підвал в сусідів, овочесховище школи, тощо).

Одержання сигналу про евакуацію:

Якщо ви знаходитесь на своєму робочому місці, послідовно виконайте наступні дії:

- без поспіху, істерик і паніки зберіть службові документи в сейф або в шухляди столу, що закриваються на ключ;
- візьміть з собою особисті речі, документи, гроші, цінності;
- закрийте вікна, вимкніть оргтехніку, електроприлади, освітлення;
- візьміть з собою і при необхідності використовуйте індивідуальні засоби захисту (протигаз, респіратор);
- закрийте двері на ключ, ключ залишіть у замку;
- залишіть приміщення, рухайтесь маршрутами, які позначені в схемах евакуації;
- повертайтеся в залишене приміщення тільки після дозволу відповідальних осіб.

При виявленні підозрілого предмета, схожого на вибуховий пристрій

Ознаки, що можуть вказувати на наявність вибухового пристрою:

- виявлення предмету у будь-якому вигляді (сумка, згорток, пакет або предмет, схожий на гранату, міну, снаряд і т.п.) у місцях можливої присутності великої кількості людей, поблизу пожежо- і вибухонебезпечних місць, розташування різного роду комунікацій;
- наявність на виявленому предметі проводів, мотузок, ізоляційної стрічки, скотчу;
- підозрілі звуки, щиглики, цокання часів, що видаються предметом;
- від предмета виходить характерний запах мигдалю або інший незвичайний запах, на зовнішній оболонці присутні масляні плями.

Чинники, що служать приводом для побоювання:

- перебування підозрілих осіб до виявлення цього предмета,

- наявність погроз, висловлених особисто, по телефону або в поштових відправленнях.

Дії при виявленні предмету, схожого на вибуховий пристрій:

- суворо забороняється самостійно здійснювати з виявленим підозрілим предметом будь-які дії, а саме: не наближатися, не торкати, не розкривати, не переміщати знахідку, не заливати її рідиною, не засипати піском і ґрунтом, не користуватися радіо- і електроапаратурою, переговорними пристроями (в тому числі мобільними телефонами);

- негайно повідомте про виявлений підозрілий предмет (вказавши точне місце його перебування, час виявлення та зовнішній вигляд) своєму керівництву або черговій службі (службам безпеки, охорони) об'єкту, а у разі неможливості встановлення зв'язку з ними особисто правоохоронному органу УМВСУ - тел. 102, підрозділу Управління ДСНС за телефоном 101. Надалі дійте за їхніми вказівками.

1. Один вдома – правила безпеки.

Що для нас батьків може бути дорожче наших улюблених малюків? Питання банальний і відповідь на нього всього один-єдиний, але для того, щоб зрозуміти, про яку важливу тему піде мова, задайте його собі.

Можливо, всі ці правила і поради, викладені тут, здадуться вам простими і зрозумілими, але саме вони "писані кров'ю". У кожного з батьків свої погляди на те, до якої міри слід забезпечувати дитячу безпеку. Хтось вважає, що малюкові вивчати ази охорони безпеки життєдіяльності (ОБЖ) краще на власному досвіді, - падаючи і обпалюючись, але запам'ятовуючи ці уроки на все життя. А хтось впадає в іншу крайність, надмірно опіка дитини чи не до повноліття. Обидві крайності однаково небезпечні. Перша може призвести до серйозних травм, яких цілком можна було б уникнути, а друга робить малюка абсолютно безпорадним перед обличчям можливої ??небезпеки, не здатним належним чином зреагувати і захиститися.

Візьмемо позитивні моменти цих полярних методів виховання і створимо якусь "золоту середину".

Життя за правилами

Не можна сказати однозначно, з якого віку можна залишати малюка вдома одного. Це залежить від багатьох обставин і, в першу чергу, від самої дитини. Вірно лише одне: дошкільник може перебувати без нагляду нетривалий час і то за умови, що він твердо знає, що можна робити, а що ні. Практично всі діти люблять різні ритуали і стежать за неухильним їх виконанням. Спробуйте-но не помити крихті руки після прогулянки, не прочитати казку перед сном або не напоїти вечірнім молоком з медом, якщо все це повторювалося з дня у день. Він неодмінно обуриться і нагадає вам про те, що ви забули зробити. Тому ознайомлює дитини з правилами безпеки, як з ритуалом, який обов'язково повинен дотримуватися. Тоді ваше чадо охочіше буде погоджуватися з деякими вимогами і обмеженнями. Розмовляти на теми безпеки потрібно регулярно - вдома, на вулиці, в транспорті, використовуючи відповідні ситуації та історії з життя. І не просто розповідати, а обов'язково ставити малюкові запитання, щоб переконатися, що він все правильно зрозумів і запам'ятав. Дуже важливо не залякувати дитину різними "страшилками", на зразок віршиків про "маленького хлопчика", а давати чітку, правдиву інформацію. Малюк повинен знати, як поводитися в екстремальних ситуаціях, які можуть відбутися у будинку: пожежа, коротке замикання, витік газу, аварія водопроводу.

І ще. Періодично повертайтеся до вже "пройдених" тем, не бійтеся говорити про одне й те ж знову, знову і знову. Адже діти мають звичай багато забувати і часом роблять всякі дурниці просто через незнання ...

Хто стукає у двері до мене?

Яке правило для малюка, що залишається вдома в гордій самоті, стоїть під № 1? Правильно, "нікому не відкривай двері". Але подібні слова для дитини -

порожні слова, він все одно зрозуміє їх по-своєму. Наприклад, так: "Не можна відкривати двері бандитам, а сусідові дядька Колі можна і цієї симпатичної тітоньці теж можна, адже вона назвалася листоношею ..." Досить часто діти уявляють собі злочинців злісними, страшними, з ножами і пістолетами. Дитина навіть не припускає, що милий, симпатичний, а тим більше знайома людина може бути справжнім бандитом. Але за статистикою, найбільше число насильства над дітьми здійснюється саме знайомими людьми: сусідами, родичами, приятелями ...

Вирішіть для себе, як в подібній ситуації слід діяти вашій дитині.

Варіант перший. У відповідь на дзвінок малюк повинен подивитися у вічко і запитати: "Хто?". Якщо за дверима хтось добре знайомий (бабуся або дідусь), він може відкрити двері. Якщо знайомий, але не близький (наприклад, сусідка), потрібно попросити його прийти пізніше, коли повернеться мама або тато. Якщо ж відвідувач дитині незнайомий взагалі, то краще сказати що-небудь на зразок: "Тато зараз у ванній, а коли вийде - він вам відкриє".

Другий варіант - не підходити до дверей взагалі, хто б не дзвонив. При цьому дитина повинна чітко знати: у вас і ваших близьких родичів є ключ. Чітко поясніть малюкові, що "нікому не відкривати двері" - це значить НІКОМУ, ким би людина не представлявся і що б він не говорив. Співробітниця дитячого журналу одного разу розповідала, як взялася відвезти дівчинці приз, отриманий нею за участь у конкурсі малюнків. На запитання дитини: "Хто там?" дівчина відповіла, що вона з такого-то журналу. У відповідь двері моментально відчинилися, і семирічна дівчинка, яка була вдома одна, радісно кинулася на шию представниці улюбленого видання. Після цього випадку призи стали розсилати виключно поштою. Тому батьки повинні дохідливо пояснити своєму малюкові, щоб він ні за яких обставин не порушував цього правила.

Дитина, що залишається вдома сама, повинна вміти користуватися телефоном. Напишіть великими цифрами на аркуші паперу і повісьте на видному місці номери швидкої допомоги, пожежної охорони, міліції, мобільні батьків, а також телефонний номер кого-небудь з родичів, друзів або надійних сусідів, що живуть поблизу і готових у разі потреби прийти на допомогу. Дитина повинна чітко знати, в якому випадку і за яким телефоном він повинен зателефонувати, а також вміти правильно назвати своє прізвище та адресу. До речі, про телефони. Поясніть дитині, що, відповідаючи на телефонні дзвінки, він за жодних обставин не повинен повідомляти своє ім'я, адресу і те, що він вдома один. Найкращим відповіддю буде: "Мама зараз зайнята. Передзвоніть пізніше".

Намистинки

Звичайно, всі чули про гудзики, квасолину і інших дрібні предмети, які ЛОР-лікар дістає з вух, носа або дихальних шляхів малюків. Напевно, ви думаєте, що це доля крихітних малюків, які ще не розуміють, що так робити "ай-ай-ай"? Але так далеко не завжди. Діти 1-2 роки можуть засунути собі що-небудь в ніс або вухо, швидше за все, випадково, не усвідомлено, а ось 3-6 річна дитина зробить це абсолютно свідомо, і причини будуть дуже різні. Малюк росте, стає більш розумним і винахідливим, розширюються сценарії

його рольових ігор, посилюється пізнавальний інтерес до навколишнього світу і собі самому. Одна чотирирічна дівчинка засунула в ніс велику намистину з цікавості: "А що станеться з моїм носом, якщо я так зроблю? Чи зможе він дихати?" Інша дівчинка, граючи в лікарню, складала в рот гудзики "начебто таблетки". І чим більше розвинена уява, тим винахідливішими можуть стати вчинки дитини. І марно ховати від неї всі дрібні предмети в будинку (та це й неможливо). Подібні дії збережуть немовля, але не врятують спритного непосиду п'ятирічного віку. Спосіб боротьби з такими горе-експериментаторами один. Необхідно чітко і зрозуміло пояснити дитині можливі наслідки таких експериментів, але не шляхом залякування, а обґрунтуванням знань про своє тіло і його функції. І чим раніше ви почнете такі розмови, тим краще. Адже навіть трирічний малюк здатний зрозуміти елементарні основи фізіології. Але пояснюйте все це не тоді, коли "грім грянув вже", а для профілактики. І стосується це не тільки сторонніх тіл, але і абсолютно всіх інших правил безпеки. Для того щоб все дохідливо пояснити дитині, знадобиться дитяча енциклопедія про людину з хорошими реалістичними картинками, але підійде і дорослий медичний атлас (саме по ньому ми з дітьми і вивчаємо будову нашого тіла). Розкажіть маляті про дихальну систему, про те, як ми дихаємо, як важливо, щоб дихальні шляхи залишалися вільними для проходження повітря і до яких сумних наслідків може призвести зупинка дихання. І що відноситься це не тільки до намистини і гудзиків, а й до всіляких ігор з одяганням кульків на голову і ременів або поясів на шию ("я собачка і буду ходити на повідку"). Не забудьте поговорити з дитиною також про орган слуху, розгляньте його і розкажіть про те, як сумно для людини не чути спів птахів, шум вітру та дощу, музику, голоси близьких людей. Адже саме до цього може призвести засування у вуха паличок, сірників, горошин та інших предметів. Аналогічно розповідайте і про наслідки інших необдуманих вчинків.

Є одна у льотчика мрія ...

Наступне про що варто було б розповісти - це вікна, столи, шафи та інші зони підвищеної небезпеки. Актуальність цієї теми обернено пропорційна віку дитини: дитина дорослішає - ризик знижується, але до певної межі. Для забезпечення безпеки малюків досить поставити спеціальні обмежувачі на вікна та двері, для провітрювання відкривати лише кватирки і не залишати малюка без нагляду. Особливого нагляду потребує малюк, гуляючи в саду, де ростуть фруктові дерева. Старша дитина вже розуміє, що висота - це небезпечно, але разом з тим вона притягує його, ніби магніт. Є певна категорія дітей, які бояться висоти, але трапляються й інші, у яких інстинкт самозбереження як би притуплені, і вони здатні на деякі необдумані вчинки. Напевно у багатьох з вас є якісь подібні дитячі спогади і відчуття. Добре б про них не забувати. Тоді вам буде набагато легше зрозуміти вчинки і психологію вашого малюка і запобігти можливій трагедії. Для дитини має бути абсолютним табу- виглядаючи у вікно підставляти під ноги стілець або інше пристосування. Адже зазівавшись, вона може занадто сильно висунутися назовні ... І лише довірчі, регулярні бесіди допоможуть донести до свідомості маленького "льотчика" всі можливі наслідки небезпечних ігор з висотою. Для особливо безстрашних і непокірних хлопців можна провести "шокову" терапію, показавши, як летить з вікна і розривається

при ударі об землю паперовий або целофановий пакет, наповнений водою. Таке залякування - крайні заходи, але в деяких випадках воно приносить відчутну користь.

Привабливі баночки та пляшечки

Ми всі багато разів чули і відмінно знаємо правило: ліки, миючі засоби, побутова хімія та інші отруйні речовини повинні зберігатися в закритих ящиках або шафах. Знати-то знаємо, але чи виконуємо? За статистикою, саме отруєння побутовими отрутами стоять на першому місці серед усіх нещасних випадків, що відбуваються з дітьми. І трапляється це через нашу недбалість. Поки малюк знаходиться під нашим пильним наглядом, ми розслабляємося, наївно вважаючи, що він вже достатньо свідомий. Але, залишаючись вдома на самоті, дитина може з інтересу або від нудьги почати обстежити вміст банок і флаконів, тим більше що всі вони такі яскраві і красиві. Найчастіше діти пробують вміст флаконів помилково, сплутавши їх із знайомими продуктами харчування (сік, мед, варення) або спокусившись на красивий колір і приємний запах. Тому дуже важливо показувати дитині наявну в будинку побутову хімію і пояснювати її призначення. Зверніть увагу малюка на те, що багато засобів настільки отруйні, що працювати з ними краще в рукавичках. Дитина повинна абсолютно чітко знати, що ніякі з цих засобів не можна пити і їсти, навіть якщо вони "їстівне" пахнуть. Нагадуйте про це частіше і обов'язково розповідайте про можливі наслідки подібних "дегустацій".

Це ж стосується і ліків. З ними теж вистачає проблем. Будь-яка дитина хоч раз у житті їх вживав і впевнений, що ліки - це потрібно і корисно. Не варто його в цьому переконувати, але поясніть, що ліки може призначати лише лікар, а іноді мама, і що кожен препарат допомагає тільки при певній хвороби, в інших же випадках може бути небезпечним. Ніколи не довіряйте навіть самій свідомій дитині самостійно приймати необхідні ліки, вона завжди повинен робити це під вашим контролем. Ніколи не залишайте ліки в доступних для дитини місцях, поки їй не виповниться хоча б років 8-9. Навіть нешкідливий, на наш погляд, флакончик судинозвужувальних крапель, які ми капаємо в ніс при нежиті, може бути смертельно небезпечним для малюка, якщо він його вип'є ...

Загадковий струм

Не можна скидати з рахунків і електрику. Обов'язково розкажіть своїй дитині призначення і пристрій розеток, а ще краще, щоб тато разом з малюком розібрав одну з них. Одного разу побачивши пристрій розетки, дитина, швидше за все, не захоче розбирати її самостійно. Тому пояснюйте і постійно нагадуйте малюкові, як небезпечно засовувати в розетку різні предмети, особливо металеві. Покажіть дитині, як правильно вставляти вилки електроприладів у розетку і витягувати їх. Підкресліть, що робити це можна тільки в присутності батьків і зверніть увагу на те, що не можна доторкатися руками до металевих контактів, особливо не потрібно цього робити мокрими руками.

Казки-помічники

Казки - вірні помічники батьків у багатьох життєвих ситуаціях. Загалом, казка - брехня, але щось в ній є ... І якщо ви будете не просто читати малюкові на ніч казкову історію, а й обговорювати прочитане, то з раннього дитинства закладіть основи необхідних правил безпеки. Ну як ще зрозуміліше можна пояснити дитині, що не можна відкривати двері квартири чужим людям, навіть якщо вони здаються хорошими і добрими, як не на прикладі казок. Ось вовк і на маму-козу став схожий, і на бідну маленьку овечку, тільки б обдурити довірливих козенят і поросят. А мета-то зрозуміла - з'їсти їх усіх. Тільки казки закінчуються хепі-ендом, а ось в житті частіше все зовсім навпаки ... Майже в будь-якій казці, народною або авторською, є гідні обговорення моменти. Це й згадані "Троє поросят", і "Вовк і семеро козенят", і "Червона Шапочка", і навіть "Колобок". У А. Усачова в книзі "Маленька собачка Соня" є повчальна, але не страшна історія про Соніні експерименти з електрикою. А чудова казка А. Ліндгрена "Малюк і Карлсон" - це просто підручник з ОБЖ, тільки і обговорює екстремальні ситуації, в які Малюка втягував невгамовний Карлсон ... Загалом, побільше вам, дорогі батьки, винахідливості, розуміння і здорового глузду і тоді з вами і вашими малюками ніколи нічого не трапиться ...

Як у них?

У США на вас можуть запросто подати в суд, якщо з'ясується, що дитину молодше 12 років ви залишаєте вдома одного. Але у нас не Америка. І привчати дітей до самостійності багато хто починає ще до школи. Хто правий? Істина, напевно, десь посередині. У будь-якому випадку, все залежить від характеру дитини, особистості батьків і сімейних обставин.

Коли пора?

Хтось спокійно залишає вдома 5-річного малюка, хтось не може "кинути" і на півгодинки 8-річного школяра. Але в будь-якому випадку важливо враховувати наступні чинники.

- Дитина не повинна боятися залишатися одна.
- Малюк повинен вміти обслужити себе - сходити в туалет, вимити руки, налити собі води.
- Важливо навчити його користуватися телефоном (а для цього, як мінімум, треба знати цифри!).
- Добре, якщо малюк вміє самостійно грати, малювати, ліпити, розфарбовувати. Тобто розважати себе під час вашої відсутності

2. Правила дорожнього руху

ПОПЕРЕДЖЕННЯ ДОРОЖНЬО-ТРАНСПОРТНОГО ТРАВМАТИЗМУ
СЕРЕД ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ

Шановні батьки!

Швидке збільшення інтенсивності руху висуває серйозне завдання – забезпечення безпеки руху пішоходів. У попередженні дорожньо-транспортного травматизму важливу роль відіграє робота дорослих з роз'яснення дошкільникам правил дорожнього руху і прищеплення навичок дисциплінованості на вулицях і дорогах.

Щоб не допустити лиха на дорозі, вам необхідно:

- не подавати дітям негативного прикладу, порушуючи правила дорожнього руху;**
- при переході вулиці подивитись направо , а потім наліво , щоб переконатися , що по дорозі не рухається транспорт ;**
- не чіплятися на підніжку транспорту і не стрибати на ходу, щоб своїм прикладом не заохотити дітей;**
- вчити переходити вулицю у містах на зелене світло світлофора, користуватись підземним переходом;**
- на власному прикладі вчити користуватись нерегульованим пішохідним переходом;**
- при перетині вулиці нерегульованим пішохідним переходом радити дітям йти в загальній масі пішоходів, бо дитина сама ще не завжди здатна оцінити дорожню ситуацію;**
- не дозволяти дітям з'являтися зненацька перед транспортними засобами;**
- вчити дітей правильно обходити транспорт на зупинках (трамвай – спереду, тролейбус, автомобіль та автобус – позаду);**
- не дозволяти дітям самостійно користуватись громадським транспортом;**
- не допускати ігор дітей на проїжджій частині дороги;**
- не дозволяти дітям грати з м'ячем, кататися не велосипеді, ковзанах, роliках, лижах, санчатах на проїжджій частині дороги та поблизу від неї.**

Телефон виклику міліції – «102».

Сподіваємося, що ви прислухаєтесь до наших порад!

Правила безпечної поведінки в громадському транспорті.

Ми з вами кожен день користуємось громадським транспортом: автобусом, маршрутним таксі, тролейбусом чи трамваєм. І мало хто замислювався над тим, що скупчення людей у замкнутому просторі, який пересувається з великою швидкістю, означає ситуацію підвищеного ризику. Досвід користування громадським транспортом допоміг створити звід правил, які допомагають людині співіснувати з машинами. У повсякденному житті слід дотримуватися таких правил.

У пізній час уникайте малолюдних зупинок. Очікуючи транспорт, стійте на добре освітленому місці поряд із людьми.

На зупинках не повертайтеся спиною до транспорту, що рухається; а коли машина наближається до зупинки, не намагайтеся стати в першому ряду нетерплячого натовпу -- вас можуть виштовхнути під колеса.

Автобус і тролейбус обходьте позаду, трамвай -- попереду, будь-який транспорт може закрити собою інший, який рухається позаду ще з більшою швидкістю.

Не спіть, коли транспорт рухається: небезпечно не стільки прогавити потрібну зупинку, скільки травмуватися при різкому гальмуванні або маневруванні.

Не притуляйтеся до дверей, уникайте їздити на сходинках і в проході. Якщо є можливість, користуйтеся проїзними квитками, це позбавить вас додаткового пересування салоном і не відволікатиме вашу увагу.

3. Правила пожежної безпеки

ПОПЕРЕДЖЕННЯ ПОЖЕЖІ ВІД ПУСТОЩІВ ТА НЕОБЕРЕЖНОГО ПОВОДЖЕННЯ З ВОГНЕМ

Щоб не допустити пожежі необхідно виконувати наступні правила пожежної безпеки:

- зберігати сірники в місцях, недоступних дітям;**
- не дозволяти дітям розводити багаття;—не дозволяти самотійно вмикати електронагрівальні прилади;**
- не дозволяти користуватися газовими приладами;**

- не допускати перегляд телепередач, користування комп'ютером за відсутності дорослих;—не залишати малолітніх дітей без нагляду;**
- не вмикати електроприлади з пошкодженим дротом чи струмоприймачем;**
- не нагрівати лаки та фарби на відкритому вогні;**
- не заставляти шляхи евакуації (лоджії, балкони, коридори);**
- не зберігати на балконах легкозаймисті речовини (бензин, мастила, ацетон);—не сушити речі над газовою плитою;**
- не користуватися саморобними ялинковими гірляндами;**
- не влаштовувати піротехнічні заходи з балкону та поряд з будівлею;—не палити в ліжку.**

Шановні батьки! Ставтеся негативно до дитячих ігор з вогнем! Роз'яснюйте, що їхні пустощі з вогнем можуть спричинити пожежу, загибель у вогні майна, та людей!

Шановні батьки!

Своїм прикладом навчайте дітей суворому виконанню протипожежних вимог. Пам'ятайте, що приклад старших є для дітей кращим методом виховання.

При виникненні пожежі негайно викликайте пожежну охорону за телефоном «101»

Організація дорожнього руху. Правила безпеки при переході вулиці.

Існує правосторонній, лівосторонній,
односторонній і правосторонній
дорожній рух.

У нашій країні транспорт
рухається з правого боку
або в одному напрямку.

Пішоходи, щоб не створювати аварійної ситуації
на дорогах, мають переходити проїзну частину
по переходах - підземних, надземних або
наземних. При наземному переході необхідно
подивитися ліворуч, а дійшовши до середини
дороги - праворуч.

Переходити дорогу необхідно
тільки на зелене світло світлофора,
біля знаку "Пішохідний перехід"
або по дорожній розмітці "зебра".

Правила переходу вулиці після висадки з міського транспорту.

Після висадки з транспорту автобус і
тролейбус обходять позаду, а трамвай
попереду.

ДІЇ ПІД ЧАС ВИНИКНЕННЯ ПОЖЕЖІ

Шановні батьки!

Щоб зберегти життя своє та ваших близьких, дотримуйтесь
послідовності дій під час виникнення пожежі:

- подзвонити до служби порятунку за номером 101;
- викликаючи службу порятунку, чітко називати адресу, поверх,
номер квартири та своє прізвище; сповістити, що саме горить;
- негайно евакуювати з приміщення дітей, немічних людей та
людей похилого віку;
- при евакуації уникати користування ліфтом, бо є ризик
відключення ліфта від електроструму;
- при евакуації з висотного будинку більше шансів мають ті люди,
що не біжать вниз крізь дим та вогонь, а шукають порятунку на
даху будівлі;

- пересуватися потрібно швидко, але зважати на те, що кисню більше біля підлоги, а тому краще до виходу повзти, закриваючи обличчя вологою тканиною;**
- при евакуації заручитися чиєюсь підтримкою, хто вас підстрахує і допоможе, якщо ви знепритомністе від диму;**
- намагатись загасити полум'я засобами первинного пожежогасіння;—до первинних засобів належить вода, пісок, товста зволожена тканина (ковдра, килим), вогнегасник;**
- за можливості м'які предмети вкинути до ванни та залити водою;**
- вимкнути електропроводку, щоб уникнути ураження електрострумом;**
- не відчиняти вікна, щоб не живити пожежу свіжою притокою кисню;**

Усі вище названі дії можливі лише в тому разі, якщо пожежа піддається знищенню в перші хвилини. У разі значного розповсюдження вогню слід негайно залишити приміщення, бо в сучасних квартирах дуже багато матеріалів з синтетичним покриттям, що виділяє дуже ядучу субстанцію. Вдихнувши дим з тліючого лінолеуму чи меблів з МДФ, є ризик знепритомніти і згоріти заживо!

Шановні батьки!

При виникненні пожежі не втрачайте здорового глузду, негайно орієнтуйтеся у ситуації та приймайте рішучі дії щодо запобігання тяжким наслідкам!

При виникненні пожежі негайно викликайте пожежну охорону за телефоном «101».

4. Запобігання інфекційним захворюванням

ПРОФІЛАКТИКА ІНФЕКЦІЙНИХ ТА КИШКОВИХ ЗАХВОРЮВАНЬ ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ

Шановні батьки!

Щоб захистити дитину від отруєнь, кишкових та інфекційних захворювань необхідно дотримуватись наступних санітарно-гігієнічних правил:

- утримувати дитину постійно в чистоті;
- до дитячого садка приводити в охайному одязі, мати запасну білизну;
- мити руки після повернення додому з вулиці, після туалету, перед їжею;
- овочі та фрукти мити під проточною водою та ошпарювати кропом;
- пити тільки переварену або бутильовану воду;
- у жодному випадку не годувати дитину грибами, сушеною чи в'яленою рибою, а також м'ясними, рибними та молочними стравами, які зберігалися неналежним чином або мають прострочений термін вживання;

- не годувати дитину на вулиці (навіть фруктами чи цукерками);
- не годувати дитину продуктами, що придбані у вуличних торговців;
- під час поширення інфекцій якомога рідше перебувати з дитиною в публічних місцях;
- уникати контакту з людьми з підозрою на інфекційні захворювання;
- при підозрі на захворювання негайно викликати лікаря та сповістити медичну сестру дошкільного закладу;
- не займатися самолікуванням.

Шановні батьки, радимо своєчасно проводити профілактичні щеплення від дитячих інфекцій.

Швидка медична допомога – «103».

5. Запобігання отруєнь грибами

ЯК УНИКНУТИ ОТРУЄННЯ ГРИБАМИ: ПРОФІЛАКТИКА

1. Відмовтеся від споживання дикорослих грибів. Замініть їх грибами, що вирощують штучно, підлягають контролю.
2. Не купуйте гриби на стихійних ринках.
3. Уважно оглядайте гриби. Якщо у вас виникають найменші сумніви - відмовтеся від споживання грибів.
4. Збирайте лише добре знайомі вам гриби. За найменшого сумніву одразу викиньте гриб, не залишаючи його поряд з іншими.
5. Не беріть занадто молоді чи старі гриби. Їх легко переплутати з отруйними.
6. Не збирайте гриби поблизу трас, підприємств, забруднених територій. Гриби вбирають в себе отруйні речовини, в тому числі важкі метали.
7. Не збирайте гриби в посушливу погоду. У цей час гриб пересихає, віддаючи воду і збільшуючи концентрацію токсинів
8. Ніколи не куштуйте сирі гриби.
9. Вдома ще раз ретельно перевірте гриби. Усі сумнівні слід викинути.
10. Готуйте гриби протягом першої доби після збирання.
11. Варіть гриби не менше трьох разів, щоразу в свіжій підсоленій воді не менше 30 хвилин.
12. Зберігайте страви з грибами в холодильнику в емальованому посуді не більше доби

6. Правила поводження з газом

ОБЕРЕЖНО, ГАЗ!

У нашій країні як паливо широко використовується газ. Майже в кожній квартирі, будинку встановлено газові плити, водонагрівачі, опалювальні котли. Щоб газ приносив людям лише радість і тепло, кожний член сім'ї, починаючи з дошкільного віку, мусить знати і суворо дотримуватись правил безпечного користування газом, знати, до яких наслідків призводить їх порушення.

Запам'ятайте, що газ, яким користуються у побуті, є горючою речовиною і порушення правил користування ним може призвести до виникнення пожежі. Будьте завжди уважні при користування газом, неухильно дотримуйтеся правил експлуатації газових приладів – у цьому запорука вашої безпеки!

Для попередження виникнення пожежонебезпечної ситуації потрібно правильно користуватися побутовими газовими приладами.

Запам'ятайте основні вимоги для попередження пожежі:

- Забороняється користуватися несправними газовими приладами чи використовувати їх не за призначенням.
- Не можна залишати без нагляду працюючі газові прилади, бо на випадок затухання одного з пальників в приміщенні починає надходити газ, він накопичується та, змішуючись із повітрям, утворює вибухонебезпечну суміш. Необхідно стежити, щоб рідина, що кипить, не залила вогонь пальника, протяг не загасив полум'я.
- Якщо газ потрапив у повітря приміщення, негайно слід закрити кран подачі газу і провітрити приміщення.
- Категорично забороняється сушити білизну чи волосся над плитою із запаленими пальниками.
- Не можна розміщувати біля газової плити речовини, що можуть легко займатися: папір, тканини тощо.

ПРАВИЛА ПОВЕДІНКИ ПРИ ОТРУСННІ ГАЗОМ:

- відчини вікна, двері;
- потерпілого необхідно винести на вулицю і розстебнути одяг на грудях. На голову покласти холодний компрес, а до ніг – грілку, оббризкати обличчя холодною водою, дати понюхати нашатирний спирт, напоїти міцним чаєм, кавою.
- Негайно викликайте швидку медичну допомогу – 103 або рятувальну службу – 112.

Порядок дій при виявленні запаху газу:

1. Ні в якому разі не використовуй сірники, запальнички та інші джерела відкритого вогню; не вмикай світло та будь-які електроприлади; не користуйся електродзвінками квартир; не використовуй телефони з дисковими номеронабирачами;
2. Негайно перекрий вентиля на газовому приладді і крани на плиті;
3. Відчини вікно і двері, створивши протяг для провітрювання приміщення;
4. Викликай газову службу за телефоном 104.

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ОСОБИСТОЇ БЕЗПЕКИ ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ

Шановні батьки!

Життя потребує від наших дітей вміння орієнтуватись і знаходити вихід з непередбачених ситуацій. Чим менше у дитини знань, тим

більше небезпеки з боку оточуючого середовища. Щоб вберегти дитину від біди, треба пам'ятати та дотримуватись наступних правил:

- не залишати дітей дошкільного віку самих, навіть на короткий час;
- вчити дитину користуватися дверним вічком;
- не дозволяти відчиняти двері незнайомим людям, навіть одягненим у міліцейську форму;
- вчити користуватися телефоном для виклику служб

101, 112, 102, 103, 104;

- забороняти підбирати на вулиці незнайомі предмети – вони можуть бути небезпечними;
- забороняти бавитися ріжучими, гострими та вибухонебезпечними предметами;
- не дозволяти користуватися ліфтом без супроводу дорослого родича;
- запобігати формуванню в дитині жорстокого ставлення до тварин;
- не дозволяти дражнити тварин;
- не дозволяти вмикати електроприлади за відсутності дорослих;
- не дозволяти виходити на балкон, відчиняти вікна;
- не дозволяти визирати у відчинене вікно;
- вчити дітей звертатися по допомогу до відповідних органів;
- вивчити з дитиною домашню адресу або вкладати в кишені «особисту картку» з даними дитини.

**Проявляйте витримку і навчайте дітей берегти
своє життя та здоров'я!**

Зарахування й відрахування з дитсадка згідно статуту ДНЗ «БЕРІЗКА» Висоцької сільської ради

**ДОКУМЕНТИ, НЕОБХІДНІ ДЛЯ ЗАРАХУВАННЯ ДИТИНИ В
ДНЗ:**

**медична довідка про стан здоров'я та епідеміологічне
оточення;**

**довідка про профілактичні щеплення або довідка ЛКК у разі
відсутності профілактичних щеплень;**

**копія свідоцтва про народження дитини та чорнобильського
посвідчення;**

заява від батьків, або осіб, які їх замінюють;

**копії документів про надання пільг для нарахування плати за
харчування (при наявності).**

За дитиною зберігається місце в ДНЗ:

у разі її хвороби, карантину, санаторного лікування, відпустки батьків, а також у літній період (75 днів).

Відрахування дітей із ДНЗ здійснюється:

за бажанням батьків, або осіб, які їх замінюють;

на підставі медичного висновку про стан здоров'я дитини, що виключає можливість її подальшого перебування в дошкільному закладі цього типу;

у разі несплати без поважних причин батьками за утримання дитини протягом одного місяця;

у разі невідвідування ДНЗ без поважних причин більше місяця.

Про зарахування до дошкільного навчального закладу дітей, у яких відсутні обов'язкові профілактичні щеплення

Відповідно до статті 34 Закону України «Про освіту», прийом дітей у дошкільні навчальні заклади проводиться за бажанням батьків або осіб, що їх замінюють. Згідно із статтею 36 Закону України «Про дошкільну освіту», батьки мають право вибирати дошкільний навчальний заклад. Згідно з пунктом 6 Положення про дошкільний навчальний заклад, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12.03.2003р. №305, прийом дітей у дошкільний навчальний заклад здійснюється керівником протягом навчального року на підставі заяви батьків або осіб, що їх замінюють, медичної довідки про стан здоров'я дитини, з висновком лікаря, що дитина може відвідувати дошкільний навчальний заклад, довідки з ФАПу про епідеміологічне оточення, свідоцтва про народження, довідки ЛКК.

З 01.09.2018 року прийом дітей у дошкільний навчальний заклад здійснюється керівником відповідно до електронної реєстрації на сайті при сектору освіти ,молоді та спорту Висоцької сільської ради.

Згідно із Законами України «Про захист населення від інфекційних хвороб» (статті 12 і 15) та «Про забезпечення санітарного та епідемічного благополуччя населення» (стаття 27), з метою запобігання захворюванням на туберкульоз, поліомієліт, дифтерію, кашлюк, правець та кір в Україні профілактичні щеплення є обов'язковими. Дітям, які не отримали профілактичних щеплень згідно з календарем щеплень, відвідування дитячих закладів не дозволяється.

Відповідно до спільного листа Міністерства освіти і науки України та Міністерства охорони здоров'я України від 29 вересня 2014 року № 1/9-500, №04.01.16/28103 «Щодо вирішення окремих питань про зарахування до дошкільних та загальноосвітніх навчальних закладів дітей, у яких відсутні обов'язкові профілактичні щеплення» у разі, якщо профілактичні щеплення дітям проведено з порушенням установлених строків у зв'язку з медичними протипоказаннями, при благополучній епідемічній ситуації за рішенням консилиуму відповідних лікарів вони можуть бути прийняті до відповідного дитячого закладу та відвідувати його.

Слід зазначити, що на сьогодні існує дефіцит необхідних вакцин. Така ситуація виникла з об'єктивних причин (неможливість перереєстрації, недофінансування, знаходяться під заборонаю вакцини Російського виробництва).

Відповідно до Примірного положення про підготовку дітей на педіатричній дільниці до відвідування дошкільного та шкільного загальноосвітнього навчального закладу, затвердженого наказом Міністерства охорони здоров'я України «Про удосконалення амбулаторно-поліклінічної допомоги дітям в Україні» від 29.11.2002 № 434 (далі Примірне положення), медична документація для зарахування дітей до дошкільних та загальноосвітніх навчальних закладів включає форму № 026/о з висновками про стан здоров'я дитини і рекомендаціями щодо подальшого спостереження за дитиною, про профілактичні щеплення (ф. № 063/о); дані лабораторних досліджень.

Медична документація видається на підставі даних обов'язкового медичного профілактичного огляду дитини за участю лікаря педіатра та інших лікарів-спеціалістів.

Питання щодо відвідування навчального закладу дітьми, батьки яких відмовляються від щеплень, вирішується індивідуально лікарсько-консультативною комісією (для зарахування до загальноосвітнього навчального закладу з залученням епідеміолога).

Враховуючи зазначене, керівник навчального закладу приймає дитину до закладу за наявності відповідних медичних довідок встановленого зразка, а для дітей у яких відсутні обов'язкові профілактичні щеплення (незалежно від причин), додатково подається висновок лікарсько-консультативної комісії лікувально-профілактичного закладу державної (комунальної) форми власності, у якому зазначено, що дитина здорова і може відвідувати навчальний заклад.

Якщо лікарсько-консультативна комісія приймає рішення щодо заборони від відвідування дитиною, у якої відсутні профілактичні щеплення, навчального закладу (при складній епідеміологічній ситуації та (або) індивідуальних показниках), то питання щодо форм здобуття освіти такими дітьми вирішується місцевими органами управління освітою.

Відповідальність за виховання дитини лежить в однаковій мірі як на дошкільних закладах, так і на сім'ї. Ефективність цього процесу у великій мірі залежить від співпраці сім'ї і дошкільного навчального закладу.

У роботі з батьками дитини раннього віку можна виділити два етапи:

- на першому етапі педагог проводить роботу з батьками дітей, яких ще не відвідують дошкільний навчальний заклад;

- на другому етапі проводять роботу з батьками, діти яких почали відвідувати групу раннього віку.

Робота з батьками розпочинається з моменту проведення обліку дітей, які проживають у мікрорайоні. Педагог знайомиться із сім'єю та дитиною, запрошує відвідати дошкільний заклад в «День відкритих дверей», що організовують для батьків майбутніх вихованців і проводять у перший тиждень жовтня. В цей день батьки зустрічаються з керівником дошкільного закладу, який знайомить їх з програмою проведення масового заходу:

- екскурсія дошкільним закладом з обов'язковим відвідуванням груп раннього віку;

- зустріч з вихователями, які вже працюють в групах раннього віку і з тими, хто на наступний навчальний рік буде набирати малюків;

- знайомство зі змістом угоди між сім'єю і дошкільним закладом щодо співпраці у вихованні дітей, правилами прийому в дошкільний навчальний заклад.

Коли сім'я прийняла рішення про відвідування дитиною дошкільного закладу, тоді подається заява завідувачу. Керівник проводить першу бесіду з батьками, ознайомлює їх з правилами та режимом роботи ДНЗ, визначає групу, в якій буде виховуватись дитина.

Під час формування груп керуємось віковим принципом комплектації. Враховуємо право батьків вибрати вихователя, якщо вони ознайомились з підходами педагога до виховання і ці педагоги найбільше підходять їхньому малюкові.

ШАНОВНІ БАТЬКИ !

Ми разом з Вами зацікавлені в тому, щоб відвідування дитиною дитячого садка було комфортним і корисним

У ДНЗ «Берізка» діють правила, вимоги, які допомагають правильно організувати час перебування у ньому Ваших дітей.

Просимо Вас дотримуватися наступних правил:

1. Своєчасно приводити дитину до дошкільного закладу – з 8.00 до 8.40 та забирати з 16.30 до 17.00.
2. Якщо Ви привели дитину під час проведення ранкової гімнастики, вам слід дочекатися, коли діти вашої групи повернуться з ранкової гімнастики і передати дитину вихователю. Неприпустимо залишати дитину саму у приміщенні групи.
3. Приводити дитину в ДНЗ в чистому одязі, у взутті, що відповідає розміру ноги дитини та санітарно-гігієнічним вимогам.
4. Приводити в ДНЗ здорову дитину, повідомляти вихователя про її самопочуття вдома та незвичайні випадки (падіння, ушкодження, скарги на погане самопочуття тощо).
5. Своєчасно повідомляти по телефону старшу медсестру або вихователя про хворобу дитини та інші причини її відсутності в ДНЗ .
6. Вихователь зобов'язаний щодня оглядати дитину з метою своєчасного виявлення ознак хвороб (сипу, подряпин, кон'юнктивиту і

ін.), нездужання (головний біль, хворе горло, слинотеча та ін.), тілесних ушкоджень (синці, подряпини, гулі тощо).

7. Якщо під час ранкового прийому в ДНЗ у дитини виявлено ознаки хвороби, батьки зобов'язані забрати дитину із ДНЗ та звернутися до лікаря за консультацією або медичною допомогою.

8. Батьки, або особи, що за їх дорученням приводять дитину в дошкільний заклад, мають передати дитину вихователю або тому працівникові ДНЗ, який приймає дітей в цей час. Неприпустимо відправляти дитину до ДНЗ саму, без супроводу дорослого. Увечері вихователь зобов'язаний передати дитину батькам або іншій особі, що прийшла за нею за їх дорученням.

9. Батькам варто заздалегідь домовитися з вихователем щодо тих осіб, яким вони доручають забирати дитину з дошкільного закладу. В окремих випадках таке доручення оформляється письмово.

10. Вихователь не має права віддавати дітей з дошкільного закладу неповнолітнім дітям, батькам у нетверезому стані.

11. Вносити плату за харчування до 20 числа кожного місяця.

12. Вихователь не несе відповідальності за збереження прикрас (сережки, хрестики тощо).

Запізнення - завжди стрес для дорослих і дітей. Будь ласка, приходьте вчасно! Проводжайте дитину до групи та передавайте особисто в руки педагогам. Ідучи, додому обов'язково повідомляйте про це вихователя. Якщо у вашої дитини поганий настрій, обговоріть її стан з педагогом. При вході, будь ласка, витирайте взуття та зачиняйте за собою входні двері.

Важливо знати батькам:

Допоможіть своїй дитині вранці роздягнутися, охайно скласти речі в шафку.

Прослідкуйте, щоб дитина завжди була чистою, охайною та по сезону одягненою. Прослідкуйте, щоб у дитини були чисті та коротко підстрижені нігті. Дайте дитині з собою носовичок. У шафці дитини повинен бути завжди запасний одяг. Щоб запобігти втрати або обміну речей позначте білизну, одяг і взуття ваших дітей. Прослідкуйте, щоб в кишенях дитини не було гострих, ріжучих предметів. Не давайте дитині з собою жувальну гумку, солодошів тощо.

О 9.00 починаються заняття, тому переконливо просимо Вас: якщо ви прийшли, коли заняття розпочалося, допоможіть дитині роздягнутися і тихо приєднається до дітей. Якщо ви хочете бути присутніми на занятті, попередьте про це педагога та ознайомтеся з правилами відвідування занять.

Не відволікайте педагога під час занять, всі проблеми ви зможете обговорити у зручний час - вранці до 9.00 в другій половині дня після 15.00; а також індивідуально у вечірній час.

Для занять фізкультурою та музичних занять дитині знадобляться футболка, шорти, шкарпетки, чешки в окремому мішку.

Пам'ятайте, іграшка дитини - іграшка для всіх. Вона може зламатися.

У нашому дошкільному навчальному закладі 3 рази на рік проводяться батьківські збори, за потребою - індивідуальні консультації. Якщо з об'єктивних причин ви не зможете прийти, попередьте педагогів заздалегідь.

При виникненні у дитини симптомів хвороби (кашель, температура, нежить) звертатися на прийом до дільничного педіатра, в дитячий садок дитина не приймається.

Під час складання правил використано:

Закон України «Про дошкільну освіту», Положення про дошкільний навчальний заклад, Інструкція з організації охорони життя і здоров'я дітей в дитячих дошкільних закладах

МИСТЕЦТВО БУТИ БАТЬКАМИ:

- Ваша дитина ні в чому не завинила перед вами - ані в тому, що створила вам додаткові труднощі, ані в тому, що не виправдала якихось ваших сподівань. І ви не маєте жодного права вимагати, щоб вона розв'язала ці проблеми.

- Ваша дитина - не ваша власність, не приватна річ, а самостійна людина. Вирішувати її долю, а тим паче ламати характер малюка на свій розсуд ви не маєте права. Ви можете лише допомогти дитині обрати життєвий шлях, вивчивши її здібності та інтереси і створивши умови для їх реалізації.
- У багатьох примхах і витівках дитини винні ви самі, тому що вчасно не зрозуміли її, не бажали сприймати її такою, якою вона є.
- Завжди помічайте і підтримуйте найкращі риси вашого малюка. Вірте у його сили і показуйте йому свою впевненість.

Відвідування дитиною дошкільного закладу не звільняє сім'ю від обов'язку виховувати і розвивати її в родинному колі

(Ст. 7 п.3 Закону про дошкільну освіту та виховання)

1. Загальні положення.

1.1. Батьки або особи, які їх замінюють (далі - батьки), є учасниками освітнього процесу в дошкільному навчальному закладі (далі - дошкільний заклад).

Батьки несуть відповідальність перед суспільством і державою за розвиток, виховання і навчання дітей, за збереження їх життя, здоров'я, людської гідності.

2. Права батьків.

2.1 Батьки мають право

- вибирати дошкільні заклади і форми отримання дошкільної освіти та виховання для дітей дошкільного віку, що не заперечує чинному законодавству;
- обирати і бути обраними до органів громадського самоврядування дошкільного закладу;
- звертатись до відповідних органів управління освітою з питань розвитку, виховання і навчання своїх дітей;
- на пільги на харчування;
- вносити пропозиції щодо покращення роботи дошкільного закладу;
- на додаткові освітні платні послуги та відмовлятись від запропонованих послуг;
- приймати участь у заходах дошкільного закладу;
- брати участь у поліпшенні організації освітнього процесу та зміцненні матеріально-технічної бази дошкільного закладу;

3.Обов'язки батьків.

3.1.Батьки зобов'язані

- виховувати у дитини любов до України, повагу до національних, історичних, культурних цінностей українського народу, дбайливе ставлення до довкілля;

- постійно дбати про фізичне здоров'я дитини, її психічний стан, створювати належні умови для розвитку її природних задатків, нахилів та здібностей;
- поважати гідність дитини;
- виховувати у дитини працелюбність, шанобливе ставлення до старших за віком;
- виконувати режим дня дошкільного закладу;
- приводити дитину добре вимитою, одягненим в чистий одяг (одяг повинен бути зручним, відповідати погодним та сезонним вимогам), підстриженими, з обрізаними нігтями;
- батьки не повинні входити до групових кімнат без потреби;
- стежити за реальним станом здоров'я дитини;
- не давати, не одягати дитині зайві предмети, які можуть зашкодити життю та здоров'ю дитини;
- не приносити продукти харчування, з метою попередження харчових отруєнь, алергічних реакцій у дітей;
- забезпечувати систематичне відвідування дитиною дошкільного закладу;
- своєчасно повідомляти дошкільний заклад про можливість відсутності або хвороби дитини;
- приводити дитину при наявності довідки від дільничного лікаря або стаціонара з зазначенням діагнозу хвороби або причини відсутності. Якщо дитина відсутня три дні і більше - приймається при наявності довідки від лікаря про стан здоров'я;
- діти, які відсутні 1 місяць з поважних причин (відпустка батьків, лікувально-оздоровча путівка) приймаються з довідкою від лікаря після огляду старшої медичної сестри дошкільного закладу;
- приводячи дітей до дошкільного закладу, батьки зобов'язані передавати дитину вихователю. Ввечері вихователі зобов'язані передати дитину батькам;
- не забирати дітей в нетверезому стані;
- дотримуватись правил дорожнього руху;
- бути прикладом для своїх дітей;
- своєчасно в установленому порядку вносити плату за харчування дитини в дошкільному закладі;
- відвідувати батьківські збори;
- виконувати поради - рекомендації працівників закладу щодо виховання та навчання дітей;
- бути взаємоввічливими, дотримуватись морально-етичних норм у спілкуванні.

**Ми разом з Вами зацікавлені у всебічному розвитку
вашої дитини, та пропонуємо Вам корисну на наш
погляд інформацію на цьому сайті!**

Поради батькам:

Коли привчати малюка самому застібатися?

Між двома і трьома роками. Знімну "блискавку" вам доведеться ще досить довго вставляти у вихідне положення.

Ваша участь:

- Правильно вибирайте гудзики. Ті, на яких дитина вчиться, мають бути розміром хоча б як 50-копієчна монета або жетон для проїзду в метро (більші - кращі). Петлі також мають бути досить великими, щоб гудзик легко прослизав. Якщо у блискавки відсутнє пристосування, яке полегшує застібання, зробіть його самі: просуньте в отвір застібки мотузочок або вдягніть металеве колечко від ключів. Потім покажіть, як ви з'єднуєте кінці "блискавки", і притримуйте їх унизу, доки дитина тягнутиме колечко вгору.

Коли привчати малюка самотійно взуватися?

Близько року дитина може "допомагати" вам, правильно вставляючи ніжку у черевичок. Вчитися взуватися сама вона почне лише після двох або навіть ближче і трьох років. Шнурки облиште на пізніший час: малий спроможеться як слід зав'язати їх десь під п'ятий

рік. Коли є змога, купуйте дитяче взуття на липучках. Дитина впорається з ними навіть раніше, ніж навчиться взуватися.

Ваша участь:

- * Навчіть дитину розрізняти, де правий черевик, а і лівий.
- Розгортайте черевички якомога ширше, щоб ступі легко проходила досередини.
- Не забувайте хвалити дитину, яка успішно подолає хоча б один етап.
- Показуйте, як протягуються й зав'язуються шнурок. Навіть якщо малий ще не зможе відтворити ці дії, в принципі побачив їх і зрозумів.
- Довгими й грубими шнурками легше маніпулював тож для тренування можна дати дитині свої черевички чи кросівки.

Батькам на замітку

- ✚ Якщо дитину постійно критикують, вона вчиться ненавидіти.
- ✚ Якщо дитина живе у ворожості, вона вчиться агресивності.
- ✚ Якщо дитину висміюють, вона стає замкнутою.
- ✚ Якщо дитина росте у докорах, вона вчиться жити з почуттям вини.
- ✚ Якщо дитина живе в терпимості, вона вчиться сприймати інших людей.
- ✚ Якщо дитину заохочують, вона вчиться вірити в себе.
- ✚ Якщо дитину хвалять, вона вчиться бути вдячною.
- ✚ Якщо дитина росте серед чесності, вона вчиться бути справедливою.
- ✚ Коли дитина живе у безпеці, вона вчиться вірити в людей.
- ✚ Якщо дитину підтримують, вона вчиться цінувати себе.
- ✚ Коли дитина живе в розумінні та доброзичливості, вона вчиться знаходити любов у цьому світі.

Консультація

Розпорядок дня та дотримання санітарно-гігієнічного режиму вдома

Вступ до дошкільного закладу, як правило, супроводжується психологічним дискомфортом для малюка. Це пов'язано не тільки із зміною добре знайомого родинного оточення на незвичне, а й з необхідністю звикати до нового розпорядку дня. Аби уникнути зайвих стресів у дитини та пом'якшити процес адаптації, батькам слід заздалегідь готувати дитину до відвідування дошкільного закладу.

Аби озброїти необхідними знаннями батьків, діти яких уперше підуть до дитячого садка, дошкільні заклади проводять дні відкритих дверей, організують індивідуальні бесіди з медичною сестрою та вихователями, розповсюджують інформаційні листки чи вивішують санітарні бюлетені на стенді. Саме тоді у пригоді стають матеріали про те, як дитина адаптується, як звикає до нового розпорядку дня та режиму харчування.

Настанови щодо розпорядку дня

З метою пом'якшення процесу адаптації дитини до умов дошкільного закладу батькам слід максимально наблизити розпорядок дня вдома до розпорядку дня у

дошкільному закладі. Під розпорядком дня розуміємо раціональний розподіл часу протягом доби на сон та неспання.

Сон — життєво важлива потреба людини будь-якого віку. Він сприяє відновленню сил, затрачених в період неспання. Для дітей віком від двох років норма тривалості сну — 11-12 годин.

Під час неспання дитина розвивається і пізнає світ. Для того щоб вона розвивалась органічно, важливо розробити раціональний розпорядок дня, що враховував би вимоги до харчування, фізичної та розумової активності, відповідні до віку дитини. Зауважимо, що **правильний розпорядок дня** дає змогу:

- дисциплінувати (сприяє дотриманню у порядку місця для гри, навчання ;
- зміцнювати здоров'я;
- формувати культурно-гігієнічні навички;
- формувати навички здорового способу життя.

Складаючи розпорядок дня вдома, батькам слід **урахувати таке:**

- при формуванні розпорядку дня важливо враховувати вікові особливості дитини та виділяти достатньо часу на сон;
- при звичаювати дитину до розпорядку дня треба поступово;
- дотримання запланованого розкладу має бути постійним і системним, не можна порушувати складений розклад;
- до правильного розпорядку дня слід обов'язково включити дотримання санітарно-гігієнічного режиму;
- необхідно достатньо часу проводити з дитиною на свіжому повітрі, створювати умови, що спонукають її до різноманітної рухової активності: допомагати дитині підніматися східцями на гірку та сходити з неї, переступати через перешкоди, возити візочки, іграшкові автомобілі тощо.

Режим харчування вдома

Раціональний режим харчування сприяє зміцненню імунітету дитячого організму, нормальному росту та розвитку дитини. Такий режим харчування передбачає суворе дотримання часу прийомів їжі. Меню домашнього харчування має бути збалансованим та містити достатню кількість білків,

жирів, вуглеводів, мінеральних речовин, вітамінів, що сповна забезпечують енергетичні витрати дитячого організму.

Батькам слід привчати дитину:

- перед прийомом їжі обов'язково мити руки з милом, витирати їх індивідуальним рушником, самостійно сідати на стілець та підсовувати його до столу;
- під час прийому їжі охайно вживати тверду їжу; відламувати хліб маленькими шматочками, заїдати його рідкою їжею (суп, борщ тощо); самостійно їсти ложкою з тарілки, пити з чашки; не обливатись;
- після прийому їжі користуватися серветкою, вставати зі стільця.

Важливо пам'ятати: коли дитина почне харчуватись у дитячому садку, необхідно буде відкоригувати режим харчування вдома, урахувавши поживну цінність їжі, що подається у дошкільному закладі, та часи прийому їжі.

Культурно-гігієнічні навички

Призвичаювання дитини до розпорядку дня вдома (а потім і в дитячому садку) потребує паралельного формування у неї культурно-гігієнічних навичок. Слід привчати дитину самостійно надягати колготи, штани, шапку, взуватися, знімати та охайно складати одяг. Необхідно подбати і про вміння малюка підтримувати чистоту навколо себе, бути охайним. Дитина має вміти користуватись носовичком; проситися на горщик, знати, де він знаходиться, та сідати на нього. Батьки повинні обговорювати з дитиною правила розпорядку, пояснювати їй, що і як треба робити. При цьому важливо виховувати в дитини культуру поведінки, розвивати мовлення, вміння орієнтуватися у навколишньому світі:

- привчати розуміти призначення й основні якості предметів побуту, називати їх (тарілка велика, маленька, глибока, мілка тощо), вчити розуміти і називати дії з предметами (з чашки п'ють, ложкою їдять тощо);
- виховувати слухняність, пошану до дорослих;
- заохочувати висловлювати прохання;

- навчати словам ввічливості, привітанням.

Санітарно-гігієнічний режим вдома

У дитячому садку на дитину чекають умови, що відповідають санітарним нормам. Задля збереження здоров'я дитини батькам варто подбати, щоб і вдома члени родини неухильно дотримувалися санітарно-гігієнічного режиму. Приміщення, в яких перебуває дитина (зокрема те, в якому вона спить), потрібно щодня добре провітрювати. Слід також регулярно проводити вологе прибирання, витирати пил, а іграшки чистити або мити з милом, якщо це можливо. Одяг дитини має відповідати її віку та погодним умовам. Важливо, щоб посуд, з якого їсть дитина, завжди був чисто вимитим, їжа свіжою, щойно приготованою. Свіжі овочі та фрукти перед вживанням потрібно обдавати окропом для знищення патогенних мікроорганізмів. У разі епідемії гострих кишкових інфекцій чи грипу батькам слід обов'язково дотримуватися порад санітарно-епідеміологічної станції.

Психологічний клімат у родині.

Легкість звикання до нового розпорядку дня багато у чому залежить від психологічного клімату вдома, м'якості і тактовності батьків, їхніх наполегливості та вміння заохотити дитину вийти за межі звичного, виконувати щось нове. Аби забезпечити емоційно сприятливе перебування дитини у родині, слід:

- розмовляти спокійним тоном та не підвищувати голос на дитину;
- не конфліктувати у присутності дитини;
- спілкуватися з дитиною якомога більше;
- сприяти спілкуванню дитини з однолітками;

- стимулювати пізнавальну активність дитини;
- дотримуватися правил поведінки, культури взаємин та заохочувати до цього дитину.

Шановні батьки!

Призвичаївши дитину вдома до розпорядку дня, подібного до розпорядку дня у дитячому садку, ви значно полегшите процес її адаптації до нових умов. Приділіть, будь ласка, цьому питанню належну увагу.

Співпраця педагогів ДНЗ та батьків

Процеси демократизації в системі освіти, її варіативність, інноваційні програми обумовили необхідність пошуку рішення проблем взаємодії дошкільного навчального закладу з родиною, створення умов для підвищення педагогічної культури батьків. Практики й дослідники виявили й сформулювали в цьому зв'язку наступні протиріччя: між правами й обов'язками батьків і невмінням ними користуватися; між потребою батьків на освітні послуги й відсутністю умов їхнього надання; між прагненням батьків до активної діяльності в дошкільному закладі й строго регламентованим характером діяльності закладу; між низьким рівнем педагогічної культури й недостатніх знань основ психології батьками й відсутністю систем навчання їх у дошкільних закладах. Зміцнення й розвиток тісного зв'язку й взаємодії різних соціальних інститутів (дитячий сад,

родина, суспільство) забезпечують сприятливі умови життя й виховання дитини, формування основ повноцінної, гармонійної особистості. На сучасному етапі в основу спільної діяльності родини й дошкільного закладу закладені наступні принципи: батьки й педагоги є партнерами у вихованні й навчанні дітей; це єдине розуміння педагогами й батьками цілей і завдань виховання й навчання дітей; допомога, повага й довіра до дитини як з боку педагогів, так і з боку батьків; знання педагогами й батьками виховних можливостей колективу й родини, максимальне використання виховного потенціалу в спільній роботі з дітьми; постійний аналіз процесу взаємодії родини й дошкільного закладу, його проміжних і кінцевих результатів. Ідея взаємозв'язку суспільного й сімейного виховання, а також взаємної відповідальності педагогів, батьків й суспільства знайшла своє відбиття в ряді нормативно-правових документів, у т.ч. в "Концепції дошкільного виховання", "Положенні про дошкільний навчальний заклад", Законі "Про освіту", "Концепції модернізації освіти". Так, у Законі "Про освіту" записано, що батьки є першими педагогами. Вони зобов'язані закласти основи фізичного, морального й інтелектуального розвитку особистості дитини в ранньому віці. Відповідно до цього міняється й позиція дошкільного закладу в роботі з родиною. Кожне ДОЗ не тільки виховує дитину, але й консультує батьків з питань виховання дітей. У цьому зв'язку дошкільний навчальний заклад повинен визначати умови роботи з батьками, вдосконалювати зміст, форми й методи співробітництва ДОЗ й родини у вихованні дітей з урахуванням умов, варіативних освітніх програм і запитів родин. Педагог дошкільної установи - не тільки вихователь дітей, але й партнер батьків по їхньому вихованню. Про необхідність створення міцного союзу школи й родини писав у свій час В.А. Сухомлинський: "Без виховання дітей, без активної участі батька й матері в житті школи, без постійного духовного спілкування дорослих і дітей неможлива сама родина як первинний осередок нашого суспільства, неможлива школа як найважливіша навчально-виховна установа й неможливий моральний прогрес суспільства". "Питання про роботу з батьками - це велике й важливе питання. Отут треба піклуватися про рівень знань самих батьків, про допомогу їм у справі самоосвіти, озброєння їх відомим педагогічним мінімумом, їхній практиці в дитсадках, залученні їх до цієї роботи". Істотною стороною взаємодії дитячого саду й родини, є те, що дитячий садок є "організуючим центром" й "впливає на домашнє виховання", по-цьому необхідно якнайкраще організувати взаємодію вихователів й родини по вихованню дітей. "...В спільній турботі й відповідальності - величезна сила". Керівна й організуюча роль дитячого саду по відношенню до родини характеризується комплексом факторів: планомірне, активне поширення педагогічних знань серед батьків; практична допомога родині у вихованні дітей; організація пропаганди позитивного досвіду суспільного й сімейного виховання; залучення батьків у педагогічну діяльність; активізація їхньої педагогічної самоосвіти й ін. В.А. Сухомлинський уважав, що педагогіка повинна стати наукою для всіх - і для вчителів, і для батьків. Успішна виховна робота зовсім немислима без системи педагогічної освіти, підвищення педагогічної культури батьків, що є важливою частиною загальної культури. Під педагогічною культурою батьків розуміється їх підготовленість, розвиток тих якостей особистості, які відбивають ступінь їхньої зрілості як вихователів і

проявляються в процесі сімейного й суспільного виховання дітей. Провідним компонентом педагогічної культури батьків є їхня педагогічна підготовленість, що характеризується певною сумою психолого-педагогічних, фізіолого-гігієнічних і правових знань, а також уміннями й навичками батьків, виробленими в процесі практики виховання дітей. Досить істотно при цьому й відношення батьків до виховання. Відповідальне відношення до батьківських обов'язків, бажання якнайкраще виховати своїх дітей - невід'ємна складова частина педагогічної культури батьків. В області дошкільної педагогіки батькам важливо: знати основні закономірності й особливості виховання й навчання дітей; знайомити зі змістом і методами виховання; опанувати методами організації дитячої діяльності, спілкування, спрямованими на формування соціально кошовних форм поведінки й відносин дитини з оточуючими людьми. Наприкінці 90-х - початку 2000 року міняється позиція батьків: вони стають активними учасниками процесу виховання дітей. "...Треба зробити так, щоб дитячий садок не підміняв батьків, не відривав їх від дітей, а з'єднував їх один з одним, давав можливість для їх багатого й тонкого спілкування й взаємодії". Робота з батьками - це складна й важлива частина діяльності педагога, що включає підвищення рівня педагогічних знань, умінь і навичок батьків; допомога педагогів батькам у сімейному вихованні для створення необхідних умов правильного виховання дітей; взаємодія вихователів і батьків у процесі розвитку дітей. Можна виділити й основні завдання, що стоять перед дошкільним закладом в роботі з батьками: вивчення родин дітей; залучення батьків до активної участі в діяльності дошкільної установи; вивчення сімейного досвіду виховання й навчання дітей; освіта батьків в області педагогіки й дитячої психології. Основним протиріччям, що виникає при реалізації завдань співробітництва дитячого саду й родини, є недостатнє "розведення" сфер діяльності, з одної сторони, і використання тільки традиційних методів і форм роботи з родиною, у той час як необхідно інше рішення завдань співробітництва вихователів і батьків. Мова йде не про повну відмову від традиційних форм роботи з батьками, а про адаптацію їх до сучасних умов. Професіонали, що намагаються допомогти "неблагополучним" дітям, розглядають батьків як важливий потенціал у поліпшенні перспектив розвитку дітей, але в той же час й як "частину проблеми". Дитячі труднощі розглядаються як сімейні, які не можна розглядати у відриві від проблем родини. Без впевненості інших членів родини в необхідності змін ймовірні причини таких проблем не будуть усунуті. Професіонали реально оцінюють свої можливості й на основі ряду експериментів по залученню батьків до навчання дитини вдома приходять до думки, що батьки не заважають і не перешкоджають роботі, а навпаки, можуть допомогти успіхам своїх дітей. При цьому не обов'язково бачити у батьках "частину проблеми" - скоріше, вони здатні стати "частиною" її рішення: батьки можуть опанувати новими навичками, керуючись активним бажанням допомогти своїм дітям. Зміст, організація й методика співпраці ДНЗ та батьків включає в себе: єдність у роботі дитячого саду й родини по вихованню дітей; взаємна довіра у взаєминах між педагогами й батьками, розуміння потреб й інтересів дитини й своїх обов'язків як вихователів; зміцнення авторитету педагога в родині й батьків у дитячому саду; установлення правильних відносин на основі

доброзичливої критики й самокритики; взаємодопомога в спільній роботі з виховання дошкolarів. Дитячий сад повсякденно допомагає батькам у вихованні дітей. У свою чергу батьки допомагають дитячому саду в різноманітній виховній і господарській роботі; вивчення кращого досвіду сімейного виховання, пропаганду його серед широкого кола батьків, використання в роботі дитячого саду позитивних методів сімейного виховання; використання різноманітних форм роботи дитячого саду з родиною в їхньому взаємозв'язку: знайомлення з батьками й іншими членами родини; консультації; групові й загальні батьківські збори; конференції, лекторії, батьківські університети, наочні форми пропаганди; індивідуальні й групові форми роботи з батьками, які доповнюють один одного. Щоденне спілкування вихователя з батьками створює більші можливості для індивідуальної роботи, для зміцнення зв'язку між родиною й дитячим садом; систематичний плановий зв'язок дитячого саду з батьками протягом усього року з урахуванням завдань і змісту виховної роботи з дітьми; залучення активу батьків, громадськості до діяльності дошкільної установи, до роботи з родинами.

Перші контакти між родинами й ДНЗ:

запрошення батьків з дітьми або без них відвідати установу до початку заняття; відвідування співробітниками родин вдома; подання батькам письмової інформації про установу; зустріч для з'ясування умов відвідування дитиною установи; складання договору. Подальший взаємозв'язок батьків і персоналу реалізується в процесі: щоденних безпосередніх контактів, коли батьки приводять і забирають дітей; неформальних бесід про дітей або запланованих зустрічей з батьками, щоб обговорити успіхи, не зависимо від конкретних проблем; ознайомлення батьків з письмовим матеріалом про їхніх дітей; рекомендацій відвідати лікаря й т.п.; відвідувань батьків для того, щоб вони могли бачити, як займається їхня дитина, або знайомити з роботою установи.

Батькам пропонується надавати допомогу ДНЗ як організаторів або спонсорів; вони можуть допомогти в розробці ігровеки, зборі матеріалів для дитячих потреб

Батьки можуть брати участь й у щоденних заняттях дітей: залишатися в ДНЗ, щоб дитина звикла до закладу; допомагати й брати участь у різних заходах, наприклад, у чаюванні з дітьми, і т.п.; допомагати в повсякденних заняттях; надавати допомогу при проведенні екскурсії й інших заходів.

Батьки продовжують вдома роботу з дітьми по програмам або здійснюють частина домашнього плану. Батьки можуть брати участь у прийнятті рішень по поводі їхніх дітей; батьківські комітети беруть участь у рішенні питань, що стосуються роботи установи в цілому. Ефективні суспільні заходи для батьків; відвідування ними курсів із проблем виховання або запрошення лекторів по їхніх питаннях, що цікавлять, робота клубу для батьків і т.п.

ДНЗ надає допомогу батькам у конкретних проблемах по догляду за дитиною, методах його виховання; у накопиченні інформації із сімейного виховання й практичних порадах; у пошуках виходу із кризових ситуацій.

Важливо й залучення батьків до участі не тільки в виховній, але й у фінансовій діяльності ДНЗ.

Багато перерахованих аспектів участі батьків потребують від персоналу напружених міркувань, а можливо, і переоцінки своєї професійної ролі: переорієнтація на роботу з батьками може виявитися складною для працівників, чиє мислення й планування діяльності раніше були повністю зосереджені на дітях. Формування співробітництва дітей, батьків і педагогів залежить насамперед від того, як складається взаємодія дорослих у цьому процесі. Результат виховання може бути успішним тільки за умови, якщо педагоги й батьки стануть рівноправними партнерами, тому що вони виховують тих самих дітей. В основу цього союзу повинна бути покладена єдність прагнень, поглядів на виховний процес, вироблені спільно загальні цілі й виховні завдання, а також шляхи досягнення намічених результатів. Як педагоги, так і батьки хочуть бачити своїх дітей здоровими й щасливими. Батьки готові підтримати задачі педагогів, спрямовані на задоволення й розвиток інтересів, потреб дітей. Батьки - дорослі люди, які мають великий життєвий досвід, знання, що вміють аналізувати ситуації, тому в рішенні ряду проблем педагог може одержати їх потрібну й корисну раду. Співробітництво педагогів і батьків дозволяє краще пізнати дитину, подивитися на неї

Визначальна роль у встановленні такої взаємодії належить педагогам ДНЗ.

Союз, взаєморозуміння педагогів і батьків, їхня взаємна довіра можливі лише в тому випадку, якщо педагог виключає в роботі з батьками дидактизм, не повчає, а радить, міркує разом з ними, домовляється про спільні дії, тактовно підводить їх до розуміння необхідності педагогічних знань. Вся атмосфера взаємодії, спілкування педагога з батьками повинне свідчити про те, що педагог має потребу в батьках, в об'єднанні зусиль, що батьки - його союзники й він не може обійтись без їхньої ради й допомоги.

Не всі батьки відгукуються на прагнення педагога до співробітництва з ними, виявляють цікавість до об'єднання зусиль по вихованню й навчанню своєї дитини. Вихователю необхідне терпіння й цілеспрямований пошук шляхів рішення цієї проблеми. Варто починати роботу й взаємодію з тими, хто бажає брати участь у житті групи, підтримує педагогів, навіть якщо таких батьків буде мало. Поступово, тактовно вихователь утягує й інших батьків у співробітництво, опираючись на батьків, з огляду на інтереси кожного дитини та її родини. На сучасному етапі в роботі з батьками з'являється поняття "включення батьків" в діяльність дошкільного закладу, тобто їхня активна участь у роботі ДОЗ, що має вплив на його функціонування й розвиток. Для формування співробітництва між дорослими й дітьми важливо представляти колектив як єдине ціле, як більшу згуртовану родину, життя якої цікаве, якщо організовано спільну діяльність педагогів, батьків, дітей. Це сприяє встановленню взаєморозуміння між родителями й дітьми, створенню комфортних умов у родині. Таким чином, доцільно значну частину виховної роботи організовувати одночасно з дітьми й батьками, а виникаючі проблеми, поставлені завдання вирішувати спільно, щоб прийти до згоди, не ущемляючи інтересів один одного, і об'єднати зусилля для досягнення ефективних результатів. Для залучення батьків до діяльності дошкільної установи

розроблена спеціальна методика, що включає три етапи: перший - актуалізація потреб батьків в освіті власної дитини; другий - педагогічна освіта батьків як замовників на освітні послуги в дошкільній установі; третій - партнерство педагогів і батьків у діяльності дошкільної установи, в основу якого закладені ідеї гуманізації відносин, пріоритет загальнолюдських цінностей з акцентом на особистісно-діяльнісний підхід. Впровадження такої методики дозволяє створити ускладнену систему роботи з батьками, представлену двома блоками, кожний з яких включає завдання, форми й види діяльності. Для реалізації змісту цієї роботи в дошкільному закладу використовуються колективні й індивідуальні форми діяльності. Доцільне сполучення колективних й індивідуальних форм взаємодії: бесіду, задушевну розмову, консультації-міркування, виконання індивідуальних доручень, спільний пошук рішення проблеми, переписку й т.п. Ці форми можуть стати ефективними в тому випадку, якщо вдалося знайти індивідуальний стиль взаємин з кожним батьком. Важливо розташувати до себе батьків, завоювати їхню довіру, розбудити бажання поділитися з педагогом своїми думками, сумнівами. Все це допоможе краще зрозуміти дитину, знайти оптимальні способи рішення проблем виховання конкретної особистості в дошкільній установі й вдома. Психологічною умовою такої успішної міжособистісної взаємодії є уважність, проникливість, неквапливість. Аналіз практики роботи педагогів і керівників дошкільних установ виявив 2 види форм спільної роботи. Однак часто використовуються в основному стандартні форми роботи: батьківські збори, батьківські комітети, конференції, які проводяться нерегулярно, а тема не завжди збігається зі змістом. У Днях відкритих дверей мало батьків беруть участь. Такі заходи, як турнір знавців, КВК, вікторини, фактично не проводяться. Вихователі не завжди вміють поставити конкретні задачі, наповнити їхнім відповідним змістом, вибрати методи: зміст батьківських зборів, консультацій досить диференційовано, вихователі при виборі методів співробітництва не враховують можливостей й умов життя конкретних родин; досить часто вихователі, особливо молоді, використовують лише колективні форми роботи з родиною. Причинами є: недостатнє знання специфіки сімейного виховання; не вміння аналізувати рівень педагогічної культури батьків й особливості виховання дітей; не вміння планувати спільну роботу з дітьми й батьками. В окремих, особливо молодих, вихователів недостатньо розвинені комунікативні вміння. Аналіз теорії й практики роботи з родиною виявив ще одну проблему на сучасному етапі - організація спільної діяльності батьків і дітей. Одне з головних завдань педагогів - створити умови для розвитку нормальних відносин у родині, а це може бути досягнуто тільки при діяльності батьків і дітей, що може бути реалізована в різних формах. Наприклад, форми пізнавальної діяльності - це суспільні огляди знань, умінь і навичок, творчі відпори по напрямках діяльності, свята знань, турніри знавців, Дні відкритих дверей і т.д. Тему, методику проведення батьки й вихователі визначають спільно. Вихователь становить завдання, допомагає сформувати групи, організувати підготовчу роботу, а батьки беруть участь в оформленні, підготовці призів, оцінці результатів. Форми трудової діяльності - оформлення приміщення групи, трудовий десант по благоустрою й озелененню двора, посадка алеї у зв'язку зі знаменною подією в житті дітей й їхніх батьків, створення бібліотеки й т.п. Форми дозвілля - підготовка, проведення й

обговорення спектаклів, свят, змагань, конкурсів, КВК; різних клубів й ін. Форми активізації - дискусії, діалоги, обговорення ситуацій, рішення кросвордів, аналіз дитячих висловлень або дитячої творчості, тренінги, метод ігрового моделювання й ін. Наочні форми: бібліотеки й папки-пересувки, відеофільми, пам'ятки-рекомендації для батьків і дітей, візитки, виставки книг, устаткування, настільних ігор, дитячих або спільних малюнків, виробів з батьками, фотовиставки, газети, Куточки для батьків й ін. Цікавою формою співробітництва є випуск газети. У створенні газети беруть участь адміністрація дитячого саду, педагоги, фахівці, батьки й діти. У теорії й практиці визначений ряд загальних завдань по роботі з батьками в дошкільних установах: вивчення інтересів, думок і запитів батьків, не реалізованих в інших соціальних інститутах (родині й ін.); забезпечення оптимальних умов для саморозвитку й самореалізації батьків в освоєнні ними різних соціальних ролей; використання досвіду діяльності інших дошкільних установ для побудови моделі взаємодії з батьками; розширення засобів і способів роботи з батьками; забезпечення простору для особистісного росту учасників об'єднання, створення особливої творчої атмосфери. Проведення батьківських зборів за старою структурою не виправдує очікування батьків. Відповідно до нормативно-правової бази дошкільних установ батьки є замовниками освітніх послуг і мають право приймати участь в організації освітнього процесу, організовувати свої органи самоврядування й вирішувати деякі питання самостійно на батьківських зборах, конференціях й в інших формах роботи. У цей час все частіше дошкільні установи стали проводити батьківські конференції, які мають на увазі розширення, поглиблення й закріплення знань про освіту дітей, які можуть бути науково-практичними, теоретичними, по обміну досвідом й ін. Конференції проводяться раз у рік, але вимагають ретельної підготовки, мають на увазі активну участь батьків, організацію виставок дитячих малюнків, книг, концерту дітей. Таким чином, робота батьків і педагогів в умовах дошкільної установи носить яскраво виражений специфічний характер співробітництва, тому що змінилися й зміст, і форми взаємин між батьками й робітниками дошкільної установи. Основна мета роботи дошкільних закладів – допомогти вихователеві у формуванні насправді єдиного і повноцінного соціального середовища для щасливого життя і правильного виховання кожної дитини. При цьому під повноцінним соціальним середовищем слід розуміти не тільки зовнішні, організаційні умови (єдиний режим життя, харчування, єдині правила поведінки вдома й у дитячому садку), а й єдині норми та стиль спілкування дорослих з дитиною, гуманне ставлення до малюка, повага до його потреб у спілкуванні з дорослими і товаришами, в цікавих іграх і спостереженнях, предметно-практичній діяльності, а також у схваленні, позитивній оцінці батьками і вихователями своєї особистості в цілому і конкретних вчинків або дій. Умовами, що забезпечують ефективність взаємодії є: висока культура спілкування батьків та педагогів, доброзичливість, неупередженість у розв'язанні різних проблем, забезпечення мотивації взаємодії, актуальність та конкретність спільних завдань. Взаємодія являє собою спосіб організації спільної діяльності з родинами, яка здійснюється на основі соціальної перцепції за допомогою спілкування. Сутність взаємодії полягає в узгодженні в інтересах дитини вимог, дій дошкільного закладу і сім'ї як суб'єктів її виховання. Активне

залучення батьків до педагогічного процесу. Надання допомоги педагогічному колективу дошкільного закладу. Завдання взаємодії: забезпечення дитині в сім'ї та дошкільному закладі оптимальних умов для повноцінного фізичного та психічного розвитку, сприяння задоволення її потреби в емоційно – особистісному спілкуванні, розвиток її творчих інтересів та здібностей, підвищення рівня сформованості педагогічної культури вихователів та батьків. Щоб найкраще, найвідповідальніше підійти до виховання дитини, батьки разом з вихователями повинні збудувати свої стосунки на принципах взаємної поваги, розуміння важливості один одного і усвідомлення того, що таке партнерство матиме довготривалий вплив, на користь усіх. Вихователь та батьки діють в інтересах дитини, приймають рішення стосовно її виховання та навчання, створюють для неї належні умови. Від того наскільки ці взаємовідносини будуть узгоджені, настільки залежить успіх формування особистості в цілому. А саме, взаємодія в педагогічному процесі сім'ї та дошкільної установи здатна формувати індивідуальність, активізувати особистий творчий потенціал не тільки дитини, але і педагогів та батьків. Взаємодія, що ґрунтується на засадах коопераційної інтеракції, передбачає взаємодопомогу, співробітництво, узгодження зусиль, розглядається як цілісне явище в психолого-педагогічній системі. Удосконалювати роботу з батьками – це у разі необхідності вносити зміни, які збагачують зміст і форми роботи, покращують різні її показники, роблять більш доцільною, сучасною, гнучкою. Процес удосконалення – довготривалий та безперервний. Його можна здійснювати у різних напрямках.

Дитина йде до школи. Поради батькам

Підготовка дитини до шкільного життя

Проблема підготовки дитини до шкільного життя ніколи не виходила з рангу актуальних. Сьогодні її значимість підсилюється ще й особливим розумінням ролі дошкільного дитинства у становленні особистості. Життя переконливо стверджує, що це той віковий період, який забезпечує саме загальний розвиток дитини, що є фундаментом для надбання надалі будь-яких спеціальних знань, умінь, навичок і оволодіння різними видами діяльності. Звідси і відповідна значимість повноцінної реалізації завдання дошкільного виховання — всебічне сприяння розвитку дитячої індивідуальності, забезпечення розвитку тих

психічних новоутворень, які є основою саморозвитку дитячої особистості. Саме вони і забезпечують їй нормальне входження у наступний — тривалий, важливий і складний — період шкільного навчання.

Говорячи про готовність до шкільного учіння, важливо насамперед діагностувати рівень дошкільної психологічної зрілості, а не шкільної. Цілком зрозуміло, що лише психологічно зрілий дошкільник здатний до соціальної адаптації і адекватного входження у навчальну діяльність школяра. Найпершим питанням тут є грамотне визначення змісту поняття «дошкільна зрілість» у психологічному і фізіологічному сенсі. Відомо, що дошкільну зрілість психологи визначають як цілісний психічний стан дитини-дошкільника з оптимальним рівнем розвитку якісних новоутворень, для яких дошкільний період є сенситивним. Основними серед них є такі:

- сформовані соціальні емоції, здатність до емоційної децентрації — вміння стати на позицію іншого, відчувати його настрій, здатність відгукнутися на переживання співчуттям, співучастю (здатність до емпатії як афективно-пізнавальне утворення);
- розвинута уява;
- достатній рівень розвитку наочно-образного мислення;
- довільність психічних процесів та саморегуляція;
- сформовані мотивація комунікативної соціальної активності;
- адекватна самооцінка.

У реальному житті дорослі, турбуючись про підготовку дитини до школи, найменше уваги звертають на ігрові дії дитини. А між тим психолого-педагогічна наука і практика щораз стверджують, що у дитини, яка не «прожила» повноцінно всі етапи розвитку власної ігрової діяльності — від маніпулятивних ігрових дій до ігор за правилами, — значно затримується формування відповідної мотивації учіння. Такі діти, за твердженням видатного психолога Лева Виготського, не піднялися до кризи семи років, коли гра вичерпує свої розвивальні можливості, істотно виділяється роль правила, а «зоною найближчого розвитку» стає учіння.

Власне, так звана «вхідна» шкільна діагностика має виявляти, наскільки повноцінно дитина прожила попередній період розвитку. Міцно закарбоване у свідомості і відповідних чиновників, і пересічних дорослих визначення дошкільного дитинства як підготовчого етапу до шкільного навчання було спричинено поширенням у практиці дитячих садків формалізованої і чітко регламентованої системи навчання дітей, яке за більшістю ознак подібне навчанню у першому класі школи. Розгорнута справедлива критика такого підходу на ґрунті визначення самоцінності дошкільного дитинства породжує інший перекис — майже повну відмову від систематичного, спеціально організованого навчання, намагання замінити його грою, вільною імпровізованою діяльністю з дітьми. При цьому є загроза не скористатися можливостями сенситивного періоду природного розвитку учбової діяльності дитини на етапі інтенсивного присвоєння нею громадського досвіду, що може призвести в майбутньому до виникнення труднощів при формуванні учбових умінь та навичок у період шкільного життя.

Водночас виникає небезпека і для самої ігрової діяльності. Переважна спрямованість на розв'язання дидактичних завдань руйнує гру як дитячу

самодіяльність, як засіб самовираження особистості дитини. Усе це, врешті рещт, завдає серйозної шкоди розвитку дитини. Адже гра для дошкільника — діяльність, що забезпечує розвиток основних новоутворень, які в інших видах діяльності повноцінно не формуються. Маємо на увазі передусім уяву, довільність, саморегуляцію, мотиваційну основу комунікативної соціальної активності, самооцінку. Саме тому характер провідної діяльності дошкільника і є головним показником психологічного віку дитини.

Визначення параметрів дошкільної зрілості

У психолого-педагогічних і методичних посібниках сьогодні можна зустріти кілька різних схем визначення параметрів дошкільної зрілості. Щоправда більшість з них носять назву «параметри шкільної готовності». Саме тому основними показниками в них служать ті новоутворення, які за логікою законів психічного розвитку з'являються лише у процесі самого учіння в школі, а не в дитячому садку. Для визначення дошкільної зрілості має йтися про якісні новоутворення, притаманні саме дошкільному дитинству, які на етапі вступу у шкільне життя досягають оптимальної зрілості.

Які ж основні параметри дошкільної зрілості?

Розвиток пізнавальної сфери

Ще у 80-х роках минулого століття провідні психологи, зокрема Григорій Костюк, Данило Ельконін, переконливо довели, що для успішного учіння в школі вирішальну роль відіграє розвинуте образне, а не логічне мислення. Адже саме образне мислення забезпечує дитині можливість розв'язувати пізнавальні задачі, уявляючи їх умови, намічаючи спосіб дії, виходячи з особливостей конкретної ситуації. Збагачення такого досвіду робить мислення позаситуативним. Розвиток зв'язного мовлення забезпечує вдосконалення міркування як способу розв'язання мислительних задач, формування здатності розуміти причинні залежності.

Саме діти з високо розвинутим образним мисленням легко адаптуються до школи. А ті, у кого образне мислення розвинене недостатньо, з перших кроків шкільного життя стикаються з труднощами, здебільшого через так званий формалізм у засвоєнні знань та способів дій. Ще раз наголосимо: найважливішим показником готовності дитини до систематичного навчання у школі є рівень сформованості наочно-образного мислення. Наочно-дійове і наочно-образне мислення зумовлюють становлення мовлення і певних елементів логічного мислення. У свою чергу, розвиток елементарних логічних операцій впливає на характер допонятійних форм мислення.

Найкращих показників у розумовому розвитку дошкільників вдається досягти саме за умови взаємодії всіх форм мислення, коли найповніше здійснюється взаємозв'язок чуттєвого та раціонального аспектів пізнання, дитина осмислює елементарні поняття в єдності їх істотних, ситуативних і функціональних властивостей. Залучаючись до пізнання, дитина спочатку має навчитися розмірковувати, сперечатися, не боячись не погоджуватися з тим, що їй пропонують інші, навіть дорослі. Йдеться про навчання, спрямоване на розвиток інтелектуальних здібностей, тобто про розвиток здатності отримувати

безпосередньо об'єктивне знання про дійсність. Дитина має оволодіти способами пошуку істини, а не бути пасивним споживачем інформації: мало знати «що», слід ще й розуміти «чому».

Особистісний аспект пізнання виявляється через пізнавальну активність, яку ми розуміємо як стан готовності до пізнавальної діяльності, що передує самій діяльності і породжує її (Майя Лісіна). Саме особистісний аспект пізнання найбільш значущий для характеристики творчої індивідуальності дошкільників. Ми схильні виділити такі основні лінії аналізу їх пізнавального розвитку:

- загальна особистісна спрямованість дитини — через якісну оцінку рівня її активно-пізнавального ставлення до навколишнього світу;
- предметний зміст свідомості дитини — скільки ознак, які з них і в який спосіб дитина може враховувати і пов'язувати у цілісний предмет, широта і творчість у використанні засвоєних способів при розв'язанні різних задач.

Формування у дошкільників активно-пізнавального ставлення до навколишньої дійсності, вміння успішно орієнтуватися в усьому розмаїтті предметів та явищ, здатності довільно регулювати власну пізнавальну діяльність — ось ті передумови, які забезпечують продуктивність розумової діяльності дітей, визначають швидкість і легкість засвоєння нових знань і здатність творчо використовувати їх у різних життєвих ситуаціях. Розвиток пізнання у дитини слід розглядати як процес оволодіння певними типами пізнавальних дій — дій сприймання та мислення.

До дій сприймання належать:

- ідентифікація — дібрати за зразком;
- прирівнювання до еталона — знайти схоже;
- моделювання;
- одночасне використання кількох еталонів.

Дії мислення:

- символізація — здатність замінити предмет якимось іншим;
- схематизація — здатність будувати образ предмета не в цілому, а за найважливішими його якостями;
- перші умовиводи — передумови логічного мислення, яке складається на наступному віковому етапі;
- виявлення у предметі його характерних якостей.

Отже, для успішного учіння в школі істотне значення мають такі пізнавальні здібності:

- здатність самостійно аналізувати ситуацію;
- здатність виявляти якості, істотні для виконання завдання;
- розвиток децентрації — вміння змінювати свою точку відліку при виконанні наочних завдань і в ситуаціях спілкування;
- розвиток задумів — уміння створювати ідею майбутнього продукту та план її реалізації.

Розвиток уяви

Неабияку роль в оволодінні учінням відіграє уява. Це насамперед незамінний місточок між образним і понятійним, логічним мисленням. Уява — один із важливих психічних процесів, що безпосередньо бере участь у будь-якому

творчому процесі людини на різних етапах її життя та забезпечує засвоєння різних форм людської культури в онтогенезі. Уява формується разом із допитливістю дитини ще в ранньому віці, але свого інтенсивного розвитку й особливого значення набуває саме у дошкільному віці. Завдяки уяві дошкільник оволодіває сферою свого можливого майбутнього, будь-яка дитяча діяльність (малювання, ліплення, конструювання тощо) набуває цілеспрямованого характеру. Уява бере безпосередню участь у виникненні передбачень, припущень, коли розв'язується будь-яке завдання. Видатний український психолог Григорій Костюк наголошував на важливій ролі уяви у розвитку здатності дитини розуміти те, що вона сприймає: щоб охопити ціле, розкрити в ньому певні ознаки, риси, властивості, треба вийти за межі безпосереднього споглядання.

З розвитком уяви та мовлення діти оволодівають довільними пізнавальними процесами:

- ставлять мету, наприклад, щось запам'ятати, та спрямовують свої зусилля на її досягнення;
- старші дошкільники під час відтворення прочитаного тексту шукають його основну ідею, передають зміст твору, вдаються до послідовного розгортання сюжету відповідно до складеного плану.

Допитливість та уяву відомий психолог Лідія Божович вважала основою формування особистості дитини, її бажань, інтересів, сподівань. Уява бере безпосередню участь у створенні образу власного Я, дає змогу вірити у свої можливості, ризикувати, коли дитина виконує нове завдання, сподіватися на успіх. Усе це дає підставу стверджувати, що розвиток уяви у дітей дошкільного віку має бути одним із найважливіших завдань освітнього процесу.

Розвиток емоційної та вольової сфер

З введенням шкільного навчання з шести років стимулювання та форсування інтелектуального розвитку дошкільників водночас відчутно знизило увагу до їхнього внутрішнього світу, до наповнення його унікальним безцінним емоційним досвідом, що має слугувати запорукою нормального психічного розвитку особистості, яка діє в гармонії з собою і навколишнім світом. Провідні психологи довели, що емоційною зрілі діти вміють спілкуватися з різними людьми, розуміти їх, здатні керуватись у своїх вчинках гуманними мотивами, значно простіше адаптуються до шкільних умов, успішніше входять у режим учіння. Інтенсифікація емоційної сфери особистості, забезпечення умов для розвитку соціальної компетентності дитини — одне з важливих завдань підготовки дитини до шкільного життя. Соціально компетентна дитина здатна проявити доброту, увагу, турботу, допомогу, милосердя, зрозуміти особливості однолітка, дорослого, їх інтереси, емоційний стан, помітити зміни настрою, усвідомити в міру свого віку і те, як її саму сприймають ті, хто поряд. Така дитина володіє вмінням вибрати і використати відповідно до ситуації зміст і способи спілкування, етично значимі образи поведінки.

Часто можна почути твердження, що у дошкільному віці всі процеси стають більш довільними. Проте життя переконливо свідчить, що довільність — це якісне новоутворення кінця старшого дошкільного і молодшого шкільного віку.

На кінець дошкільного дитинства вольові дії стають усе чіткішими: старший дошкільник здатний визначити мету, самостійно прийняти рішення, намітити шлях дії, виконати свій план, долаючи посильні перепони, і відповідно оцінити досягнутий результат. У дитини поступово формується така важлива риса як цілепокладання.

Рівень самостійності дитини

Одним із важливих критеріїв дошкільної зрілості є необхідний рівень самостійності дитини. Ознаки самостійності дитини-дошкільника виявляються у:

- здатності організувати і довести до завершення власну діяльність;
- здатності організувати спільну діяльність, запросивши товариша;
- умінні діяти і взаємодіяти в колективній діяльності з однолітками, узгоджуючи власні бажання з бажаннями інших.

Важливо враховувати і особливості самооцінки старших дошкільників.

Старшому дошкільнику притаманний поступовий перехід від нереалістично високої загальної самооцінки до більш адекватної конкретної самооцінки в різних видах діяльності. На цій основі на кінець дошкільного віку (сьомий рік життя) складається правильна диференційована самооцінка особистості.

Водночас розвивається здатність обґрунтовувати цю самооцінку, самокритичність. Нездатність до оцінки власних можливостей у конкретних видах діяльності, певних своїх якостей, до усвідомлення переживань і окремих психічних процесів сигналізує про дефіцит емоційної захищеності, підтримки, уваги і любові дорослих. І як наслідок — занижена самооцінка дитини, яка може стати серйозною причиною неуспішності у шкільному житті.

Перший крок до шкільної зрілості

Вступ дитини до школи означає для неї перехід до нового за змістом життя — навчальної діяльності, а для неї самої — до учіння. Це потребує відповідних змін у свідомості, у ставленні до навколишнього світу, до інших людей і до самої себе. У ході освітнього процесу в дошкільному закладі свідомість дитини має бути підготовлена до сприйняття учіння як соціально значущої діяльності, так само важливої, як праця дорослих.

Перехід дитини у школу необхідно розглядати не як зміну ігор і занять у дитячому садку на серйозну роботу на уроці і необхідність виконувати домашні завдання. Це початок нового етапу у житті дитини. Відбувається зміна всього способу життя, турбот і інтересів дитини, її діяльності, самопочуття у новому колективі однолітків, відносин з людьми, що її оточують, і, зрештою, власної соціальної позиції. Цей новий етап життя вимагає точного і постійного дотримання досить жорсткого порядку в часі, використання і збереження речей теж у певному порядку. Сама навчальна діяльність, яка є провідною для школярів, теж регламентована: потрібно писати лише ті знаки, і так, і там, і в тій послідовності, як диктує вчитель. Шкільному життю має підпорядкуватися весь час дитини, весь новий розпорядок дня. Різко змінюється мікроклімат, зміст і характер взаємин дитини з близькими дорослими, новими товаришами по класу, дорослими у школі.

Усі ці нові деталі дитячого життя природно змінюють і ставлення дитини до себе: поступове усвідомлення нових обов'язків, нових прав, нового статусу «я — школяр» — перший крок до шкільної зрілості.

Страхи перед школою.

СТРАХ ПЕРШИЙ: ЧИ НЕОБХІДНО ДИТИНІ ВМІТИ ЧИТАТИ?

1. З навчанням дітей читання не можна поспішати. Навчання читання і письма — дуже складний процес, і для того щоб дитина і справді навчилася читати, а не вгадувати літери, потрібно, аби її мозок був зрілим, а механізми зорової диференціації — гарно розвиненими.
2. Не можна порівнювати успіхи дитини з успіхами інших дітей, пам'ятаючи про те, що всі діти — різні.
3. Не можна малюка примушувати читати: у цьому випадку процес навчання перетворюється на дресирування, механічне заучування. Через примушування читати у дитини не формуються відчуття, сприйняття, уява. Потрібно прагнути, щоб малюк сам захотів узяти книжку до рук. Дитині має подобатися розучувати літери і звуки.
4. Перш ніж посадити свого малюка за абетку, добре було б самим засвоїти методу викладання читання, прочитати спеціальну навчально-методичну літературу, порадитися з фахівцями з навчання дітей дошкільного віку, навчитися різноманітних ігрових прийомів. Намагайтеся перетворити домашні заняття на цікаві й пізнавальні для дитини. Лише за цих умов педагогічні зусилля батьків будуть ефективними.
5. Навчання читання і письма має бути одночасним. Коли ж ні, то вчителів початкових класів, який переучуватиме дитину, доведеться докладати багато зусиль. А переучувати, як відомо, завжди складніше, ніж навчати.
6. Школа не має права вимагати, щоб під час вступу до першого класу дитина вже вміла читати і писати друкованими літерами. Безперечно, це полегшує життя вчителів, але — не учнів. Готувати дітей до школи, безумовно, варто.

Але готовність до школи не передбачає вміння читати і писати. Перш за все йдеться про фізичну, фізіологічну і психологічну готовність, розвиток мовлення, зорового сприйняття дитини, формування механізмів організації діяльності, тобто готовність навчатися і здатність витримувати навчальне навантаження.

СТРАХ ДРУГИЙ: ЧИ НЕ СПІЗНИМОСЯ ДО ПЕРШОГО КЛАСУ?

Щоб не виникало сумнівів стосовно того, чи не зарано (не запізно) дитині до школи, слід передусім оцінити готовність малюка до навчання (можна звернутися до психолога). Комуś можна починати вчитися вже в 6 років, а комуś краще почекати до 7.

Потрібно, щоб школа вабила малюка своєю головною діяльністю — навчанням, щоб його цікавила не зовнішня атрибутика шкільного життя і не перспектива змінити обстановку, а насамперед можливість чогось навчитися.

СТРАХ ТРЕТІЙ: АДАПТАЦІЯ ДО ШКІЛЬНОГО ЖИТТЯ

Щоб адаптація до навчання у школі минула успішно, слід пам'ятати про таке:

1. Не можна налаштовуватися на те, що попереду — лише проблеми, передаючи в такий спосіб свої страхи перед школою дитині. Але водночас не можна недооцінювати складність періоду адаптації до нових умов. Процес звикання до школи може тривати багато часу, аж до півроку, залежно від особливостей школяра, тому щоб він був успішним, потрібно дотримуватися трьох вимог: жорсткий режим дня, достатня рухова активність і спокійна доброзичлива обстановка в сім'ї.

2. Не можна обмежувати дитину своєю увагою. За найменшої можливості більше часу проводьте разом: гуляйте, готуйте вечерю, обговорюйте події дня, виконуйте складні завдання тощо. Яка б ситуація не виникла в школі, дитина має бути впевнена, що батьки — її союзники, прихильники, захисники і помічники, у будь-якому разі готові зрозуміти, підтримати, допомогти.

СТРАХ ЧЕТВЕРТИЙ: ХТО ПІКЛУВАТИМЕТЬСЯ?

Він ще такий маленький, наш першокласник. Хто відведе його вранці за руку на заняття, допоможе переодягнутися, підбадьорить добрим словом? Хто зустрине після уроків, приведе додому, нагодує обідом?

Якщо у вас є родичі й близькі, готові взяти на себе турботи про маленького школяра — ці страхи не для вас. Але як бути тим, хто сподівається лише на свої сили?

1. Перенесіть відпустку на вересень, щоб у найскладніший період адаптації до школи бути поруч із дитиною. За цей час малюк опанує найзручніший і безпечніший маршрут від домівки до школи, навчиться відчиняти входні двері, розігрівати собі обід, звикне до нового режиму дня. Якщо дитина все це робитиме самостійно під контролем дорослих, незабаром вона почуватиметься цілком самостійною.

Крім того, першокласник має знати правила безпеки: до кого він може звернутися чи зателефонувати, якщо виникла екстрена ситуація; не заходити в ліфт, не відчиняти дверей незнайомцям, користуватися побутовим приладдям тощо.

2. Якщо відпустку взяти не вдалося, а у школі немає групи продовженого дня (або ви не хочете, щоб дитина проводила там час після уроків), не потрібно впадати у відчай. Напевно, у вашому будинку є люди похилого віку, які за невелику плату погодяться піклуватися про дитину, зустрічаючи її зі школи і проводжаючи додому. А можливо, у вашому класі є батьки, які також опинилися в подібній ситуації, і з ними можна буде домовитися про чергування?

СТРАХ ПЯТИЙ: ЧИ ЗАЛИШИТЬСЯ ЧАС «НА ДИТИНСТВО»?

Хоча ми й говоримо нашим першокласникам «ти вже дорослий», не можна забувати про те, що насправді вони є і довго ще будуть дітьми, які живуть у світі ігор і дитячих фантазій. Якщо відібрати у маленьких учнів час на гру для додаткових занять (щоб краще вчилися), не дозволяти бавитися улюбленими іграшками, спілкуватися з друзями, то незабаром ви помітите, що результати погіршилися. Дитина має гратися, у неї має бути вільний час на спілкування з друзями і з іграшками. У цьому і полягає збереження дитинства: чим більше діти граються, тим успішніше вчаться в школі.

Чи залишиться у першокласника час на дитячі ігри, відвідування цікавого гуртка чи спортивної секції, поїздки в гості, залежить лише від того, чи правильно організовано його день, наскільки уважно ставляться батьки до його теперішніх інтересів.

Переступаючи поріг, за яким чекає новий шкільний світ, малюк має бути впевненим, що він не залишиться з ним сам на сам. Він має відчувати: його люблять, йому готові допомогти, його готові підтримати в будь-якій ситуації.

СТРАХ ШОСТИЙ: ЩО БУДЕ ЗІ ЗДОРОВ'ЯМ?

За ствердженнями медиків, унаслідок труднощів у період звикання, перенапруження організму до кінця першої чверті багато першокласників скаржаться на втому, нездужання, головні болі, нервові напруження, порушення сну. Деякі стають плаксивими, примхливими, агресивними. Якщо до того ж у дитини в дошкільний період були виявлені хронічні захворювання, усе це може призвести до втрати працездатності, швидкої втомлюваності й відставання у навчанні.

1. У період адаптації слід бути особливо дбайливими й спробувати знизити психологічне навантаження. Жодних брутальних слів, докорів, невдоволення забувайте пропонувати школяреві сніданок, навіть, якщо він категорично відмовляється від їжі вранці. Умовте дитину, щоб вона хоча б випила склянку соку чи з'їла яблуко.

6. Прогулянки, фізичні вправи, ігри на свіжому повітрі мають бути обов'язковими. Такий активний відпочинок буде значно кориснішим, ніж лежання перед телевізором. результатами! Ласкаве слово, похвала, чуйність, увага — краща підтримка для маленького учня, що надасть змогу зберегти його здоров'я.

2. Необхідно упорядкувати режим дня. Нічний сон має бути тривалим — не менше ніж 10 годин, денний сон також обов'язковий — 1,5 години.

3. Домашні заняття не мають тривати годинами, а тим більше їх не варто виконувати «за один присід». Бажано робити 10-15-хвилинні перерви для відпочинку після виконання кожного завдання з певного предмета. Якщо ви

вирішили контролювати виконання завдання, після свого повернення з роботи, то потрібно бути готовим, що гарних результатів це не матиме. Як правило, після 19-ї години працездатність дитини знижується, вона стає неуважною і розсіяною. До речі, письмові домашні завдання у 1-му класі не задають, і батьки мають знати про це.

4. Якщо дитина фізично ослаблена і має проблеми зі здоров'ям, імовірно, з додатковим навчанням у музичній і художній школі не варто квапитися. З іншого боку, помірні заняття плаванням, гімнастикою, бігом, зимовими видами спорту під час першого року навчання допоможуть зміцнити здоров'я.

5. Не можна забувати про повноцінне збалансоване харчування. Тож не

7. Варто уважно ставитися до скарг дитини на нездужання, втому, головний біль, безсоння тощо. Як правило, це об'єктивні показники того, що дитина зазнає труднощів у навчанні.

Фізичний розвиток. Поради батькам.

Освітні завдання:

- сприяти формуванню у дітей потреби в щоденному виконанні ранкової та гігієнічної гімнастики (тривалість 8-12 хв.);
- розвивати уміння чітко виконувати загально розвивальні вправи з різних видів положень в заданому темпі;

- проводити щоденні заняття з фізичної культури тривалістю 30-40 хв. (у фізкультурній залі та свіжому повітрі);
- заохочувати до самостійних і організованих ігор в природних умовах, виконання фізичних вправ під час прогулянки (тривалість 45-60 хв.), рухливих ігор та ігор спортивного характеру;
- удосконалювати на заняттях із фізичної культури та прогулянках вміння дошкільника кататися на велосипеді, самокаті, санках тощо;
- залучати дітей до підготовки фізкультурних свят, спортивних розваг, командних змагань, днів здоров'я;
- спонукати до проявів витривалості, вправності, наполегливості, винахідливості, співчуття, взаємодопомоги;
- удосконалювати різноманітні рухи дітей – ходьба, біг, стрибки, метання, лазіння тощо;
- розвивати вміння вільно рухатися у просторі, долаючи різноманітні перешкоди;
- вчити дітей виконувати танцювальні кроки, вправи з шикуванням і перешиккуванням;
- чергувати навантаження з відпочинком, колективні ігри та заняття з можливістю побути на самоті;
- прищеплювати навички громадської та особистої гігієни (стежити за чистотою рук, обличчя, мити їх у разі забруднення, самостійно стежити за зачіскою, одягом);
- формувати у дітей культуру споживання їжі: правильно користуватися виделкою, ножом, серветкою; їсти охайно; сидіти за стіл в акуратному вигляді; правильно сидіти під час їди;
- формувати знання про будову тіла, призначення та дію органів; особливостей тіла будови дівчинки та хлопчика; важливо ознайомлювати дітей з необхідністю охороняти зір, слух, поставу, шкіру та інші органи;
- розвивати уявлення про ознаки здоров'я і хвороби та шляхи їх запобігання, доводити, що довготривале життя потребує уваги людини до свого здоров'я; розповідати, що джерелом зміцнення здоров'я і запобігання хворобам є здоровий спосіб життя та безпечна поведінка в довіллі;
- знайомити з помічниками і друзями здоров'я – природними і соціальними чинниками, які допомагають(міцний сон, свіже повітря, раціональне харчування, особиста гігієна, фізичні вправи), а які можуть нашкодити здоров'ю неправильне харчування, тривале сидіння перед телевізором, комп'ютером, шкідливі звички, недотримання розпорядку дня тощо);
- навчати правилам безпечного перебування вдома і на вулиці;
- надавати уявлення про основні правила поведінки в надзвичайних ситуаціях;
- сприяти балансу м'язової та практично-предметної діяльності.

Рухливі ігри:

Ігри з бігом: «Парний біг», «Мишоловка», «Гуси-лебеді», «Птахи і зозуля», «Квач», «Квач, бери стрічку!», «Карасі і щука», «Перебіжки», «Хитра лисиця», «Зустрічні перебіжки», «Витівники», «Швидко візьми, швидко поклади», «Совонька», «Чия ланка швидше збереться?», «День і ніч».

Ігри зі стрибками: «Хто краще стрибне?», «Вудка», «З купини на купину», «Жаби і чапля», «Вовк у рову», «Класики», «Коники», «Не потрап!».

Ігри з повзанням і лазінням: «Ведмідь і бджоли», «Переліт птахів», «Ловля мавп», «Пожежні на вченні».

Ігри з метанням, киданням і ловом: «Мисливці та зайці», «М'яч ведучому», «Хто найвлучніший?», «Мисливець і звірі», «Серсо», «Літаючі тарілки».

Ігри-естафети: «Веселі змагання», «Естафета парами», «Перевезення врожаю», «Городники», «Хто швидше побудує піраміду?».

Ігри-забави: «Мотузка», «Біг зі зв'язаними ногами», «Півнячий бій», «Перетягни канат».

Ігри з елементами спорту:

Городки. Знати 3-4 фігури; набирати правильного вихідного положення; кидати бити збоку і від плеча; вибивати городки з відстані 3-6 метрів.

Бадмінтон. Вчити дітей правильно тримати ракетку. Відбивати волан ракеткою зверху, знизу, збоку, спрямовуючи його в певний бік. Грати в парі з вихователем та одне з одним.

Баскетбол. Перекидати м'яч один одному від грудей, передавати м'яч у русі з відскоком від підлоги; вести м'яч правою і лівою рукою по прямій і між предметами. Кидати м'яч у кошик двома руками від грудей і з-за голови.

Футбол. Виконувати удари по м'ячу з місця та з розбігу. Прокочувати м'яч правою і лівою ногою в заданому напрямку, обводити м'яч навколо предметів. Зупиняти м'яч, що котиться, підошвою або внутрішньою стороною стопи. Закочувати м'яч у лунки, ворота, передавати м'яч ногою одне одному в парах (відстань 3-5м), відбивати від стіни кілька разів поспіль. Грати за спрощеними правилами.

Хокей. Прокочувати шайбу ключкою у заданому напрямку, заковувати шайбу у ворота. Прокочувати її одне одному в парах, зупиняти шайбу (м'яч) ключкою.

Боулінг. Кидати м'яч знизу для вибивання кеглів з лінії.

Спортивні вправи:

Катання на санках. Катати один одного, кататися з гори по двоє, виконувати повороти під час спуску. Спускатися з гори, виконуючи завдання (підняти предмет, проїхати в ворота), вміти робити гальмування.

Ковзання. Ковзати по крижаних доріжках з розбігу, присідаючи й встаючи під час ковзання.

Ковзани та ролики. Вчити тримати рівновагу, стоячи на обмеженій площі, відштовхуватись однією ногою, намагаючись прокотитись вперед.

Ходьба на лижах. Ходити по лижні ковзним кроком. Виконувати повороти на місці і в русі. Підніматися на гору драбинкою та напівялинкою. Спускатися з гірки, м'яко пружинячі ноги в основній і низькій стійці. Проходити дистанцію в спокійному темпі 1-2км.

Їзда на велосипеді. Самостійно їздити на триколісному та двоколісному велосипедах по прямій, повертати наліво і направо, проїжджати у ворота, робити прискорення і гальмувати.

Катання на самокаті. Відштовхуватися однією ногою, виконуючи повороти вправо-вліво. Їздити по колу, об'їжджаючи різні перешкоди.

Дитячий туризм. Проводяться з дітьми походи за межі дошкільного закладу. Педагог визначає та вивчає місця зупинок і відпочинку, враховує при цьому всі

природні умови для проведення вправ з удосконалення рухових навичок (наявність струмочків, гірок, повалених дерев тощо). До місця призначення діти можуть іти вільно, групуючись за бажанням; шиккування парами використовується при переходах вулиць. Тривалість переходу в один бік (від дошкільного закладу до місця кінцевої зупинки) становить – 20-25 хв.

Поради батькам:

- щоденно разом із дітьми виконуйте ранкову гімнастику, здійснюйте загартовуючі процедури; виходьте на прогулянки;
- залучайте дітей до виконання основних рухів – вправляйте в ходьбі, бігу, стрибках, повзанні, лазінні, рівновазі, вправах із м'ячем;
- разом з дітьми здійснюйте пішохідні прогулянки, туристичні походи;
- грайте в рухливі, спортивні ігри;
- облаштуйте в квартирі спортивний куточок;
- катайтеся разом з дітьми на санчатах, ковзанах, лижах; велосипедах, роликах; грайте у бадмінтон, теніс, футбол, баскетбол, хокей; з м'ячем; плигайте на скакалці; плавайте та грайте на воді;
- беріть участь разом з дітьми у проведенні свят, розваг, днів здоров'я, зборах, конференціях, лекціях з питань здоров'я, фізичного виховання дітей, організованих у дошкільних установах.

Показники фізичного розвитку дитини:

- дотримується норм особистої гігієни;
- розуміє необхідність загартовування, із задоволенням бере участь у загартовувальних процедурах;
- має потребу в активній руховій діяльності;
- виявляє інтерес до результатів рухової діяльності; отримує фізичне та естетичне задоволення від чіткого виконання рухових дій;
- дотримується певних інтервалів під час руху в різних шиккуваннях, добре орієнтується у просторі;
- тримає рівновагу, стежить за положенням власного тіла під час виконання різноманітних вправ;
- ходить вільними, тримаючись прямо, природно рухає руками;
- бігає легко, ритмічно з різною швидкістю, поєднує біг з подоланням перешкод;
- володіє різними видами ходьби та бігу;
- впевнено стрибає з місця, відштовхуючись обома ногами й змахуючи руками, м'яко приземлюється;
- лазить по гімнастичній стінці (драбині) перемінним способом, не пропускаючи щаблів; володіє лазінням по канату довільним способом; успішно пролізає в обруч прямо, лівим та правим боком; підлізає під дугу;
- підкидає і ловить м'яч, відбиває його від підлоги, поєднує змах з енергійним кидком предмета;
- знає та дотримується правил під час рухливих ігор;
- катається на велосипеді, санчатах; ходить на лижах; знає спрощенні правила ігор спортивного характеру (бадмінтон, городки, футбол, хокей, баскетбол, боулінг);
- знає та дотримується правил безпечного перебування вдома, на вулиці, в природних умовах тощо;

- має уявлення про основні правила поведінки в екстремальних ситуаціях

РОЛЬ СІМ'Ї В РОЗВИТКУ ОСОБИСТОСТІ

Актуальність даної теми полягає в тому, що формування культури поведінки у підростаючого покоління є одним із головних завдань у вихованні особистості. Відповідно до того, наскільки людина володіє правилами поведінки, можна говорити про ступінь розвитку культури особистості. Серед багатьох питань, які вирішує сім'я, особлива увага приділяється формуванню навичок і звичок культурної поведінки дітей, адже у цьому віці закладаються основи формування моральної поведінки людини у суспільстві. Сім'я - це осередок формування культури дитини, саме з цього джерела дитина дістає необхідні дані для побудови своїх майбутніх взаємовідносин із людьми.

Про важливість сімейного виховання відзначається в Конституції України, Державній національній програмі «Освіта» (Україна — ХХІ століття), Концепції виховання дітей та молоді у національній системі освіти, Національних програмах «Діти України» та «Українська родина», інших державних документах. Зокрема в Державній національній програмі «Освіта» (Україна ХХІ століття) сформульовані завдання сім'ї, батьки визначаються як перші педагоги дитини, які покликані створити умови для повноцінного становлення особистості, забезпечити дитині почуття захищеності, рівноваги, довіри, сформувати активне, зацікавлене ставлення до навколишнього світу; визначено, що сім'я несе повну відповідальність за розвиток, виховання і навчання дітей.

Аналізу сім'ї як соціального інституту у взаємодії з іншими соціальними інститутами виховання присвятили свої дослідження ряд учених-педагогів (В. Чепелєв, Л. Новикова, І. Гребенніков, Н. Буланова, Д. Санжияєва, О. Доукіна). Неоціненний внесок у педагогічну теорію і практику зробили видатні педагоги К. Ушинський, С. Шацький, Я. Коменський, М. Шелгунов, П. Лесгафт, В. Сухомлинський та інші їхні думки щодо виховної ролі сім'ї актуальні й нині. Н. Репа та В. Слюсаренко вважають, що моральні якості, розвиток культурного рівня дитини формуються в процесі виховання насамперед у сім'ї. Домашня атмосфера, побут, взаємовідносини між батьками, з близькими, знайомими і незнайомими людьми створюють безліч ситуацій, завдяки яким дитина вчиться, як слід поводитися. Велике значення для дитини

має приклад батьків. Саме з цього джерела дитина дістає необхідні дані для побудови своїх майбутніх взаємовідносин із людьми. Взаємовідносини в сім'ї є основою формування особистості дитини. Якщо життєвий стиль у сім'ї базується на наказі, егоїзмі та взаємній неповазі, надії на виховання в дитини культури поведінки досить мало. В. О. Сухомлинський постійно застерігав проти грубощів у ставленні до дітей, надмірного підвищення голосу, крику. Він говорив, що там, де крик, — там грубість, емоційна товстошкірість. Як відомо, істиною в педагогіці є єдність вимог до дітей, повна підтримка батьками один одного, особливо в присутності дітей. Ні про яке виховання культури поведінки в дитини не може бути й мови, якщо один із батьків щось забороняє, а другий - дозволяє. Отже, „важливою умовою виховання культури поведінки в дитини є загальний здоровий стиль у сім'ї, дружні взаємовідносини, взаємоповага. Саме такий стиль формує одну з важливих сторін особистості культурної людини - добре, ввічливе ставлення до оточуючих. Культура поведінки нерозривно пов'язана з моральними позиціями самої людини і залежить від того, наскільки людина засвоїла норми моралі й втілює їх у своїй поведінці” .Культура поведінки характеризує і духовне, і морально-етичне обличчя дитини, свідчить, наскільки глибоко й органічно вона засвоїла культурний досвід людства. Завдяки батькам дитина набуває досвіду культурної поведінки. Вони мають можливість продемонструвати дітям правила ввічливості у громадських місцях, на вулиці, в транспорті. Саме батьки повинні привчати дитину дотримуватися правил вуличного руху, не штовхатися в транспорті, не сміятися і не розмовляти голосно, не кидати сміття на тротуар, поводити себе пристойно, проявляти тактовність до людей .А. Макаренко вважав, що виховання культури дитини має розпочинатися дуже рано, коли їй ще далеко до грамотності, коли вона тільки-но навчилася добре бачити, чути й щось говорити, з прищеплення їй корисних звичок, тобто, по суті, з формування зовнішніх форм поведінки. Дитина насамперед переймає від дорослих їхню манеру триматися, розмовляти, спілкуватися з людьми. Але моральні поняття за зовнішніми проявами поведінки діти усвідомлюють не відразу.

Сучасна українська сім'я часто не має змоги повною мірою реалізувати свій виховний потенціал. Це спричинюється як особливостями суспільного виховання, так і негативними змінами в середині сім'ї: зниженням її стабільності, малодітністю, послабленням традиційної ролі батька, трудовою зайнятістю жінки та ін. .

Результати дослідження свідчать про те, що лише 30% батьків молодших школярів присвячують свій вільний час дітям, 70% сімей мають проблеми, які проявляються у наступному: 15% сімей мають не насичені емоційні відносини, 10% дітей почувають себе в родині знедоленими, 25% дітей живуть лише з одним членом родини, 15% дітей почувають себе ізольованими у сім'ї, у 5% дітей ми виявили психологічну травму. Таким чином, можна сказати, що проблеми у сім'ї існують. Вони спричинюють психологічні травми у дітей,

несформованість культури поведінки, роздратованість, конфліктність, відчуття неповноцінності, непотрібності, пригнобленості.

Видатний педагог В. О. Сухомлинський вважав сім'ю невід'ємним компонентом соціальної структури суспільства. Стабільність і моральне здоров'я суспільства багато в чому залежить саме від сім'ї, етичних норм, які панують у ній, рівня родинного виховання. Сім'я - первинний осередок, де „шліфуються найтонші грані людини-громадянина, людини-трудівника, культурної особистості. Із сім'ї починається суспільне виховання, тут закладається коріння, з якого виростають гілки, і квіти, і плоди. Сім'я - джерело, водами якого живиться повноводна річка нашої держави” .

Отже, з вищезазначеного можна зробити висновок: робота з виховання навичок і звичок культурної поведінки починається у сім'ї. Найбільш сприятливими й оптимальними для виховання є теплі стосунки батьків і дітей з розумною мірою дозволів і обмежень. Сучасні дослідження проблем сімейного виховання свідчать про необхідність підвищення рівня культури батьківського загалу.

Сім'я є джерелом і опосередкованою ланкою передачі дитині соціально-історичного досвіду, і насамперед досвіду емоційних і ділових взаємин між людьми. Враховуючи це, можна з повним правом вважати, що сім'я була, є і буде найважливішим інститутом виховання, соціалізації дитини, розвитку її культурного рівня.

Сучасна наука оперує численними даними, які свідчать про те, що без шкоди для розвитку особистості дитини неможливо відмовитися від сімейного виховання, оскільки воно дає дитині всю гаму почуттів, найширше коло уявлень про життя, про поведінку у ньому. Крім того, його сила і дієвість незрівнянні ні з яким, навіть дуже кваліфікованим, вихованням в дитячому садку чи школі.

З перших днів життя дитину оточує світ людей, природи, речей. Однак далеко не будь-які дорослі і не будь-яка обстановка сприятливі для розвитку дитини з моменту народження. У відірваного від батьків і поміщеного в умови будинку дитини малюка знижується загальний психічний тонус, погіршуються емоційно-пізнавальні взаємодії і, як результат, гальмується інтелектуальний розвиток. Чим раніше дитина відривається від батьківської сім'ї, чим довше і в більшій ізоляції він знаходиться в установі, тим більш виражені деформації за всіма напрямками його психічного розвитку та культурного рівня.

Як показують психолого-педагогічні дослідження, з усього різноманіття навколишнього світу, який так чи інакше впливає на маленьку дитину, особливе значення має «інтимне коло спілкування». У це коло входять батьки та інші близькі люди, які задовольняють потребу малюка бути захищеним, коханим і емоційний образ яких відображається у його свідомості іноді на все життя. Ось чому в якості першого і дуже важливого чинника, який визначає особливу значимість сімейного виховання у формуванні особистості дитини, робить його пріоритетним в порівнянні з іншими виховними інститутами, вчені називають глибоко емоційний, інтимний характер сімейного виховання. Воно будується на

кровній спорідненості, і його «провідниками» є батьківська любов до дітей і відповідні почуття дітей до батьків.

Щоб доповнити характеристику унікальності сімейного виховання, відзначимо, що, будучи малою групою, свого роду «мікрокосмом», сім'я найбільш повно відповідає вимогам поступового залучення дитини до соціального життя і поетапного розширення його кругозору і досвіду. При цьому слід врахувати, що родина не однорідна, а диференційована соціальна група. У ній представлені різні за віком, статтю, а часом і по професії «підсистеми». Це дозволяє дитині найширше проявляти свої можливості, швидше і повніше реалізувати потреби.

Таким чином, сучасна наука має дані про те, що сім'я - перший і найбільш значимий виховний інститут в житті людини.

Роль сім'ї в житті дитини незмірно велика за своєю важливістю. У сім'ї повинна проходити все його життя. Дитина, живучи в сім'ї, переживає всю гаму почуттів і взаємин у ній. Навіть у найгіршій родині виробляється щось незамінне для дитини.

Дитина вивчає світ через сім'ю, у світлі сімейних відносин. Сім'я є могутнім виховним засобом, засобом розвитку культурного рівня дитини.

Ян Амос Каменський міркував: «Якщо батьки навчають своїх дітей їсти, пити, ходити, говорити, прикрашатися оджеми, то тим більше вони повинні подбати про передачу дітям мудрості». А в «мудрості» найважливішим є, по-перше, пізнання дійсного світу, по-друге - «вміння обережно і розумно керувати самим собою».

У перший рік життя дитини основна турбота батьків полягає в тому, щоб створити нормальні умови для фізичного розвитку, забезпечити режим харчування і всього життя, нормальні санітарно-гігієнічні умови, умови розвитку рівня культури.. У цей період дитина вже заявляє про свої потреби, і по-своєму висловлює свої бажання. Завдання дорослих полягає в тому, щоб навчитися розрізняти потреби і капризи, оскільки потреби повинні задовольнятися, а капризи присікатися. Таким чином, в сім'ї дитина отримує свої перші моральні уроки, без яких у нього не може бути вироблена система моральних звичок і понять.

На другому році життя дитина починає ходити, прагнути все помацати своїми руками, дістати недосяжне. Виховання в цей період має будуватися на розумному включенні дитини в різні види діяльності, слід йому все показувати, пояснювати, вчити спостерігати, разом з ним грати, розповідати і відповідати на запитання. Але, якщо його дії виходять за межі дозволеного, треба привчити дитину розуміти і беззаперечно підкорятися слову не можна.

У дошкільному віці основним видом діяльності дитини є гра. Ситуації для ігор дитина бере з життя. Мудрість батьків полягає в тому, щоб непомітно підказувати малюкові, як повинен вчинити в грі герой. Тим самим вони привчають його розуміти, що добре, а що погано, які моральні якості цінуються і поважаються в суспільстві, а які засуджуються.

Шкільне навчання потребують від дитини зосередженості, посидючості, старанності. Тому важливо ще в дошкільному віці привчати дитину до ретельності виконуваних доручень, вчити його доводити почату справу або гру до кінця, виявляти при цьому завзятість і наполегливість.

Велика роль відводиться сім'ї в трудовому вихованні. Діти безпосередньо залучаються до побутової праці, вчаться обслуговувати себе, виконувати посильні трудові обов'язки в допомогу батька, матері. Від того, як буде поставлено трудове виховання дітей ще до школи, залежить їхній успіх у навчанні.

Таким чином, можна зробити висновок, що сім'я - це перша школа спілкування дитини. У сім'ї дитина вчиться поважати старших, піклуватися про людей похилого віку та хворих, надавати посильну допомогу один одному. У спілкуванні з близькими дитині людьми, у спільному побутовому праці у нього формується почуття обов'язку, взаємодопомоги.

У сім'ї дитина отримує перший життєвий досвід, робить перші спостереження і вчиться як поводитися в різних ситуаціях.

Існує кілька типів сімейних взаємин:

диктат - в родині виявляється в систематичному придушенні одним членом сім'ї ініціативи та почуття власної гідності інших його членів. Безоглядна авторитарність батьків - це гарантія серйозних невдач у формуванні особистості дитини.

опіка - це система відносин, при яких батьки, забезпечуючи своєю працею всі потреби дитини, захищають його від будь-яких турбот, приймаючи їх на себе. Надалі такі діти опиняються непристосованими до життя в колективі, у них відсутня самостійність, вони не здатні проявляти ініціативу.

Невтручання - це передбачає, що можуть існувати два світи: дорослі і діти, і не тим, і не іншим не слід переходити намічену таким чином лінію. Найчастіше в основі цього типу взаємин лежить пасивність батьків як вихователів.

Сім'я може виступати в якості як позитивного, так і негативного фактору виховання. Позитивний вплив на особистість дитини полягає в тому, що ніхто, крім найближчих для нього в сім'ї людей - матері, батька, бабусі, дідусі, брата, сестри, не відноситься до дитини краще, не любить його так і не піклується стільки про нього. І разом з тим ніякий інший соціальний інститут не може потенційно нанести стільки шкоди у вихованні дітей, скільки може зробити родина. Сім'я це особливого роду колектив, який грає у вихованні основну, довгострокову і найважливішу роль. У тривожних матерів часто виростають тривожні діти; честолюбні батьки нерідко так пригнічують своїх дітей, що це призводить до появи у них комплексу неповноцінності; нестриманий батько, що виходить з себе з найменшого приводу, нерідко, сам того не відаючи, формує подібний же тип поведінки у своїх дітей і т. д. У зв'язку з особливою виховною роллю родини виникає питання про те, як зробити так, щоб максимізувати позитивні і звести до мінімуму негативні впливи сім'ї на виховання дитини. Для цього необхідно точно визначити внутрішні сімейні соціально-психологічні

фактори, що мають виховне значення. Головне у вихованні маленької людини - досягнення душевного єднання, моральної зв'язку батьків з дитиною. Батькам в жодному разі не варто пускати процес виховання на самоплив і в більш старшому віці, залишати дитини, що подорослішала наодинці із самим з собою. Саме в родині дитина отримує перший життєвий досвід, робить перші спостереження і вчиться як поводитися в різних ситуаціях. Дуже важливо, щоб те, чого навчають дитини в сім'ї, підкріплювалося конкретними прикладами, щоб він бачив, що у дорослих теорія не розходиться з практикою.

У сучасному суспільстві спостерігається процес ослаблення сім'ї як соціального інституту, зміна її соціальних функцій. Сім'я втрачає свої позиції в соціалізації індивідів, в організації дозвілля та інших функціях. Традиційні ролі, при яких жінка народжувала і виховувала дітей, вела господарство, а чоловік був господарем, власником майна, економічно забезпечував сім'ю, замінилися рольовими, при яких жінка стала грати рівну або вище роль з чоловіком. Це змінило характер функціонування сім'ї і спричинило за собою позитивні та негативні наслідки. З одного боку це сприяло утвердженню рівності жінок і чоловіків, з іншого посилило конфліктні ситуації, знизило народжуваність.

Дошкільник бачить себе очима близьких дорослих, його виховують. Якщо оцінки та очікування в сім'ї не відповідають віковим та індивідуальним особливостям дитини, її уявлення про себе здаються спотвореними.

Було простежено розвиток самосвідомості дошкільників залежно від особливостей сімейного виховання. Діти з точним уявленням про себе виховуються в сім'ях, де батьки приділяють їм досить багато часу; позитивно оцінюють їх фізичні та розумові дані, але не вважають рівень їх розвитку вище, ніж у більшості однолітків; прогнозують гарну успішність у школі. Цих дітей часто заохочують, але не подарунками; карають, в основному, відмовою від спілкування. Діти із заниженим уявленням про себе ростуть у сім'ях, в яких з ними не займаються, але вимагають послуху; низько оцінюють, часто дорікають, карають, іноді - при сторонніх; не очікують від них успіхів у школі і значних досягнень у подальшому житті. Від умов виховання в сім'ї залежить адекватне і неадекватна поведінка дитини. Діти, у яких занижена самооцінка, незадоволені собою. Це відбувається в сім'ї, де батьки постійно засуджують дитини, або ставлять перед ним завищені завдання. Дитина відчуває, що він не відповідає вимогам батьків. Неадекватність також може проявлятися з завищеною самооцінкою. Це відбувається в сім'ї, де дитину часто хвалять, і за дрібниці і досягнення дарують подарунки (дитина звикає до матеріальної винагороди). Дитину карають дуже рідко, система вимоги дуже м'яка. Адекватне уявлення - тут існує гнучка система покарання і похвали. Виключається захоплення і похвала при ньому. Рідко даруються подарунки за вчинки. Не використовуються крайні жорсткі покарання. У сім'ях, де ростуть діти з високою, але не з завищеною самооцінкою, увага до особистості дитини (його інтересам, смакам, стосунків із друзями) поєднуються з достатньою вимогливістю. Тут не вдаються до принизливим покарання і охоче хвалять, коли

дитина того заслуговує. Діти зі зниженою самооцінкою (не обов'язково дуже низькою) користуються будинки більшою свободою, але ця свобода, по суті, - безконтрольність, слідство байдужості батькам до дітей і один до одного. Шкільна успішність є важливим критерієм оцінки дитини як особистості з боку дорослих і однолітків. Ставлення до себе як до учня значною мірою визначається сімейними цінностями. У дитини на перший план виходять ті його якості, які найбільше турбують його батьків - підтримка престижу. У самосвідомості маленького школяра зміщуються акценти, коли батьків хвилюють не навчальні, а побутові моменти в його шкільного життя, або взагалі мало що хвилює - шкільне життя не обговорюється або обговорюється формально. Батьки задають і вихідний рівень домагань дитини - те, на що він претендує у навчальній діяльності та відносинах. Діти з високим рівнем домагань, завищеною самооцінкою і престижною мотивацією розраховують тільки на успіх. Їх уявлення про майбутнє настільки ж оптимістичні. Діти з низьким рівнем домагань і низькою самооцінкою не претендують на багато що ні в майбутньому ні в сьогоденні. Вони не ставлять перед собою високих цілей і постійно сумніваються у своїх можливостях, швидко миряться з тим рівнем успішності, який складається на початку навчання. Особистісної особливістю в цьому віці може стати тривожність. Висока тривожність набуває стійкості при постійному невдоволенні навчанням з боку батьків. Той же результат досягається в ситуації, коли дитина вчиться досить успішно, але батьки очікують більшого і пред'являють завищені, нереальні вимоги. Через наростання тривожності і пов'язаної з нею низької самооцінки знижуються навчальні досягнення, закріплюється неуспіх. Невпевненість у собі призводить до ряду інших особливостей - бажанню бездумно слідувати вказівкам дорослого, діяти тільки по зразках і шаблонам, страху проявити ініціативу, формальному засвоєнню знань і способів дій. Дорослі, незадоволені падаючої продуктивністю навчальної роботи дитини, все більше зосереджуються на цих питаннях в спілкуванні з ним, що підсилює емоційний дискомфорт. Виходить замкнуте коло: несприятливі особистісні особливості дитини відбиваються на його навчальній діяльності, низька результативність діяльності викликає відповідну реакцію оточуючих, а ця негативна реакція у свою чергу, посилює сформовані в дитини особливості. Розірвати це коло можна, змінивши установки та оцінки батьків.

Те, що дитина в дитячі роки набуває в сім'ї, він зберігає протягом усього подальшого життя. Важливість сім'ї як інституту виховання обумовлена тим, що в ній дитина знаходиться протягом значної частини свого життя, і по тривалості свого впливу на особистість жоден з інститутів виховання не може зрівнятися з сім'єю. У ній закладаються основи особистості дитини, і до вступу до школи він вже більш ніж наполовину сформувався як особистість та має певний рівень культури.

Сім'я і школа - це берег і море. На березі дитина робить свої перші кроки, отримує перші уроки життя, а потім перед нею відкривається непізнане море

знань, і шлях в цьому морі прокладає школа. Це не означає, що дитина повинна зовсім відірватися від берега - бо ж навіть моряки дальнього плавання завжди повертаються на берег.

Сім'я дає дитині первинну підготовку до життя, яку школа все-таки не може дати, тому що необхідний безпосередній дотик до світу близьких, які оточують дитину, світом дуже рідним, дуже потрібним, світом, до якого дитина з перших років привикає і з яким рахується. А вже потім народжується невідоме почуття самостійності, яке школа повинна підтримувати.

Відомо, що сім'я — природне і найбільш стійке формування людського суспільства, яка акумулює в собі всі найважливіші його ознаки. Сім'я завжди була найкращим колективним вихователем, носієм найвищих національних ідеалів.

Виховати дитину здоровою, працелюбною, справжнім громадянином - справа нелегка. Батько і мати несуть відповідальність перед суспільством за виховання дітей, за формування майбутнього громадянина. Процес виховання дітей в сім'ї знаходиться в тісному зв'язку з процесом виховання та навчання підростаючого покоління в школі. Керівна роль, при чому, належить школі, яка повинна функціонувати виховні функції і сім'ї в суспільстві.

В сім'ї дитина вперше засвоює норми моралі, навички спільної праці, формуються життєві плани дітей, естетичні ідеали, виховується любов до України.

Батьківщина починається з сім'ї і найважливіші риси та якості громадянина зароджуються в сімейному вихованні, діти - продовження не тільки нашого роду, а й нашого соціального ладу, наших завоювань і благородних намірів. І від того, які духовні цінності візьме від нас молодь, залежатиме майбутнє нашого народу і суспільства.

Яку б дорогу не вибирали наші діти, вони, безумовно, займуть належне місце в житті, якщо у них буде виховане почуття громадянської відповідальності, високі моральні якості і справжнє працелюбство.

Батьки - найкращі вихователі, а тому, насамперед, вони відповідають перед власною совістю, народом, державою за виховання своїх дітей. Саме в сім'ї складаються і поступово змінюються ті або інші життєві установки особистості, котрі й визначають сутність її духовності, її моральне обличчя.

Сьогодення вплинуло на зміст позашкільної роботи з дітьми і підлітками. Ринкові відносини, конкуренція, вільний вибір галузі діяльності сприяють посиленню потреби особистості у додатковій освіті, ранньому професійному самовизначенні. І головне - посилюється увага й зацікавленість батьків до позашкільної діяльності дітей, зростає попит на додаткові освітні послуги.

Визнаючи усе віковичне значення школи, шкільної освіти для найкращого розвитку дітей, не можна не бачити, що найкраща школа без позашкільної освіти і її допомоги не дасть великих корисних наслідків.

З перших днів появи дитини на світ сім'я покликана готувати її до життя та практичної діяльності, в домашніх умовах забезпечити розумну організацію її

життя, допомогти засвоїти позитивний досвід старших поколінь, набути власного досвіду поведінки і діяльності.

Оскільки мета виховання підростаючого покоління — формування всебічно розвиненої особистості, сім'я, як і школа, здійснює моральне, розумове, трудове, естетичне і фізичне виховання.

Провідну роль у сімейному вихованні відіграє мати. Саме вона найсильніше впливає на дітей, особливо в сфері духовно-морального виховання. Діти, які виростають без материнського тепла і ласки, похмурі, як правило, замкнені, злостиві, вперті.

Не меншим є й вплив батька, особливо коли йдеться про виховання хлопчиків. Проте виконати свої виховні функції батько і мати можуть лише за умови, що вони є справжнім авторитетом для дітей.

Справжнім авторитетом користуються батьки, які сумлінно ставляться до праці, до сімейних обов'язків, активні в громадському житті. Такі батьки уважні до дітей, люблять їх, цікавляться їхніми шкільними та поза навчальними справами, поважають їх людську гідність, водночас виявляючи до них належну вимогливість.

Важко переоцінити роль дідусів і бабусь у сімейному вихованні. Однак це не означає, що батьки повинні перекладати на них свої батьківські обов'язки. Дитині потрібні ті й ті. Сімейне виховання повноцінне лише за розумного поєднання виховного впливу перших вихователів — батьків та багатих на життєвий досвід помічників і радників — дідусів і бабусь.

Саме дідусі й бабусі допомагають вирішити й таку моральну проблему, як виховання у дітей чуйного, уважного ставлення до людей похилого віку. Людяність виховується тільки на прикладі батьків. Якщо діти бачать зневажливе ставлення батьків до дідуся чи бабусі, то годі сподіватися від них іншої поведінки в майбутньому.

Виховання дітей в сім'ї не завжди успішне. Негативний вплив на нього мають об'єктивні (неповна сім'я, погані житлові умови, недостатнє матеріальне забезпечення) та суб'єктивні (слабкість педагогічної позиції батьків) чинники. Найвагомішою серед об'єктивних причин є неповна сім'я, яка з'являється в силу того, що в усіх вікових групах від 20 до 50 років смертність чоловіків більш як утричі вища, ніж жіноча, а у віковій групі 30—34 роки — в чотири рази. Разом з великою кількістю розлучень це призводить до збільшення кількості сімей, у яких мати (рідко — батько) виховує дітей сама. У неповній сім'ї процес виховання ускладнюється, оскільки діти значну частину часу бездоглядні, неконтрольовані, перебувають на вулиці, нерідко контактують з аморальними людьми.

Негативно позначаються на вихованні дітей і погані житлові умови сім'ї. Як свідчать дані спеціального обстеження, в Україні більше половини молодих сімей не мають окремого житла навіть через 10 років подружнього життя, майже половина сімей проживає з батьками в незадовільних для виховання дітей житлових умовах. У таких сім'ях батьки часто не можуть забезпечити

дитину постійним робочим місцем, тому їй важко зосередитися над завданням, з'являється роздратованість, незадоволення, а згодом і небажання виконувати його.

Значна частина сучасних сімей припускається помилок у вихованні дітей. Родини, які продукують так званих педагогічно занедбаних дітей, з погляду педагогіки можна поділити на такі три групи: педагогічно неспроможні, педагогічно пасивні та антипедагогічні.

Перша група — сім'ї, в яких батьки намагаються виявити певну активність у вихованні дітей, проте роблять це невміло. Їх виховний вплив непослідовний, педагогічно необґрунтований. Найчастіше вони керуються власним досвідом, якого набули, коли свого часу їх виховували батьки (авторитарний стиль, обмеження свободи, погрози і покарання або вседозволеність, потурання примхам).

Друга група — сім'ї, які не виявляють особливої активності у вихованні дітей, тобто педагогічно пасивні. Вони з об'єктивних (хвороба, зайнятість, часта відсутність) або суб'єктивних (відсутність єдиної точки зору на виховання, розлад між батьками, часті конфлікти та ін.) причин не можуть належним чином виховувати дітей. У таких сім'ях стосунки між батьками напружені, конфліктні. За сімейними негараздами вони не знаходять часу для виховання дітей, втрачають контроль за ними.

Третя група — сім'ї, що характеризуються антипедагогічними, аморальними умовами виховання дітей. У таких сім'ях панує дух неповаги до правил моралі та вимог законів. Батьки своєю поведінкою (пияцтво, злочинство, розпуста тощо) створюють у сім'ї антипедагогічну обстановку, намагаються виправдати відхилення від норм поведінки у своїх дітей, протиставляють вимогам школи свої сімейні вимоги.

У сучасних умовах склався ще один тип сімей, що потребують особливої уваги з боку школи, — сім'ї, в яких батьки займаються бізнесом. Вони забезпечують дитину всім, про що тільки вона може мріяти. Однак на виховання їм бракує часу, тому вони передоручають цю справу гувернанткам. У школу й зі школи дітей возять на іномарках. Батьки не дозволяють їм гратися у дворі з однолітками, підбирають для них друзів лише зі свого кола. Витрачання грошей дітьми ніхто не контролює. Для них у сім'ї не існує слова «не можна», тому вони ігнорують і шкільну дисципліну. Батьки ж трактують її як посягання на свободу їх дитини.

Сім'я функціонує на основі спільного побуту, економічного, морально-психологічного укладу, виховання дітей, взаємної відповідальності. Вона забезпечує соціалізацію людини, самореалізацію особистості, захист від проблем, сприяє формуванню особистості з усталеною поведінкою.

Життєдіяльність сім'ї реалізується через основні її функції: матеріально-економічну (бюджет сім'ї, організація споживчої діяльності, участь у суспільному виробництві, набуття професії, відновлення втрачених на виробництві сил); житлово-побутову (забезпеченість житлом, ведення

домашнього господарства, організація побуту); репродуктивну (продовження людського роду); комунікативну (створення сприятливого сімейного мікроклімату, внутрішнє сімейне спілкування, взаємостосунки сім'ї з мікро- і макросередовищем, контакт із засобами масової інформації, літературою, мистецтвом); виховну (формування особистості дитини, передача їй соціального досвіду); релактивну (організація вільного часу та відпочинку).

Важливу роль у фізичному вихованні дітей відіграє сім'я. Категорично і однозначно визначав роль батьків у вихованні дітей Ж. Руссо. Він вважав, що той, хто не може виховувати дітей, не повинен їх мати, і ні бідність, ні робота, ні повага людей не позбавляють батьків від обов'язку виховувати самому своїх дітей, а Котляревський у поемі "Енеїда" гнівно засуджував тих батьків, які хибно виховували своїх дітей:

Батьки, які синів не вчили,
А гладили по головах,
І тільки знай, що їх хвалили,
Кипіли в нефті в казанах.

Батьки — найперші вихователі. Час повернути дітей сім'ям і сім'ї дітям, час припинити конфронтації між школою і сім'єю. Батьки повинні відповідати перед власною совістю, народом, державою за виховання власних дітей. Колись так і було. Сім'я — це народ, нація в мініатюрі. Від рівня її культури залежить і рівень культури, вихованості дітей. Саме тут формуються людяність, духовність, гідність, а також культ матері і батька, бабусі і дідуся, культ роду і народу.

Невипадково народна педагогіка надає першорядного значення виховному клімату сім'ї як основному чиннику формування особистості. «Нащо клад, коли в сім'ї лад», — кажуть у народі, а цей вислів несе в собі глибокий педагогічний зміст. Часто можна чути і таке: добра та сім'я, де виростають добрі діти. Цим підкреслюється та особлива роль, яку відіграє у вихованні дітей загальний клімат сім'ї, її настрої, звичаї, спрямованість.

Чітко визначився в народній педагогіці такий могутній чинник формування особистості, як виховання прикладом: «Бурчання наскучить, приклад научить», «Добрий приклад кращий за сто слів», «Приклад кращий за правило». У цих висловлюваннях розкривається схильність дитини наслідувати старших брата чи сестру, матір чи батька, сильнішого чи розумнішого товариша та народна виховна практика наслідування за принципом «роби так, як я».

Першими вчителями маленької дитини стають її батьки, але часто процес навчання розпочинається раніше, ніж вони встигають усвідомити цей факт. Діти засвоюють спосіб життя батьків, у сім'ї закладаються основи багатьох умінь, навичок і звичок, виробляються оціночні судження та визначається життєва позиція підростаючого покоління. Це певною мірою стосується і ставлення до фізичної культури, до активного використання її засобів у побуті — для зміцнення здоров'я, всебічного розвитку і змістовної організації дозвілля. Аналізуючи ступені освітньо-виховної системи, першим завданням

дошкільного виховання Г. Ващенко визначає фізичний розвиток дитини. Природною вихователькою малої дитини є мати. Найкращі наслідки у вихованні дітей дошкільного віку може дати співпраця родини і дитячого садочка. Це дозволяє дотриматись єдності у напрямах і методах виховання. Такий зв'язок мусить існувати і між школою та родинами. Школа мусить виховувати в дітях пошану до батьків, батьки — створювати умови для виконання шкільних завдань та підтримувати школу матеріально.

Більшість батьків, на жаль, ставлять під сумнів цінність занять фізичними вправами, а отже, і доцільність витрачання часу на цей вид діяльності.

Трудове виховання починається у сім'ї. Раніше всього дитина сприймає загальну трудову атмосферу сім'ї. Трудове виховання обов'язково має поєднуватись із навчанням. Під час праці дитина що й спілкується з дорослими. Тому щонайменше важливий і саме процес словесного описи вироблених дій, звіт про виконану роботу. У цьому збагачується мова дитини; він навчається обґрунтовувати свої міркування, трудові дії стають доступними осмисленню і аналізу.

Отже, батьки мають розуміти, що основна значення в підготовці дитину до школи має його власна діяльність. Ігри, малювання, конструювання, власний досвід — ось основа розвитку особистості дитини. Тому роль батьків на підготовці його до школи неспроможна зводиться лише у словесним вказівкам в у тій чи іншого приводу. Дорослі мають керувати, заохочувати, організовувати заняття, ігри посильні праці дитини.

Діти + батьки + ДНЗ = радість, здоров'я, комфорт

Це формула, яка повинна сприяти:

- розширенню можливостей розуміння батьками своїх дітей;
- поліпшенню рефлексії їхніх відносин;
- формуванню в батьків нових навичок спілкування з дитиною;
- активізації комунікації у родині.

В умовах гуманістичної спрямованості освіти рекомендуємо створювати особистісно орієнтоване виховання дитини: створення комфортного, емоційного, розвивального середовища, перетворення освітнього закладу на дім – теплий, затишний, безпечний, на територію, дружню для дитини і родини, адже в дошкільному закладі дитина насамперед живе, а вже потім виховується і навчається.

Баžано, щоб кожна група дошкільного закладу мала свій самобутній образ, який представлено емблемами груп. Малюків зустрічають сонячні, вітальні; ігрові кімнати, які мають свої родзинки дитячого дизайну та дидактичного забезпечення; в коридорах ДНЗ – «вийшов на прогулянку Колобок», а дід з бабою чекають на нього на лавочці під хатою, зачаровують малят і мешканці водойми у зеленому куточку тощо; біля харчоблока діточкам весело посміхається казковий кухар, а біля медичного кабінету – добрий лікар Айболить...

У дошкільних закладах за допомогою батьків повинні створюватись комфортні умови для нагляду, догляду, навчання та розвитку дітей.

Багато уваги рекомендовано приділяти виробленню освітньої філософії, громадянської та професійної позиції кожного педагога. Добре, якщо у колективі діє атмосфера відмови від егоїзму та переходу до колективного інтересу, важливим є питання особистої вартості та вектору віддачі кожного члена колективу дошкільній справі.

А в роботі з батьками девіз колективу може бути таким:

*«Ставитися до батьків:
нетерплячих – терпеливо,
сором'язливих – турботливо,
розгніваних – доброзичливо,
образливих – толерантно,
грубих – витримано,
вимогливих – делікатно.
І до всіх, до всіх разом – уважно!»*

У свідомості батьків слід формувати поняття того, що вони не мають виступати в ролі експертів, що вони – співучасники виховного процесу, рівноправні союзники і партнери.

Робота з батьками в ДНЗ може здійснюватися за допомогою різних форм, методів і прийомів, серед них:

Традиційні форми роботи з батьками.

Індивідуальні: відвідування сім'ї, індивідуальна педагогічна бесіда, дні відкритих дверей, індивідуальна педагогічна допомога.

Групові: зібрання батьківського активу, групові бесіди, групові консультації, батьківські консилиуми.

Колективні: лекції і бесіди, батьківські дні, вечори питань та відповідей, загальні та групові батьківські збори, збори-концерти, диспути, зустрічі «за круглим столом», усні журнали, педагогічний всеобуч батьків.

Традиційні методи та прийоми роботи з батьками.

Спостереження, бесіди, анкетування.

Інноваційні форми роботи з батьками.

Родинний міст (збори дітей, батьків, членів родини), сімейна скринька (добірка матеріалів з позитивним досвідом родинного виховання), дерево родоводу (зустріч поколінь, роздуми над проблемами виховання), у сімейному колі (індивідуальна допомога родинам, організація зустрічей із лікарями, юристами, психологами), день добрих справ (спільна трудова діяльність вихователів, батьків, дітей), дні довіри (у визначені дні батьки-лікарі, батьки-юристи і т. д. проводять консультації з бажаними), народні світлиці (спільне проведення традиційних святкувань), аукціони педагогічних ідей (обмін досвідом з родинного виховання), батьківські ринги (спільне розв'язання педагогічних задач).

Усе більша кількість педагогів схиляється до думки, що ефективними в роботі з батьками є інтерактивні форми, які передбачають спілкування їх

учасників на основі діалогу. Під час такої діяльності реалізуються всі сторони спілкування:

- **інформативна**, тобто передача та збереження інформації;
- **інтерактивна** – організація і взаємодія в спільній діяльності;
- **перцептивна** – сприймання і розуміння людини людиною.

Активних форм роботи багато, а творчість педагогів продовжує збільшувати їх кількість. Для прикладу наведемо декілька:

«**Точка зору**» – форма, що передбачає колективне обговорення педагогічної чи психологічної проблеми, вільний обмін думками. Кожен учасник доводить свою точку зору. «**Батьківський турнір**» – учасники турніру одержують спеціальні домашні завдання, до яких готуються заздалегідь, обмірковують їх виконання. Для проведення турніру обираються ведучий та журі. Різновидом педагогічного турніру є КВК, що проводиться за встановленим сценарієм. «**Родинний аукціон**» – форма роботи з батьками, яка спрямована на активний обмін новими ідеями, думками, родинними виховними знахідками, їх захист та пропаганда.

Отже, роль родини в становленні особистості дитини важлива, адже саме батьки є взірцем для малюка. Духовність, творчість, працелюбність, активна громадянська позиція та здоровий спосіб життя сім'ї гарантують дитині фізичне, психічне та емоційне здоров'я, сприяють розвитку її творчих здібностей та пізнавальної активності, становленню її як особистості.

Консультація для батьків: Як підготувати дитину до дитячого садка

Прихід у дитячий садок — перший серйозний етап соціального життя дитини. Досі вона спілкувалась тільки з членами родини, приятелями — сусідами або з тими, кого дорослі запрошували у дім. І от — багато незнайомих обличь, нова обстановка... У дитячих садках працюють досвідчені, кваліфіковані вихователі, які зуміють ввести ваше маля в колектив, адаптувати його до нових умов. У принципі, якщо мати в силу обставин змушена буде залишити дитину на цілий день — великої біди не станеться. Проте краще, звичайно, поступове звикання. Поки дитина приглядається до нових товаришів, цікавиться новими іграшками, побудьте неподалік. Коли через півгодини або годину після приходу переконаєтеся, що дитина почувається спокійно, лагідно скажіть їй, що вам треба йти, що невдовзі ви прийдете по неї й заберете додому. Якщо навіть маля трохи поплаче без вас, вихователь зуміє утішити й забавити дитину. Спершу залиште її в садку на кілька годин, потім — на півдня. Невдовзі все увійде в належний ритм. Різноманітні іграшки, можливість гратись з іншими дітьми швидко зацікавлюють малят, і вони звикають до садка. Найголовніше, щоб перші враження були позитивними. А для цього дамо батькам кілька практичних порад.

Розповідайте дитині якомога більше доброго про садок і активно привчайте її до самостійності. В колективі добре закріплюються навички самообслуговування, але закласти їх належить у сім'ї, як і навички гігієни.

Батьків часто турбує, як одягати дитину для дитсадка. Насамперед так, щоб їй було зручно. Одяг має бути міцним, не ускладнювати рухів дитини (під час бігу, стрибків, лазіння тощо) і таким, щоб малюк сам міг вільно роздягатись і одягатися. Привчіть дитину правильно застібати пальтечко, вміло поводитися зі «змійкою», одягати шапку, знімати і взувати черевики (хай взуття буде досить просте, аби дитині не доводилося вибиватися із сил, стягуючи його з ніг). Безумовно, матері простіше самій одягти і роздягнути дитину, але варто бути терплячим — нехай учиться самостійності, дорослішає. Перетворіть цю «процедуру» на цікаву гру.

Дитина ще вдома повинна привчатись втішати або акуратно складати свій одяг, давати раду іграшкам, правильно поводитися з олівцем, клеєм, іншими предметами. Щоб полегшити перебіг адаптації, заздалегідь вчіть малого науки спілкування з іншими: поясніть, що таке дружба, чому треба йти на поступки, рахуватися з чиймись інтересами. У великих сім'ях взаємини між братами і сестрами допомагають малюку домовитись з іншими родинами щодо організації спільних ігор дітей. Добре також ходити гуртом на прогулянки, екскурсії. Все це не лише збагатити дітей новими знаннями та уявленнями, а й зробити їх комунікабельними.

Батьки і вихователі — перші вчителі рідної української мови в душу і розум дитини. Якщо дорослі спілкуються з дітьми чистою, барвистою мовою, вона обов'язково перейме їхній стиль. Але так само переймає вона й суржик, грубі висловлювання, жаргонізми. Пильнуйте себе!

Проте самого наслідування дорослих і запам'ятовування замало для оволодіння вмінням говорити правильно і красиво. Потрібна цілеспрямована робота над розвитком усного мовлення. Це важливо й у тому ракурсі, що в саду дитині часто доводиться розповідати про поїздки, мандрівки, які вона здійснила з батьками, про те, що вона бачила, чула і робила. І такого мистецтва розповіді теж треба навчити ще до вступу у дошкільний заклад. Нехай дитина розповідає татку з мамою про те, що бачила у дворі, парку, зоопарку, музеї тощо. Привчившись правильно висловлювати свої думки і вільно оповідати про цікаві для неї події, маля в подальшому убезпечиться від комплексу «мовчальника».

Диференціювання дітей на таких, для кого природним є російське, українське чи мішане мовлення — основний методичний підхід до оволодіння спорідненою мовою. Якщо маля виховується в російськомовній сім'ї, у нього довше формується механізм іншої мови. Тут зразкова українська мова у дорослих особливо важлива. Утім, удосконалення рідної мови потребують і діти з українськомовних сімей. На них спирається вихователь, використовуючи в різних ситуаціях їхні природні можливості й залучаючи до спілкування з однолітками рідною мовою.

Ще один важливий аспект: батькам належить знати стадії росту і розвитку дошкільників, а також їх індивідуальні особливості. Ріст і розвиток дитини — складний процес, одним з компонентів якого є формування рухів. Кожен віковий період — це активне оволодіння дитиною певними руховими діями. На час приходу в дитсадок малюк, як правило, навчається бігати, стрибати, вилазити на висоту, підлізати під предметами тощо. Втім, здатності дітей на третьому році життя це однакові. По-перше, через те, що ставлення до фізкультури в різних сім'ях вельми відмінне. Одні батьки дають дитині рухову волю — тоді вона природно реалізує свої можливості, інші стримують рухову ініціативу, через що маля, бува суттєво відстає від однолітків у дитячому садку. Втім, ніколи не пізно надолужувати своє дитя в «спортивні невдахи». Регулярні фізкультурні заняття в дитсадку підтягнуть хлопчика чи дівчинку до належного вікового розвитку рухів. А такі самі регулярні заняття вдома допоможуть дошкільнятці полюбити фізкультуру всерйоз і надовго.

Вплив сім'ї на розвиток мовлення дитини

Мабуть, кожному роду, де росте малюк, непокоїть питання, як забезпечити повноцінний розвиток дитини дошкільного віку в цілому та мовленнєвий розвиток зокрема.

Сім'я — перший ступінь оволодіння дитиною рідною мовою, яка є і засобом, і джерелом морального, естетичного, інтелектуального, емоційного розвитку дитини, формує її як гармонійно розвинену особистість.

З моменту народження малюка його оточує світ людей, природи і речей. Але особливе значення відводиться спілкуванню. Дитина чує ніжний спів матері, її лагідний голос. Для немовлят найважливішим є емоційне спілкування, яке починається з посмішок, поглядів батьків, близьких родичів. На цьому етапі розвитку для дитини дуже важливими є такі характеристики голосу, як висота, сила і інтонація. Малюк розуміє мову переживань, почуттів. І чим вона емоційніша, тим легше дитині надалі буде контактувати і спілкуватися з іншими людьми, тому що коло її спілкування поступово розширюється.

З того часу, коли дитина починає спілкуватися і з дорослими, і з однолітками, змінюється і сам процес спілкування. Воно збагачується мімікою, жестами, емоціями. Користуючись мовою як засобом спілкування, дитина долучається до скарбниці людської культури, людського слова. За допомогою мови дитина пізнає навколишній світ, своє місце в ньому, саму себе, засвоює норми соціальної взаємодії з іншими людьми. Мовлення малюка формується в процесі спілкування з оточуючими.

Таким чином, необхідно, щоб мовлення дорослих було зразком для дітей. Адже навички правильного мовлення дитина набуває в сім'ї. Все, що роблять батьки для загального та мовленнєвого розвитку своєї дитини, має велике значення у її майбутньому. Мовленню необхідно вчити, перш за все, шляхом особистого прикладу. Тому батьки повинні розуміти, що відповідальність за розвиток мовлення дитини в перші роки життя малюка повністю має покладатися на них. Існує неправильна думка про те, що звуковимовна сторона мовлення дитини

розвивається самостійно, без спеціального впливу і допомоги дорослих, ніби дитина сама поступово оволодіває правильною вимовою. Насправді, невтручання в процес формування дитячого мовлення майже завжди тягне за собою відставання в розвитку. Мовленнєві недоліки, які закріпилися в дитинстві, з великими труднощами долаються в наступні роки. Турботливі батьки завжди намагаються впливати на формування дитячого мовлення, починаючи з ранніх років життя. Дуже важливо, щоб дитина змалку чула правильне, чітке мовлення, на прикладі якого формувалося б її власне мовлення. Дорослі повинні говорити правильно, не спотворюючи слів, чітко вимовляючи кожен звук, не поспішати, не «з'їдати» закінчення слова. Абсолютно недоречним є «сюсюкання», яке часто гальмує розвиток мовлення. Якщо дорослі не стежать за своїм мовленням, то дитина багато слів чує спотворено. Особливо чітко слід вимовляти довгі, незнайомі, нові для дитини слова. Звертаючись безпосередньо до сина або дочки, батьки спонукають їх відповідати, а вони мають можливість уважно прислухатися до мовлення рідних. Варто привчити малюка дивитися прямо на мовця, тоді він легше перейматиме артикуляцію дорослих.

Тому батькам слід більше спілкуватися з дітьми, гратися разом з ними, розповідати казки, заохочувати дітей за правильну вимову звука, слова, речення, виконувати поради логопеда, вихователя, закріплювати досягнуті успіхи.

Як самостійно допомогти малюку опанувати правильним мовленням? На що слід звернути увагу? Нечітке мовлення дошкільника може бути результатом порушень в будові артикуляційного апарату: відхилення в розвитку зубів, неправильне розташування верхніх зубів по відношенню до нижніх тощо. Щоб це попередити, дуже важливо стежити за станом і розвитком зубощелепної системи і вчасно звертатися за консультацією до стоматолога та ортодонта. Так само спотворена звуковимова може бути наслідком порушеного м'язового тону артикуляційного апарату. І тут вже необхідна консультація вчителя-логопеда і психоневролога.

Особливу увагу слід звернути на слух малюка. Саме слухові належить важлива роль в оволодінні дитиною мовленням. Коли вона чує окремі слова, звуки, тоді починає і сама вимовляти їх. Навіть при незначному зниженні слуху дитина позбавляється можливості нормально сприймати мовлення. Тому батькам дуже важливо звертати увагу на розвиток слуху малюка. Необхідно обережати слух дитини від постійних сильних звукових подразників (ввімкнених на повну гучність радіоприймачів, телевізорів, магнітофонів), а при захворюваннях органів слуху своєчасно їх лікувати.

Батьки повинні берегти ще незміцнілий голосовий апарат дитини, не допускати надмірно гучного мовлення. Дорослим слід допомагати дитині опанувати правильною звуковимовою, але не можна форсувати мовленнєвий розвиток. Так само шкідливо навантажувати малюка складним мовленнєвим матеріалом, змушувати повторювати незрозумілі йому слова, заучувати складні за формою, змістом та обсягом вірші, вчити правильно вимовляти звуки, які в силу неготовності артикуляційного апарату йому ще не доступні (наприклад, у 2-3 роки вчити правильно вимовляти звуки [ш], [ж], [р]), читати художні твори, призначені дітям більш старшого віку.

Не сприяє розвитку мовлення дитини часте вживання слів зі

зменшувально-пестливими суфіксами, а також незрозумілих їй слів. Якщо дитина неправильно вимовляє якісь звуки, слова, фрази, не слід передражнювати її, сміятися чи, навпаки, хвалити. Також не можна вимагати правильно вимовляти звуки, якщо вони ще не автоматизовані.

Деякі вади мовлення потрібно виправляти лише за допомогою фахівців — вчителів-логопедів. Але ряд недоліків можливо виправити і в домашніх умовах. У сім'ї, зазвичай, виправляють дитину, коли вона неправильно вимовляє той чи інший звук, слово, але роблять це з насмішкою або роздратуванням. До виправлення мовленнєвих помилок треба підходити дуже обережно. Ні в якому разі не можна сварити малюка за його недоліки і не потрібно вимагати негайного правильного повтору важкого для нього слова. Такі методи призводять до того, що дитина взагалі відмовляється говорити, замикається в собі. Виправляти помилки потрібно тактовно, доброзичливим тоном. Не слід повторювати неправильно вимовлене дитиною слово, краще дати зразок його вимови.

Безумовно, найкращим і найціннішим зразком рідної мови є усна народна творчість (лічилки, скоромовки, потішки, колискові пісні, казки, вірші і т. д.). Діти дуже легко сприймають фольклорну поезію, яка знайомить їх з красою і різноманітністю рідної мови. Надалі це переросте у любов до літератури і мистецтва.

У збагаченні духовного світу дитини велику роль відіграє література. Батьки з раннього віку повинні прищеплювати дитині любов до книги, щоб вона з цікавістю і величезним бажанням слухала, а в старшому віці читала, співпереживала героям, аналізувала їхні вчинки і дії. Читання книг сприяє розвитку мовлення, мислення, уяви, почуттів дитини, на відміну від перегляду телепередач. На жаль, дуже багато батьків про це забули. Слухаючи казки з чарівними перетвореннями і повчальною мораллю, дитина починає жити життям героїв, співпереживаючи їм, проявляючи з ними такі почуття, як сміливість, благородство, доброта, співчуття і т. д. Читання, розповідання казок, віршів, оповідань має стати сімейною традицією, ритуалом, якого дитина дуже чекає. Дитину необхідно залучати до обговорення прочитаного, вчити розрізняти негативне і позитивне, зіставляти казкові події з реальною дійсністю, обговорювати вчинки героїв. Батькам слід бесідувати з дітьми, однак слід враховувати, що офіційний тон у спілкуванні з дитиною неприпустимий.

Діти, батьки яких самі творять, залучаючи до процесу всю сім'ю: читають вголос, ліплять, влаштовують концерти, складають казки, співають хором, отримують більше шансів для розвитку повноцінного спілкування. Таким дітям буде легше спілкуватися з однолітками в майбутньому. Дуже важливо навчити дитину не тільки розповідати, але й уміти слухати, не перебиваючи співрозмовника. Цього ж дитина чекає і від найближчих людей (батька та матері). Навчивши дитину вести діалог, ми навчимо її спілкуванню, в якому між співрозмовниками виникає зацікавленість, взаємодія і довіра. Мовлення супроводжує будь-яку діяльність дитини. **Воно може розвиватися самостійно, якщо життя дитини наповнене різноманітними та цікавими справами, подіями, заходами.** У дошкільному віці діти починають відвідувати театри, концертні зали, музеї, екскурсії, виставки. Дуже важливо, щоб у момент становлення мовлення дитини поруч з нею були люблячі, турботливі батьки, які

вміють і хочуть спілкуватися з нею.

Дуже часто діти задають батькам різні запитання. Часом на них важко відразу знайти правильну відповідь. Але ігнорувати дитячі запитання не варто. У цьому випадку можна пообіцяти дати відповідь пізніше, коли дитина поїсть (погуляє, виконає будь-яке завдання і т. п.), за цей час дорослі зможуть підготуватися до відповіді. Тоді малюк отримає правильну інформацію, побачить в особі батьків цікавих для себе співрозмовників і буде прагнути до спілкування. У сім'ї для дитини необхідно створювати такі умови, щоб вона відчувала задоволення від спілкування з дорослими, отримувала від них не тільки нові знання, але і збагачувала свій словниковий запас, вчилася правильно будувати речення, чітко вимовляти звуки і слова, цікаво розповідати.

Прикладом створення такої обстановки може послужити повна або хоча б часткова відмова від перегляду телефільмів і телепередач в присутності дитини, виключення, мабуть, може становити дитяча передача «На добраніч, діти» і тільки в якості підготовки до сну. І як зауважують самі батьки, спілкування з дитиною стає більш тривалим, усвідомленим і наповненим розвиваючими іграми, заняттями, спільною творчістю.

Роль сім'ї в розвитку мовлення дитини

Фізичне, психічне та інтелектуальне виховання дитини починається в ранньому дитинстві. Усі навички, в тому числі правильного мовлення, формуються в сім'ї. Мовлення дитини формується на прикладі мовлення рідних та близьких їй людей: матері, батька, дідуся, бабусі, старших сестер та братів. Існує думка про те, що мовлення дитини розвивається самостійно, без спеціального втручання та допомоги дорослих, начебто дитина сама, поступово оволодіває правильною вимовою. Насправді ж, невтручання в процес формування дитячого мовлення, майже завжди стає причиною відставання в розвитку. Мовленнєві недоліки, що з'явилися в дитинстві, з великими труднощами переборюються в наступні роки. Саме тому важливо, щоб у родині були створені умови для формування мовлення дитини, починаючи з раннього віку. Дуже важливо, щоб маля чуло правильне, чітке мовлення, на прикладі якого формуватиметься його особисте.

Недоречно і навіть небажано говорити з малюком його ж мовою, повторюючи спотворені слова (дитина часто чує «диви» замість «дивись», «маєнький» замість «маленький», «мольоцько» — «молочко» тощо), це може гальмувати розвиток мовлення.

Особливо чітко потрібно вимовляти незнайомі, нові для дитини, а також багатоскладові слова. Звертаючись безпосередньо до дитини, ви спонукаєте її до відповіді, а вона уважно прислухається до вашого мовлення.

Батьки повинні привчати дитину дивитися прямо на того, хто говорить, тоді вона полегшено перейме правильну артикуляцію.

ПОРАДИ БАТЬКАМ.

1. Уважно ставтеся до занять вашої дитини. Ваша відповідь на запитання має бути чіткою, доступною та зрозумілою для малюка.
2. Спонукайте дитину до запитань.
3. Якомога більше розмовляйте з дитиною.
4. Систематично проводьте ігри в слова «Хто більше знає слів?», «Назви який...», «Скажи, як...», «Що означає слово?», «Скажи, коли ...», «Скажи, звідки...», «А якби...», «Придумай слово».
5. Не забувайте доречно вжити прислів'я, загадати загадку
6. Стимулюйте дитину до пригадування окремих рядків віршів, пісень.
7. Обов'язково поясніть дитині кожне незрозуміле їй слово, у присутності дитини вдайтесь до словника.
8. Якщо ваша п'ятирічна дитина неправильно вимовляє звуки, обов'язково зверніться до логопеда.
9. Використовуйте кожну вільну хвилину для розмови з дитиною. Пам'ятайте, що основними й провідними співрозмовниками для дитини у сім'ї є мати, батько, дідусь чи бабуся.
10. Ваша мова є взірцем для наслідування дитини. Саме тому вона завжди має бути правильною.
11. Придбайте словники. Вони стануть вашими порадиниками у вихованні культури мови у вашої дитини.
12. Придбайте репродукції картин , читайте дитині книжки, вчить її переказувати.
13. Привчайте дитину слухати дитячі та музичні передачі, дивитися діафільми.
14. Тривалість перегляду дитиною телевізійних передач не повинна перевищувати 30 хвилин на добу та 2 — 3 разів на тиждень.

Консультація для батьків

«Родинне спілкування як чинник комунікативно–мовленнєвого розвитку дошкільника»

На сучасному етапі дошкільна освіта є обов'язковою первинною складовою системи загальної середньої освіти в Україні. Держава визнає пріоритетну роль дошкільної освіти та створює належні умови для її здобуття, що передбачає залучення до дошкільної освіти дітей з різних соціальних прошарків населення, перш за все із неблагополучних родин та створення рівних стартових умов для подальшого навчання дітей у школі.

Введення обов'язкової дошкільної освіти актуалізує проблему спілкування між дітьми з родин різного типу.

Комунікативно-мовленнєвий розвиток розглядають як процес становлення форм і засобів взаємодії дитини з оточенням, в якій віддзеркалені новоутворення емоційно-вольової, когнітивної, особистісної сфери людини як суб'єкта спілкування.

Міжособистісна комунікація в сім'ї важлива для обміну інформацією, виконання ролей у спільній діяльності, встановлення та розвитку міжособистісних стосунків, пізнання навколишнього середовища та самопізнання.

У сучасній психології проблема комунікативно-мовленнєвого розвитку та родинного спілкування належить до найскладніших та найактуальніших. Особлива увага науковців зосереджена на міжособистісній комунікації в сім'ї, виконанні ролей у спільній діяльності, встановленні та розвитку міжособистісних стосунків, пізнанні навколишнього світу та самопізнанні.

Спілкування з дорослими є головним фактором психічного розвитку з народження дитини упродовж перших семи років її життя, тому порушення родинного спілкування є одним із найбільш значущих чинників виникнення негативних тенденцій у комунікативно-мовленнєвому розвитку дитини. Для забезпечення успішного розвитку комунікативних умінь та формування культури мовленнєвого спілкування дошкільника необхідно враховувати особливості комунікативно-мовленнєвого розвитку, потреби, які його мотивують, специфіку родинного спілкування. Залучення дитини до мовленнєвого спілкування з дорослими та однолітками позитивно впливає на розвиток її комунікативних потреб і мовлення.

Міжособистісна комунікація в сім'ї сприяє обміну інформацією, виконанню ролей у спільній діяльності, встановленню та розвитку міжособистісних взаємин, пізнанню партнера та самопізнанню.

Виділені умови ефективного родинного спілкування, що включають як загальні принципи організації успішного спілкування, так і специфічні норми та правила, що застосовуються у сім'ї:

- відкритість спілкування, висока активність спілкування;
- необхідна міра саморозкриття в процесі спілкування, погодження уявлень про родинний устрій, точність невербальної комунікації, сензитивність до висловлювань партнера;

- безоцінне та емпатійне прийняття партнера як умова позитивного розвитку емоційних взаємин у сім'ї;
- вияв любові, взаємної емпатії та підтримки, поваги,
- формування сімейної мови – певних погоджених сімейних символів, традицій, норм.

Типи спілкування батьків і дітей:

1) **гармонійний тип**, що характеризується оптимальним емоційним контактом. Батькам подобається дитина такою, якою вона є, вони поважають її індивідуальність, симпатизують їй, прагнуть проводити багато часу разом з дитиною, схвалюють її інтереси і плани, зацікавлені справами і планами дитини, багато часу спілкуються з дитиною, співчують їй ;

2) **ліберальний тип**, що характеризується вседозволеністю, надмірною емоційною дистанцією з дитиною. Батьки прагнуть приписати дитині особисту і соціальну неспроможність, інтереси, захоплення, думки і відчуття дитини здаються несерйозними, притаманний низький рівень контролю з боку батьків. Спостерігається нестійкість стилю виховання і спілкування ;

3) **авторитарний тип**, що характеризується зайвою концентрацією на дитині, батьки зазвичай сприймають свою дитину молодшою за реальний вік, непристосованою, невдахою. Дитина в таких сім'ях в центрі уваги батьків, які віддають їй багато сил і часу, позбавляють самостійності, пригнічують, ставлячи численні обмеження і заборони, вимагають від дитини беззастережної слухняності;

4) **індиферентний тип**, що характеризується поверховістю, легковажністю до питань виховання, неуважним ставленням до дитини, надмірною емоційною дистанцією з дитиною. Батькам здається, що дитина не досягне успіху в житті через низькі здібності, погані схильності до навчання, вони не довіряють своїй дитині, досаджують на її неуспішність і невмілість; батьки проявляють байдужість, мало часу приділяють спілкуванню з дітьми ;

5) **негармонійний тип**, що характеризується надмірною емоційною дистанцією з дитиною. Здебільшого батьки відчують та виявляють по відношенню до дитини злість, досаду, роздратування, образу, не довіряють дитині і не поважають її, прагнуть нав'язати дитині у всьому свою волю, не можуть пристати на її точку зору, за вияви дитиною власних поглядів та бажань суворо карають.

Рівні комунікативно-мовленнєвого розвитку дітей.

Високий рівень комунікативно-мовленнєвого розвитку відзначається високим рівнем фонетико-фонематичного, синтаксичного та семантичного розвитку; дитина розуміє і використовує різні компоненти невербальної поведінки, налагоджує спілкування з незнайомими ровесниками, молодшими і старшими дітьми; очікує від дорослих схвалення, знає, якої поведінки від неї чекають дорослі та їхню реакцію на неї; у взаємодії з дорослим виявляє прагнення до

отримання нових вражень, сумісних дій; дитина часто вступає в контакт з однолітками.

Середній рівень комунікативно-мовленнєвого розвитку відзначається середнім рівнем за усіма критеріями; мовлення супроводжується посмішкою, поглядом, жестами, розумінням деяких компонентів невербальної поведінки партнера, використанням невербальних засобів спілкування; але дитина очікує від дорослих схвалення, знає, якої поведінки від неї чекають дорослі; спостерігається значна кількість контактів під час спілкування, спілкування має достатній характер.

Низький рівень комунікативно-мовленнєвого розвитку відзначається низьким рівнем за усіма критеріями; контактено встановлювальні засоби слабо виражені, спостерігається розуміння деяких компонентів невербальної поведінки партнера, зрідка використовує невербальні засоби спілкування; очікує від дорослих осуду, не знає, якої поведінки від неї чекають дорослі, а взаємодія з дорослим виявляється у бажанні отримати його увагу, послухати казку; спілкування носить вибіркового характер, тривалість спілкування в одному гурті невелика.

Взаємозв'язок та співвідношення між типом родинного спілкування та комунікативно-мовленнєвим розвитком дошкільника

Високий рівень комунікативно-мовленнєвого розвитку дошкільників зустрічається при **гармонійному та авторитарному типі** родинного спілкування. Це зумовлено тим, що дитина в сім'ї з авторитарним типом родинного спілкування знаходиться в центрі уваги батьків, які віддають їй багато сил і часу, прагнуть пришвидшити розвиток дитини.

При **індиферентному та негармонійному типах** родинного спілкування **високий рівень комунікативно-мовленнєвого розвитку у дошкільників відсутній**. У таких родинах спостерігаються такі закономірності поведінки батьків: низький рівень контролю за дитиною, ігнорування або засудження вияву дитячої ініціативи; батьки не виявляють інтересу до виховання і розвитку дитини, через це недостатньо часу проводять з нею, що, в свою чергу, і призводить до середнього і низького рівня комунікативно-мовленнєвого розвитку дитини.

Низький рівень комунікативно-мовленнєвого розвитку дошкільників найчастіше зустрічається при **негармонійному та авторитарному типах** родинного спілкування.

Отже, можна стверджувати, що комунікативно-мовленнєвий розвиток дошкільників значною мірою зумовлюється типом родинного спілкування. Найбільш сприятливим для комунікативно-мовленнєвого розвитку дошкільника є гармонійний тип родинного спілкування, при авторитарному відзначено наявність полярних проявів – від дуже низького до дуже високого рівня комунікативно-мовленнєвого розвитку дошкільника. Загальна тенденція проявляється в тому, що чим кращі партнерські стосунки в сім'ї, чим частіше батьки виявляють зацікавленість дитиною, заохочують до спільного проведення

часу, до мовленнєвої активності, тим вищий рівень комунікативно-мовленнєвого розвитку дитини.

Поради батькам з розвитку мови **У світі звуків**

Наше мовлення складається із звуків. Правильно вимовляти звуки рідної мови дитина має навчитися до школи. Важливим завданням мовленнєвого розвитку дітей є виховання звукової культури мовлення. Поняття звукової культури мовлення досить складне і широке, воно містить цілий ряд важливих компонентів : чітку артикуляцію звуків рідної мови, фонетичну і орфоепічну правильність мовлення, правильне мовленнєве дихання, силу голосу, темп і тембр мовлення, інтонаційні засоби виразності (наголос, логічні паузи, ритм), фонематичний слух. У дошкільному віці простежується неправильна вимова дитиною звуків. Це цілком закономірне явище. Але більшість дітей не може самостійно опанувати правильну звуковимову, отже, потребує допомоги дорослих, настане час, і дитина сама навчиться говорити. Якщо ж малюк продовжує і за рік-два говорити з помилками, вони дивуються : «Чому ж досі не навчився говорити правильно?» Допомогу дітям із серйозними вадами мовлення надають спеціалісти - вчителі-логопеди. Щоб своєчасно виправити звуковимову дітей, батьки мають знати ті вади. Які найчастіше зустрічаються у дошкільному віці. Розрізняють такі види неправильної вимови : пропуск звуків, заміна звуків, спотворення звуків.

Чиста і правильна звуковимова залежить від багатьох чинників. Значну роль відіграють індивідуальні особливості дитини, стан її психічного розвитку. Недоліки вимови звуків можуть бути зумовлені пошкодженням центрального або периферійного відділів мовленнєвого апарату внаслідок інфекційних хвороб або вроджених вад. У таких випадках потрібне втручання ще й спеціалістів-лікарів. Послідовна і систематична робота з дитиною над формуванням звуковимови сприятиме своєчасному виправленню мовленнєвих вад, досягненню на кінець дошкільного віку чіткої вимови усіх звуків рідної мови.

Поради батькам

- Не повторюйте за дитиною неправильної вимови звуків.
- Розмовляйте з дитиною, правильно вимовляючи слова.
- Своєчасно виправляйте неправильну звуковимову дитини.
- Якщо мовлення вашої дитини нечітке і незрозуміле для оточення, зверніться до вчителя-логопеда.
- Вірші, чистомовки, скороговки стануть надійними помічниками у вихованні правильного і виразного мовлення вашої дитини.

За законами граматики

Оволодіти граматичною будовою мовлення означає навчитися правильно вживати відмінкові закінчення слів, дієслівні форми та їх видозміни, суфікси,

префікси, узгоджувати іменники з іншими частинами мови в роді, числі та відмінку, правильно будувати речення, додержуючи відповідного порядку слів у ньому, вживати прийменники, сполучники, будувати складнопідрядні і складносурядні речення.

З раннього віку дитина має засвоїти граматичні значення слів рідної мови, без цього вона не може розуміти мовлення. Щоб дитина засвоїла граматично-правильне мовлення - дорослі мають правильно говорити.

Найтипівіші помилки у мовленні дітей такі :

- граматичні помилки словотворення;
- граматичні помилки у словозміні.

Граматичні помилки у дитячому мовленні - це закономірне явище в процесі засвоєння мови, і причинами їх є вплив неправильного мовлення оточення, педагогічна занедбаність мовлення.

Граматичні помилки у мовленні дітей потрібно одразу виправляти.

Поради батькам

- Постійно стежте за правильністю мовлення дітей.
- Своєчасно виправляйте граматичні помилки.
- Не втручайтесь у дитячі розповіді, спочатку вислухайте дитину, а потім виправляйте помилку.
- У двомовних сім'ях завжди звертайте увагу на те, якою мовою говорить ваша дитина, виправляйте помилки двомовності.

Монолог чи діалог

Чи вміє ваша дитина відповідати на запитання, звертатися із запитанням? Чи вміє логічно і послідовно розповісти про свою діяльність, бачене, почуте, пережите? А як розвинена у неї фантазія? Чи складає сама розповіді, казки? Усі ці мовленнєві навички дуже потрібні будуть вашій дитині в школі. Усне мовлення людини існує у двох формах : діалогічній і монологічній. Змалку дитині варто спілкуватися з людьми, ділитися своїми думками враженнями і переживаннями. У сім'ї цю потребу можна задовольнити через індивідуальні розмови та бесіди з малюком. Розмова дорослих з дитиною має особливе значення, вона впливає на розвиток мовлення і загальний розумовий розвиток. Діти, з якими батьки багато і вдумливо говорять, розвиваються швидше і мають правильне мовлення.

Поради батькам

- Використовуйте кожну вільну хвилину для розмови з дитиною.
- Пам'ятайте, що головними й провідними співрозмовниками в родині є мати, батько, дідусь чи бабуся.
- Запропонуйте дитині змагання «Чия казка краща?», «Чия розповідь краща?» з участю всіх членів сім'ї.
- Не забувайте записати в зошит чи на магнітофон розповіді і казки вашої дитини.

Мовлення дорослих - взірець для наслідування

Мовлення дорослих - приклад для дітей. Успіх мовленнєвого розвитку дитини насамперед залежить від мовлення дорослих і, зокрема, батьків. Маля навчається говорити завдяки слуху і здібності до наслідування. Відомо, що дитина дошкільного віку легко наслідує неправильну вимову дорослих, переймає місцеву говірку, діалектизми, вульгаризми. Дитина швидше навчиться правильно, якщо чути навколо себе правильну літературну мову дорослих. У розвитку мовлення дітей надзвичайно важливу роль відіграє добрий слух. Батьки мають берегти слух дитини, стежити за станом слухового органу.

Поради батькам

- Стежте за мовленням дітей, своєчасно виправляйте недоліки.
- Пам'ятайте, що ваше мовлення є взірцем для наслідування, тому воно має бути завжди правильним.
- Правильне мовлення - запорука успішного навчання в школі

Стосунки побудовані на довірі і повазі

Виховати дитину – велике мистецтво, так як сам процес виховання – це безперервна робота серця, розуму і волі батьків. Саме батьки є головною ланкою у особистісному розвитку своєї дитини, бо вони найчастіше спілкуються з ними. Батькам щоденно доводиться шукати шляхи підходу до дітей, думати над вирішенням багатьох конкретних ситуацій.. у повсякденному спілкуванні з батьками дитина вчиться пізнавати світ, брати приклад із них, набуває життєвого досвіду, розвиває перші почуття громадянськості. Якщо батькам притаманний широкий кругозір, практичне ставлення до всього, що відбувається в нашій країні, то і дитина поділяючи з ними настрій,

приєднуючись до їхніх справ і турбот, засвоює відповідні моральні норми та правила.

Сім'я – школа почуттів дитини. Спостерігаючи за взаємовідносинами дорослих, дитина набуває морально – емоційного досвіду. У спокійній обстановці й вона спокійна. Дитина за своєю природою активна, допитлива, вона легко засвоює все, що бачить і чує, їй передається настрій дорослих. Тому важливо, які емоційні враження вона одержує: позитивні чи негативні; які прояви дорослих вона спостерігає: щирість, турботу, ніжність, привітні обличчя, спокійний тон, гумор чи поспішність, буркотливість, дріб'язковість і похмурі обличчя. Все це – перша цеглинка в майбутній будівлі особистості.

Сім'я – це колектив, члени якого взаємозв'язані відповідними обов'язками. Являючись членом сімейного колективу, дитина також вступає в систему існуючих відносин. Якщо в сім'ї панує доброзичливість, увага один до одного, вміння вислухати іншого, повага до старших, то це лише на благо у вихованні кращих рис дитини.

Батькам потрібно тримати єдність змістовного спілкування з дітьми, а також єдність вимог до її діяльності. В сімейній практиці переважають заборони і примусовість, іноді допускаються фізичні покарання, що не узгоджується з важливим принципом педагогіки – повага до особистості, яка розвивається.

Важливу роль у вихованні дисциплінованої відповідальної особистості відіграє дотримання режиму. Батькам особливу увагу потрібно звернути на охорону здоров'я дитини, фришування культури поведінки, гуманних проявів і патріотичних починань.

Сім'я може виховувати корисного члена суспільства за умови, що всі її дорослі ведуть здоровий образ життя.. В такій сім'ї дитина росте в морально – емоційній атмосфері, яка позитивно впливає на її фізичний розвиток.

Клімат в сім'ї залежить від наявності спільних інтересів. Сім'ю зміцнюють цікаві справи і турботи, будні наповнені корисним змістом, суспільні та сімейні свята, відпочинок.

Батькам потрібно пам'ятати, що виховання – це творчий пошук, який не терпить бездумності та поспішних рішень. Уміння розуміти дитину, її стан і мотиви поведінки дозволяють найбільш правильно визначати відповідний підхід до неї. У будь – яких складних педагогічних ситуаціях батьки повинні рахуватися з почуттям маленької людини, бачити в ній особистість, прагнути до взаєморозуміння, яке побудоване на повазі й довірі справедливості в оцінці вчинків дітей, у своїх вимогах залишатися завжди доброзичливим. Часто кажуть: "Діти – дзеркало батьків" або 2 "Які батьки, такі й діти", "Яблуко не далеко падає від яблуні". Звідси й висновок: все, що ми бачимо в дитині, вона переймає в першу чергу від батьків. Як говорив педагог А. С. Макаренко: "Ваша особиста поведінка – вирішальна. Не думайте, що ви виховуєте дитину тільки тоді, коли ви розмовляєте з нею, чи повчаєте, чи наказуєте їй. Ви виховуєте її кожної миті свого життя, навіть тоді, коли вас немає вдома. Для виховання потрібно не багато часу, а мудре використання кожної миті".

Якщо батьки добрі, чуйні, уважні, живуть широкими суспільними інтересами, а сімейний колектив об'єднаний спільними трудовими обов'язками, то така сім'я позитивно впливає на виховання дітей. Якщо вони ведуть неправильний спосіб життя, не хочуть працювати, їм далекі високі ідеали, сім'я замкнута або кожен член її живе своїм життям, то в такій сім'ї дитина росте егоїстом і нічого доброго не навчиться.

Більшість батьків розуміє значення авторитету у справі виховання. Але як завоювати авторитет у дитини, знають далеко не всі. Молоді батьки повинні усвідомити, що свої стосунки потрібно координувати так, щоб виявляючи терпіння і тактовність, виховувати в дитини повагу до кожного з батьків. На жаль батьки не завжди володіють культурою спілкування і стосунків: часто вони критикують один одного в присутності родичів, друзів, дітей. Частіше, як дослідили психологи, так чинять жінки. Вони вважають, що поводять себе правильно. Намагаючись "покращити" своїх чоловіків. Але критика одного з батьків іншим торкається дитячої душі, викликає образу, напруженість у стосунках, веде до емоційних зривів, конфліктів. Так виникає відчуження, яке приводить до розпаду сім'ї. Авторитет батьків тримається на повазі, піднесенні особистості кожного. В очах дітей авторитете батьків зростає, коли в них зразкова поведінка. В сім'ї, де батько і мати не поділяють домашні турботи на "жіночі й чоловічі" уважно ставляться один до одного, до своїх батьків, діти бачать приклади добрих стосунків з людьми. Хоча батько і мати намагаються правильно виховувати своїх дітей, поширеною помилкою сімейного виховання є невміння виховувати повагу до старших. Оповідання Л. М. Толстого "Старий дід і внучок" дає батькам приклад того, як потрібно виховувати в дітей повагу до старших.

Старий дід і внучок

Став дідусь старенький. Ноги в нього не ходили, очі не бачили, вуха не чули, зубів не було. І коли він їв, у нього текло назад з рота. Син і невістка перестали його садити за стіл, а давали обідати за грубкою. Занесли один раз йому їсти в чашці. Він хотів її відсунути та й розбив. Невістка стала сварити старенького за те, що він в будинку все псує, чашки б'є і сказала, що тепер буде давати їсти в коритці. Дідусь тільки важко зітхнув і нічого не сказав.

Сидять одного разу чоловік із дружиною і дивляться – синочок на підлозі дощечками грається – щось складає. Батько запитав: "Що ти робиш, Мишко?". А Мишко каже: "Це я, татку, коритце роблю. Коли ви з мамою постарієте, то щоб з нього вас годувати".

Чоловік і дружина поглянули одне на одного і заплакали. Соромно їм стало за те, що вони ображали старенького; і стали з тих пір садити його за стіл і доглядати як слід.

У статті 51 Конституції України говориться "Батьки зобов'язані утримувати дітей до їхнього повноліття. Повнолітні діти зобов'язані піклуватися про своїх непрацездатних батьків".

Отже, батьки повинні пам'ятати, що потрібно не тільки утримувати дітей матеріально, але й виховувати духовно. Тоді лише можна дочекатися спокійної старості.

Тест "Мистецтво жити з дітьми"

1. Чи вважаєте ви, що у вашій сім'ї є взаємопорозуміння з дітьми?
2. Чи говорять із вами діти відверто, чи радяться з вами щодо особистих справ?
3. Чи цікавляться вони вашою роботою?
4. Чи знаєте ви друзів ваших дітей?
5. Чи бувають вони у вас дома?
6. Чи беруть участь діти разом з вами у господарських турботах?
7. Чи є у вас спільні заняття захоплення?
8. Чи перевіряєте ви, як вони виконали завдання?
9. Чи беруть діти участь у підготовці до сімейних справ?
10. Чи хочуть діти, щоб у дитячі свята ви були разом з ними?
11. Чи обговорюєте ви з дітьми прочитані книжки?
12. А телевізійні передачі?
13. Чи буваєте ви разом у кінотеатрах, музеях, на концертах?
14. Чи часто гуляєте з дітьми?
15. Чи віддасте перевагу відпустці, проведеної разом з дітьми?

За кожне «так» - 2бали.

За «інколи» - 1 бал.

За «ні» - 0 балів.

Понад 20 балів – дуже хороший результат, 10 – 20 балів – задовільний, але є над чим замислитися. Менше 10 балів – сигнал про те, що взаємини з дитиною потребують серйозного аналізу і корекції. Можливо знадобиться порада психолога.

Підсумок вихователя: Спілкуючись, люди дивляться один одному у вічі. Це – доказ того, що тебе розуміють, вступають із тобою в контакт. Коло – це контакт, добре біополе, що передається від одного до другого. Давайте візьмемося всі за руки – утворимо коло взаємної любові та побажаємо один одному сімейного щастя, великої радості спілкування.

Сім'я - перша школа морального зростання

З погляду психології, сім'я - це те середовище перебування, де дитина відчуває себе в безпеці. Рідна домівка асоціюється в дитини з душевним теплом. Для кожного з нас рідна домівка - не просто частина дитинства, а дороге місце, з яким пов'язані найтепліші й найважливіші спогади. Дитина з'являється на світ маленькою істотою, яка потребує уваги, доброти, любові з боку дорослих. Цими дорослими насамперед є батьки. Саме від них діти пізнають перші життєві істини, наслідують зразки поведінки, вчаться оцінювати різні події, набувають досвіду взаємин з іншими людьми, вчаться культури поведінки та спілкування з оточуючими.

Вступаючи в життя, дитина, повинна засвоїти чимало правил, які існують в кожному суспільстві. Це - закони гуманного ставлення до людей, норми поведінки та моралі. Дитина повинна розрізняти стани дорослих, розуміти їх, співчувати і допомагати. Щоб виховати в неї моральні якості, варто обговорювати різні питання: «Що ти знаєш про маму? Якою мама була в твоєму віці? Чим займається твоя мама? Чим твоя мама відрізняється від інших жінок? Чи є у мами подруги? Як мама ставиться до своєї мами? Як можна піклуватися про маму?» та ін.

Дитина повинна усвідомлювати, що члени сім'ї пов'язані родинними зв'язками не лише з нею самою, а й між собою. Слід давати дітям змогу визначити своє місце і право у вирішенні родинних справ: «Мама вважає так, тато - ось так. А як думаєш ти?». Дитина повинна розуміти, що людські взаємини - це велика цінність, і їх слід підтримувати і збагачувати. Потрібно показати зв'язок доброго і поганого в людських проявах, щоб дитина розуміла причини помилок і змогла їх виправити.

Говорячи з дитиною про чесність, варто обговорити те, чому люди говорять неправду (бояться покарання, хочуть здаватися кращими, ніж вони є насправді,

бажають мати те, чого не зробили). Отже, у правди є вороги: страх, заздрість, жадібність. Спілкуючись з дитиною, потрібно пам'ятати про те, що розмова є хорошим психологічним засобом впливу на дитину. І для того, щоб уміло його використовувати, потрібно навчитися:

- ✓ бачити, спостерігати дитину «зсередини», відчувати її стан і настрій;
- ✓ розуміти мотиви поведінки дитини, зіставляти їх із її потребами;
- ✓ бути врівноваженим і терплячим.

Щоб сприяти моральному зростанню дитини, поведінка дорослих повинна мати такі характеристики:

любов і турбота (бути поруч з дитиною, спілкуватися з нею, ніжно торкатися її);

чуйність (постійно реагувати на поведінку та стосунки дітей);

повага (вірити в здібності та можливості дитини);

емпатія (розуміти та приймати емоційний стан дитини);

щирість (бути правдивими у взаємостосунках з дитиною).

Якщо вдома панують спокій, душевне тепло, любов і щирість, то й питання виховання дитини не будуть болючими. Адже тут батьки і діти поважають одне одного, тут люблять сміх і гумор, доброзичливі й відверті розмови. Лише в такій сім'ї панує щастя і дитина буде зростати моральною особистістю, а отже й щасливою!

Консультація для батьків: **33 способи як виховати дитину**

1. ЧАРІВНЕ СЛОВО.

Навчіть дитину деяких «чарівних слів» — «дякую», «будь ласка», «вибачте». І коли б дитина не говорила їх, намагайтеся швидко і ввічливо виконувати всі її прохання *(в міру можливостей)*.

2. ЧАЙ УДВОХ.

Організуйте вечірній чай з вашою дитиною. Порадьте їй запросити на чай улюблені іграшки. А потім зробіть так, щоб всі за столом дотримувалися правил ввічливості.

3. ОБНІМІТЬ ДИТИНУ!

Поплескування по плечах або обійми доречні у тих випадках, коли дитина ввічлива з кимось — це дуже важливо.

4. ДОМАШНІ ТВАРИНИ І ДИТИНА.

Обов'язково привчайте дитину доглядати домашніх тварин: купівля корму, прогулянка, розчісування, витирання лап, чистка клітки.

5. ПОЛІТИКА ЧЕСНОСТІ.

Завжди давайте чесну відповідь на запитання дитини.

6. НАГОРОДЖУЙТЕ ІНШИХ.

Коли зустрічаєте ввічливих і доброзичливих людей, похваліть їх за доброту.

7. РОЗМОВИ НА ПОДУШЦІ.

Кожний вечір, коли вкладаєте дитину у ліжко, запитайте її: «Яка частина дня була найкращою?» або «Яка частина дня була найважчою?», потім уважно вислухайте, що скаже вам дитина, не перебиваючи її, не даючи ніяких настанов.

8. ПЕРЕМОЖЦЕМ СТАВ...

Кожний тиждень видавайте «нагороду найбільш турботливому». Вручайте її тому, хто був найдобрішим, найввічливішим.

9. ГРА «ЯКЩО..., ТО...».

Якщо хтось з гостей повинен невдовзі прийти до вас додому, можна зіграти в гру «якщо ..., то». Це гра допоможе дитині краще зустріти гостя. Ви уявляєте собі частину «якщо...»', «Якщо Оленці подобаються кольорові олівці...», дитина уявляє собі частину «то», «то ми будемо розмальовувати картинки».

10. «ЯКИЙ ТИ?»

Вказуйте дитині на її емоції. Це допоможе їй визначити себе та інших: »Ти виглядаєш розлюченою», або «ця маленька дівчинка виглядає такою самотньою».

11. СТАВТЕ МЕТУ.

Допомагайте дитині діяти відповідно до конкретної мети, наприклад, складати гроші на конкретну іграшку або прочитати конкретну книгу, конкретну кількість книг.

12. ОЧІ В ОЧІ.

Привчайте дитину дивитися в очі співбесіднику, пояснюючи їй, наскільки це неприємно, коли людина відволікається під час розмови.

13. ПІДКАЗУЙТЕ.

Якщо хтось вітається з вашою дитиною, а вона не відповідає, допоможіть їй знайти потрібні слова: «Ганно, піді і скажи Дмитру Івановичу «Доброго дня».

14. ХВАЛІТЬ ЗА ДОБРОТУ.

Звертайте увагу на кожний прояв доброзичливості: «Ти молодець, що допомогла своїй сестрі».

15. СВАРІТЬ ЧЕСНО.

Уникайте приниження і зневажливих зауважень. Намагайтеся знайти компроміс і припинити суперечку.

16. НЕ ОБМАНЮЙТЕ.

Якщо дитина зрозуміла, що ви обманюєте, не намагайтеся говорити неправду далі. Визнайте свою помилку: «Так, у нас справді залишилось печиво, але я не можу дати його тобі до обіду.»

17. РУКИ ГЕТЬ.

У жодному випадку не бийте дитину, яка буває надто агресивною, скеровуйте її в спеціальне місце «для охолодження».

18. ПРИХОВАНІ ЗНАКИ УВАГИ.

Зробіть своїй дитині щось приємне, але так, щоб це було для неї несподіванкою.

19. СПРАВЖНІЙ ДРУГ.

Візьміть дитину з собою, коли маєте намір провідати чи допомогти комусь із своїх друзів. Поясніть при цьому, як приємно допомогти комусь.

20. СПОЧАТКУ ЗАПИТАЙТЕ.

Спочатку запитайте дозволу, перш ніж скористатися чимось чи викинути щось, що належить вашій дитині.

21. ОБГОВОРЮЙТЕ СИТУАЦІЮ.

Якщо чиясь дитина надворі чи у дитячому садку плаче, зверніть на це увагу своєї дитини. Запитайте її: «Як ти вважаєш, що вона відчуває зараз?», «Як ти вважаєш, що зробило її такою засмученою?».

22. ДОБРИЙ ПРИКЛАД.

Частіше згадуйте в розмові з дитиною про людей з нашого оточення, які роблять добрі справи.

23. ПОКЛАДИ НА МІСЦЕ.

Якщо ваша дитина взяла без дозволу чужу іграшку, поясніть їй, чому так не можна робити, і наполягайте, щоб вона віднесла її назад.

24. БОРОТЬБА З БРУТАЛЬНІСЮТЮ.

Придумайте якийсь вислів, який говоритимете, коли хтось з членів вашої родини буде лихословити. Потрібно намагатися знайти більш спокійний спосіб висловлювати свої почуття.

25. ОБМІН РОЛЯМИ.

Дайте вашій дитині можливість відчути себе на місці іншої людини. Запропонуйте їй на 10-15 хвилин роль одного з батьків (тата, мами), а собі візьміть роль дитини.

26. ДОТРИМУЙТЕСЬ ЧИСТОТИ.

Якщо ви, гуляючи з дитиною парком чи лісом, побачили сміття -підберіть й віднесіть в урну чи якесь призначене для викидання сміття місце. Ні ви, ні дитина не повинні смітити на вулиці.

27. ДОПОМОЖІТЬ «ЗБЕРЕГТИ ОБЛИЧЧЯ».

Якщо ви помітили , що дитина каже неправду, стримуйте свій гнів і нагадайте, як важливо говорити правду. Потім дайте їй ще один шанс. І якщо дитина скаже правду, не карайте її.

28. ПРИЧИНА І НАСЛІДКИ.

По можливості дайте дитині відчути наслідки своїх помилок: «Якщо залишиш велосипед під дощем, він заржавіє».

29. ЗАОХОЧУЙТЕ ДО ЧЕСНОСТІ.

Дайте дитині зрозуміти, що чинити чесно завжди важко, тому заохочуйте її до правдивості.

30. НІКОЛИ НЕ ПОРУШУЙТЕ ОБЦЯНОК.

Ніколи не обіцяйте дитині нагороди і не лякайте покаранням, які ви не зможете дати і виконати.

31. «ЛАВОЧКА ДЛЯ ЗАБІЯК».

«Поставте вдома стільці у вигляді «лавочки для забіяк». Якщо двоє дітей побилися, посадіть їх на цю «лавочку», де вони повинні залишатися доти, поки кожний з них не пояснить, в чому він був неправий.

32. КОРОБКА «РУКИ ГЕТЬ».

Аби не виникало «боротьби» за іграшки, дитина мусить мати особисту коробку для іграшок, нехай у неї виявиться бажання поділитися своїми іграшками з іншими дітьми.

33. САМОСТІЙНІСТЬ І ДОПОМОГА.

Дайте зрозуміти, що ви не збираєтесь робити за дитину завдання, але допоможете.

Духовно – моральне виховання дошкільників

Важливою складовою особистісного становлення дитини дошкільного віку є формування її духовно – моральної культури. Засади духовно – морального виховання складають моральні цінності і переконання, до яких відносять усталені в суспільстві уявлення про справедливість, чесність, ввічливість, чуйність, про норми та принципи людської життєдіяльності.

Дослідження вчених свідчать, що розпочинати виховання людини, її якостей та чеснот слід ще із дня зачаття. У давнину навіть існував кодекс поведінки вагітної жінки та ставлення до неї людей, які її оточували. Вважалося: «Якщо хочеш, щоб дитина була доброю, ласкавою, ніжною, спілкуйся з нею лагідними словами навіть тоді, коли вона ще в утробі». Саме в родині дитина отримує перші уроки моральності. Із допомогою близького дорослого вона вчиться диференціювати свої дії, опираючись на поняття «можна»- «потрібно»-«не можна»; «добре»- «погано», «добро»- «зло».

Не менш важливу роль у духовно – моральному вихованні дітей відіграє дошкільний навчальний заклад. Тому одним із першочергових завдань, які ми ставимо перед собою, є допомога батькам усвідомити, що насамперед родина має зберігати й передавати моральні й духовні звичаї та цінності, що були накопичені попередніми поколіннями, що і батьки несуть неабияку відповідальність за виховання дітей.

Ми виокремлюємо такі компоненти духовно-морального виховання дітей, як:

Інформативний

- ознайомлення вихованців з моральними нормами, якостями, основними християнськими чеснотами;
- Доведення до свідомості дітей їхнього значення для подальшого життя;

Мотиваційний

- виховання бажання дотримуватися моральної поведінки;
- стимулювання прагнення плекати в собі високі моральні якості та чесноти;

Поведінковий

- закріплення моральних норм і правил у поведінці дітей;
- визначення рівня засвоєння моральних норм та християнських чеснот на підставі спостереження за поведінкою дітей.

Формувати духовність маленьких українців на засадах християнської моралі, доброти, людяності, милосердя, чесності, працьовитості, на основі традицій, досвіду своєї родини та народу в цілому – основна мета духовно – морального виховання дошкільників. Тож перед батьками та педагогами постають наступні завдання:

- розкривати дітям неоціненне багатство, глибину народної мудрості, національних надбань через використання народного фольклору;
- поглиблювати знання про розмаїття народних свят, обрядів, традицій українського народу як духовної скарбниці наших пращурів;
- розширювати уявлення про сім'ю, рід;
- дотримання моральних та етичних норм спілкування з рідними та близькими людьми, однолітками;
- розвивати здатність до оцінювання та само оцінювання, критичного ставлення до власної поведінки, у своїх вчинках керуватися позитивним прикладом.

Основними формами роботи, яку ми проводимо з дітьми є:

Заняття, бесіди, розв'язання проблемних ситуацій, ігри, свята й розваги.

Набуті знання діти закріплюють під час самостійної діяльності .

Результатом духовно – морального виховання дітей має бути засвоєння ними вічних цінностей: милосердя, співчуття, совісті, прагнення правди, добра.

Можна зазначити, що дошкільний період життя є визначальним для формування духовно – моральної культури особистості, адже саме в цьому віці дітям притаманна надзвичайна пластичність психіки та значна емоційна чутливість. Тож педагоги й батьки мають об'єднувати зусилля на шляху до цілеспрямованого й послідовного виховання свідомої особистості, якій притаманні високі духовно – моральні цінності.

Патріотичне виховання починається з родини

Культура створюється національними шляхами і засобами, вона має національний зміст і характер, гуманістичний потенціал і втілює у собі та розвиває національні, загальнолюдські цінності. Чим більше ми дбаємо про розвиток національної культури, тим більше дбаємо і про розвиток загальнолюдських цінностей, що так необхідні нам на сучасному етапі становлення суспільства. Дуже важливим є розкриття того, що наш народ, як і інші, з давніх-давен виховував своїх дітей рідною мовою, засобами міфології, мистецтва, національних традицій, звичаїв і обрядів. Виховання у кожної дитини правильного ставлення до культури, мистецтва, особистості - одне з найважливіших завдань сучасної національної системи виховання. Самобутня особистість - це найбільше багатство нації. Чим більше буде яскравих, самобутніх особистостей, тим кращі умови створюватимуться для поглиблення, розвитку самобутності нації. Сучасна педагогіка базується на відродженні духовності українського народу, його менталітету. Тому дошкільне виховання має ґрунтуватися на засадах родинного виховання, надбаннях народної педагогіки, народної творчості, фольклору.

Першим приділив належну увагу ідеї та принципам народності виховання К.Д. Ушинський. Народне виховання завжди спирається на характер і душу людини. Виховання будується відповідно до інтересів народу, а тому розвиває і змінює в дітях ті цінні психологічні риси і моральні якості, які є основою патріотизму, національної гордості. «Як немає людини без самолюбства, так немає людини без любові до Батьківщини». Він вважав, що де б не була людина, вона завжди зберігає у своєму серці дух свого народу, любов до рідного краю. Народність, на його думку, це той фундамент, на якому базується все подальше виховання. У дошкільний період життя дитини формуються патріотичні почуття. Патріотичні почуття дітей дошкільного віку засновуються на їх інтересі до найближчого оточення (сім'ї, батьківського дому, рідного міста, села), яке вони бачать щодня, вважають своїм, рідним, нерозривно пов'язаним з ними. Важливе значення для виховання патріотичних почуттів у дошкільників має приклад дорослих, оскільки вони значно раніше переймають певне емоційно - позитивне ставлення, ніж починають засвоювати знання. Чим більше збагачується такими цінностями досвід дитини, тим значніше авторитет дорослих, які, на думку дитини, відповідають моральним критеріям. Все починається з дитинства. Його часто називають «золотою», щасливою порою в житті людини. Але це ще і дуже відповідальна пора, з якою пов'язано багато проблем – як самої маленької людини, так і дорослих, які займаються її вихованням. Тож педагог повинен дати малятям уявлення про все, що їх оточує, допомогти кожній дитині сформувати своє особисте бачення віту, особисту «картину світу».

Формування почуття любові до Батьківщини починається від першого усвідомлення дитиною ніжної ласки матері, чарівної заспокоїливої колискової, краси природи рідного краю, навколишнього середовища. Патріотизм, як і всі інші високі громадянські почуття, народжується в пізнанні. Збагачуючи знання дітей про

Вітчизну, культуру народу, традиції, народну творчість, водночас виховуємо патріотичні почуття, закріплюючи їх у практичній позитивно-емоційній діяльності. Емоційний фактор відіграє важливу роль у патріотичному розвитку дітей. Емоційна сфера формується генетично рано і дуже сильно впливає на життя та діяльність дитини. Діти переймають з оточення все: і добре, і зле, прекрасне й бридке. Саме тому їй потрібно, щоб вони бачили навколо себе більше добра і краси. Досвід роботи переконливо доводить, що дитина повинна перебувати під постійним впливом матеріальної і духовної культури свого народу. Це потрібно насамперед для найповнішого розкриття природних схильностей дитини і розвитку її здібностей, оскільки таким чином використовуються етнопсихологічні особливості дітей. Саме такий шлях приводить до виховання національно свідомих громадян. Час перебудови, утворення самостійної держави України викликав надзвичайний інтерес до проблем: вітчизняної історії, витоків національної культури. Знання свого родоводу, історичних та культурних надбань предків необхідні не лише для піднесення національної гідності, а й для використання кращих традицій у практиці виховання підростаючого покоління. Народ із покоління в покоління передає свій соціальний досвід, своє духовне багатство, свої історичні надбання, створюючи тим самим свою, тільки йому притаманну, культуру. Кожна нація, кожен народ, кожна етнічна соціальна група має свої звичаї, свої традиції, що утворювалися впродовж багатьох століть, і які становлять національну культуру, що складається з цінностей, витворених, як минулим, так і сучасними поколіннями. Вважаю, актуальність патріотичного виховання в родині полягає у національно – державному, духовно – культурному відродженні України.

Однім із пріоритетних напрямків роботи з дітьми дошкільного віку є формування у дітей національної свідомості та гідності, основними складовими якої є забезпечення належного патріотичного розвитку, надання знань з народознавчим мотивом. Дитинство – час незабутніх переживань, яскравих вражень, які довго зберігаються в пам'яті людини і стають органічною частиною її духовного світу, що пов'язує з рідною домівкою, місцями, де вона народилася і зростає. Дошкільний вік є сприятливим періодом для розвитку патріотичних почуттів. Патріотичне почуття - це переживання, з яких у майбутньому виросте громадянська позиція особистості, її людська та національна гідність. У дитинстві вони виявляються в любові до рідної оселі, міста, в якому народилися, рідної землі, шанобливому ставленні до культури своєї родини, мови. Дошкільник тільки починає осягати ці складні почуття і його не можна квапити. Патріотичні почуття дошкільників формуються в процесі спілкування з оточуючим середовищем людьми, виконання з ними спільної діяльності. Вони спрямовані на розкриття і формування спільно людських моральних якостей особистості: любов, гідність, вірність, відданість батькам, залучення до джерел національної культури, збереження природи рідного краю; на виховання емоційно - діяльнісного ставлення та почуття причетності до оточуючих. Саме тому робота з патріотичного виховання охоплює цілий комплекс завдань, серед яких патріотичними є:

- виховання в дитини любові і почуття причетності до своєї сім'ї, до дитячого садка, вулиці, міста;
- формування бережливого ставлення до природи рідного краю;
- формування толерантності, почуття поваги до інших людей;
- формування поваги до моральних цінностей, традицій, звичаїв, культури рідного народу;
- ознайомлення дітей із символами держави.

Патріотизм кожної дитини починається з рідної домівки, домашнього вогнища. Неньчина колискова пісня та її ніжне слово, мовлене рідною мовою, батькова мудра настанова та наука, бабусині казки та дідусеві легенди, родинні традиції та звичаї - з усього цього виростає патріотизм. Бо все це глибоко западає в душу і ніколи не забувається. «З родини йде життя людини», «Без сім'ї немає щастя на землі» - саме так говорить народна творчість. Саме в родині закладаються засади патріотично - моральної та національної

свідомості: в ході щоденного життя, в його радостях і смутках зароджується взаємоповага між людьми, любов, симпатія. При цьому важливо, щоб дитина навчилася не тільки брати, але й віддавати любов, турбуватися про рідних з дитинства, бути уважною до близьких людей. Ми навчаємо дитину з перших років життя любити батьків, допомагати їм. Однак для того, щоб ці почуття стали початком любові до Батьківщини, важливо ознайомлювати дітей із роллю батьків, як громадян, працівників, що вносять свій вклад в майбутнє нашої країни. Це можуть бути спільні з дітьми прогулянки містом, де батьки звернуть увагу дітей на чистоту або забрудненість міста, бесіди з дітьми про необхідність берегти природу рідного краю, задля збереження здоров'я та життя свого, в першу чергу, та рідних. Це може бути спільна праця біля подвір'я: висадка дерев, квітів, – прибираємо, прикрашаємо, робимо разом наше місто чистим, гарним; розповіді батьків про свою роботу, яку користь вони приносять суспільству, дають можливість дітям усвідомити значення кожного в розвитку рідної держави, краю. Виховний вплив батьків на дітей постійний. Вони впливають навіть тоді, коли нічого не роблять спеціально – просто своїми вчинками, прикладом, висловлюваннями тощо.

Наслідуючи батьків, як найближчих і найбільш авторитетних людей, дитина засвоює норми поведінки, ставлення до природи, до людей, що оточують, до рідного міста. Велике значення в патріотичному вихованні дошкільнят мають традиції та звичаї сім'ї. Потрібно, щоб діти пам'ятали в дошкільному віці, звичайно, з допомогою дорослих, про дні народження батька та матері, сестер та братів, бабусь та дідусів, своїх товаришів, не забували про подарунки для них. Добре, коли діти дарять те, що зроблено своїми руками. А навчити їх цьому приємному заняттю наша з вами справа.

Найбільшу увагу необхідно звертати на мову. Рідна мова – найяскравіший вияв національного буття народу, його головна духовна скарбниця. Вона концентрує культурно-історичний шлях нації, є могутнім природним засобом об'єднання людей. Через мову народ передає з покоління в покоління свою мудрість і славу, традиції і культуру. Оволодіваючи рідною мовою, дитина пізнає свій народ, його характер, його матеріальну та духовну культуру, його історію та думки. Саме рідна мова допомагає дитині пізнати і полюбити природу своєї Батьківщини. Також, в роботі з дітьми я використовую малі форми усної творчості українського народу – потішки, забавлянки, пісні та ін.. Усна народна творчість – це живе джерело, яке в доступній формі донесе до малят мелодику української мови, елементи історії, етнографії.

Дитина повинна засвоїти родинні відносини (батьки – діти), імена матері і батька, дідусів, бабусь, сестер, братів. В повсякденні я намагаюсь знайомити дітей з правилами ввічливого ставлення до рідних: як треба вітатися з ними, дякувати, звертатися з проханням, відгукуватися на пропозиції, допомагати дорослим у хатній роботі, у підготовці до сімейних свят.

Також з дітьми потрібно розглядати державну і народну символіку. Вона виражає істотні сторони, доленосні події у житті української нації, держави. Символіка містить у собі важливий філософський, політичний, ідейно-моральний та естетичний зміст і спрямованість.

Для реалізації завдань формування у дошкільників знань з народознавства, потрібно створювати розвивальне середовище, метою якого є створення необхідних умов для високоякісного проведення заходів з українознавства.

Мета патріотичних заходів, які я реалізую, включає в себе виховні, розвивальні і навчальні цілі, що сприяють формуванню, закріпленню і розвитку у дошкільників морально-етичних та громадських якостей: любові до рідного краю, села, міста, країни, усвідомлення себе громадянами України, прагнення бути добрими, турботливими, оберігати навколишнє середовище, шанувати народні традиції і звичаї, розуміти красу в природі, предметах побуту, праці, людських взаємин тощо.

Працюючи з дітьми, намагатися розширити їхні знання про сім'ю: склад, взаємини, професії. Виховувати свідоме ставлення до обов'язків усіх членів сім'ї. Намагатись сформувати у дітей поняття про те, що сім'я — це найближчі і найрідніші нам люди, серед яких ми живемо. Розвивати у них цікавість до символічного значення імені тата, мами, бабусі, дідуся, братика чи сестрички, свого власного.

В повсякденному житті давати знання про сімейні свята (дні народження, святого Миколая, Новий рік, Різдво, Мамине свято, Великдень, веснянки, Івана Купала, Спаса та інші), до яких готуються всі члени сім'ї (прибирають у хаті, вивішують вишиті рушники, готують смачні страви, чекають гостей, готують подарунки, вітання, іменинний торт тощо). Виховувати повагу до рідних, любов і ніжність, ввічливість, тактовність у спілкуванні з ними, бажання допомогти, поспівчувати, коли з них хтось хворий, стомлений тощо.

Розширювати знання дітей про батьківський дім, у якому народилися і живуть усі члени сім'ї. Він завжди теплий, привітний. У ньому мешкають найрідніші люди, які щоденно підтримують тут чистоту і порядок, дбають один про одного. У кожного члена сім'ї є свої речі у домі, кімната, ліжко.

Розвивати у дітей теплі почуття до дитячого садка — другої домівки, де їх привітно зустрічають, доглядають, грають з ними у веселі ігри, читають казки, проводять цікаві заняття. Тут всі діти — друзі, вони вміють і люблять дружно гратися, допомагати один одному, діляться іграшками, ласощами, дбають один про одного, разом прибирають на місця свої іграшки. Тут кожного дня чекають на дітей цікаві заняття, сюрпризи, прогулянки. Заохочую дітей ділитися з батьками враженнями про цікаві події дня в дитячому садку. Розширювати знання дітей про рідне місто, його вулиці, будови, визначні місця, професії людей, що живуть у місті. Формувати поняття слова «Батьківщина». Батьківщина — це місце, де людина народилася і живе, де народилися і живуть її батьки. Виховувати шанобливе ставлення до людей праці, любов до рідного краю, землі.

Знайомство з рідним краєм, його людьми, природою сприяє становленню дитини як соціальної істоти, духовному зростанню маленьких українців. Софія Русова у праці «Націоналізація дошкільного виховання» наголошувала: «...необхідно, щоб навчання дітей із самого початку було збудоване на рідному ґрунті, де зростає дитина, щоб вона була міцно зв'язана тими враженнями, що заклала у багату душу дитини рідна сім'я, рідна хата».

Головним завданням патріотичного виховання дітей дошкільного віку є формування основ національної самосвідомості — відчуття належності до

певної нації, яка виявляється в етнічному самовизначенні. Основою національної самосвідомості є національні почуття – комплекс емоцій, які фіксують суб'єктивне ставлення людей до своєї нації, її потреб і норм життя. Важливо, щоб сформовані у ранньому дитинстві національні почуття, елементи національної свідомості мали моральну спрямованість.

Така робота з дітьми приносить велике задоволення не тільки дорослому, а перш за все, малюкам, вона вражає своєю загадковістю, чарівністю та неповторністю.

ВИСНОВКИ

Патріотизм - одне з найбільш глибоких людських почуттів. Як правило, це поняття розуміють, як відданість і любов до Батьківщини, до свого народу, гордість за їхнє минуле й сьогодення, готовність до її захисту. Це почуття є одним із найважливіших духовних надбань особистості. Воно характеризує вищий рівень розвитку особистості й проявляється в її активно - діяльній самореалізації на благо Батьківщини. Саме тому формування патріотизму на сучасному етапі є фундаментом і опорою суспільного й державного устрою та запорукою ефективності функціонування всієї системи соціальних і державних інститутів. Засвоєння патріотичних цінностей і норм є тривалим процесом. Вони не закладені у генах, це не природна якість, а соціальна, і тому не успадковується, а формується цілеспрямовано, системно, із використанням певних принципів та методів діяльності з підростаючим поколінням. Національне виховання має здійснюватися на всіх етапах навчання дітей та молоді, забезпечувати всебічний розвиток, гармонійність та цілісність особистості, розвиток її здібностей та обдаровань, збагачення на цій основі інтелектуального потенціалу народу, його духовності й культури. Така постановка питання націлює на розуміння тієї істини, що патріотами не стають у зрілому віці. Почуття любові до Батьківщини, поваги до свого народу, його історії, усвідомлення себе часткою великої і давньої нації мають формуватися з самого раннього дитинства, «вбиратися з молоком матері». Сьогодні існує розуміння того, що виховати свідомого громадянина й патріота означає сформувати в дитини комплекс певних знань і умінь, особистісних якостей і рис характеру. Зокрема, йдеться про: повагу до батьків, свого родоводу, традицій та історії рідного народу, усвідомлення своєї належності до нього як його представника, спадкоємця і наступника; працьовитість; високу художньо-естетичну культуру тощо; патріотичну самосвідомість та громадянську відповідальність, готовність працювати для розквіту Батьківщини, захищати її; повагу до Конституції, законів Української держави; досконале знання державної мови. Звичайно, у повному обсязі ці якості ще не можуть бути сформованими у дитини дошкільного віку. Проте, створити фундамент, на основі якого можна буде вже зводити «будівлю» майбутнього громадянина-патріота не лише можливо, а й потрібно, особливо якщо врахувати всі переваги, що створює дошкільний вік для результативного виховного процесу.

Патріотичні почуття дітей дошкільного віку засновуються на їх інтересі до найближчого оточення (сім'ї, батьківського дому, рідного міста, села), яке вони бачать щодня, вважають своїм, рідним, нерозривно пов'язаним з ними. Важливе значення для виховання патріотичних почуттів у дошкільників має приклад

дорослих, оскільки вони значно раніше переймають певне емоційно-позитивне ставлення, ніж починають засвоювати знання.

Основними напрямками патріотичного виховання є:

- формування уявлень про сім'ю, родину, рід і родовід;
- краєзнавство;
- ознайомлення з явищами суспільного життя;
- формування знань про історію держави, державні символи;
- ознайомлення з традиціями і культурою свого народу;
- формування знань про людство.

Отже, пам'ятаючи, що потреба сьогодення – встановлення розірваних зв'язків з минулим, повернення втрачених народних традицій, відновлення ланки духовності й осмислення формули «минуле – сучасне – майбутнє», вихователям дошкільних закладів та батькам потрібно поширювати інтерес дітей до народних традицій, формувати патріотичні почуття, залучати їх до джерел народної творчості, – що в комплексі сприятиме всебічному розвитку національного типу особистості.

Консультація для батьків: «Спільний сімейний відпочинок – кращий спосіб зміцнення дитячо-батьківських відносин»

Мета роботи - підвищення психолого-педагогічної компетентності батьків та зміцнення дитячо-батьківських відносин.

Найбільший вплив на розвиток особистості дитини має сім'я. Сім'я це перше соціальне оточення, в якому людина засвоює основні моральні цінності, здобуває первинні знання і знаходить основні вміння і навички діяльності, спілкування та ведення правильного (здорового) способу життя. Сім'я - своєрідна педагогічна академія. Тому все, що недоотримано в дитинстві, заповнюється з великими труднощами, а іноді і зовсім не заповнюється. І ці втрати багато в чому є наслідком того, що в сім'ї відсутня спільна дозвілєва діяльність.

Дозвілля (вільний час) - частина поза робочого часу, що витрачається на відновлення сил, а також фізичний і духовний розвиток людини. Вільний час охоплює прилучення до культури (читання, відвідування театру, музею, кіно і т. д.), суспільно - політичну активність, творчість, художньо-естетичну самодіяльність, заняття з дітьми, спілкування по інтересам і т.д., але може містити також і пасивний відпочинок (неробство) і навіть антикультурные заняття. Вільний час необхідно кожній людині.

Чим його заповнити?

Ми знаємо час поняття широче,

Воно залежить від того,

Якого роду змістом

Ви наповните його.

Бувають у нього застої,

А іноді воно тече,

Беззмістовне та пусте,

Годин і днів марних рахунок.

Культура сімейного дозвілля, безсумнівно, залежить від культури батьків, від того, як і чому вони самі заповнюють свій вільний час. Якщо дозвілля в сім'ї проводиться примітивно, це позначається і на дитині. Звідси і найважливіша батьківська завдання - вчити дітей відпочивати з користю для здоров'я. Якщо у батьків є які-небудь захоплення, діти охоче їх розділяють. Великий вплив на дітей справляє те, як батьки проводять час у колі своєї компанії. Якщо батьківська компанія влаштовує спільні походи, сімейні спортивні свята, урізноманітнюючи їх іграми для дітей, то це відкладає відбиток і на дитяче групове проведення дозвілля.

В організації вільного часу сім'ї, важливі в першу чергу не кошти, а знання того, чим заповнити дозвілля. Можливість проводити вільний час з користю є у всіх і завжди. Винятково сприятливі можливості для реалізації виховної функції представляє спільний відпочинок. **Спільний відпочинок сім'ї - це дивовижна можливість всієї родини побути разом, дізнатися один одного краще і зблизитися.** Сімейний відпочинок - шанс для батьків краще зрозуміти власну дитину, побачити й почути, чим він живе. Спільний відпочинок сприяє зміцненню дружби, довіри між батьками і дітьми. Якщо проводити вільний час неординарно, то яскраві враження забезпечені всій родині. Спільних відпочинок відіграє важливу роль у вихованні дітей. Щасливі спогади з дитинства

зберігаються на все життя. Так зароджуються сімейні традиції, які передаються з покоління в покоління і формуються сімейні цінності.

Види спільного відпочинку батьків і дітей:

1. *Спільна інтелектуальна діяльність*: інтелектуальні ігри, розгадування кросвордів, ребусів, загадок, збирання пазлів.
2. *Спільна творча діяльність*: малювання, ліплення, оформлення квартири до свята, оформлення листівки для привітання родичів, виготовлення різних виробів.
3. *Спільна трудова діяльність*: посадка і догляд за кімнатними рослинами, благоустрій території навколо свого будинку, виконання робіт на присадибній ділянці, догляд за домашніми тваринами.
4. *Спільна спортивна діяльність*: відвідування тренажерного залу, басейну, заняття на стадіоні, сімейні лижні прогулянки.
5. *Спільні рухливі і сюжетно-рольові ігри*.

Ігри - прекрасне джерело інформації про особу дитини. У грі можна побачити, наскільки послідовно дитина йде до мети, боїться або не боїться труднощів, може впоратися з цим його невдачею. Спільна діяльність батьків і дітей може здійснюватися з допомогою гри-праці, рухливих ігор-змагань, ігор-театралізацій (розігрування літературних сюжетів). Головне завдання дорослих у цій грі – підтримувати оригінальність дітей, вчасно похвалити за щось цікаве.

Прекрасним засобом для зміцнення сім'ї та виховання підростаючого покоління, є сімейний туризм. Сімейний туризм дає унікальну можливість в реальності познайомити дітей з природою, навчити їх любити і берегти її, взяти участь самостійно у вирішенні багатьох завдань (розвести багаття, зібрати дрова, поставити намет). Досягти загальної мети з батьками, важливо для дитини будь-якого віку, вона стає впевненішою, організованішою, відповідальнішою. Відпочиваючи всією сім'єю, ви станете кращими друзями для своїх дітей. Подібний активний відпочинок допомагає пробудити в батьках і дітях дух колективізму, розвинути витривалість, витримку, наполегливість. В поході юні туристи вчаться відрізняти їстівні гриби від неїстівних, отримують можливість створити красиві вироби з дерева, вивчати лікарські рослини.

Організована поїздка сім'ї в далекі країни дає багато відчуттів і вражень від нового і раніше невідомого. Туристичні комплекси пропонують широкий спектр послуг для сімейного відпочинку: басейни для дітей, ігрові комплекси, спортивні комплекси, атракціони, всілякі розваги. Але, і відпочинок у селі не позбавлений своїх особливих принад. Краса навколишньої природи, чистота повітря, насиченого пахощами різнотрав'я, дозволяють відпочити і фізично, і морально. Давно відомо, що однією з головних складових щастя людини є його близькість до природи. Читаючи журнали і дивлячись телепередачі, можна дізнатися про нових цікавих місцях відпочинку та спланувати найближчий відпустку з урахуванням цієї інформації.

Якщо немає можливості виїхати в далекі країни, можна чудово провести вихідні дні в місті, або селі. Можна просто погуляти по парку тримаючись за руки, покататися на різних атракціонах, відвідати музей чи виставку, сходити в ліс.

